

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης. Διερεύνηση των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων εφαρμογής στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Επιβλέπον Καθηγητής: Ευάγγελος Ασπρογέρακας

Άγγελος Φανός
Βόλος 2020

Περίληψη

Ο παράκτιος χώρος, αποτελεί περιοχή υψίστης σημασίας, τόσο στο χερσαίο όσο και στο θαλάσσιο τμήμα του. Ο ελληνικός παράκτιος χώρος παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία τοπίων και οικοσυστημάτων. Η Ελλάδα με 15.000 χιλιόμετρα ακτογραμμή (7.300 χιλιόμετρα στον ηπειρωτικό χώρο και 7.700 χιλιόμετρα στα νησιά) παρουσιάζει μεγάλο αριθμό ακτών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Από την αρχαιότητα έως σήμερα, η παράκτια ζώνη αποτελούσε πόλο έλξης ποικίλων δραστηριοτήτων. Σήμερα, στον παράκτιο χώρο οι κύριες χρήσεις είναι οικιστικές και τουριστικές, ενώ ταυτόχρονα συγκεντρώνονται και εποχιακές δραστηριότητες. Για αυτόν τον λόγο, κρίνεται αναγκαία η θέσπιση πολιτικών και σχεδίων αφενός για την προστασία των εύθραυστων οικοσυστημάτων και αφετέρου για την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

Πρώτη φορά συναντάται ο όρος «παράκτια ζώνη» στο νομικό πλαίσιο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Στην Ευρώπη, η πρώτη αναφορά σε αυτόν τον όρο, πραγματοποιήθηκε το 1978 στην Σύμβαση της Βαρκελώνης για την παράκτια ζώνη. Αξίζει να σημειωθεί πως το 2008 υπεγράφη το πρωτόκολλο της Μαδρίτης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, το οποίο δίνει ώθηση στην υιοθέτηση πολιτικών για την Παράκτια Ζώνη από τις χώρες της Μεσογείου. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση με την οδηγία 508/2014 θέσπισε την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνουν υπόψη τις παραπάνω οδηγίες, καθώς επίσης και την οδηγία για τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό.

Ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός, σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες και πιο συγκεκριμένα σε αυτές που βρίσκονται στην Βαλτική και στη Βόρεια Θάλασσα, προωθεί την ολοκληρωμένη εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Η Ελλάδα αποτελεί κράτος-μέλος της Ε.Ε. με αποτέλεσμα την υπογραφή του πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης, για της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών των ακτών της Μεσογείου. Συνέχεια της υπογραφής αυτής αποτέλεσε η θέσπιση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά, το οποίο αναφέρεται στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Το πλαίσιο αυτό μέχρι σήμερα όμως δεν έχει τεθεί σε ισχύ. Ωστόσο, υπάρχει νομοθεσία στην Ελλάδα για ορισμένα ζητήματα που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη. Τέτοια εργαλεία αποτελούν ο Α.Ν. 2344/1940 «Περί Αιγιαλού και Παραλίας» καθώς επίσης και ο Ν. 2971/2001 «Αιγιαλός και Παραλία»· δυο εργαλεία της χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής με βάση τα οποία

οριοθετούνται ο Αιγιαλός και η ζώνη της Παραλίας. Επιπροσθέτως, στη συνιστώσα του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού, το νομοθετικό εργαλείο που πλαισιώνει τον παράκτιο χώρο είναι το Άρθρο 3 του Ν. 4447/2016, το οποίο αναφέρει ότι η Εθνική Χωρική Στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει βασικούς άξονες βιώσιμης ανάπτυξης για υποκατηγορίες του Εθνικού χώρου. Επίσης, κατά την σύνταξη της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής πρέπει να συμπεριλαμβάνονται διεθνής, ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος (Ευρωπαϊκά Πλαίσια και Οδηγίες για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των παράκτιων ζωνών).

Στην παρούσα εργασία, στο πρώτο μέρος γίνεται ανάλυση των θεσμικών-νομοθετικών εργαλείων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Εν συνεχεία, γίνεται ανάλυση καθώς και σύγκριση στα νομοθετικά εργαλεία, τα σχέδια και τις πολιτικές της Ελλάδας, της Μάλτας και της Ολλανδίας για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Στο δεύτερο μέρος, εξετάζεται η περιφέρεια Πελοποννήσου ως μελέτη περίπτωσης, και μετά την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της παράκτιας ζώνης της, γίνεται διερεύνηση των δυνατοτήτων εφαρμογής της ΟΔΠΖ (ανάλυση-σχεδιασμός-εφαρμογή).

Η μέθοδος που ακολουθείται είναι η έρευνα πηγών σε συγγράμματα, σημαντικούς διαδικτυακούς ιστοτόπους, διπλωματικές διατριβές σχετικά με το ζήτημα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, νομοθετικά εργαλεία, σχέδια διαχείρισης, πλαίσια κ.α. Στην συνέχεια, ακολουθεί ένα κεφάλαιο με συνεντεύξεις σε συγκεκριμένα στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης και σε συνδυασμό με την ανάλυση που έχει προηγηθεί, πραγματοποιείται εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα προβλήματα στον παράκτιο χώρο της περιφέρειας Πελοποννήσου και της δυνατότητας αντιμετώπισης προβλημάτων μέσω της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης.

Λέξεις Κλειδιά: Παράκτιος Χώρος, Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός, Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης, περιφέρεια Πελοποννήσου, Έρευνα Πηγών

Abstract

The coastal area is an area of paramount importance, both in the land and in the sea. The Greek coastal area presents a wide variety of landscapes and ecosystems. Greece with 15,000 km of coastline (7,300 km on the mainland and 7,700 km on the islands) has a large number of coastlines at the European level.

From ancient times, the coastal zone has been a source of attraction for a variety of activities. At present, the main uses on the coast are residential and tourist, while seasonal activities are concentrated. For this reason, it is necessary to establish policies and plans for the protection of fragile ecosystems on the one hand and for the sustainable management of the coastal zone on the other.

For the first time, the term "coastal zone" has been found in the legal framework of the United States of America. In Europe, the first reference to this condition was made in 1978 to the Barcelona Convention for the Coastal Zone. It is worth noting that in 2008 the Madrid Protocol on Integrated Coastal Zone Management was signed, which gives impetus to the adoption of policies for the Coastal Zone by the Mediterranean countries. In addition, the European Union established the Integrated Maritime Policy by Directive 508/2014. The Member States of the European Union take account of the above directives, as well as the Marine Spatial Planning Directive.

Maritime spatial planning in several European countries, and more specifically in those in the Baltic and North Sea, promotes the integrated implementation of the Integrated Coastal Zone Management. Greece is an EU member state with the result of the signing of the Barcelona Protocol on Integrated Coastal Zone Management in the Mediterranean. This was followed up by the establishment of the Special Framework for Spatial Planning and Sustainable Development for the coastal area and islands, which refers to the Integrated Coastal Zone Management. But this framework has not yet entered into force. However, there is legislation in Greece on some issues related to the coastal zone. That's the kind of tools that the forced law 2344/1940 and L. 2971/2001 two spatial and urban policy tools on the basis of which Ayalos and the zone of Beach are delimited. In addition, in the Maritime Spatial Planning component, the legislative tool that frames the coastal area is Article 3 of the N. 4447/2016, which states that the National Spatial Strategy must include key sustainable development axes for subcategories of the National Territory. In addition, international, European and national environmental protection policies (European Frameworks and Integrated Coastal Zone Management Guidelines) should be included in the drafting of the National Spatial Strategy.

In this work, the first part provides an analysis of institutional and legislative tools at European level. The analysis and comparison are then made of the legislative tools, plans and policies of Greece, Malta and the Netherlands for the Integrated Coastal Zone Management. In the second part, the Peloponnese region is considered as a case study, and after an analysis of the current situation of its coastal zone, an investigation is carried out into the possibilities for implementing the ICZM (analysis-planning-implementation).

The method used is source research in works, important web sites, diplomatic dissertations on the issue of Integrated Coastal Zone Management, legislative tools, management plans, frameworks, etc. Next, a chapter with interviews with specific local government officials, and in conjunction with the previous analysis, draws conclusions on the problems in the coastal area of the Peloponnese region and the possibility of addressing problems through the Integrated Coastal Zone Management.

Key Words: Coastal Zone, Marine Spatial Planning, Integrated Coastal Zone Management, Peloponnese Region, Sources Research

Περιεχόμενα

1 Παράκτια Ζώνη: Ορισμός και εννοιολογική προσέγγιση	13
1.1 Ορισμός και σημασία της Παράκτιας Ζώνης	13
1.2 Περιβαλλοντικές πιέσεις και αιτίες υποβάθμισης	15
1.3. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην παράκτια ζώνη	16
1.4 Συμπεράσματα.....	17
2. Πολιτικές για την Παράκτια Ζώνη σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο	18
2.1 Το Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την προώθηση της Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης (The Mediterranean ICZM Protocol).....	18
2.2 Πλαίσιο Κοινοτικής Δράσης στο πεδίο της Πολιτικής για τον Θαλάσσιο Χώρο (οδηγία Πλαίσιο για την θαλάσσια στρατηγική) (Οδηγία Πλαίσιο 2008/56/EK).....	27
2.3 Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων	30
2.4 Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Εφαρμογή στην Ευρώπη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ) (2002/413/EK).....	36
3. Πολιτικές για την Παράκτια Ζώνη σε Εθνικό Επίπεδο	40
3.1. Εξέλιξη της Νομοθεσίας για την Παράκτια Ζώνη στην Χώρα μας	40
3.2. Εφαρμογή της Νομοθεσίας	52
3.3. Κρίσιμα Χωροταξικά και Περιβαλλοντικά ζητήματα στον παράκτιο χώρο	54
4. Πολιτικές και σχέδια για την Παράκτια Ζώνη στην Μάλτα	56
4.1. The Strategic Plan for the Environment and Development (SPED) ..	56
4.2 The Construction Plan (1990)	65

4.3 Έκθεση για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης στο κράτος της Μάλτας(adopted by European Commission)	67
4.3.1. Βασικά Χαρακτηρίσματα	67
4.3.2. Θαλάσσιες Μεταφορές, Υποδομές και Περιοχές Προστασίας	68
4.3.3. Ο ρόλος και η σημασία ορισμένων σχεδίων για την παράκτια ζώνη	71
4.3.4. Λοιπές δράσεις που σχετίζονται με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης	74
5. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης και η περίπτωση της Ολλανδίας	77
5.1 The North Sea Policy (2016-2021).....	77
5.2 National Water Plan (2016-2021)	94
5.3 The North Sea Spatial Agenda (2050).....	100
6. Σύγκριση της Νομοθεσίας και των Πλαισίων σχετικά με την Παράκτια Ζώνη μεταξύ Ελλάδας, Μάλτας και Ολλανδίας.....	113
6.1. Προφίλ Ελλάδας.....	113
6.2. Προφίλ Μάλτας.....	116
6.3 Προφίλ Ολλανδίας.....	117
6.4 Πίνακες	119
7. Η περίπτωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου	126
7.1. Θέση και όρια της Περιφέρειας Πελοποννήσου	126
7.2. Διοικητική Οργάνωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου	127
7.3. Πληθυσμός και Οικονομική Φυσιονομία	128
7.4. Παραγωγικές Δραστηριότητες	131
7.4.1. Πρωτογενείς Τομέας	131
7.4.2. Δευτερογενής Τομέας.....	135
7.4.3. Τριτογενής Τομέας	137

7.5.	Χάραξη παράκτιας ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου	139
8.	Κατευθύνσεις Υπερκείμενου Σχεδιασμού.....	141
8.1.	Εθνική Χωρική Στρατηγική	141
8.2.	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες	144
8.3.	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.....	153
8.4.	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία	157
8.5.	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό	159
8.5.1	ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό (2009).....	160
8.5.2	ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό (2013).....	161
8.6.	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου	164
8.6.1	Περιφερειακό πλαίσιο 2003	164
8.6.2	Αναθεώρηση περιφερειακού πλαισίου.....	167
9.	Χωρική Οργάνωση και Υποδομές.....	172
9.1.	Χρήσεις και Καλύψεις Γης	172
9.2.	Μεταφορικές Υποδομές (οδικό δίκτυο και σιδηροδρομικό δίκτυο)	176
9.3.	Λιμάνια και Αεροδρόμια.....	178
10.	Προστατευόμενες Περιοχές και Πολιτιστικό Περιβάλλον.....	179
10.1.	Περιοχές δικτύου Natura 2000.....	179
10.2.	Καταφύγια Άγριας Ζωής.....	183
10.3.	Πολιτιστική Κληρονομιά	186
11.	Προβλήματα στον Παράκτιο Χώρο της περιφέρειας Πελοποννήσου.....	193

11.1. Υποβάθμιση των ευαίσθητων οικοσυστημάτων στην περιφέρεια Πελοποννήσου	196
11.2. Σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο ...	198
11.3. Άνοδος Στάθμης Θάλασσας	199
12. Αποτελέσματα Συνεντεύξεων	202
13. Συμπεράσματα.....	207

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στην παράκτια ζώνη	
Πίνακας 2 : Οικονομικές Δραστηριότητες στην Παράκτια Ζώνη	
Πίνακας 3 : Ειδικά Παράκτια Οικοσυστήματα	
Πίνακας 4 : Υπόλοιπα Παράκτια Οικοσυστήματα	
Πίνακας 5 : Βασική Προσέγγιση για την Θαλάσσια Στρατηγική	
Πίνακας 6 : Βασικά Χαρακτηριστικά Θαλάσσιων Περιοχών	
Πίνακας 7 : Κατηγοριοποίηση Προσδιοριστικών Παραγόντων Θαλάσσιων Περιοχών	
Πίνακας 8 : Συμπληρωματικά στοιχεία για τις Παράκτιες Περιοχές	
Πίνακας 9 : Οικολογική Κατάσταση Παράκτιων Περιοχών	
Πίνακας 10 : Χαρακτηρίστηκα Οικολογικής Κατάστασης των Περιοχών	
Πίνακας 11 : Χαρακτηρίστηκα Οικολογικής Κατάστασης Περιοχών σχετικά με την ρύπανση	
Πίνακας 12 : Συντελεστές Ασφάλειας	
Πίνακας 13: Βασική νομοθεσία για τον παράκτιο χώρο	
Πίνακας 14: Πολιτικές, Σχέδια και Προγράμματα που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη	
Πίνακας 15: Χρήσεις στην παράκτια ζώνη	
Πίνακας 16: Στοιχεία υψίστης σημασίας για την Παράκτια Ζώνη	
Πίνακας 17 : Βασικά Χαρακτηρίστηκα του θαλάσσιου χώρου της Μάλτας	
Πίνακας 18: Εξέλιξη οικολογικής κατάστασης των υδάτων	

Πίνακας 19: Coastal Area Management Program Malta

Πίνακας 20: Κατανομή δραστηριοτήτων στην Παράκτια Ζώνη

Πίνακας 21: Σημεία τομής των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη

Πίνακας 22: Πολιτικές κατευθύνσεις εναρμόνισης με το εθνικό πλαίσιο για τα ύδατα για την οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Βόρεια Θάλασσα

Πίνακας 23: Σύνοψη σχεδίων για την Παράκτια Ζώνη

Πίνακας 24: Εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τα Ευρωπαϊκά Πλαίσια

Πίνακας 25: Συνιστώσες για την οικολογική κατάσταση των θαλάσσιων περιοχών

Πίνακας 26: Στρατηγικές για την Παράκτια Ζώνη

Πίνακας 27: Πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πίνακας 28: ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε εκατομμύρια ευρώ)

Πίνακας 29: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε χιλιάδες ευρώ)

Πίνακας 30: Ποσοστό Ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Πίνακας 31: Είδη και πληθυσμοί

Πίνακας 32: Αριθμός Μονάδων Κτηνοτροφίας

Πίνακας 33: Δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Πίνακας 34: Βιομηχανικές Μονάδες της περιφέρειας με εθνική εμβέλεια

Πίνακας 35: Απασχόληση στον τριτογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Πίνακας 36: Επίπεδα Χωρικού Σχεδιασμού

Πίνακας 37: Περιοχές Ιδιαίτερα αναπτυγμένες

Πίνακας 38: Περιοχές με Ιδιαίτερη Ευαισθησία

Πίνακας 39: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας

Πίνακας 40: Ασυμβίβαστες Χρήσεις και Κριτήρια Χωροθέτησης

Πίνακας 41: Λιμάνια περιφέρειας Πελοποννήσου

Πίνακας 42: Αεροδρόμια περιφέρειας Πελοποννήσου

Πίνακας 43: Περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000

Πίνακας 44: Καταφύγια άγριας ζωής

Πίνακας 45: Πολιτιστική Κληρονομιά Παράκτιας Ζώνης Περιφέρειας Πελοποννήσου

Πίνακας 46: Αριθμός Οικοσυστημάτων που επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Σχεδιάγραμμα παράκτιας ζώνης

Εικόνα 2: Χάραξη αιγιαλού και παραλίας

Εικόνα 3: Χάραξη αιγιαλού στον Δήμο Νοτιάς Κυνουρίας της περιφέρειας Πελοποννήσου

Εικόνα 4: Χερσαία Ζώνη Λιμένα Ναυπλίου

Εικόνα 5: Ο παράκτιος χώρος σε ζώνες διαχείρισης

Εικόνα 6: Θαλάσσιες Μεταφορές στην ευρύτερη περιοχή της Μάλτας

Εικόνα 7: Παράκτιες Δραστηριότητες στην Μάλτα

Εικόνα 8: Περιοχές προστασίας και θαλάσσια είδη

Εικόνα 9: Θαλάσσιο αιολικό δυναμικό στην Ολλανδία

Εικόνα 10: Τουριστικά αξιοθέατα στην παράκτια ζώνη της Βόρειας Θάλασσας

Εικόνα 11: Ναυάγια στην Βόρεια Θάλασσα

Εικόνα 12: Διαχωρισμός της θαλάσσιας κυκλοφορίας στην Βόρεια Θάλασσα

Εικόνα 13: Χάραξη αιγιαλού στον Δήμο Νοτιάς Κυνουρίας της περιφέρειας Πελοποννήσου

Εικόνα 14 : Ιχθυοκαλλιέργειες

Εικόνα 15 : Οστρακοκαλλιέργειες

Εικόνα 16: Υδατοκαλλιέργειες σε φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα

Εικόνα 17: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας

Κατάλογος Χαρτών

Χάρτης 1: Χάραξη αιγιαλού σε εθνικό επίπεδο

Χάρτης 2: Γενικές Χρήσεις

Χάρτης 3: Θαλάσσιο Πρότυπο Χωρικής Οργάνωσης

Χάρτης 4: Θεσμοθετημένες Ζώνες στο Θαλάσσιο Τμήμα της Παράκτιας Ζώνης της Βόρειας Θάλασσας

Χάρτης 5 : Θεσμοθετημένες Ζώνες στο Θαλάσσιο Τμήμα της Παράκτιας Ζώνης της Βόρειας Θάλασσας

Χάρτης 6: Καθορισμός Ζωνών των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Βόρεια Θάλασσα

Χάρτης 7: Θέση της περιφέρειας Πελοποννήσου σε Εθνικό Επίπεδο

Χάρτης 8 : Διοικητική Οργάνωση περιφέρειας Πελοποννήσου

Χάρτης 9: Χάραξη της παράκτιας ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Χάρτης 10: Πρότυπο χωρικής οργάνωσης των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα (Περιφέρεια Πελοποννήσου)

Χάρτης 11: Υφιστάμενη Κατάσταση και Κατευθύνσεις για τον Τουρισμό

Χάρτης 12: Οργανωμένοι Υποδοχείς για τον Τουρισμό

Χάρτης 13: Κατευθύνσεις Υπερκείμενου Σχεδιασμού για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου

Χάρτης 14: Χρήσεις/Καλύψεις Γης στη περιφέρεια Πελοποννήσου

Χάρτης 15: Οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο

Χάρτης 16: Λιμάνια και Αεροδρόμια στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Χάρτης 17: Περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000

Χάρτης 18: Καταφύγια Άγριας Ζωής

Χάρτης 19: Πολιτιστική Κληρονομιά Παράκτιας Ζώνης Περιφέρειας Πελοποννήσου

Χάρτης 20: Υδροφόρος ορίζοντας στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου

Χάρτης 21: Άνοδος Στάθμης Θάλασσας

*Αφιερώνεται στην οικογένειά μου και σε
όσους βοήθησαν για την εκπόνηση της παρούσας
εργασίας*

ΜΕΡΟΣ Α

---

1 Παράκτια Ζώνη: Ορισμός και εννοιολογική προσέγγιση

1.1 Ορισμός και σημασία της Παράκτιας Ζώνης

Η παράκτια ζώνη είναι μια ιδιαίτερη περιοχή διότι συγκροτείται από τρία στοιχεία, την θάλασσα, την ξηρά και τον αέρα. Ο σημαντικότερος παράγοντας στην παράκτια ζώνη είναι η ακτογραμμή μιας και σε αυτό το σημείο έχουμε την μεγαλύτερη αλληλεπίδραση των τριών παραπάνω στοιχείων (Κοκκώσης 1999).

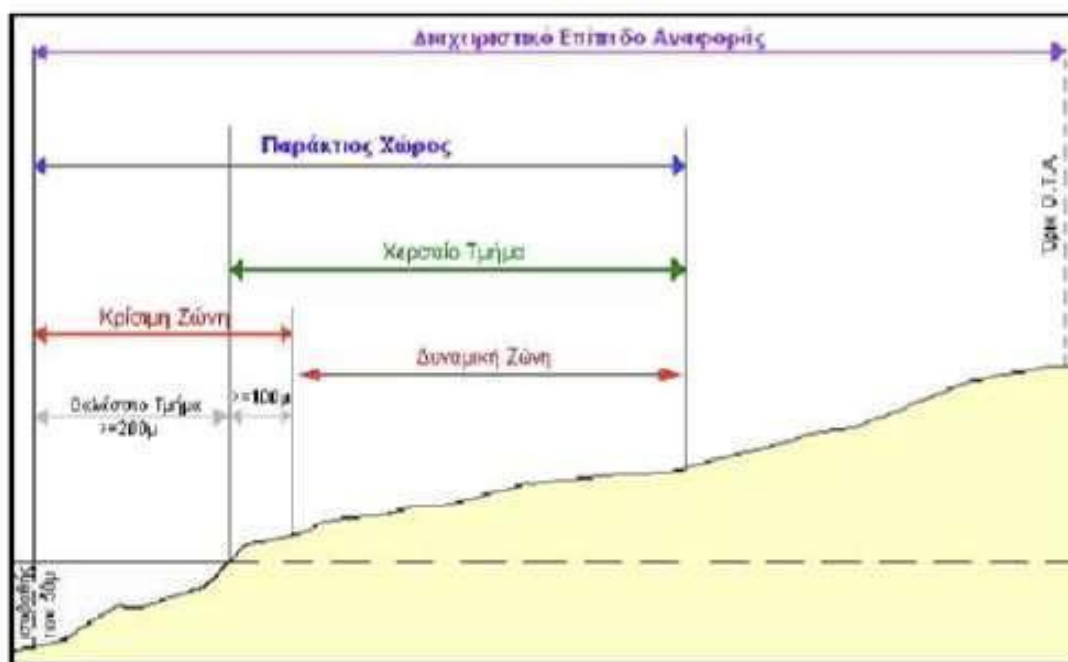
Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο της θάλασσας, ο ορισμός της φυσικής ακτογραμμής είναι *«η γραμμή της κατώτατης ρηχιάς κατά μήκος της ακτής όπως αυτή φαίνεται στους ναυτικούς χάρτες μεγάλης κλίμακας που αναγνωρίζονται επίσημα από κάθε παράκτιο κράτος»* (Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, Άρθρο 5).

Ο όρος «Παράκτια Ζώνη» συναντάται πρώτη φορά στο νομοθετικό πλαίσιο των ΗΠΑ το 1972 και πιο συγκεκριμένα στο κομμάτι της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης.

Ωστόσο, σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης της Μεσογείου, ως «Παράκτια Ζώνη ορίζεται η γεωμορφολογική περιοχή εκατέρωθεν της ακτογραμμής στην οποία η αλληλεπίδραση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος αποκτά την μορφή πολύπλοκων συστημάτων οικολογικών στοιχείων και πόρων αποτελούμενων από βιοτικές και αβιοτικές συνιστώσες που συνυπάρχουν και αλληλοεπιδρούν με τις ανθρώπινες κοινότητες και τις σχετικές κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες».

Για το ζήτημα της παράκτιας ζώνης συναντάμε ακόμα ένα ορισμό. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά ορίζει ως «Παράκτια Περιοχή ή Παράκτιο Χώρο τον γεωμορφολογικό χώρο εκατέρωθεν της ακτογραμμής όπου εκδηλώνεται δραστικά η σχέση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος μέσω των σύνθετων οικολογικών συστημάτων που περιλαμβάνουν βιοτικές και αβιοτικές συνιστώσες». Αξίζει να σημειωθεί πως το συγκεκριμένο πλαίσιο δεν έχει θεσμοθετηθεί όποτε δεν μπορούμε να θεωρούμε ως δεδομένο τον κάθε ορισμό και κάθε συνιστώσα του. Διακρίνεται στο χερσαίο και στο θαλάσσιο τμήμα. Το θαλάσσιο τμήμα εκτείνεται από την ακτογραμμή έως τα χωρικά ύδατα, ενώ το χερσαίο τμήμα εκτείνεται από την ακτογραμμή έως την ισοϋψή καμπύλη των 600 μέτρων. Αν και η παράκτια ζώνη φιλοξενεί ποικίλες ανθρώπινες παραγωγικές δραστηριότητες πολλές φορές καταλήγει ως φυσικός αποδέκτης ρύπανσης.

Εικόνα 1: Σχεδιάγραμμα παράκτιας ζώνης

Πηγή: Χρυσάνθη Κερανίδου (2017), «Διαχείριση των κινδύνων της θαλάσσιας πλημύρας στην παράκτια ζώνη»

1.2 Περιβαλλοντικές πιέσεις και αιτίες υποβάθμισης

Είναι ευρέως γνωστό πως οι παράκτιες περιοχές αποτελούν περιοχές όπου αναπτύσσονται διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες συμβάλουν στην ανάπτυξη των οικονομιών των αντίστοιχων ενδοχωρών. Ωστόσο, η ανάπτυξη αυτή στον παράκτιο χώρο (λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα των παράκτιων ζωνών) μπορεί να προκαλέσει δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες τόσο στα εύθραυστα και ευαίσθητα οικοσυστήματα όσο και στην αλλοίωση των παράκτιων τοπίων.

Η σημασία των ακτών, σε εθνικό επίπεδο, είναι μεγάλη διότι αφενός η Ελλάδα εντάσσεται ανάμεσα στις χώρες με μεγάλη ακτογραμμή και αφετέρου αποτελούν πλουτοπαραγωγικό εθνικό πόρο, με τις αρμόδιες αρχές και τους κρατικούς φορείς να μην δίνουν, όμως, την απαραίτητη προσοχή και σημασία. Σημαντικά φυσικά στοιχεία όπως υδροβιότοποι, δέλτα ποταμών, περιοχές προστασίας κ.α. δέχονται απειλές από την ανθρώπινη δραστηριότητα στην παράκτια ζώνη.

Όμως, η έλλειψη σχεδίων για την προώθηση της ΟΔΠΖ και η καθολική εφαρμογή τους, σε συνδυασμό με τα διάφορα συμφέροντα, είναι οι κύριοι παράγοντες υποβάθμισης των παράκτιων ζωνών με αποτέλεσμα από περιοχές όπου χαρακτηρίζονται από μοναδικά φυσικά οικοσυστήματα και τοπία φυσικού κάλλους, μέσα από διαδικασίες αστικής διάχυσης κατέληξαν να είναι περιοχές οικιστικών πιέσεων με βασική επιδίωξη την κερδοσκοπική εκμετάλλευση γης στις παράκτιες ζώνες. (Μπεριάτος, Παπαγεωργίου 2013)

Η παραπάνω διαδικασία είχε ως αποτέλεσμα την έντονη σύγκρουση χρήσεων γης στην παράκτια ζώνη, και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος της παράκτιας ζώνης. Η σύγκρουση διαμορφώνεται μεταξύ των νέων χρήσεων που δημιουργήθηκαν λόγω των νέων παραγωγικών συνθηκών (π.χ. λιμάνια για μεγάλα οχηματαγωγά, εγκαταστάσεις αποθήκευσης, λατομία αδρανών υλικών, τουριστικές εγκαταστάσεις, παραθεριστικές κατοικίες, μονάδες υδατοκαλλιεργειών) με τις παραδοσιακές χρήσεις. Αυτή η σύγκρουση, οδηγεί στην εξαφάνιση σπάνιων βιολογικών ειδών, στην υποβάθμιση της ποιότητας των παράκτιων υδάτων καθώς επίσης και την υποβάθμιση τουριστικής αξίας μεγάλων τμημάτων της παράκτιας ζώνης. Γι' αυτούς τους λόγους ο σχεδιασμός βάσει ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης θα έπρεπε να αποτελεί στόχο πρώτης προτεραιότητας για τις αρμόδιες αρχές σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. (Μπεριάτος, Παπαγεωργίου 2013)

1.3. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην παράκτια ζώνη

Είναι γνωστό πως τα παράκτια οικοσυστήματα επηρεάζονται αρνητικά από την υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων, την ρύπανση του περιβάλλοντος, την υπερεκμετάλλευση των ιχθυοαποθεμάτων, τις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή. (Δίκτυο Μεσόγειος SOS 2009)

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου συμβάλλει στην άνοδο της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη και εν συνεχεία στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας σε συνδυασμό με τα έντονα καιρικά φαινόμενα (καταιγίδες, έντονες βροχοπτώσεις, πλημύρες) προκαλούν ζημίες σε δομημένες περιοχές και υποδομές στον παράκτιο χώρο. Οι παράκτιες ζώνες και τα πλημμυρικά πεδία επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την παραπάνω αλυσίδα.

Στην συνέχεια, παρουσιάζονται με μορφή πίνακα οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην παράκτια ζώνη σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο. Όμως οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, θα επηρεάσουν σημαντικές λεκάνες απορροής και σημαντικά πλεύσιμα ποτάμια, τα οποία κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (λόγο της έλλειψης βροχοπτώσεων) θα συμβάλλουν στην μείωση της στάθμης των ποταμών (Δούναβης, Ρήνος), εμποδίζοντας σε σημαντικό βαθμό την ναυσιπλοΐα εντός των ποταμών. (Λαμπρινίδη Παναγιώτα Στυλιανού 2015)

Πίνακας 1: Επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής στην παράκτια ζώνη

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις	Κοινωνικές Επιπτώσεις
Αύξηση συχνότητας πλημμυρών από καταιγίδες	Αυξανόμενος κίνδυνος ανθρώπινων απωλειών
Ζημίες σε δομημένες περιοχές και υποδομές στον παράκτιο χώρο	Καταστροφή σε παράκτιους οικισμούς, προστατευτικά έργα και άλλες υποδομές, δυσχέρειες στον τουρισμό και τις μεταφορές

Υφαλμύρωση παράκτιων υδροφορέων	Υποβάθμιση ανανεώσιμων φυσικών πόρων, κίνδυνος για παράκτια ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία, υποβάθμιση της παράκτιας γεωργίας και αλιείας λόγω της υποβάθμισης της ποιότητας των υδάτων
Εισχώρηση Θαλάσσιων υδάτων σε εκβολές ποταμών και ποτάμια οικοσυστήματα	Υποβάθμιση και εξαφάνιση παράκτιων και ποτάμιων υγροβιότοπων

Πηγή: Λαμπρινίδη Παναγιώτα Στυλιανού (2015), Κλιματική αλλαγή και Προστασία ακτών, Climate Change and Coastal Protection

1.4 Συμπεράσματα

Η παράκτια ζώνη, συγκροτεί ένα ευαίσθητο οικοσύστημα μιας και αποτελείται από τρία στοιχεία: την θάλασσα, την ξηρά και τον αέρα. Η κύρια αιτία υποβάθμισης είναι η σύγκρουση των νέων χρήσεων γης (οι νέες χρήσεις γης προέκυψαν από νέες παραγωγικές και οικονομικές ανάγκες) με τις παραδοσιακές. Κατά την εκπόνηση και θεσμοθέτηση πλαισίων και σχεδίων για την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον παράκτιο χώρο.

Ο σχεδιασμός καλείτε να λύσει αυτά τα προβλήματα, να προωθήσει την αειφορική διαχείριση των παράκτιων περιοχών και να εκμεταλλευτεί την φύση και τον χαρακτήρα των παράκτιων ζωνών. Μια καθοδήγηση για τον σχεδιασμό στην παράκτια ζώνη προέρχεται από τις οδηγίες και τα πλαίσια που εκδίδονται για την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Πολιτικές για την Παράκτια Ζώνη σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

2.1 Το Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την προώθηση της Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης (The Mediterranean ICZM Protocol)

Το Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης υπεγράφη το 2008 (ανάμεσα στις χώρες που υπέγραψαν βρίσκεται και η Ελλάδα) και παραθέτει μια σειρά από άρθρα, τους στόχους και τις αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, κατευθύνσεις για την προστασία και αειφορική χρήση των παράκτιων περιοχών καθώς και την εναρμόνιση του πρωτόκολλου με τα σχέδια των υπόλοιπων χωρών.

Αρχικά παρουσιάζονται ορισμοί της παράκτιας ζώνης και της ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης.

- **Παράκτια Ζώνη:** Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παρακτίων ζωνών της Μεσογείου ως Παράκτια Ζώνη ορίζεται ως η γεωγραφική περιοχή εκατέρωθεν της ακτογραμμής στην οποία η αλληλεπίδραση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος αποκτά τη μορφή πολύπλοκων συστημάτων οικολογικών στοιχείων και πόρων αποτελούμενων από βιοτικές και αβιοτικές συνιστώσες που συνυπάρχουν και αλληλοεπιδρούν με τις ανθρώπινες κοινότητες και τις σχετικές κοινωνικό-οικονομικές δραστηριότητες.
- **Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης:** είναι μια δυναμική διαδικασία με σκοπό την αειφόρο διαχείριση και χρήση των παράκτιων ζωνών, κατά την οποία λαμβάνονται ταυτόχρονα υπόψη η ευπαθής φύση των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπίων, η ποικιλομορφία των δραστηριοτήτων και χρήσεων, οι αλληλεπιδράσεις τους, ο θαλάσσιος

προσανατολισμός ορισμένων δραστηριοτήτων και χρήσεων και ο αντίκτυπός τους στο θαλάσσιο και το χερσαίο τμήμα.

Το πεδίο εφαρμογής των παραπάνω διαδικασιών είναι η παράκτια ζώνη. Το θαλάσσιο τμήμα εκτείνεται από την ακτογραμμή έως τα χωρικά ύδατα (12 ναυτικά μίλια), ενώ το χερσαίο τμήμα εκτείνεται από την ακτογραμμή έως τα όρια των παράκτιων μονάδων (παράκτιοι ΟΤΑ). Αν τα όρια της παράκτιας ζώνης διαμορφώνονται διαφορετικά (όχι βάση του συγκεκριμένου πρωτοκόλλου) είτε γιατί το όριο του θαλάσσιου τμήματος είναι χαμηλότερο από τα 12 ναυτικά μίλια, είτε γιατί υπάρχει πρόβλημα προσδιορισμού του χερσαίου ορίου τότε πρέπει να κατατεθεί δήλωση στον Υποθηκοφύλακα καθώς επίσης και έγγραφο κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης που αφορά το πρωτόκολλο. Η ΟΔΠΖ αποτελεί έναν κρίκο που συνδέει τη χερσαία με τη θαλάσσια χωροταξία, και η εμπειρία της μας προσφέρει χρήσιμα διδάγματα. (Βασενχόβεν 2017)

Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι στόχοι και οι γενικές αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης. Οι στόχοι της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης είναι οι εξής:

- Η επίτευξη αιεφόρου ανάπτυξης μέσω ολοκληρωμένου σχεδιασμού στις παράκτιες περιοχές λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με το περιβάλλον και τα τοπία.
- Η διατήρηση της κατάστασης των παράκτιων ζωνών προς όφελος των σημερινών και μελλοντικών γενεών.
- Η αειφορική εκμετάλλευση των παράκτιων πόρων και κυρίως των υδάτων
- Η διατήρηση της κατάστασης και της κανονικότητας των παράκτιων τοπίων, οικοσυστημάτων καθώς και της γεωμορφολογίας των παράκτιων ζωνών.
- Η πρόληψη φυσικών κινδύνων π.χ. αλλαγή του κλίματος είτε αυτές προέρχονται από φυσικούς είτε από ανθρωπογενείς παράγοντες.
- Επίτευξη συναίνεσης και ομαλής συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού ως αναφορά τις χρήσεις στην παράκτια ζώνη.

Οι γενικές αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης είναι οι εξής:

- Λαμβάνονται υπόψη τα υδρολογικά, γεωμορφολογικά, κλιματολογικά, οικολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά συστήματα κατά την διαδικασία του ολοκληρωμένου σχεδιασμού ώστε να μην υπάρξει σύγκρουση στον παράκτιο χώρο καθώς επίσης να προλαμβάνονται τα αρνητικά αποτελέσματα των φυσικών καταστροφών.
- Κατά τον επιστημονικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών λαμβάνεται σοβαρά υπόψη ο ευαίσθητος χαρακτήρας των παράκτιων οικοσυστημάτων καθώς επίσης και η αειφορική διαχείριση τους.
- Σημαντικό στοιχείο είναι η διαδικασία της διακυβέρνησης κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων όπου μπορούν να συμμετάσχουν μέχρι και οι πολίτες των παράκτιων περιοχών.
- Εξασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ περιφερειακών και τοπικών φορέων για την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης.
- Εξασφάλιση του στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού καθώς και προγραμμάτων σχετικά με την αστική ανάπτυξη καθώς και των κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων γύρω από την παράκτια ζώνη.
- Εξετάζονται λεπτομερώς η πολυπλοκότητα καθώς και το πλήθος των δραστηριοτήτων που εντοπίζονται στις παράκτιες ζώνες με την προτεραιότητα να δίνεται στις δραστηριότητες του δημοσίου που σχετίζονται με το θαλάσσιο τμήμα της παράκτιας ζώνης να προηγούνται.
- Ομοιογενής χωροθέτηση των δραστηριοτήτων και των χρήσεων γης στις παράκτιες ζώνες με σκοπό να αποφεύγεται η αστική διάχυση στην παράκτια ζώνη.
- Εκτίμηση των επιπτώσεων στην παράκτια ζώνη από ποικίλες ανθρώπινες δραστηριότητες.
- Εκτίμηση της ρύπανσης στο παράκτιο περιβάλλον καθώς επίσης και της αλλοίωσης των παράκτιων τοπίων και της πολιτιστικής κληρονομιάς της παράκτιας ζώνης και θέσπιση μέτρων για την αντιμετώπισή τους.

Επιπροσθέτως ακολουθούν ορισμένα μέτρα για τον συντονισμό της Ολοκληρωμένης από τα κράτη-μέλη που υπέγραψαν αυτό το πρωτόκολλο. Τα κράτη-μέλη της σύμβασης θα πρέπει:

- Να εξασφαλίζεται θεσμικός συντονισμός σε όλους τους τομείς και δραστηριότητες με σκοπό να επιτυγχάνεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και όχι μια τομεακή προσέγγιση.
- Να επιτυγχάνεται συντονισμός, συνεργασία και εναρμόνιση μεταξύ εθνικού, περιφερειακού και τοπικού επιπέδου των θεσμικών αρχών.
- Να επιτυγχάνεται εναρμόνιση με τα χωροταξικά σχέδια με σχέδια εθνικής περιφερειακής και τοπικής κλίμακας καθώς επίσης και με στρατηγικές και πολιτικές σχετικά με την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

Με βάση τα άρθρα 5 και 6 όπου καθορίζονται οι στόχοι και οι αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης η κυριότερη επιδίωξη του πρωτοκόλλου είναι η αειφορική διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Τα κράτη μέλη του πρωτοκόλλου είναι σε θέση διατηρούν σε ισχύ μέτρα για τον καθορισμό της παράκτιας ζώνης αλλά απαγορεύεται η δόμηση στην ίσαλη χειμερινή ζώνη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει στα εθνικά και νομικά εργαλεία τους να αναφέρουν την αειφορική διαχείριση των παράκτιων περιοχών. Η παραπάνω διαδικασία επιτυγχάνεται μέσω ορισμένων κριτηρίων τα οποία:

- Προσδιορίζουν και οριοθετούν προστατευμένες περιοχές καθώς επίσης περιοχές όπου συγκροτείτε η οικιστική ανάπτυξη και λοιπές δραστηριότητες.
- Περιορίζουν την ανάπτυξης μεταφορικών υποδομών κατά μήκος της ακτής.
- Δίνουν κατευθύνσεις εναρμόνισης των θαλάσσιων περιβαλλοντικών προβλημάτων στους τοπικούς κανόνες διαχείρισης των αρμόδιων αρχών.
- Προωθούν την ελεύθερη πρόσβαση του κοινού στις παραλίες και γενικότερα στην παράκτια ζώνη.
- Απαγορεύουν την στάθμευση οχημάτων σε ευπαθείς φυσικές χερσαίες περιοχές ενώ παράλληλα απαγορεύουν την αγκυροβόληση σκαφών σε ευπαθείς θάλασσες.

Σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες και την παράκτια ζώνη τα άρθρα 5 και 6 του πρωτοκόλλου αναφέρονται στις οικονομικές δραστηριότητες. Επίσης τα κράτη-μέλη θα πρέπει:

- Να είναι ιδιαιτέρως προσεκτικά με τις οικονομικές δραστηριότητες που έχουν σχέση με την παράκτια ζώνη. Οι οικονομικές δραστηριότητες που έχουν σχέση με την παράκτια ζώνη δεν θα πρέπει να εκμεταλλεύονται τους φυσικούς πόρους της παράκτιας ζώνης.
- Να πραγματοποιούν ολοκληρωμένη και ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων καθώς επίσης και περιβαλλοντικός ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων.
- Να διασφαλίζουν ότι η παράκτια οικονομία δεν ενεργεί σε βάρος των παράκτιων οικοσυστημάτων και των φυσικών τοπίων.
- Να εξασφαλίζουν την βιώσιμη χρήση των παράκτιων πόρων και να αποφεύγεται η υπερεκμετάλευσή τους.
- Να προωθούν ολοκληρωμένη και ορθολογική συνεργασία για την αειφορική διαχείριση των παράκτιων ζωνών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Στην συνέχεια ακολουθεί πίνακας με ορισμένες κατευθύνσεις απέναντι σε συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη. Οι κατευθύνσεις αυτές δεν ακολουθούν κάποια σειρά προτεραιότητας, απλώς καταγράφετε το πλήθος τους ανά οικονομική δραστηριότητα.

Πίνακας 2 : Οικονομικές Δραστηριότητες στην Παράκτια Ζώνη

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	1η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	2η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	3η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
Βιομηχανία-Γεωργία	Εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασία κατά την χωροθέτηση αυτών των δραστηριοτήτων με σκοπό την προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπίων		
Αλιεία	Προστασία των περιοχών αλιείας	Οι αλιευτικές πρακτικές να συμβάλουν στην προστασία και στην διατήρηση των παράκτιων πόρων	

Υδατοκαλλιέργειες	Κατά την χωροθέτηση μονάδων θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προστασία των περιοχών υδατοκαλλιεργεικού ενδιαφέροντος	Υψηλή επεξεργασία των αποβλήτων των μονάδων	
Τουρισμός-Αθλητισμός-Ψυχαγωγία	Ενίσχυση του παράκτιου τουρισμού προστατεύοντας τα παράκτια οικοσυστήματα και τοπία	Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών παράκτιου τουρισμού (πολιτιστικό, οικολογικός τουρισμός)	Απαγόρευση αθλητικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που έχουν αρνητικές συνέπειες στα παράκτια οικοσυστήματα (αφαίρεση οστρακόδερμων, αλιεία αναγυχής)
Χρήση Φυσικών Πόρων	Έκδοση άδειας για την εκμετάλλευση πετρωμάτων καθώς επίσης και ασφαλτόστρωσης. Έκδοση άδειας επίσης και για δραστηριότητες ανασκαφής και εξόρυξης μεταλλευμάτων.	Οι διαδικασίες αμμόληψης θα πρέπει να ελέγχονται και σε περιοχές περιβαλλοντικά εύθραυστες να απαγορεύονται.	Παρακολούθηση και έρευνα των περιοχών διεπαφής μεταξύ αλμυρού και γλυκού νερού
Υποδομές	Λήψη μέτρων σε όποια παράκτια οικοσυστήματα απαιτείται ώστε οι υποδομές που φιλοξενούνται εκεί να μην επηρεάζουν αρνητικά τα παράκτια οικοσυστήματα		
Θαλάσσιες Δραστηριότητες	Διεξαγωγή θαλάσσιων δραστηριοτήτων με τέτοιο τρόπο ώστε να μην επηρεάζονται αρνητικά τα παράκτια οικοσυστήματα		

Πηγή: Mediterranean ICZM Protocol, Ιδία Επεξεργασία

Σχετικά με τα Ειδικά Παράκτια Οικοσυστήματα ακολουθεί πίνακας όπου το πρωτόκολλο δίνει κατευθύνσεις για την προστασία και την αειφορική διαχείρισή τους. Οι κατευθύνσεις αυτές δεν ακολουθούν κάποια σειρά προτεραιότητας, απλώς καταγράφετε το πλήθος τους ανά οικοσύστημα.

Πίνακας 3 : Ειδικά Παράκτια Οικοσυστήματα

ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	1η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	2η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	3η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
Υγρότοποι και Εκβολές Ποταμών	Δημιουργία ζωνών προστασίας κατά την εκπόνηση εθνικών χωροταξικών σχεδίων και προγραμμάτων για τις παράκτιες ζώνες	Ρύθμιση ή και απαγόρευση δραστηριοτήτων που ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους Υγροτόπους και τις Εκβολές Ποταμών	Αποκατάσταση υποβιβασμένων παράκτιων Υγροτόπων
Θαλάσσια Ενδιαιτήματα	Θέσπιση μέτρων προστασίας και διατήρησης παράκτιων περιοχών που διαθέτουν ενδιαιτήματα και είδη υψηλής αξίας διατήρησης	Εφαρμογή διακρατικών και διαπεριφερειακών προγραμμάτων με σκοπό την προστασία των θαλάσσιων ενδιαιτημάτων	
Παράκτια Δάση	Θέσπιση μέτρων προστασίας και διατήρησης των παράκτιων δασών		
Θίνες	Αποκατάσταση των θινών και των λουρονησίδων με αειφορικό τρόπο		

Πηγή: Mediterranean ICZM Protocol, Ιδία Επεξεργασία

Επιπροσθέτως ακολουθεί ένας πίνακας σχετικά με τα υπόλοιπα παράκτια οικοσυστήματα και με τις κατευθύνσεις όπου δίνονται από το πρωτόκολλο. Οι κατευθύνσεις αυτές δεν ακολουθούν κάποια σειρά προτεραιότητας, απλώς καταγράφετε το πλήθος τους ανά οικοσύστημα.

Πίνακας 4 : Υπόλοιπα Παράκτια Οικοσυστήματα

ΛΟΙΠΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	1η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	2η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	3η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
Παράκτια Τοπία	Θέσπιση μέτρων για την προστασία και την αειφορική διαχείριση των παράκτιων τοπίων με νομοθεσία και σχεδίων	Προώθηση της διασυννοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας για την προστασία των παράκτιων τοπίων	
Νησιά	Προώθηση δραστηριοτήτων φιλικές προς το περιβάλλον και αφύπνιση της τοπικής κοινωνίας για την προστασία των νησιωτικών οικοσυστημάτων	Θεσμοθέτηση σχεδίων και προγραμμάτων για την οργάνωση διάφορων παραγωγικών δραστηριοτήτων (υποδομές, τουρισμός) στα νησιά	
Πολιτιστική Κληρονομιά	Θέσπιση μέτρων για την προστασία της παράκτιας πολιτιστικής κληρονομιάς	Οποιαδήποτε επέμβαση για την διατήρηση της παράκτιας κληρονομιάς δεν θα πρέπει να έχει αρνητικής επιπτώσεις στα παράκτια οικοσυστήματα	Θέσπιση μέτρων για την προστασία της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς

Πηγή: Mediterranean ICZM Protocol, Ιδία Επεξεργασία

Σχετικά με το κομμάτι της συμμετοχής, εμπλέκονται αρκετοί «παίκτες» οι οποίοι είναι οι εξής:

- Δημόσιοι φορείς καθώς επίσης και οι ενδιαφερόμενες εδαφικές κοινότητες.
- Οικονομικοί φορείς.
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
- Κοινωνικοί φορείς
- Οι πολίτες και η πολιτεία

Σε όλα τα στάδια οι παραπάνω «παίκτες» θα πρέπει μέσω της διαδικασίας της διαβούλευσης να πάρουν αποφάσεις για την αειφορική διαχείριση των παράκτιων ζωνών και εν συνεχεία με την διαδικασία της διακυβέρνησης να θέσουν σε εφαρμογή τις παραπάνω αποφάσεις. Η παραπάνω διαδικασίες περιλαμβάνουν δημόσιες ακροάσεις, έρευνες ή ακόμα και συμπράξεις.

Όπως αναφέρθηκε και προηγούμενος τα κράτη-μέλη που υπέγραψαν το εξής πρωτόκολλο θα πρέπει να αναλάβουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με το θέμα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης και να αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα κατάρτισης του κοινού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στο επιστημονικό κομμάτι τα μέλη θα πρέπει να διεξάγουν επιστημονικές έρευνες στο πεδίο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης καθώς επίσης και την θέσπιση ειδικών ερευνητικών εργαστηρίων που θα βοηθήσουν στις έρευνες στο πεδίο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Τα κράτη-μέλη του πρωτοκόλλου, θα πρέπει να αναθεωρήσουν τα εθνικά σχέδια τους (εθνική, περιφερειακή, τοπική κλίμακα) στα πλαίσια των κατευθύνσεων του πρωτοκόλλου. Όπου κρίνεται αναγκαίο (είτε διότι δεν υπάρχουν παρόμοια σχέδια για τις παράκτιες ζώνες, είτε διότι ενδέχεται να υπάρξει διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ δύο χωρών για την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης) θα πρέπει να θεσμοθετηθούν νέα σχέδια και προγράμματα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών. Στις παραπάνω διαδικασίες εμπλέκεται σε μεγάλο βαθμό ο χωροταξικός σχεδιασμός τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Οι κύριοι κίνδυνοι που καλούνται τα σχέδια να αντιμετωπίσουν είναι η κλιματική αλλαγή, η διάβρωση των ακτών, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και οι φυσικές καταστροφές. Σχετικά με τον θεσμικό συντονισμό θα πρέπει να ακολουθηθούν οι παρακάτω κατευθύνσεις από τα κράτη-μέλη:

- Παροχή βοήθειας στα κράτη-μέλη για τον καθορισμό κοινού περιφερειακού πλαισίου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών (άρθρο 17).
- Σύνταξη έκθεσης αξιολόγησης της εφαρμογής του πρωτοκόλλου.
- Ανταλλαγή πληροφοριών και συμμετοχή σε δραστηριότητες κοινού ενδιαφέροντος.
- Οργάνωση συνεδρίων πάνω σε κομβικά σημεία της διαδικασίας.
- Παροχή βοήθειας για συμμετοχή σε μεσογειακό δίκτυο παράκτιων ζωνών, εκπόνηση εθνικών στρατηγικών για την ΟΔΠΖ, συνεργασία σε δραστηριότητες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας και συντονισμό όπου απαιτείται.

2.2 Πλαίσιο Κοινοτικής Δράσης στο πεδίο της Πολιτικής για τον Θαλάσσιο Χώρο (οδηγία Πλαίσιο για την θαλάσσια στρατηγική) (Οδηγία Πλαίσιο 2008/56/ΕΚ)

Θέμα της συγκεκριμένης Οδηγίας είναι το γεγονός ότι κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία και την διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η συγκεκριμένη διαδικασία έχει πεδίο εφαρμογής τα θαλάσσια ύδατα και δεν έχει να κάνει με δραστηριότητες εθνικής ασφάλειας ή άμυνας. Αρχικά ως θαλάσσια ύδατα έχουμε τους εξής ορισμούς:

- **Θαλάσσια Ύδατα** είναι η επιφάνεια του νερού, η στήλη του νερού, ο θαλάσσιος βυθός και το υπέδαφος από την ακτογραμμή έως τα χωρικά ύδατα (12 ναυτικά μίλια) οριοθετώντας έτσι μια περιοχή όπου το κράτος μέλος ασκεί δικαιώματα βάση της σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καθώς επίσης και του Διεθνές Δικαίου της Θάλασσας.
- Σύμφωνα με τον ορισμό της οδηγίας 2000/60/ΕΚ ο σημαντικότερος παράγοντας στα Θαλάσσια Ύδατα ο βυθός και το υπέδαφος μιας και αποτελούν σημαντικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Στην συνέχεια της οδηγίας ακολουθούν αρκετοί σημαντικοί ορισμοί οι οποίοι θα αναλυθούν παρακάτω:

- **Θαλάσσια Περιοχή:** Αποτελεί την περιοχή στην οποία μπορεί να βρει πεδίο εφαρμογής η παρούσα οδηγία, και οροθετούνται με βάση ποικίλων χαρακτηριστικών (υδρολογικών, ωκεανογραφικών κ.α.)
- **Θαλάσσια Στρατηγική:** Αποτελεί την στρατηγική η οποία μπορεί να εφαρμοστεί στις Θαλάσσιες Περιοχές.
- **Περιβαλλοντική Κατάσταση:** Ορίζεται ως η κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος (δομή, λειτουργία, συστατικά, θαλάσσια οικοσυστήματα κ.α.). Εξετάζοντας συγκεκριμένους παράγοντες (γεωγραφικούς, γεωλογικούς, κλιματικούς κ.α.) προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα. Εξετάζοντας τους παραπάνω παράγοντες ένα θαλάσσιο περιβάλλον μπορεί να χαρακτηριστεί από «καλή περιβαλλοντική κατάσταση» ή «κακή περιβαλλοντική κατάσταση».

- **Περιβαλλοντικός Στόχος:** Αποτελεί τις ποσοτικές, είτε τις ποιοτικές ενδείξεις αναφοράς σχετικά με οποιοδήποτε θαλάσσιο περιβάλλον με βάση τις πιέσεις και τα προβλήματα που δρουν στους χώρους αυτούς.
- **Ρύπανση:** Ορίζεται ως η εισαγωγή παθογόνων οργανισμών, ουσιών, θορύβου στο Θαλάσσιο Περιβάλλον τα οποία προκαλούν αρνητικές συνέπειες στον χώρο αυτό και έχουν αρνητικά αποτελέσματα όπως απώλεια της βιοποικιλότητας καθώς επίσης και αρνητικές συνέπειες στην ανθρώπινη ζωή.
- **Περιφερειακή Συνεργασία:** Ορίζεται ως η συνεργασία μεταξύ δυο κρατών μελών (η συνεργασία μπορεί να περιλαμβάνει και Τρίτη χώρα αρκεί να «μοιράζονται» την ίδια θάλασσα) με σκοπό την προστασία και την αειφορική διαχείριση της θάλασσας που «μοιράζονται».
- **Περιφερειακή Σύμβαση για της Θάλασσες:** Ορίζεται ως οι διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες μεταξύ κρατών με σκοπό την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των θαλάσσιων περιοχών.

Οι Θαλάσσιες περιοχές είναι η Βαλτική Θάλασσα, ο Βορειοανατολικός Ατλαντικός, η Μεσόγειος Θάλασσα και η Μαύρη Θάλασσα. Η Μεσόγειος Θάλασσα και ο Βορειοανατολικός Ατλαντικός αποτελούνται από υπό περιοχές.

Η Μεσόγειος Θάλασσα αποτελείται από:

- Την Δυτική Μεσόγειο
- Την Αδριατική Θάλασσα
- Το Ιόνιο Πέλαγος και την Κεντρική Μεσόγειο
- Το Αιγαίο Πέλαγος και την Ανατολική Μεσόγειο

Ο Βορειοανατολικός Ατλαντικός αποτελείται από:

- Την ευρύτερη Βόρεια Θάλασσα
- Την Κέλτικη Θάλασσα
- Τον Βισκαϊκό Κόλπο και την Ιβηρικές Ακτές
- στη Μακαρονησιακή βιογεωγραφική περιοχή, που ορίζεται από τα θαλάσσια ύδατα που περιβάλλουν τις Αζόρες Νήσους και τη Μαδέρα καθώς και τις Κανάριες Νήσους

Κάθε κράτος το οποίο βρέχεται από θάλασσα οφείλει να αναπτύσσει την Θαλάσσια Στρατηγική για την αειφορική διαχείριση των θαλάσσιων περιοχών και των

υπό περιοχών (παράκτια ζώνη). Ακολουθεί ένας πίνακας με την προσέγγιση που οφείλουν να ακολουθήσουν τα κράτη μέλη για την θέσπιση της Θαλάσσιας Στρατηγικής:

Πίνακας 5 : Βασική Προσέγγιση για την Θαλάσσια Στρατηγική

Δράσεις	Προετοιμασία	Προγράμματα Μέτρων
Δράση 1 ^η	Αξιολόγηση του περιβάλλοντος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (ολοκλήρωση έως 15/07/2012)	Κατάρτιση προγράμματος μέτρων με βασικό στόχο την επίτευξη της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης (ολοκλήρωση έως το 2015)
Δράση 2 ^η	Καθορισμός της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης (ολοκλήρωση έως 15/07/2012)	Έναρξη λειτουργίας του παραπάνω προγράμματος το αργότερο έως το 2016
Δράση 3 ^η	Υιοθέτηση περιβαλλοντικών στόχων και θέσπιση ειδικών δεικτών (ολοκλήρωση έως 15/07/2012)	
Δράση 4 ^η	Θέσπιση προγράμματος παρακολούθησης, αξιολόγησης και τακτικής αναπροσαρμογής των στόχων (εφαρμογή έως 15/07/2014)	

Πηγή: Οδηγία Πλαίσιο 2008/56/EK, Ιδία Επεξεργασία

Στην περίπτωση όπου δύο κράτη «μοιράζονται» την ίδια θαλάσσια περιοχή οφείλουν να συνεργάζονται και να ενημερώνουν την επιτροπή για το αναθεωρημένο χρονοδιάγραμμα και να ενεργούν αναλόγως. Επίσης η επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει την πιθανότητα τα δυο αυτά κράτη να μουν σε πιλοτικό πρόγραμμα ή σχέδιο για την βελτίωση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Στο κομμάτι της περιφερειακής συνεργασίας οι περιφερειακές δομές συνεργασίας επιτυγχάνεται η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών. Το εργαλείο με βάση το οποίο επιτυγχάνεται η παραπάνω συνεργασία μέσω των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες. Ακόμα μέσω διεθνών πλαισίων επιτυγχάνεται συνεργασία μεταξύ

τρίτων χωρών. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποδείξουν τις αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Το κομμάτι της αξιολόγησης είναι σημαντικό και επιτυγχάνεται μέσω ανάλυσης των βασικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλάσσιων περιοχών του κάθε κράτους μέλους καθώς επίσης και των οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων που προκύπτουν από την χρήση των υδάτων. Με βάση την αξιολόγηση προκύπτει εάν τα θαλάσσια ύδατα χαρακτηρίζονται από καλή περιβαλλοντική κατάσταση.

Με βάση την διαπίστωση που έγινε παραπάνω και της αρχικής αξιολόγησης γίνεται η κατάλληλη διαμόρφωση και υλοποίηση συντονισμένων προγραμμάτων παρακολούθησης της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλάσσιων περιοχών. Τα προγράμματα πρέπει να είναι συμβατά με τις θαλάσσιες περιοχές και τις θαλάσσιες υπό περιοχές. Τα κράτη μέλη όπου μοιράζονται μια θαλάσσια περιοχή θα πρέπει να ακολουθούν κοινό πρόγραμμα για την παρακολούθηση της περιβαλλοντικής κατάστασης της θαλάσσιας περιοχής λαμβάνοντας υπόψη τα διασυνοριακά χαρακτηριστικά των δύο αυτών χωρών. Επιπροσθέτως η θαλάσσια περιοχή θα πρέπει να εξετάζεται και να παρακολουθείτε με ομοιογένεια ώστε να εξασφαλίζεται η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

2.3 Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων

Η παρούσα οδηγία αναφέρετε στα ύδατα γενικότερα (επιφανειακά και υπόγεια) και πιο συγκεκριμένα γίνεται κατηγοριοποίηση μέσω πινάκων της οικολογικής κατάστασης των υδάτων. Μετά την αξιολόγηση-διαβάθμιση της οικολογικής ποιότητας των υδάτων τα κράτη- μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν τις παραπάνω τεχνικές στις υδάτινες περιοχές της επικράτειας τους. Εν συνεχεία θα πρέπει να θεσπίσουν πολιτική και προγράμματα διαχείρισης για την προστασία των υδάτων, την βιώσιμη χρήση του νερού, την βελτίωση της ποιότητας του υδάτινου περιβάλλοντος, την μείωση της ρύπανσης και στον μετριασμό των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών.

Το κομμάτι που εξετάζουμε και αναλύουμε είναι των παράκτιων υδάτων (μια από τις τέσσερις κατηγορίες των επιφανειακών υδάτων). Αφού γίνει αξιολόγηση των ποιοτικών στοιχείων της οικολογικής κατάστασης των παράκτιων υδάτων, εξάγονται σημαντικά συμπεράσματα για την ποιότητα των υδάτων και στην συνέχεια προκύπτει ο ορισμός της κατάστασης των υδάτων ως υψηλή/καλή/μέτρια. Επιπροσθέτως τα κράτη μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν μητρώο με τις περιοχές προστασίας που φιλοξενούνται στα παράκτια ύδατα τα οποία θα πρέπει να εξετάζονται και να ενημερώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Ο κύριος περιβαλλοντικός στόχος που τίθεται για τα επιφανειακά ύδατα (μια κατηγορία των επιφανειακών υδάτων είναι και τα παράκτια ύδατα) είναι η προστασία και η αναβάθμιση (από τα κράτη μέλη) των υδατικών συστημάτων ώστε να επιτευχθεί καλό οικολογικό δυναμικό και καλή χημική κατάσταση των επιφανειακών υδάτων. Όταν στα επιφανειακά ύδατα φιλοξενούνται προστατευόμενες περιοχές τότε τα κράτη μέλη οφείλουν να ακολουθήσουν τους αυστηρότερους περιβαλλοντικούς στόχους υλοποιώντας και τον κύριο.

Στην συνέχεια ακολουθούν πίνακας με χαρακτηρίστηκα και πληροφορίες για τις θαλάσσιες περιοχές.

Πίνακας 6 : Βασικά Χαρακτηριστικά Θαλάσσιων Περιοχών

Θαλάσσιες Περιοχές	Χαρακτηρίστηκα Περιεκτικότητας σε Αλάτι	Χαρακτηρίστηκα Παλίρροιας
Βαλτική Θάλασσα	M.E.A < 0,5 ‰ γλυκό νερό	Π.Φ. < 2m μικροπαλιρροιακό
Θάλασσα του Μπάρεντς	0,5‰ < M.E.A. < 5‰ μικρής περιεκτικότητας σε αλάτι	2m < Π.Φ. < 4m μεσοπαλιρροιακό
Νορβηγική Θάλασσα	5‰ < M.E.A. < 18‰ μέσης περιεκτικότητας σε αλάτι	Π.Φ > 4m μακροπαλιρροιακό
Βόρεια Θάλασσα	18‰ < M.E.A. < 30‰ υψηλής περιεκτικότητας σε αλάτι	
Βόρειος Ατλαντικός Ωκεανός	30‰ < M.E.A. < 40‰ μεγάλου εύρους	
Μεσόγειος Θάλασσα		

Πηγή: Οδηγία 2000/60/EK, Ιδία Επεξεργασία

Στον παραπάνω πίνακα ο δείκτης Μ.Ε.Α. είναι η Μέση Ετήσια Αλατότητα ενώ ο δείκτης Π.Φ. είναι το παλιρροιακό φάσμα. Επίσης υπάρχει και ένας εναλλακτικός τρόπος για τον προσδιορισμό στοιχείων και δεικτών για τις θαλάσσιες περιοχές. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα εναλλακτικά αυτά στοιχεία.

Πίνακας 7 : Κατηγοριοποίηση Προσδιοριστικών Παραγόντων Θαλάσσιων Περιοχών

Υποχρεωτικοί Παράγοντες	Εναλλακτικοί Παράγοντες
Γεωγραφικό Πλάτος	Βάθος
Γεωγραφικό Μήκος	Ταχύτητα Ρεύματος
Παλιρροιακό Φάσμα	Έκθεση στα Κύματα
Αλατότητα	Χρόνος Παραμονής
	Μέση Θερμοκρασία Νερού
	Μεικτικά Χαρακτηρίσματα
	Θολότητα
	Μέση Σύνθεση Υποστρώματος
	Σχήμα
	Φάσμα Θερμοκρασίας Νερού

Πηγή: Οδηγία 2000/60/ΕΚ, Ιδία Επεξεργασία

Με βάση τα στοιχεία των παραπάνω πινάκων, τα κράτη μέλη οφείλουν να συλλέξουν και να διατηρήσουν στοιχεία (σύμφωνα με τους προσδιοριστικούς παράγοντες και τα βασικά στοιχεία) για τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές. Επιπροσθέτως θα πρέπει από τα κράτη μέλη προσδιορισμός του μεγέθους των σημαντικών ανθρωπογενών πιέσεων καθώς επίσης και της ρύπανσης που προκαλείτε από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Στην συνέχεια ακολουθούν κι άλλοι πίνακες με περαιτέρω ανάλυση για τα παράκτια ύδατα.

Πίνακας 8 : Συμπληρωματικά στοιχεία για τις Παράκτιες Περιοχές

Βιολογικά Στοιχεία	Υδρομορφολογικά Στοιχεία	Παλιρροιακό Καθεστώς	Γενικά	Ρύποι
Αφθονία, Σύνθεση και Βιομάζα του Φυτοπλακτόν	Διακύμανση Βάθους	Κατεύθυνση ρευμάτων	Διαφάνεια και Θερμικές συνήθειες	Ρύπανση από ουσίες προτεραιότητας που απορρίπτονται στα ύδατα

Αφθονία και Σύνθεση της λοιπής υδατικής χλωρίδας	Δομή και υπόστρωμα της ακτής	Έκθεση στα κύματα	Συνθήκες οξυγόνωσης	Ρύπανση από ουσίες που απορρίπτονται στα ύδατα σε μεγάλες ποσότητες
Αφθονία και Σύνθεση της πανίδας βενθικών ασπόνδυλων	Δομή της παλιρροιακής ζώνης		Συνθήκες θρεπτικών ουσιών και Αλατότητα	

Πηγή: Οδηγία 2000/60/EK, Ιδία Επεξεργασία

Μετά την συγκέντρωση, ανάλυση και αξιολόγηση των ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων για τις περιοχές γίνεται η εξαγωγή σημαντικών συμπερασμάτων. Τα συμπεράσματα ακολουθούν τον εξής πίνακα:

Πίνακας 9 : Οικολογική Κατάσταση Παράκτιων Περιοχών

Υψηλή Κατάσταση	Καλή Κατάσταση	Μέτρια Κατάσταση
Η ανθρώπινη δραστηριότητα δεν επηρεάζει τις περιοχές που χαρακτηρίζονται από υψηλή οικολογική κατάσταση	Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων επηρεάζονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα σε μικρό βαθμό	Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει επιρροή από την ανθρώπινη δραστηριότητα σε μεγαλύτερο βαθμό
Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων χαρακτηρίζονται από μη διαταραγμένες συνθήκες	Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων παρουσιάζουν μικρές διαφορές σε σχέση με αυτές των περιοχών υψηλής οικολογικής κατάστασης	Οι τιμές των βιολογικών ποιοτικών στοιχείων εμφανίζουν μέτρια αλλοίωση και είναι σημαντικά πιο διαταραγμένες από τις περιοχές υψηλής βιολογικής κατάστασης

Πηγή: Οδηγία 2000/60/EK, Ιδία Επεξεργασία

Παράκτια Ύδατα που οι τιμές των βιολογικών τους ποιοτικών στοιχείων εμφανίζουν υψηλή αλλοίωση λόγω της ανθρώπινης δραστηριότητας χαρακτηρίζονται ως περιοχές κακής οικολογικής κατάστασης. Ακολουθεί ένας πίνακας με περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα βιολογικά ποιοτικά στοιχεία.

Πίνακας 10 : Χαρακτηρίστηκα Οικολογικής Κατάστασης των Περιοχών

ΣΤΟΙΧΕΙΟ	ΥΨΗΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΜΕΤΡΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Φυτοπλαγκτόν	Δεν υπάρχει διατάραξη του φυτοπλαγκτόν καθώς επίσης η μέση αφθονία του αντιστοιχεί πλήρως σε τυποχαρακτηριστικές φυσικοχημικές συνθήκες	Παρατηρούνται ελαφρές διαταραχές στις φυσικοχημικές συνθήκες χωρίς όμως να επηρεάζονται οι τροφικές αλυσίδες	Παρατηρούνται μέτριες διαταραχές στις φυσικοχημικές συνθήκες η οποίες μπορεί να επηρεάσουν την βιοποικιλότητα του οικοσυστήματος
Μακρόφυτα και φυτοβένθος	Δεν παρατηρούνται αλλαγές στους πληθυσμούς των μακρόφυτων και των φυτοβένθων	Παρατηρούνται μικρές αλλαγές στους πληθυσμούς των μακρόφυτων και των φυτοβένθων χωρίς να υπάρχει κάποια οικεία αλλαγή στις τροφικές αλυσίδες	Παρατηρούνται μέτριες αλλαγές στους πληθυσμούς των μακρόφυτων και των φυτοβένθων και οι πληθυσμοί είναι σημαντικά αλλοιωμένοι σε σχέση με τις περιοχές υψηλής κατάστασης
Πανίδα βενθικών ασπόνδυλων	Δεν παρατηρούνται αλλαγές στους πληθυσμούς των βενθικών ασπόνδυλων και η ταξινόμηση των πληθυσμών τους δεν παρουσιάζουν ενδείξεις αλλαγής	Παρατηρούνται ελαφρές αλλαγές στους πληθυσμούς των βενθικών ασπόνδυλων χωρίς να υπάρχει κάποια αλλαγή στις τροφικές αλυσίδες	Παρατηρούνται μέτριες μεταβολές στους πληθυσμούς των βενθικών ασπόνδυλων σε σχέση με του πληθυσμούς περιοχών υψηλής κατάστασης
Ιχθυοπανίδα	Η σύνθεση και ο πληθυσμός των Ιχθύων χαρακτηρίζεται ως μη διαταραγμένοι και δεν παρουσιάζονται στοιχεία ανθρώπινης παρέμβασης	Παρουσιάζονται μικρές αλλαγές στους πληθυσμούς των Ιχθύων λόγω ανθρώπινων παρεμβάσεων χωρίς όμως να διαταράσσονται οι τροφικές αλυσίδες	Παρατηρούνται μέτριες μεταβολές στους πληθυσμούς των Ιχθύων και οι ανθρώπινη παρέμβαση χαρακτηρίζεται από σημαντικές ενδείξεις διατάραξης για τα οικοσυστήματα

Πηγή: Οδηγία 2000/60/ΕΚ, Ιδία Επεξεργασία

Ακολουθεί ένας πίνακας με τους ρύπους για τις περιοχές οικολογικής κατάστασης.

Πίνακας 11 : Χαρακτηρίστηκα Οικολογικής Κατάστασης Περιοχών σχετικά με την ρύπανση

ΣΤΟΙΧΕΙΟ	ΥΨΗΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΚΑΛΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΜΕΤΡΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Συγκεκριμένοι συνθετικοί ρύποι	Συγκεντρώσεις κάτω του ορίου ανίχνευσης ή σχεδόν μηδενικές	Οι συγκεντρώσεις δεν υπερβαίνουν τα όρια ανίχνευσης	Οι συγκεντρώσεις υπερβαίνουν κατά πολύ τα όρια ανίχνευσης και ενδεχόμενος να έχουν αρνητικές επιπτώσεις για τους βιολογικούς παράγοντες των περιοχών
Συγκεκριμένοι μη συνθετικοί ρύποι	Συγκεντρώσεις εντός των ορίων που συνοδεύονται από μη διαταραγμένες συνθήκες για τις περιοχές	Οι συγκεντρώσεις δεν υπερβαίνουν τα όρια ανίχνευσης	Οι συγκεντρώσεις υπερβαίνουν κατά πολύ τα όρια ανίχνευσης και ενδεχόμενος να έχουν αρνητικές επιπτώσεις για τους βιολογικούς παράγοντες των περιοχών

Πηγή: Οδηγία 2000/60/ΕΚ, Ιδία Επεξεργασία

Τα κράτη μέλη οφείλουν να διεξάγουν έρευνες και μετρήσεις στις παράκτιες περιοχές της επικράτειας τους, να συγκεντρώνουν δεδομένα, να τα επεξεργάζονται και να εξάγουν συμπεράσματα για την οικολογική κατάσταση των παράκτιων περιοχών. Προτείνεται η δημιουργία ενός αναλυτικού καταλόγου όπου θα υπάρχουν αναλυτικά όλα τα στοιχεία και τα δεδομένα για τις παράκτιες περιοχές καθώς επίσης και η οικολογική τους κατάσταση.

Ακόμα προτείνεται και η δημιουργία δικτύου παρακολούθησης των επιφανειακών υδάτων (στο δίκτυο θα φιλοξενηθεί δίκτυο παρακολούθησης των παράκτιων περιοχών) ώστε να επιτευχθεί καθολική εποπτεία της οικολογικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων (και κάτ. επέκταση των παράκτιων περιοχών).

Τα κράτη μέλη οφείλουν, επίσης, να ορίσουν κατάλληλους συντελεστές ασφάλειας σύμφωνα με την φύση και την ποιότητα των δεδομένων, ώστε να εξασφαλίζεται η συνεχής εποπτεία των παράκτιων περιοχών. Ακολουθεί ένας πίνακας με τα επιτρεπόμενα όρια και τους δείκτες για τις παράκτιες περιοχές.

Πίνακας 12 : Συντελεστές Ασφάλειας

Δείκτης	Επιτρεπόμενα όρια
Δείκτης σχετικά με τα τροφικά επίπεδα (μια οξεία LEC για καθένα από τα τροφικά επίπεδα)	1000
Μια χρόνια NOEC(είτε ψάρια, είτε daphnia)	100
Δυο χρόνιες NOEC για είδη που αντιπροσωπεύουν δύο τροφικά επίπεδα(είτε ψάρια, είτε daphnia)	50
Χρόνιες NOEC για είδη που αντιπροσωπεύουν τρία τροφικά επίπεδα(είτε ψάρια, είτε daphnia)	10
Λοιπές περιπτώσεις	Αξιολόγηση κατά περίπτωση

Πηγή: Οδηγία 2000/60/EK, Ιδία Επεξεργασία

Τα κράτη μέλη αφού διεξάγουν έρευνες και μετρήσεις σχετικά με τις θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές τους, εξάγουν δεδομένα που συμβάλουν στο χαρακτηρισμό της οικολογικής κατάστασης των περιοχών. Η κατάσταση αυτή πρέπει να διατηρηθεί και να βελτιωθεί αλλά και για την έγκαιρη διάγνωση κάποιου προβλήματος. Βάση αυτών, εάν κάποιος δείκτης ξεπεράσει τα επιτρεπόμενα όρια του σημαίνει πως έχει παρουσιαστεί πρόβλημα (π.χ. Ρύπανση).

2.4 Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Εφαρμογή στην Ευρώπη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ) (2002/413/EK)

Σε πρώτο βαθμό η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αναφέρει πως η παράκτια ζώνη έχει μεγάλη περιβαλλοντική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και

ψυχαγωγική σημασία για την Ευρώπη. Η βιοποικιλότητα των παράκτιων οικοσυστημάτων είναι υψίστης σημασίας και ο κίνδυνος στις παράκτιες ζώνες επηρεάζονται αρνητικά σε πρώτο βαθμό από την κλιματική αλλαγή (άνοδος της στάθμης της θάλασσας, αλλαγή συχνότητας και έντασης καταιγίδων, διάβρωση ακτών καθώς επίσης αύξηση συχνότητας πλημμυρών).

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια, είναι σκόπιμο να εφαρμοστεί μια περιβαλλοντική, κοινωνικά υπεύθυνη, πολιτιστικά ευαίσθητη και οικονομική δίκαια αειφόρο διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών περιλαμβάνει αρκετούς παράγοντες ανάμεσά τους και ο χωροταξικός σχεδιασμός ο οποίος έρχεται σε δεύτερο βαθμό (προέχει η προστασία του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων).

Η στρατηγική προσέγγιση για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών θα πρέπει να βασίζεται στα εξής στοιχεία:

- Η προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος, με προσέγγιση ανά οικοσύστημα καθώς επίσης και η εξασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των παράκτιων πόρων.
- Η αναγνώριση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον παράκτιο χώρο (άνοδος της στάθμης της θάλασσας, αύξηση της συχνότητας των καταιγίδων κ.α.) και η λήψη μέτρων αντιμετώπισης.
- Η λήψη μέτρων προστασίας των ακτών καθώς επίσης και των παράκτιων οικισμών και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η παροχή βιώσιμων οικονομικά ευκαιριών και επιλογών απασχόλησης.
- Η παροχή εκτάσεων στο κοινό για αναψυχή και ψυχαγωγία
- Η συνοχή των απομονωμένων παράκτιων κοινοτήτων
- Η βελτίωση όλων των δράσεων (εθνικές, ευρωπαϊκές) για την διαχείριση της αλληλεπίδρασης ξηράς και θάλασσας.
- Η εξασφάλιση ενός λειτουργικού κοινωνικού και πολιτιστικού συστήματος για τις τοπικές κοινωνίες.

Σε εθνικό επίπεδο τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ευρωπαϊκές στρατηγικές για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών καθώς επίσης και να τις εφαρμόζουν στην επικράτεια τους. Εκτός από τις παραπάνω κατευθύνσεις

τα κράτη μέλη, κατά την εκπόνηση προγράμματος για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, θα πρέπει να βασίζονται:

- Σε μια σφαιρική προοπτική η οποία θα λαμβάνει υπόψη την αλληλεξάρτηση και την ανομοιότητα των φυσικών και ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρο στις παράκτιες ζώνες.
- Μια μακροπρόθεσμη προοπτική που θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των σημερινών και μελλοντικών γενεών.
- Μια υγιής επιστημονική βάση για την αντιμετώπιση σε όσα προκύπτουν στην παράκτια ζώνη.
- Στην ιδιαιτερότητα και την ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών παράκτιων περιοχών ώστε να μπορούν να αντιμετωπιστούν ορισμένα προβλήματα με ευέλικτα μέτρα.
- Στον σεβασμό της χωρητικότητας των οικοσυστημάτων, ώστε οι ανθρώπινες δραστηριότητες να γίνουν πιο φιλικές προς το περιβάλλον.
- Στην συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων όπως οι τοπικές διοικήσεις, το κράτος, η επιστημονική κοινότητα, ΜΚΟ και άλλοι.
- Στην εναρμόνιση όλων των πολιτικών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Στην υποστήριξη όλων των φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Επίσης, τα κράτη μέλη οφείλουν να διεξάγουν και να ενημερώνουν το πλαίσιο νόμων, θεσμών, παραγόντων και πολιτικών για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Αυτή η ανασκόπηση θα πρέπει:

- Να εξετάζει τους εξής τομείς (αλιεία, υδατοκαλλιέργειες, μεταφορές, διαχείριση φυσικών πόρων, προστασία της βιοποικιλότητας, πολιτιστική κληρονομία, απασχόληση και περιφερειακή ανάπτυξη) στις παράκτιες περιοχές.
- Να καλύπτει το σύνολο της επικράτειας.
- Να λαμβάνει υπόψη τους πολίτες, τις ΜΚΟ και τους επιχειρηματίες.
- Να λαμβάνει υπόψη διαπεριφερειακές συνεργασίες και δομές.
- Να οργανώνει ανασκοπήσεις των εφαρμοσμένων μέτρων και πολιτικών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, τα κράτη μέλη, οφείλουν να συνεργαστούν μαζί με τις περιφέρειες, διαπεριφερειακούς οργανισμούς και λοιπούς φορείς ώστε στην εθνική στρατηγική του κάθε κράτους μέλους να εναρμονιστεί και η στρατηγική της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Σε μια στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης, τα Κράτη-μέλη, θα πρέπει:

- Να προσδιορίζουν τους αρμόδιους φορείς (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) καθώς επίσης και τους ρόλους και τις αρμοδιότητες που έχουν για τον παράκτιο χώρο.
- Να προσδιορίσουν τους λόγους ύπαρξης εθνικής στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.
- Να διατηρήσουν την εθνική, περιφερειακή και τοπική νομοθεσία και πολιτική για την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης.
- Να προσδιορίζουν τα μέτρα, από κάτω προς τα πάνω, και να υπάρχει συμμετοχή του κοινού.
- Να προσδιοριστούν πηγές χρηματοδότησης για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης.
- Να προσδιοριστούν μέσα τα οποία θα εξασφαλίζουν την ολοκληρωμένη εφαρμογή των νόμων, πλαισίων, στρατηγικών και προγραμμάτων για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.
- Να προσδιοριστούν προγράμματα τα οποία θα συλλέγουν τις εξελίξεις στην παράκτια ζώνη, ενημερώνοντας το κοινό.
- Προσδιορισμός προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης σχετικά με το ζήτημα της ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να συνεργάζονται και να προωθούν η διασυνοριακή συνεργασία για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Επίσης, προτείνεται και η δημιουργία μιας ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων, όπου θα συγκεντρώνονται δεδομένα σχετικά με την παράκτια ζώνη των κρατών μελών.

3. Πολιτικές για την Παράκτια Ζώνη σε Εθνικό Επίπεδο

3.1. Εξέλιξη της Νομοθεσίας για την Παράκτια Ζώνη στην Χώρα μας

Ακολουθεί ένας πίνακας με την νομοθεσία και τα πλαίσια για την παράκτια ζώνη στην Ελλάδα.

Πίνακας 13: Βασική νομοθεσία για τον παράκτιο χώρο

Χρονολογία	Είδος και περιεχόμενο της ρύθμισης/ ΦΕΚ	Παρατηρήσεις
1940	Α.Ν. 2344/1940 Περί αιγιαλού και παραλίας	
1983	Ν. 1337/83 αρ. 23&24 προστασία ακτών/δρόμοι/ ΦΕΚ Α33/83	Μη εφαρμογή
1984	ΠΔ 236/84 Περιφράξεις παραλιακών γηπέδων/ ΦΕΚ 95/84	Μη εφαρμογή
2001	Ν.2971/01 "Αιγιαλός, παραλία κ.α./ ΦΕΚ Α285/01	
2010	ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο/ Προσχέδιο ΚΥΑ	Δεν έχει τεθεί σε ισχύ ακόμα

Πηγή : Μπεριάτος Ηλίας, Παπαγεωργίου Μαριλένα (2013), Ιδία Επεξεργασία

Με βάση τον πίνακα 13, παρατηρείται πως τα μόνα νομοθετικά εργαλεία τα οποία είναι σε ισχύ είναι ο αναγκαστικός νόμος Ν.2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας» καθώς επίσης και ο νόμος Ν.2971/01 «Αιγιαλός και παραλία». Αρχικά θεσπίστηκε ο Ν. 2344/1940, ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον Ν. 2971/2001, με σκοπό να διευθετηθούν με νομικό τρόπο προβλήματα στην ακτογραμμή. Εν συνεχεία, το 1980 προέκυψαν προβλήματα άναρχης δόμησης που οδήγησε σε αδυναμία προσπέλασης στον αιγιαλό. Την δεκαετία του 90' άρχισε να μελετάται η χωροταξική οργάνωση της ευρύτερης περιοχής των ακτών και εν συνεχεία η ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Το εργαλείο, το οποίο συμβάλει στην ολοκληρωμένη

διαχείριση της παράκτιας ζώνης, είναι το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο το οποίο αποτελεί «συνέχεια» της υπογραφής της Ελλάδας στο Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης, το 2008 (ICZM Protocol), σχετικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης και κάτ. επέκταση την προστασία των ακτών της Μεσογείου. Σε αυτό το κεφάλαιο η ανάλυση πραγματοποιείται σε όλα τα νομοθετικά εργαλεία και ακολουθεί σχολιασμός.

Νόμος 2971/2001

Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλο μήκος ακτογραμμής, συγκεκριμένα πάνω από 15.000 χιλιόμετρα ακτών, και λόγω αυτού κρίνεται επιτακτική η ανάγκη θέσπισης πολιτικής και η δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την προστασία και αειφορική διαχείριση των ακτών, καθώς επίσης και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων τους. Αρχή αποτελεί η χάραξη του αιγιαλού και της παραλίας. Ο πρώτος νόμος στην Ελλάδα σχετικά με την παράκτια ζώνη ήταν ο αναγκαστικός νόμος Α.Ν. 2344/1940 και αφορούσε τον καθορισμό του αιγιαλού και της παραλίας. Ο επόμενος νόμος, ο οποίος σχετιζόταν με τον αιγιαλό και την παραλία, είναι ο νόμος Ν.2971/2001. Ακολουθεί η ανάλυση του νόμου σε δύο ενότητες καθώς και σχολιασμός του νόμου.

Σε αυτό το σημείο παρουσιάζονται οι ορισμοί του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού.

Αιγιαλός: Είναι ζώνη της ξηράς όπου βρέχεται από τις μεγαλύτερες και συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων της θάλασσας.

Παραλία: Είναι η ζώνη η οποία προστίθεται στον αιγιαλό, έχει πλάτος μέχρι 50 μέτρα, οριοθετείται από την γραμμή του αιγιαλού και συμβάλει στην εξυπηρέτηση της επικοινωνίας ξηράς-θάλασσας και αντίστροφα.

Παλαιός Αιγιαλός: Είναι η ζώνη ξηράς, η οποία προέκυψε από την μετακίνηση της ακτογραμμής προς την θάλασσα. Αυτό οφείλεται είτε σε φυσικές προσχώσεις είτε σε τεχνικά έργα και προσδιορίζεται από την νέα γραμμή αιγιαλού και το όριο της γραμμής του παλαιού αιγιαλού.

Ο Αιγιαλός και η παραλία ανήκουν στην κυριότητα του δημοσίου και είναι κοινόχρηστα αγαθά. Το δημόσιο οφείλει να τα προστατεύει και να τα διαχειρίζεται ενώ η προστασία των οικοσυστημάτων αυτών των «ζωνών» είναι αρμοδιότητα του κράτους. Ο κύριος προορισμός τους είναι για ελεύθερη πρόσβαση και αλλά κάτ. ΄εξαίρεση το δημόσιο μπορεί να τα εκμεταλλευτεί για κοινωφελείς, περιβαλλοντικούς

και πολιτιστικούς σκοπούς, καθώς επίσης και για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Η κατασκευή κτισμάτων επιτρέπεται μόνο για την υλοποίηση των παραπάνω σκοπών.

Αξίζει να σημειωθεί πως ο Αιγιαλός οριοθετείται από την φύση ενώ η ζώνη της παραλίας οροθετείται από την πολιτεία, μιας και είναι κοινωνικό προϊόν. Σε περιοχές εντός σχεδίου, το όριο της παραλίας δεν πρέπει να υπερβαίνει την εγκεκριμένη γραμμή δόμησης. Σε παραδοσιακούς οικισμούς, σε οικισμούς προϋφιστάμενους του 1923, σε οικισμούς έως 2000 κατοίκων, η οριογραμμή της παραλίας δεν μπορεί να υπερβαίνει την διαμορφωμένη γραμμή δόμησης. Σχετικά με την χάραξη της παραλίας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω κριτήρια:

- Η γεωμορφολογία του εδάφους (σύσταση, φυσικό όριο βλάστησης κ.α.)
- Η ύπαρξη παράκτιων φυσικών πόρων
- Πορίσματα και εκτιμήσεις για τα μετεωρολογικά στοιχεία των περιοχών
- Η μορφολογία του πυθμένα
- Η ανάπτυξη κυματισμού σε σχέση με το μέτωπο της ακτής
- Η ύπαρξη τεχνικών έργων (που νομίμως υφίστανται)
- Οι τυχόν εγκεκριμένες χωροταξικές κατευθύνσεις και χρήσεις γης που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη
- Τυχόν υφιστάμενο κτηματολόγιο
- Η ύπαρξη ευπαθών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών

Με βάση τον Ν.2971/2001, ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας καθίσταται υποχρεωτικός πριν από την έγκριση ή την επέκταση σχεδίου πόλης, πριν από την εκτέλεση λιμενικών, βιομηχανικών, τουριστικών και συγκοινωνιακών έργων καθώς επίσης και πριν την έκδοση οικοδομικής άδειας για οικοδομικές εργασίες (οι εργασίες αυτές αναφέρονται σε ακίνητα που απέχουν μέχρι εκατό μέτρα από την ακτογραμμή). Σχετικά με τα τεχνικά ζητήματα της χάραξης, η οριογραμμή του αιγιαλού έχει πολυγωνικό σχήμα πλησίον της φυσικής γραμμής του αιγιαλού και απεικονίζεται με κόκκινο χρώμα. Η οριογραμμή της παραλίας απεικονίζεται με κίτρινο χρώμα, ενώ η γραμμή του παλιού αιγιαλού με χρώμα κυανό. Η χάραξη γίνεται σε κλίμακα 1:1000 και το διάγραμμα είναι κτηματογραφικό, όπου αποτυπώνονται τα όρια των επί μέρους ιδιοκτησιών. Τέλος, το διάγραμμα αυτό αναφέρεται σε ακτές μήκους 500 μέτρων τουλάχιστον.

Εικόνα 2: Χάραξη αιγιαλού και παραλίας

Πηγή: Cyclades Voice (2011)

Σχετικά με τα τεχνικά ζητήματα του Νόμου, έχει ήδη κατατεθεί στην βουλή Σχέδιο Νόμου για την τροποποίηση του παρόντος νόμου και εγκρίθηκε η αναθεώρηση του παρόντος νόμου. Ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας δεν θα πρέπει να καθιστάτε υποχρεωτικός με βάση τις παραπάνω παρεκκλίσεις παρόλο που ο καθορισμός και ο σχεδιασμός του αιγιαλού και της παραλίας πρέπει να αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως ο σχεδιασμός του αιγιαλού αποτελεί αρμοδιότητα του κτηματολογίου.

Χάρτης 1: Χάραξη αιγιαλού σε εθνικό επίπεδο

Πηγή: Ελληνικό Κτηματολόγιο (2008)

Με βάση τον παραπάνω χάρτη, διακρίνεται η χάραξη του αιγιαλού σε εθνικό επίπεδο καθώς επίσης και η χάραξη των κοιτών, των ποταμών και λιμνών σε εθνικό επίπεδο. Η χάραξη του αιγιαλού στην Ελλάδα ξεκίνησε το 2008 και ολοκληρώθηκε το 2009. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιήθηκε από το κτηματολόγιο. Στην πλατφόρμα του κτηματολογίου (καθώς και στην πλατφόρμα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης) καταγράφονται τα αποτελέσματα της χάραξης. (Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης 2007)

Εικόνα 3: Χάραξη αιγιαλού στον Δήμο Νοτιάς Κυνουρίας της περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (2007)

Οι λιμενικές υποδομές αναπτύσσονται αναγκαστικά στις ακτές και προορίζονται για συγκεκριμένο σκοπό και λειτουργία (εμπορική, επιβατική, ιδιωτική κλπ.). Με βάση τον Ν.2971/2001 κάθε λιμενική υποδομή θα πρέπει να αποτελείται από ζώνη λιμένα. Η ζώνη λιμένα διακρίνεται σε χερσαία και θαλάσσια.

Για την χερσαία οριοθέτηση του χερσαίου τμήματος της ζώνης λιμένα ισχύουν (βάση του Ν.2971/2001) τα κάτωθι στοιχεία:

- Η χερσαία ζώνη λιμένα αποτελείται από τον αιγιαλό και τους συνεχόμενους παραλιακούς χώρους για την υλοποίηση των έργων που απαιτούνται.
- Σε περιοχές όπου υπάρχει σχέδιο πόλεως, το όριο της χερσαίας ζώνης δεν μπορεί να επεκταθεί πέρα από πλησιέστερη ρυμοτομική γραμμή του σχεδίου.
- Σε περιοχές όπου δεν υπάρχει σχέδιο πόλεως, το όριο της χερσαίας ζώνης δεν μπορεί να επεκταθεί πέρα από τη γραμμή δόμησης.
- Επιτρέπεται η περίφραξη είτε ολόκληρης, είτε μέρους της χερσαίας ζώνης λιμένα.

Για την οριοθέτηση του θαλάσσιου τμήματος της ζώνης λιμένα ισχύουν (βάση του Ν.2971/2001) τα κάτωθι στοιχεία:

- Η θαλάσσια ζώνη περιλαμβάνει τις λεκάνες λιμένων (συνεχόμενες με τον αιγιαλό ή τυχόν κατασκευασμένα κρηπιδώματα, μόλους, προβλήτες) και η έκταση της θάλασσας θα πρέπει να είναι μέχρι 500 μέτρα από τις ακτές της χερσαίας ζώνης.
- Η έκταση αυτή περιορίζεται και από τις δύο πλευρές από νοητό τόξο κύκλου, με κέντρο το άκρο της χερσαίας ζώνης και ακτίνα 500 μέτρα και περικλείει τη θαλάσσια έκταση από σημείο του αιγιαλού, που βρίσκεται σε απόσταση 500 μέτρα από το άκρο της χερσαίας ζώνης μέχρι να συναντήσει την ανωτέρω γραμμή σε απόσταση 500 μέτρα από τις ακτές της χερσαίας ζώνης.
- Σε περιοχές όπου υπάρχουν αβαθή νερά το θαλάσσιο τμήμα της ζώνης λιμένα μπορεί να επεκταθεί από τα 500 μέτρα και να φτάσει την ισοβαθή γραμμή των 30 μέτρων.

Ως προς το τεχνικό κομμάτι της χάραξης της ζώνης λιμένα ισχύουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Τα όρια καθορίζονται με πράσινη γραμμή
- Ό,τι περιλαμβάνεται στην ζώνη λιμένα είναι κοινόχρηστα δημόσια κτήματα και ανήκουν στο Δημόσιο
- Αν στην ζώνη λιμένα περιλαμβάνονται ιδιοκτησίες απαλλοτριώνονται αναγκάστηκε για λόγους δημόσιας ωφέλειας.
- Όλα τα γήπεδα που σχηματίζονται από προσχώσεις φυσικές ή τεχνικές στην θάλασσα ή τον αιγιαλό ή στα πλαίσια έργων που εκτελούνται ανήκουν στο δημόσιο.

Τα παραπάνω στοιχεία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την διαδικασία δημιουργίας, θεσμοθέτησης, και εκπόνησης Master Plan για κάποιο λιμάνι, καθώς επίσης και κατά την εκπόνηση ενός Τοπικού Χωρικού Σχεδίου ή κάποιου Ειδικού Χωρικού Σχεδίου.

Εικόνα 4: Χερσαία Ζώνη Λιμένα Ναυπλίου

Πηγή : Master Plan Λιμένα Ναυπλίου (2015)

Νόμος 4607/2019

Με βάση τον Ν.4607/2019, έγινε η τροποποίηση του του Νόμου 2971/2001 με συγκεκριμένες διατάξεις σχετικά με τον αιγιαλό και την παραλία. Σε αυτό το υποκεφάλαιο παρουσιάζονται οι κύριες τροποποιήσεις του Νόμου 2971/2001.

Αρχικά, οι ορισμοί του αιγιαλού και του παλαιού αιγιαλού δεν τροποποιήθηκαν, αλλά τροποποιήθηκε ο ορισμός της παραλίας. Συγκεκριμένα, τροποποιήθηκε το όριο της, με αποτέλεσμα η παραλία να καθορίζεται σε τουλάχιστον 30 έως και 50 μέτρα από την γραμμή του αιγιαλού. Υφιστάμενα σχέδια, όπως Γ.Π.Σ ή ρυμοτομικά σχέδια οικισμών προϋφιστάμενων του 1923 δεν επηρεάζονται από τις αλλαγές, όμως Τ.Χ.Σ που βρίσκονται σε διαδικασία θεσμοθέτησης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την παραπάνω τροποποίηση του νόμου.

Ο αιγιαλός, η παραλία και ο παλαιός αιγιαλός αποτελούν κυριότητα του δημοσίου ενώ η προστασία τους και η αειφορική διαχείριση τους κυριότητα του κράτους. Ο αιγιαλός και η παραλία προορίζονται για κοινόχρηστη και ελεύθερη χρήση και πρόσβαση από το κοινό. Όμως με απόφαση από τον Υπουργό Οικονομικών, επιτρέπεται η εξυπηρέτηση επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, υγεία, προστασία φυσικού περιβάλλοντος). Απαγορεύεται η δόμηση από ιδιώτες και η

ιδιωτική χρήση στον αιγιαλό, τον παλαιό αιγιαλό και την παραλία. Ορίζεται επιτροπή χάραξης του αιγιαλού, η οποία πριν την χάραξη διεξάγει αυτοψία στην περιοχή μελέτης πριν την χάραξη.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του παρόντος νόμου (το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 13 του 2971/2001) έχουμε την τροποποίηση της απλής χρήσης (ομπρέλες, ξαπλώστρες και καντίνες) στον αιγιαλό και την παραλία. Η παραχώρηση του χώρου αυτού θα γίνεται μέσω δημοπρασίας, όπου θα λαμβάνουν μέρος επιχειρήσεις όμορες του αιγιαλού.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε αντισυνταγματική την παραχώρηση όλων των αιγιαλών στους όμορους δήμους. Οι παραχωρήσεις θα γίνονται πλέον από τον Υπουργό Οικονομικών με δημοπρασία με ελάχιστο ποσό εκκίνησης το αντάλλαγμα που αναφέρετε στο άρθρο 16^A του Ν.2971/2001 και μέγιστο χρόνο παραχώρησης τα τρία χρόνια. Απευθείας παραχώρηση σε πρωτοβάθμιους ΟΤΑ και σε δημοτικές επιχειρήσεις επιτρέπεται (όπως αυτές ορίζονται από το άρθρο 266 του Ν.3463/2006) με την προϋπόθεση ότι οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ και οι δημοτικές επιχειρήσεις κάνουν ίδια χρήση.

Καταργείται η ύπαρξη ελεύθερης ζώνης μεταξύ αυτών που τους παραχωρήθηκε η παραλία (100 μέτρα πλάτος τουλάχιστον) και ορίζεται ως ελεύθερος χώρος το 60% του συνολικού εμβαδού κάθε κομματιού παραλίας που παραχωρείται (χωρίς να υπολογίζεται ο μη αξιοποιήσιμος και δυσπρόσιτος χώρος).

Οι δραστηριότητες που επιτρέπονται στον αιγιαλό και την παράλια είναι δραστηριότητες ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας και εθνικής άμυνας (αλιεία. Υδατοκαλλιέργειες, τουρισμός, ενέργεια, εθνική άμυνα κλπ.). (Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας 2015).

Προβλέψεις του Ειδικού Πλαισίου ΧΣΑΑ για τον Παράκτιο Χώρο

Σε αυτό το σημείο ακολουθούν κάποιοι βασικοί ορισμοί όπου αναφέρονται μέσα στο ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης:

Παράκτιος Χώρος: Αποτελεί μια μεταβατική ζώνη (μεταβλητού πλάτους) που αποτελεί ζωτικό χώρο και για τις ανθρώπινες κοινωνίες, και για τις κοινωνικό-οικονομικές δραστηριότητες και για τα οικοσυστήματα εντός αυτής. Διακρίνεται σε

δύο τμήματα το θαλάσσιο και στο χερσαίο. Το **Θαλάσσιο τμήμα του παράκτιου χώρου** ξεκινάει από την ακτογραμμή και μπορεί να φτάσει έως και το όριο των χωρικών υδάτων. Ασκούνται ανθρώπινες δραστηριότητες σε αυτήν την ζώνη και είναι χώρος ζωτικής σημασίας για τα είδη θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας. Το **Χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου** ξεκινάει από την ακτογραμμή και εκτείνεται έως τον αμιγώς ηπειρωτικό χώρο. Το τμήμα αυτό μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου και η έκταση του καθορίζεται από τα ανθρωπογενή και τα οικολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής. (Μπεριάτος Ηλίας, Παπαγεωργίου Μαριλένα 2013)

Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιου Χώρου: Είναι μια διαδικασία διαχείρισης και βιώσιμης χρήσης του παράκτιου χώρου η οποία στο σύνολό της (ανάλυση-σχεδιασμός-εφαρμογή) λαμβάνει υπόψη τρεις παράγοντες:

- Τον εύθραυστο χαρακτήρα των παράκτιων τοπίων και οικοσυστημάτων.
- Τον υψηλό ανταγωνισμό των δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο καθώς και των χρήσεων γης στον παράκτιο χώρο (και τις αλληλεπιδράσεις στον παράκτιο χώρο).
- Τις επιπτώσεις που έχουν οι δραστηριότητες και οι χρήσεις γης στον παράκτιο χώρο τόσο στο χερσαίο τμήμα όσο και στο θαλάσσιο.

Αξίζει να σημειωθεί πως αποτελεί και την βάση για τυχόν περιοδική αναθεώρηση του σχεδιασμού.

Παράκτιο Σχέδιο-Παράκτιο Πρόγραμμα: Σχέδια-Προγράμματα για τον παράκτιο χώρο τα οποία προβλέπονται βάσει νομοθετικών ή ρυθμιστικών διατάξεων, εγκρίνεται από δημόσια αρχή και αφορά εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα.

Εν συνεχεία, με βάση το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο, ακολουθεί ανάλυση του παράκτιου χώρου σε ζώνες διαχείρισης. (Μπεριάτος Ηλίας, Παπαγεωργίου Μαριλένα 2013)

Κρίσιμη Ζώνη: Αποτελεί την πρώτη ζώνη διαχείρισης του παράκτιου χώρου στο μεταίχμιο μεταξύ ξηράς και θάλασσας. Αποτελεί το πιο ευαίσθητο περιβαλλοντικά κομμάτι του παράκτιου χώρου μιας και δέχεται έντονες πιέσεις από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες. Διακρίνεται σε χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα.

- **Θαλάσσιο Τμήμα:** Ξεκινάει από την ακτογραμμή και εκτείνεται έως την ισοβαθή γραμμή των 10 μέτρων. Το πλάτος δεν πρέπει να ξεπερνάει τα 100 μέτρα.
- **Χερσαίο Τμήμα:** Ξεκινάει από την ακτογραμμή και εκτείνεται προς την ξηρά. Έχει πλάτος 100 μέτρα και συγκεντρώνει περιοχές εκτός σχεδίου, οικισμούς κάτω τον 2000 κατοίκων και οικισμούς προϋφιστάμενους του 1923.

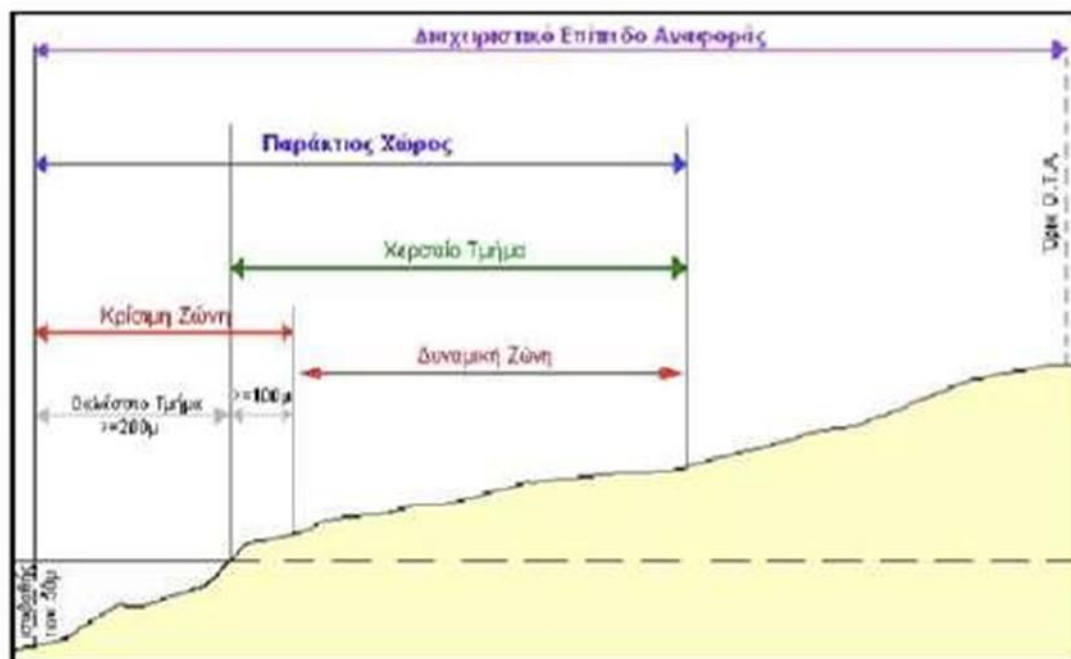
Δυναμική ζώνη: Αποτελεί την δεύτερη ζώνη διαχείρισης του παράκτιου χώρου και αποτελεί συνέχεια της κρίσιμης ζώνης. Όπως και η κρίσιμη έτσι και η δυναμική ζώνη διακρίνεται σε χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα.

- **Θαλάσσιο Τμήμα:** Ξεκινάει από το θαλάσσιο όριο της Κρίσιμης Ζώνης (από την ισοβαθή των 10 μέτρων) και εκτείνεται μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων. Το ακραίο όριο της ζώνης δεν πρέπει να απέχει τουλάχιστον 200 μέτρα από την ακτογραμμή.
- **Χερσαίο Τμήμα:** Ξεκινάει από το χερσαίο όριο της Κρίσιμης Ζώνης και εκτείνεται σε πλάτος 200 μέτρα από την γραμμή του αιγιαλού. Αφορά περιοχές εκτός σχεδίου, οικισμούς κάτω τον 2000 κατοίκων και οικισμούς προϋφιστάμενους του 1923.

Υπόλοιπη Παράκτια Ζώνη: Αποτελεί την συνέχεια της δυναμικής ζώνης και όπως και οι προηγούμενες ζώνες έτσι και αυτή διακρίνεται σε χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα.

- **Θαλάσσιο Τμήμα:** Ξεκινάει από το θαλάσσιο όριο της Δυναμικής Ζώνης και εκτείνεται μέχρι το όριο των χωρικών υδάτων.
- **Χερσαίο Τμήμα:** Ξεκινάει από τα όρια των παράκτιων ΟΤΑ και εκτείνεται μέχρι την ισοϋψή γραμμή των 600 μέτρων. Είναι ζώνη μετάβασης από τον παράκτιο χώρο προς την ηπειρώτικη χώρα. Χαρακτηρίζεται από πληθώρα ανθρώπινων δραστηριοτήτων και αποτελεί ζωτικής σημασίας πεδίο κατά τον σχεδιασμό μιας και επηρεάζει και την κρίσιμη και την δυναμική ζώνη.

Εικόνα 5: Ο παράκτιος χώρος σε ζώνες διαχείρισης

Πηγή : Χρυσάνθη Κενανίδου (2017)

Αξιίζει να σημειωθεί πως η θέσπιση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά ήταν η συνέχεια της υπογραφής της Ελλάδας του Πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης το 2008. Όμως το σχέδιο αυτό είναι Κοινή Υπουργική Απόφαση, και μετά την ολοκλήρωση του τέθηκε σε διαβούλευση το 2010, χωρίς όμως να έχει θεσμοθετηθεί και τεθεί σε ισχύ έως σήμερα. (Μπεριάτος Ηλίας, Παπαγεωργίου Μαριλένα 2013)

Άρθρο 23 και Άρθρο 24 του Ν.1337/83

Άρθρο 23 Προστασία Ακτών: Σύμφωνα με το Άρθρο 23 του νόμου 1337/83 απαγορεύονται κατά κανόνα οι περιφράξεις σε ζώνη 500 μέτρα από την γραμμή του αιγιαλού ώστε να επιτυγχάνεται η ελεύθερη πρόσβαση στις ακτές. Σε περίπτωση εξαιρέσεων (όπου οι περιφράξεις επιτρέπονται) δίνονται οδηγίες για την χάραξη, την τοποθέτηση και την κατασκευή τους ανάλογα με την χρήση έχουν τα γήπεδα που θα περιφραχτούν. Συγκεκριμένα με το Προεδρικό Διάταγμα ΠΔ 236/1894 που εκδόθηκε

ένα χρόνο μετά την θέσπιση του νόμου Ν.1337/83 καθορίστηκαν ακριβώς οι «εξαιρέσεις» για την περίφραξη εντός της ζώνης των 500 μέτρων.

Άρθρο 24 Δρόμοι προς τις ακτές: Σύμφωνα με το Άρθρο 24 του νόμου 1337/83 υλοποιήθηκαν οι δημοτικές και κοινοτικές οδοί αλλά επίσης και πεζόδρομοι σε ζώνη 500 μέτρων από την ακτογραμμή. Για λόγους δημόσιας ωφέλειας ανά 300 με 500 μέτρα επιτρέπεται η απαλλοτρίωση ιδιοκτησιών για την δημιουργία οδών για πρόσβαση στην παραλία καθώς επίσης και για την δημιουργία χώρων στάθμευσης.

Αξίζει να σημειωθεί πως τα συγκεκριμένα άρθρα του νόμου δεν έχουν βρει εφαρμογή μέχρι σήμερα.

3.2. Εφαρμογή της Νομοθεσίας

Είναι ευρέως γνωστό ότι μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει ολοκληρωμένη πολιτική η οποία να έχει ως αντικείμενο την αντιμετώπιση των οικιστικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων που συναντάται στις παράκτιες περιοχές. Τριάντα χρόνια μετά τον πόλεμο δεν υπήρξε καμία ουσιαστική προσπάθεια ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφορικής διαχείρισης των ακτών. Εξαίρεση αποτέλεσε ο Α.Ν. 2344/1940 «περί αιγιαλού και παραλίας», ο οποίος προέβλεπε την προστασία και την κατοχύρωση των ακτών ως κοινόχρηστου δημόσιου χώρου. Κεντρική ιδέα της πολιτείας ήταν η αντιμετώπιση προβλημάτων κατά μήκος της ακτογραμμής, στο σημείο όπου συναντάται η στεριά με το υγρό στοιχείο. Στην εφαρμογή όμως παρουσιάστηκαν αρκετές δυσκολίες. Αν και το 1960 έγιναν κάποιες χωροταξικές μελέτες δεν υπήρξε κανένα θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή τους. Παρά την ύπαρξη νομοθεσίας, το πρακτικό αποτέλεσμα της ήταν η χάραξη του αιγιαλού στο 12% της ελληνικής ακτογραμμής, μέσα σε μισό αιώνα. (Κοκκώσης Χ., Μπεριάτος Η. 2016)

Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια έγινε με το Σύνταγμα του 1975, καθώς επίσης, και με την ψήφιση των νόμων Ν.360/1976 «περί χωροταξίας και περιβάλλοντος» και Ν.947/1979 «περί οικιστικών περιοχών» χωρίς όμως την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα. Ύστερα το 1980, είχαμε την εισαγωγή της νέας πολεοδομικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας καθώς επίσης την εφαρμογή προγραμμάτων πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Αξίζει να σημειωθεί

πως παρά το γεγονός θεσμοθέτησης σχεδίων και μελετών (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΠΜ, ΖΟΕ) δεν υπήρξε λύση στο πρόβλημα της καταστροφής του περιβάλλοντος, μιας και το 1985 είχαμε την δημιουργία της δεύτερης φάσης αυθαίρετων παραθεριστικών κατοικιών. (Ηλίας Μπεριάτος, Μαριλένα Παπαγεωργίου 2013)

Κατά την ψήφιση του νόμου Ν.1337/1983 τα άρθρα 23 και 24 προέβλεπαν πέραν του αιγιαλού και της παραλίας, την δημιουργία μιας ζώνης πλάτους 500 μέτρων από την ακτή, εντός της οποίας γίνεται έλεγχος περίφραξης των γηπέδων διασφαλίζοντας την προσπέλαση των κατοίκων προς τον αιγιαλό. Αφορμή αποτέλεσε η άναρχη δόμηση στο παράκτιο μέτωπο και η αδυναμία προσπέλασης του κοινού στον κοινόχρηστο χώρο του αιγιαλού. Τα άρθρα 23 και 24 του Ν.1337/1983 δεν εφαρμόστηκαν καθόλου. (Κοκκώσης Χ., Μπεριάτος Η. 2016). Επίσης, με τον ίδιο νόμο θεσπίζεται ακόμα ένα σημαντικό εργαλείο, οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ). Υπάρχουν δύο τύποι ΖΟΕ, αυτές όπου συμβάλουν στην προστασία των περιαστικών περιοχών εμποδίζοντας την άναρχη επέκταση των πόλεων, και αυτές όπου συμβάλουν στην προστασία ευαίσθητων περιβαλλοντικών περιοχών ανάμεσά τους και τις ακτές (Αραβαντινός, 2007). Συνολικά θεσμοθετήθηκαν, από το 1983 έως το 1993, 55 ΖΟΕ μεταξύ των οποίων οι 45 ήταν σε παράκτιες περιοχές. Παρ όλα αυτά, τόσο κατά την θεσμοθέτηση, όσο και στην εφαρμογή υπήρχαν τεχνικά, νομικά, και πολιτικοκοινωνικά προβλήματα.

Κατά την θέσπιση του νόμου Ν.1650/1986 είχαμε την εισαγωγή τριών νέων ζωνών. Τις Ζώνες Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΖΑΠΔ), τις Ζώνες Προστασίας Φύσης και Τοπίου (ΖΠΦΤ) και τις Ζώνες Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων (ΖΕΠΕ). Και σε αυτήν την περίπτωση υπήρχαν τεχνικά, νομικά, και πολιτικοκοινωνικά προβλήματα. Και στις δύο περιπτώσεις το μόνο ουσιαστικό πρόβλημα ήταν η απουσία Ειδικών Χωροταξικών Μελετών (ΕΧΜ). (Ηλίας Μπεριάτος, Μαριλένα Παπαγεωργίου 2013)

Την δεκαετία του 80' ξεκίνησε η θέσπιση μιας σειράς Ειδικών Χωρικών Μελετών. Η πρώτη κατηγορία μελετών έγινε στα πλαίσια των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ), και ενώ εκπονήθηκαν δεν θεσμοθετήθηκαν και δεν εγκρίθηκαν ποτέ. Η δεύτερη κατηγορία ΕΧΜ συσχετιζόταν με την συμμετοχή της χώρας μας στο κοινοτικό πρόγραμμα ENVIREG, αλλά και σε αυτή την περίπτωση υπήρχαν προβλήματα κατά την

εφαρμογή, μιας και υπήρξε αδυναμία συνεργασίας μεταξύ διαφόρων Νομαρχιών και Περιφερειών με το Κράτος. (Ηλίας Μπεριάτος, Μαριλένα Παπαγεωργίου 2012)

Το 2001 θεσπίστηκε ο νόμος Ν.2971/2001 ο οποίος αντικατέστησε τον Α.Ν. 2344/1940. Με βάση τον Ν.2971/2001 ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας καθίσταται υποχρεωτικός πριν από την έγκριση ή την επέκταση σχεδίου πόλης, πριν από την εκτέλεση λιμενικών βιομηχανικών τουριστικών και συγκοινωνιακών έργων, καθώς επίσης, και πριν την έκδοση οικοδομικής άδειας για οικοδομικές εργασίες (οι εργασίες αυτές αναφέρονται σε ακίνητα που απέχουν μέχρι εκατό μέτρα από την ακτογραμμή). Η χάραξη του αιγιαλού και της παραλίας πρέπει να αποτελεί επιτακτική ανάγκη.

Στην Ελλάδα καταλυτικό παράγοντα για την χωροταξική οργάνωση του παράκτιου χώρου αποτέλεσαν ο Ν.2742/99 για την χωροταξία και την αειφόρο ανάπτυξη καθώς επίσης και το Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών. (Κοκκώσης Χ., Μπεριάτος Η. 2016)

Ως «συνέχεια» της υπογραφής από την χώρα μας του Πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης (ICZM Protocol), σχετικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης, εκπονήθηκε το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά. Το πλαίσιο αυτό τέθηκε σε διαβούλευση το 2010 και ακόμη δεν έχει θεσμοθετηθεί και τεθεί σε ισχύ. (Μπεριάτος Ηλίας, Παπαγεωργίου Μαριλένα 2013)

3.3. Κρίσιμα Χωροταξικά και Περιβαλλοντικά ζητήματα στον παράκτιο χώρο

Οι παράκτιες περιοχές αποτελούν χώρο ανάπτυξης πολλών παραγωγικών δραστηριοτήτων και σε μεγάλο βαθμό είναι περιοχές υψίστης σημασίας για την οικονομία της αντίστοιχης ενδοχώρας. Η ανάπτυξη χρήσεων και παραγωγικών δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο εκτός το ότι ενισχύουν τις τοπικές οικονομίες, εμπεριέχουν παραμέτρους που επηρεάζουν αρνητικά το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της περιοχής. (Νιαβής Σ., Παπαθεωχάρη Θ., Κοκκώσης Χ. 2016)

Η χώρα μας αναμφίβολα βρίσκεται ανάμεσα στις πιο παράκτιες χώρες του κόσμου και το πρόβλημα των ακτών είναι υψίστης σημασίας. Οι ακτές της χώρας μας

αν και είναι ένας σημαντικός εθνικός πόρος, το κράτος εδώ και πολλές δεκαετίες δεν δίνει την απαραίτητη σημασία. Σημαντικά οικοσυστήματα στην παράκτια ζώνη είναι οι υγροβιότοποι, οι οποίοι απειλούνται με εξαφάνιση από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες (Ηλίας Μπεριάτος, Μαριλένα Παπαγεωργίου, 2012).

Από την μια πλευρά παρατηρούνται διάφορα συμφέροντα γύρω από την παράκτια ζώνη, ενώ από την άλλη πλευρά η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού αποτελεί τον κύριο παράγοντα για την υποβάθμιση της παράκτιας ζώνης μέσα από διαδικασίες πολεοδόμησης και έντονης αστικοποίησης. Κάτ' αυτόν τον τρόπο, η παράκτια ζώνη που χαρακτηριζόταν από μοναδικά και φυσικά οικοσυστήματα και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κατέληξαν να είναι οι μόνιμοι αποδέκτες των έντονων οικιστικών πιέσεων, εστιάζοντας κερδοσκοπικά επάνω στην παράκτια ζώνη. Ο σχεδιασμός στην παράκτια ζώνη, οφείλει να συμπεριλαμβάνει στο περιεχόμενό του, την αξία των χρήσεων και τον βαθμό στον οποίο επηρεάζουν την παράκτια ζώνη. (Νιαβής Σ., Παπαθεωχάρη Θ., Κοκκώσης Χ. 2016)

Αποτέλεσμα της παραπάνω διαδικασίας ήταν η εμφάνιση συγκρούσεων χρήσεων γης στον παράκτιο χώρο συμβάλλοντας έτσι στην υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Μια σειρά από νέες χρήσεις γης που εμφανίστηκαν στον παράκτιο χώρο όπως λιμάνια για μεγάλα σύγχρονα οχηματαγωγά, λατομία αδρανών υλικών, μικρές και μεγάλες τουριστικές εγκαταστάσεις κ.α. ήρθαν σε ρήξη με τις παραδοσιακές δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη δημιουργώντας σημαντικές εστίες ρύπανσης. Αυτή η κατάσταση έχει ορισμένες αρνητικές επιπτώσεις όπως την εξαφάνιση σπάνιων ειδών, την υποβάθμιση των υδάτων και την υποβάθμιση της τουριστικής αξίας μεγάλων τμημάτων της παράκτιας ζώνης. Με άλλα λόγια, τα παραπάνω δεδομένα μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης θα έπρεπε να αποτελεί στόχο πρώτης προτεραιότητας και για την κεντρική διοίκηση και για την αποκεντρωμένη. (Ηλίας Μπεριάτος, Μαριλένα Παπαγεωργίου, 2012)

Από πλευράς σχεδιασμού, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις παράκτιες περιοχές προκύπτει όχι μόνο από την πληθώρα δρώντων στον σχετικό χερσαίο και θαλάσσιο χώρο, αλλά κυρίως από την συνθετότητα και τα κενά του θεσμικού πλαισίου που διέπει την ανάπτυξη ανθρώπινων δραστηριοτήτων και έργων στον παράκτιο χώρο. (Κοκκώσης Χ., Μπεριάτος Η 2016)

4. Πολιτικές και σχέδια για την Παράκτια Ζώνη στην Μάλτα

4.1. The Strategic Plan for the Environment and Development (SPED)

Η Μάλτα είναι το μόνο παράκτιο Μεσογειακό Κράτος (από την Ευρωπαϊκή Ένωση) το οποίο έχει σχέδια για την παράκτια ζώνη σε ισχύ. Το “The Strategic Plan for Environment and Development” εκπονήθηκε και θεσμοθετήθηκε το 2015. Το σχέδιο αυτό έχει αναφορές για τον χωρικό σχεδιασμό στα Μαλτέζικα νησιά και την κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη της χώρας, καθώς επίσης και την προστασία του περιβάλλοντος. (European MSP Platform)

Πρώτη προσπάθεια για την αειφορική διαχείριση των παράκτιων περιοχών και την προστασία του περιβάλλοντος έγινε με το “The Construction Plan”. Το “The Construction Plan” εκπονήθηκε και τέθηκε σε ισχύ το 1990 και ήταν η πρώτη προσπάθεια για την οργάνωση της κατασκευαστικής δραστηριότητας στην παράκτια ζώνη συμβάλλοντας στην προστασία του περιβάλλοντος και στην κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Για την πρόληψη της αστικής διάχυσης το πλάνο αυτό προέβλεπε ζώνες αστικής ανάπτυξης, όπου εντός αυτών των ζωνών επιτρέπονται οι κατασκευές και η αστική ανάπτυξη. Το καθεστώς αυτό ισχύει και για το νησί της Μάλτας και για το νησί Γκόζο. Το πλάνο αυτό έδωσε κατευθύνσεις σε επτά τοπικά σχέδια και σύμφωνα με περιβαλλοντικές εκθέσεις από ειδικούς ήταν ένα αποτελεσματικό πλάνο. Τέλος, επιτυγχάνεται η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων και η αποφυγή συγκρούσεων χρήσεων γης. Οι μελλοντικές προβλέψεις για την παράκτια ζώνη της Μάλτας είναι η επίτευξη συνεχούς βιώσιμης ανάπτυξης, η προώθηση εγκαταστάσεων ΑΠΕ, η φιλοξενία συμβατών χρήσεων γης, η συντήρηση της αλιευτικής δραστηριότητας και τέλος η διατήρηση της βιοποικιλότητας και των τοπίων φυσικού κάλους. (Government of Malta, “The Strategic Plan for the Environment and Development” July 2015 Malta)

Η επικράτεια του Στρατηγικού Σχεδίου εκτείνεται μέχρι τα 25 ναυτικά μίλια (12 ναυτικά μίλια είναι έως τα χωρικά ύδατα και τα υπόλοιπα 13 ναυτικά μίλια είναι θεσμοθετημένη ζώνη αλιείας) και αποτελεί συνέχεια του «Κατασκευαστικού Πλάνου».

Το Στρατηγικό Σχέδιο περιλαμβάνει κρίσιμα ζητήματα σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και στην συνέχεια παρουσιάζεται το Εθνικό Χωρικό Πλαίσιο για τα παραπάνω ζητήματα.

Τα κυριότερα ζητήματα για τον παράκτιο χώρο είναι η αστική ανάπτυξη, η κλιματική αλλαγή και η προστασία του περιβάλλοντος. Στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος η Μάλτα διαθέτει ένα ανεπτυγμένο πλαίσιο νόμων για την προστασία του περιβάλλοντος και την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το περιβάλλον όμως αντιμετωπίζει συνεχώς προκλήσεις μιας και συγκροτεί μια πυκνοκατοικημένη περιοχή με μικρή έκταση. Τα τελευταία χρόνια, η εξόρυξη ασβεστόλιθου (αποτελεί έναν από τους φυσικούς πόρους της χώρας) έχει δημιουργήσει συγκρούσεις μεταξύ των χρήσεων της εξόρυξης, του τουρισμού, του εμπορίου και της κατοικίας. Η παραπάνω σύγκρουση έχει ως αποτέλεσμα «καταστροφές» στα οικοσυστήματα και στο ανάγλυφο πολλών περιοχών. (Government of Malta, “The Strategic Plan for the Environment and Development” July 2015 Malta)

Οι παραπάνω συγκρούσεις λαμβάνουν χώρο και στην παράκτια ζώνη και κατ’ επέκταση επηρεάζονται τα παράκτια ύδατα. Στην ουσία τα παράκτια τοπία φυσικού κάλους και τα παράκτια οικοσυστήματα είναι οι φυσικοί αποδέκτες των παραπάνω συγκρούσεων.

Ο σημαντικότερος παράγοντας που επηρεάζει αρνητικά την Μάλτα είναι η κλιματική αλλαγή. Οι αρνητικές επιπτώσεις τις κλιματικής αλλαγής που επρόκειτο να πλήξουν την Μάλτα είναι τα έντονα καιρικά φαινόμενα, οι πλημύρες και η άνοδος της στάθμης της θάλασσας. Οι περιοχές που επρόκειτο να πληγούν είναι η παράκτια ζώνη και τα υπόγεια ύδατα. Το 2011 έγινε μια έρευνα στην Μάλτα η οποία αναφέρει ότι υπάρχει αύξηση της τάξης 54,4% των αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου από το 1990 έως το 2012. Αν και η προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, προωθείται η δημιουργία εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Ένας παράγοντας που ενισχύει την παραπάνω κατάσταση είναι το μέγεθος του νησιωτικού κράτους της Μάλτας καθώς επίσης και της θέσης που κατέχουν στην Μεσόγειο. (“The Strategic Plan for the Environment and Development” 2015)

Η παράκτια ζώνη της Μάλτας αποτελεί έναν μοναδικό πόρο όπου φιλοξενούνται σχεδόν όλες οι χρήσεις, χωρίς όμως να υπάρχει κάποιο ουσιαστικό πρόγραμμα ολοκληρωμένης διαχείρισης. Το κεντρικό ζήτημα είναι το γεγονός πως το χερσαίο

τμήμα της παράκτιας ζώνης έχει καλυφθεί από χρήσεις οι οποίες δεν είναι συμβατές με το παράκτιο περιβάλλον. Αν και υπάρχει ζώνη τουριστικής ανάπτυξης (στις πολιτικές της Μάλτας για τον τουρισμό) η σύγκρουση χρήσεων γης στον παράκτιο χώρο κυριαρχεί. Η αλλαγή στις μεθόδους κατασκευής κτηρίων (αλλαγή στο ύψος, χρήση διαφορετικών υλικών κ.α.) έχουν αλλοιώσει τον παραδοσιακό χαρακτήρα της παράκτιας ζώνης. Το θαλάσσιο περιβάλλον χρησιμοποιείται για ποικίλες οικονομικές δραστηριότητες (αλιεία, αναψυχή, τουρισμός κ.α.). Οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο χερσαίο τμήμα είναι υπεύθυνες για την μόλυνση που λαμβάνει χώρα στα παράκτια ύδατα. (“The Strategic Plan for the Environment and Development” 2015)

Το περιβάλλον του νησιού Γκόζο είναι διαφορετικό, μιας και διαθέτει παραδοσιακό και αγροτικό χαρακτήρα. Βάση του χαρακτήρα αυτού έχουν αναπτυχθεί διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η ανάπτυξη αυτή έχει πυροδοτήσει την εκπόνηση μελετών και την εκτέλεση έργων στην περιοχή με σκοπό την ανάδειξη και εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Το νησί αυτό διαμορφώνει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης, αλλά λαμβάνοντας υπόψη το μικρό του μέγεθος, καθώς επίσης και τον χαρακτήρα του, ενδέχεται να προκύψουν προβλήματα. Ενδεχομένως να υπάρξουν περιβαλλοντικά προβλήματα (λόγω της εκμετάλλευσης των λιγοστών πόρων του νησιού), προβλήματα αλλοίωσης των τοπίων φυσικού κάλλους και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς επίσης και προβλήματα συγκρούσεων χρήσεων γης. (The Strategic Plan for the Environment and Development” 2015)

Στην συνέχεια ακολουθούν οι κατευθύνσεις και τα μέτρα της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής γύρω από τα παραπάνω ζητήματα. Σχετικά με την κλιματική αλλαγή η βασική κατεύθυνση είναι ο έλεγχος των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και η προσαρμογή της Μάλτας στην κλιματική αλλαγή. Αυτό θα επιτευχθεί με τα ακόλουθα μέτρα:

- Υποστήριξη της εφαρμογής της Εθνικής Πολιτικής για την Ενέργεια και τα Ύδατα.
- Υποστήριξη της εφαρμογής των Εθνικών Πολιτικών Μετριάσμου και Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή.

- Τοποθέτηση και Λειτουργία υποδομών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (μικρής κλίμακας) στον σχεδιασμό κτηρίων για δημόσια, βιομηχανική και εμπορική χρήση.
- Προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις μεταφορές.
- Δημιουργία υποδομών εκμετάλλευσης ηλιακής ενέργειας όπως προβλέπεται από την πολιτική για την εκμετάλλευση για την ηλιακή ενέργεια.
- Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας κατά τον σχεδιασμό των κτηρίων.
- Διασφάλιση του μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και υιοθέτηση τεχνικών μετριασμού των επιπτώσεων κατά την εκπόνηση αναπτυξιακών σχεδίων και πολιτικών.
- Απαγόρευση ανάπτυξης σε περιοχές με κίνδυνο πλημμυρών.
- Υιοθέτηση μέτρων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής από το εθνικό σύστημα μεταφορών.

Σχετικά με την παράκτια ζώνη δίνονται τρεις κατευθύνσεις. Η πρώτη κατεύθυνση αναφέρεται στον περιορισμό ορισμένων χρήσεων στην παράκτια ζώνη με τέτοιο τρόπο ώστε να περιορίζεται η σύγκρουση χρήσεων, να επιβραδύνεται η παράκτια διάβρωση, να προστατεύεται η βιοποικιλότητα η πολιτιστική κληρονομιά τα τοπία φυσικού κάλλους και τέλος η ενίσχυση της ανθεκτικότητας του παράκτιου χώρου. Αυτό θα επιτευχθεί με μέτρα, όπως:

- Η «δημιουργία» μια επίγειας αστικής ζώνης στον παράκτιο χώρο για την προώθηση ορισμένων αστικών χρήσεων στον παράκτιο χώρο με ασφαλή τρόπο χωρίς να εμποδίζεται η προσπελασιμότητα προς τις ακτές.
- Η «δημιουργία» μιας επίγειας μη αστικής ζώνης (όπου κρίνεται απαραίτητο και όπου διαμορφώνεται συγκριτικό πλεονέκτημα) χωρίς να εμποδίζεται η προσπελασιμότητα προς τις ακτές. Οι ζώνες θα πρέπει να φιλοξενούν νόμιμες χρήσεις ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία των οικοσυστημάτων.
- Η διευκόλυνση της εφαρμογής της Θαλάσσιας Εθνικής Στρατηγικής και η διεργασία για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης.

- Η διευκόλυνση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για τον Παράκτια Ζώνη.
- Ο προσδιορισμός της παράκτιας ζώνης και ένταξη της στο Εθνικό Σχέδιο για την υδρολογική λεκάνη με σκοπό την επίτευξη της καλής οικολογικής κατάστασης.
- Η υιοθέτηση ότι το θαλάσσιο όριο της παράκτιας ζώνης είναι τα χωρικά ύδατα και εντός αυτής αναπτύσσονται δραστηριότητες όπως αλιεία, Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας με σκοπό την διατήρηση της καλής χημικής κατάστασης.
- Ο προσδιορισμός της «συνεχούς ζώνης» για την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς επίσης και η ζώνη διαχείρισης αλιείας.

Η δεύτερη κατεύθυνση αναφέρεται στην συνεχή διατήρηση και ανάπτυξη των αλιευτικών και θαλάσσιων υποδομών. Αυτό θα επιτευχθεί με τα ακόλουθα μέτρα:

- Αναζήτηση και καταγραφή των αλιευτικών λιμανιών και διατήρηση της χρήσης τους.
- Οργάνωση της αλιευτικής δραστηριότητας σε προσδιορισμένους χώρους.
- Διευκόλυνση εφαρμογής της Στρατηγικής για τις Υδατοκαλλιέργειες.

Η Τρίτη κατεύθυνση αναφέρεται στην διασφάλιση και προστασία των παράκτιων πόρων, και στην δημιουργία νέων εγκαταστάσεων οι οποίες δεν θα επηρεάζουν αρνητικά την παράκτια ζώνη και την βιοποικιλότητα της. Αυτό θα επιτευχθεί με τα ακόλουθα μέτρα:

- Υποστηρίζοντας την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής για την δημιουργία μαρίνων αναψυχής.
- Καθοδηγώντας χώρους για την αναδημιουργία εγκαταστάσεων στον «αστικό» παράκτιο χώρο μακριά από τα λιμάνια.
- Διατήρηση εγκαταστάσεων σε «μη αστικό» παράκτιο περιβάλλον αλλά απαγόρευση δημιουργίας νέων.
- Προστασία παραλιών, χώρων καταδυτικών δραστηριοτήτων και χώρων αναψυχής από συγκρουόμενες χρήσεις.
- Επέμβαση και βελτίωση ακτών με παράκτια διάβρωση.

Σχετικά με το νησί Γκόζο, η κεντρική κατεύθυνση αναφέρετε στις κοινωνικές και εργασιακές ανάγκες οι οποίες συνάδουν με την προστασία της πολιτιστικής

κληρονομιάς, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία του παράκτιου χώρου. Αυτό θα επιτευχθεί με τα ακόλουθα μέτρα:

- Εγκαθίδρυση ενός επιχειρηματικού κέντρου στην Ραμπάτ όπου θα κυριαρχούν οι χρήσεις του λιανικού εμπορίου, των γραφείων, του τουρισμού, του πολιτισμού και της αναψυχής.
- Εγκαθίδρυση ενός επιχειρηματικού κέντρου στο Μάρσαλφορμ και Γιεντί για τουρισμό και αναψυχή και στο Μγαρ για χρήση αμιγούς αναψυχής.
- Εγκαθίδρυση ενός επιχειρησιακού κέντρου στην Χεβίκα και στο Τα Ντμπιέγκι όπου θα φιλοξενηθούν βιομηχανικές χρήσεις χαμηλής όχλησης.
- Ενίσχυση των επιχειρηματικών κέντρων με εγκαταστάσεις για την προσοχή, την φροντίδα και την φύλαξη παιδιών (βρεφονηπιακοί σταθμοί, νηπιαγωγεία κ.α.).
- Βελτίωση του δικτύου TEN-T Network.
- Εκπόνηση στρατηγικών πρότζεκτ όπως η δημιουργία μαρίνων αναψυχής, δημιουργία αεροδιαδρόμου και δημιουργία υποδοχέων για κρουαζιέρες.
- Αξιοποίηση και καλύτερη χρήση των υποδομών στο Comino για τουρισμό και αναψυχή.
- Θέσπιση περιφερειακής στρατηγικής για τον αγροτουρισμό και την βιοτεχνική δραστηριότητα στο Γκόζο.
- Δημιουργία επιπλέον κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων (πάρκα, πλατείες, πεζοδρόμια)
- Διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς των ακτών και ενίσχυση της βιοποικιλότητας τους.

Ακολουθεί στην συνέχεια ένας πίνακας με το σύνολο των πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων (σε σχέση με την παράκτια ζώνη) σε εθνικό επίπεδο καθώς επίσης και ορισμένοι χάρτες με ζώνες διαχείρισης.

Πίνακας 14: Πολιτικές, Σχέδια και Προγράμματα που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη

Κείμενα Πολιτικής	Σχέδια	Προγράμματα
Vision (2015)	Transport Infrastructure Needs Assesment(2002-2015)	National Reform Programme under the Europe 2020 strategy(2013)

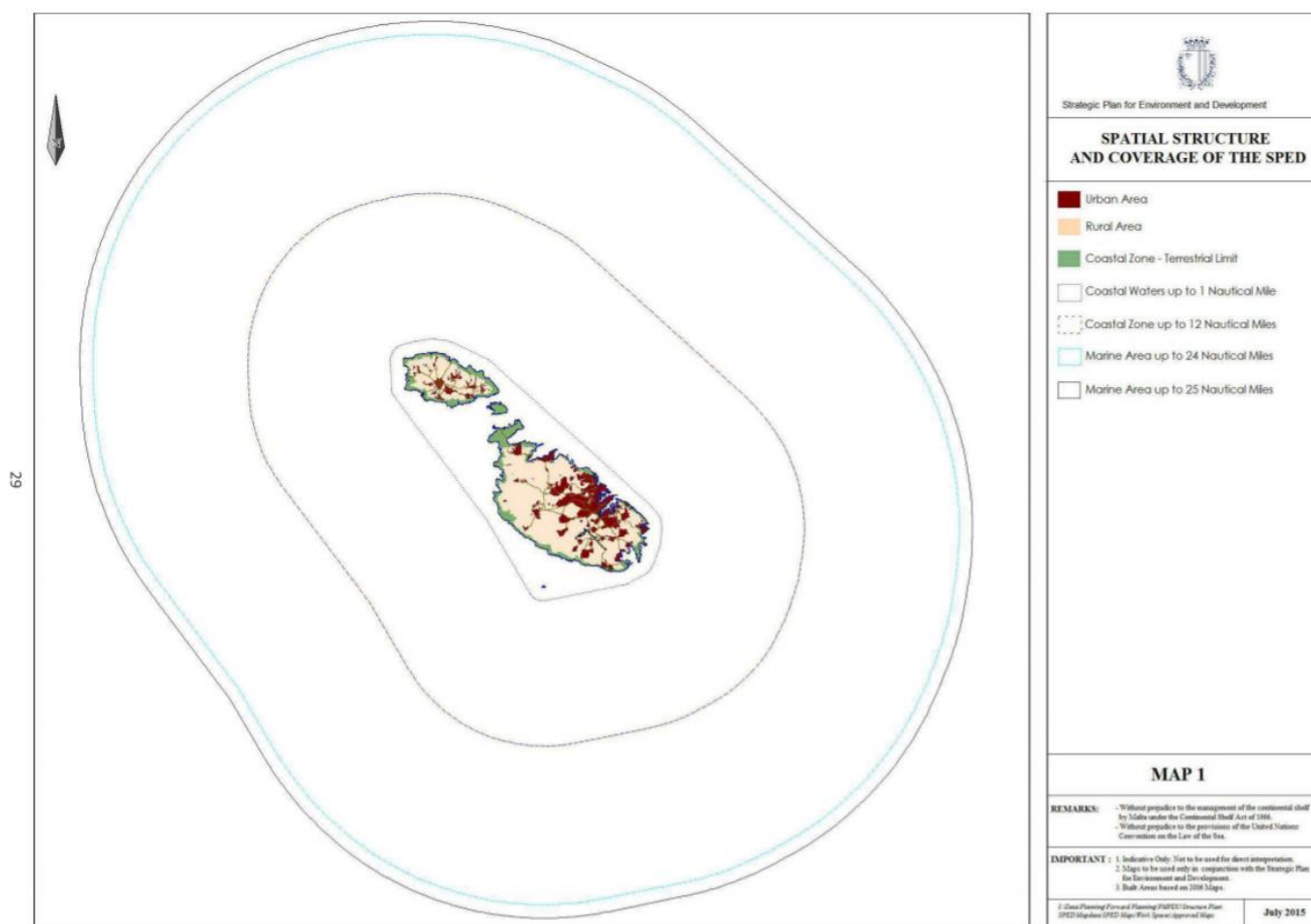
Pre-budget Document (2013)	Air Quality Plan(2010)	Operational Programme I Investing in Competitiveness and Quality of Life(2007-20013)
Public Transport in Malta, A vision for public transport (2008)	Noise Action Plan(2013)	Operational Programme II Empowering people for more jobs and a better quality of life(2007-2013)
Gran Harbour Vision (2007)	Water Catchment Management Plan(2011)	Fisheries Operational Programme for Malta(2009)
Vision for Fort St. Elmo and Marsamxett Harbour(2007)	Wate Management Plan for Maltese islands(2014-2020)	Rular Development Programme(2009)
National Sustainable Development Strategy(2006)	Eco-Gozo Action Plan(2009)	
National Strategy for Policy and Abatement Measures relating to the reduction of Greenhouse Gas emmissions(2009)	National Energy Efficiency Action Plan(2011)	
National Climate Change Adaption Strategy(2012)	National Renewable Energy Action Plan(2010)	
Culture Policy(2011)	National Report on Strategies for Social Protection and Social Inclusion(2008-2010)	
National Tourism Policy(2012-2016)	National Environment and Health Action Plan(2006)	
Gozo Tourism Policy (2012-2016)	National Cancer Plan(2011)	
National Renewable Energy Policy(2006)	Healthy Weight for Life: A National Strategy for Malta (2012-2020)	
National Energy Policy(2012)	Storm Weath Master Plan(2008)	
National Biodiversity Strategy and Action Plan(2012-2020)	Nitrates Action Plan(2011)	

Report on Malta's Creative Economy and a strategy for the Cultural and Creative Industries(2012)	Development of Yachting Facilities in Malta(2009)	
Draft Early School Leaving Strategy(2013)	Draft National Environment Technologies Action Plan(2005)	
Active Labour Market Policy(2012)	National Intelligent Transport Systems Action Plan(2013)	

Πηγή: “The Strategic Plan for the Environment and Development” 2015, Ιδία επεξεργασία

Χάρτης 2: Γενικές Χρήσεις

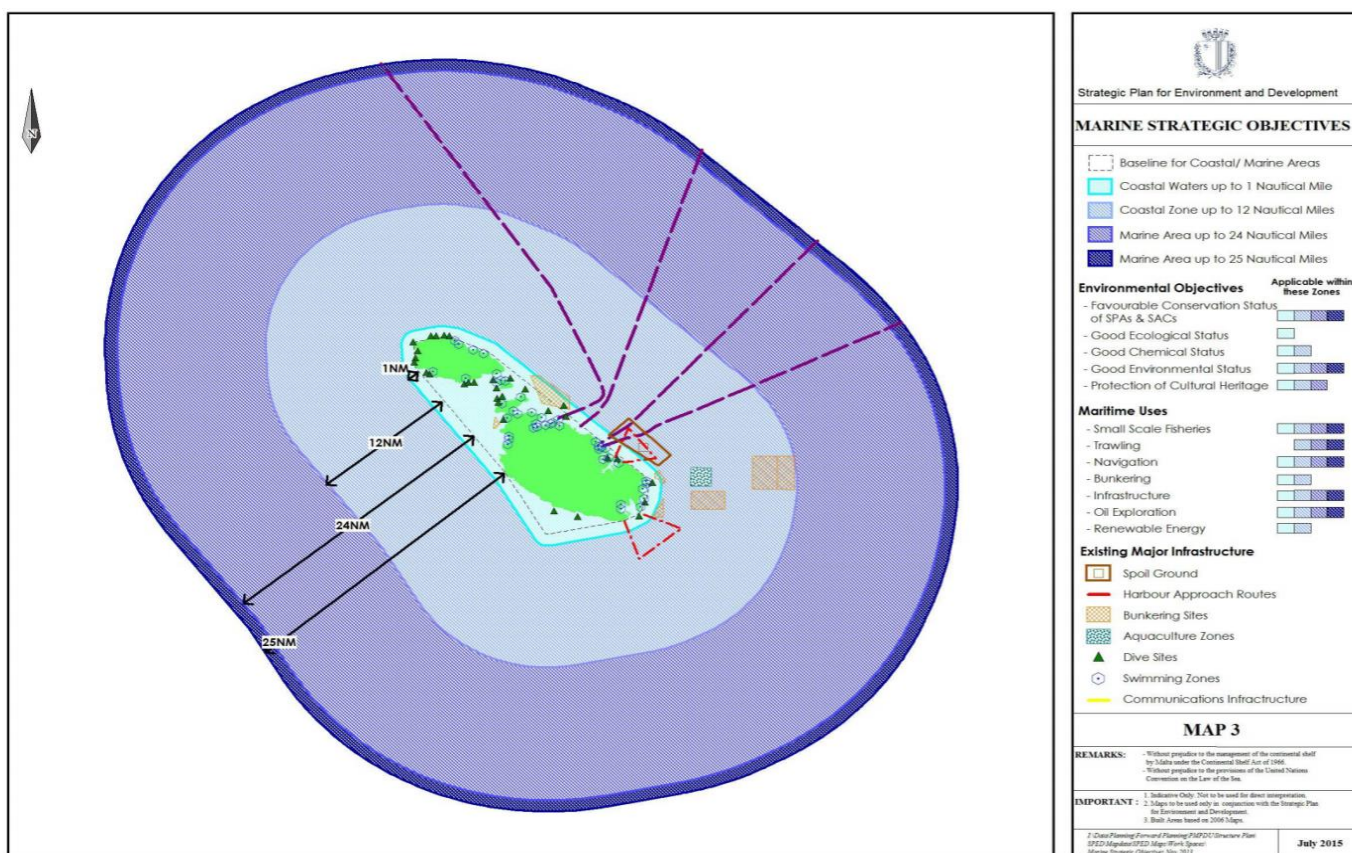

Πηγή: Government of Malta, “The Strategic Plan for the Environment and Development”

July 2015 Malta

Χάρτης 3: Θαλάσσιο Πρότυπο Χωρικής Οργάνωσης

Πηγή: Government of Malta, “The Strategic Plan for the Environment and Development”

July 2015 Malta

4.2 The Construction Plan (1990)

Σε αυτό το πλάνο γίνονται οι πρώτες αναφορές σχετικά με την παράκτια ζώνη και την ολοκληρωμένη και αειφορική διαχείριση της. Αρχικά παρουσιάζεται ένας πίνακας με τις χρήσεις οι οποίες επηρεάζουν την παράκτια ζώνη και εν συνεχεία γίνεται μια αναφορά στις πολιτικές για αυτήν.

Πίνακας 15: Χρήσεις στην παράκτια ζώνη

Δραστηριότητες	Τομέας 1	Τομέας 2	Τομέας 3	Τομέας 4	Τομέας 5
Κατοικία	Κοινωνική στέγαση	Κατοικίες προς ενοικίαση	Α' κατοικία		
Κοινοφελείς Δραστηριότητες	Υγεία	Εκπαίδευση	Φύλαξη ηλικιωμένων	Κοινωνικές παροχές	
Βιομηχανία	Αποθηκευτικοί χώροι	Κατασκευαστική βιομηχανία	Βιομηχανία υψηλής όχλησης	Αγροτικοί αποθηκευτικοί χώροι	Εξόρυξη
Υπηρεσίες	Γραφεία	Εμπόριο			
Τουρισμός	Τουριστικά καταλύματα	Πολιτιστική κληρονομιά	Ναυσιπλοΐα	Καταδύσεις	Γήπεδα γκολφ
Μεταφορές	Γενική στρατηγική	Κυκλοφορία και περιβαλλοντική διαχείριση	Μαζικές μεταφορές	Θαλάσσιες μεταφορές	

Πηγή: Government of Malta “The Construction Plan” 1990 Malta, ίδια επεξεργασία

Στο πλαίσιο αυτό, σε πρώτο βαθμό διεξάγεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, στους τομείς του παραπάνω πίνακα. Έπειτα, εντός του πλαισίου αναγνωρίζεται η παράκτια ζώνη ως περιοχή «γέφυρα» μεταξύ της στεριάς και της θάλασσας και η αναγκαιότητα ύπαρξης και θέσπισης σχεδίων διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. Πολιτικές εκείνης της εποχής για την παράκτια ζώνη ήταν οι εξής:

- Αξιολόγηση των στοιχείων της παράκτιας ζώνης και προσδιορισμός της οικολογικής της μοναδικότητας.
- Προσδιορισμός των επιτρεπόμενων χρήσεων και των κριτηρίων εφαρμογής στην παράκτια ζώνη.
- Προσθήκη στο περιβαλλοντικό σχέδιο “Bill of Enviroment Protection” της παράκτιας ζώνης και της περιβαλλοντικής σημασίας της.
- Προώθηση και εφαρμογή των πολιτικών.

Κατά την αναθεώρηση του παρόντος πλαισίου, κατά το έτος 1996, πραγματοποιήθηκαν δυο ενέργειες. Αφενός παρατηρούνται οι πρώτες αναφορές και προσπάθειες για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και αφετέρου η εναρμόνιση του πλαισίου αυτού με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τα Ευρωπαϊκά Πλαίσια για την παράκτια ζώνη. Αρχικά παρατηρούνται ορισμένες αναφορές στην ιδιαιτερότητα της παράκτιας ζώνης, μιας και η Μάλτα αποτελεί ένα νησιωτικό κράτος, έπειτα ορισμένες αναφορές για τον καθορισμό των ορίων της παράκτιας ζώνης, ενώ παράλληλα αναφέρεται και ο πλούτος των γεωλογικών χαρακτηριστικών και των φυσικών πόρων της παράκτιας ζώνης. Ακολουθεί ένας πίνακας με τα στοιχεία της παράκτιας ζώνης που χρίζουν ιδιαίτερης προσοχής. (Government of Malta “The Construction Plan” 1996 Malta)

Πίνακας 16: Στοιχεία υψίστης σημασίας για την Παράκτια Ζώνη

Φυσικοί Οικότοποι	Φυσικοί Πόροι	Φυσικές Αξίες
Παράκτιοι υγρότοποι	Γλυκά Ύδατα	
Αμμόλοφοι	Αλιεία	Πλατφόρμες Ξηράς
Ρουπικές κοινότητες	Αλιευτική Ζώνη Διατήρησης	Άλλα Χαρακτηρίστηκα
Κοινότητες Θαλάσσιων Πετρωμάτων Χαμηλού Ύψομέτρου	Γεωργική Γη	Αναβαθμίσεις
Θαλάσσιες Βενθικές Ζώνες	Εδάφη	
Μοναδικά Ενδιαστήματα	Αλάτωση Σημαντικών Γεωργικών Εκτάσεων	
Περιοχές Προστασίας		

Πηγή: Government of Malta “The Construction Plan” 1996 Malta, Ιδία

Επεξεργασία

Παρατηρούμε πως το κράτος της Μάλτας ακολουθεί μια οικοσυστημική προσέγγιση για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και προτεραιότητά της αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος και η διατήρηση των παράκτιων πόρων. Αυτή η ενέργεια αποτελεί το πρώτο βήμα για την αειφορική διαχείριση του παράκτιου χώρου. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι συγκεκριμένες ενέργειες ελάβαν χώρα τρία χρόνια πριν την προσχώρηση της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.3 Έκθεση για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης στο κράτος της Μάλτας(adopted by European Commission)

Πρόκειται για μια έκθεση την οποία υιοθετεί η Ευρωπαϊκή Κομισιόν (δεν έχει θεσμοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Κομισιόν) και η τελευταία ενημέρωσή της ήταν τον Φεβρουάριο του 2011. Η Ευρωπαϊκή Κομισιόν είναι ένας θεσμός όπου προάγει το γενικό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτείνοντας και επιβάλλοντας νομοθεσία αλλά και εφαρμόζοντας πολιτικές, ανάμεσα τους την νομοθεσία και τις πολιτικές για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών. (European Commission Country Report 2011)

Η έκθεση αναφέρεται στον Χωρικό Σχεδιασμό στο παράκτιο μέτωπο σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της χώρας και τις παράκτιες δραστηριότητες. Εν συνεχεία γίνεται αναφορά σε συνδυασμούς που έχουν να κάνουν με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Τέλος, συνοψίζονται τα κοινά σημεία μεταξύ Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης και Χωρικού Σχεδιασμού στο Παράκτιο μέτωπο.

4.3.1. Βασικά Χαρακτηρίστηκα

Η Μάλτα ως γνωστόν είναι μια νησιωτική χώρα του Ευρωπαϊκού Νότου και αποτελείται από τρία κατοικίσιμα νησιά (Μάλτα, Γκότζο, Κομίνο). Δεν έχει θεσμοθετημένη Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη αλλά σύμφωνα με το “The Strategic Plan for the Environment and Development” έχει θεσμοθετήσει μια ζώνη που εκτείνεται στα 25 ναυτικά μίλια, η οποία αποτελεί ζώνη διαχείρισης. Αυτή η ζώνη έχει

σκοπό την προστασία των οικοσυστημάτων καθώς επίσης και την διατήρηση του αλιευτικού αποθέματος της χώρας. Εντός της ζώνης επιτρέπεται η αλιεία από αλιευτικά σκάφη μικρότερα των 12 μέτρων, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στον περιορισμό της υπέρ-αλιείας. Όταν η Μάλτα εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση όλα αυτά λήφθηκαν υπόψη από την Ένωση και βρήκαν οριστικό πεδίο εφαρμογής. Ακολουθεί ένας πίνακας με τα βασικά χαρακτηριστικά του θαλάσσιου χώρου της Μάλτας.

Πίνακας 17 : Βασικά Χαρακτηρίστηκα του θαλάσσιου χώρου της Μάλτας

Χαρακτηρίστηκα	Μεγέθη
Κατοικήσιμα Νησιά	Malta, Comino, Gozo
Μήκος Ακτογραμμής	180 χλμ.
Βάθος Νερού	Μη διαθέσιμα στοιχεία
Χωρικά Ύδατα	12 ν.μ./ 3976 τ.χλμ.
Συνεχής Ζώνη	24 ν.μ.
Ζώνη Διαχείρισης Αλιείας και Περιβάλλοντος	Max. 25 ν.μ.

Πηγή: European Commission Country Report 2011, Ιδία Επεξεργασία

4.3.2. Θαλάσσιες Μεταφορές, Υποδομές και Περιοχές Προστασίας

Σχετικά με τις θαλάσσιες μεταφορές ακολουθεί μια εικόνα όπου παρουσιάζονται οι θαλάσσιες μεταφορές στην ευρύτερη περιοχή.

Εικόνα 6: Θαλάσσιες Μεταφορές στην ευρύτερη περιοχή της Μάλτας

Figure 1: Maritime traffic near Malta

Πηγή: European Commission Country Report 2011

Με κόκκινο χρώμα έχουμε τις κύριες διαδρομές οι οποίες είναι διαδρομές τάνκερ πετρελαίου και η διαδρομή βρίσκεται μεταξύ του κράτους της Μάλτας και του νησιού της Σικελίας. Με το κίτρινο χρώμα παρουσιάζονται οι τοπικές μεταφορές εντός του νησιωτικού κράτους της Μάλτας. Σε γενικό επίπεδο στην Μάλτα υπάρχει ένα καθεστώς Ναυσιπλοΐας μικρής κλίμακας έναντι της Ωκεάνιας Ναυσιπλοΐας.

Στο τμήμα των θαλάσσιων υποδομών το λιμάνι της Βαλέτας είναι υψίστης σημασίας μιας και αποτελεί υποδοχέα κρουαζιερόπλοιων από όλη την Μεσόγειο. Επιπροσθέτως, το λιμάνι του Μάρσασλοκ αποτελεί και αυτό υψίστης σημασίας μιας και αποτελεί μείζον κόμβο μεταφόρτωσης. Η κυβέρνηση έχοντας αναγνωρίσει τα παραπάνω ανταγωνίστηκα πλεονεκτήματα, καθώς επίσης και της δραστηριότητας του yachting, προτείνει την συνεργασία μεταξύ του τμήματος των υποδομών και του τμήματος του τουρισμού με σκοπό την εκμετάλλευση των παραπάνω πλεονεκτημάτων. Επομένως αναγνωρίζεται η προσπάθεια διακυβέρνησης και εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Ο αλιευτικός στόλος της Μάλτας απαρτίζεται από 1.400 αλιευτικά σκάφη, περίπου, με 70 διαφορετικά είδη αλιευτικών σκαφών. Η απόφαση της δημιουργίας της ζώνης διαχείρισης και προστασίας των οικοσυστημάτων και της αλιείας είχε θετικά αποτελέσματα. Με βάση ορισμένα στοιχεία έρευνας που έγινε το 2008, 1.279 τόνοι ψαριών αλιεύτηκαν, ενώ η παραγωγή εκείνης της χρονιάς έφτασε τους 1.900 τόνους ψαριών.

Στο τμήμα της ενέργειας η Μάλτα είναι ενεργό μέλος σε ένα πρόγραμμα για την υπεράκτια εξερεύνηση υδρογονανθράκων σε συνεργασία με τις γείτονες χώρες (την

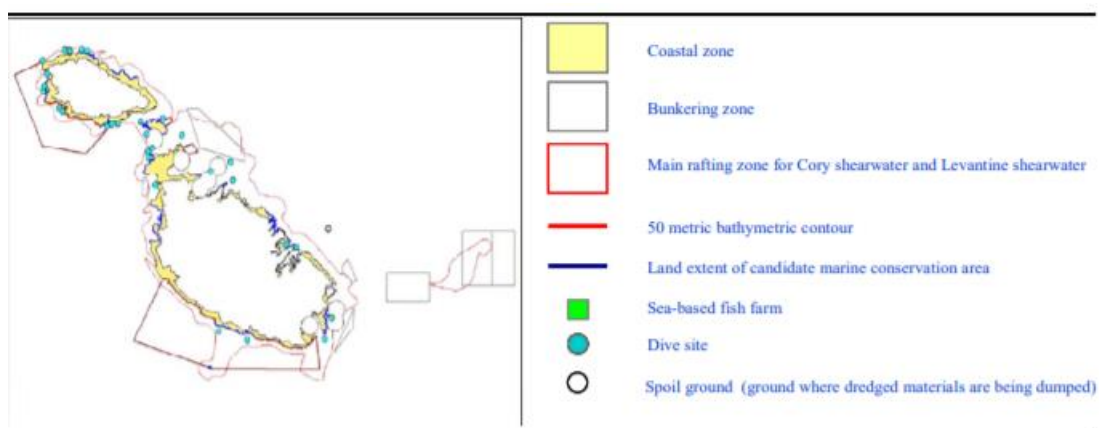
Ιταλία, την Λιβύη και την Τυνησία). Επιπροσθέτως, σχεδιάζεται από την κυβέρνηση η χωροθέτηση υπεράκτιου αιολικού πάρκου (με παρούσα τεχνολογία) στα χωρικά ύδατα της Μάλτας. Αυτό συμβαίνει μιας και στην Μάλτα δεν υπάρχει αρκετός χώρος στο χερσαίο τμήμα, επομένως η κυβέρνηση πήρε αυτήν την πρωτοβουλία για χωροθέτηση υπεράκτιου αιολικού πάρκου.

Σχετικά με το κομμάτι των περιοχών προστασίας στο θαλάσσιο περιβάλλον έχουν κηρυχθεί 2 θαλάσσιες περιοχές προστασίας, οι οποίες θεσπίστηκαν σε συνεργασία της κυβέρνησης της Μάλτας με το δίκτυο διαχείρισης προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών της Μεσογείου. Οι περιοχές αυτές είναι:

- Zona fil-bahar bejin Rdum Majjiesa Ras ir-Raheb η οποία είναι Ειδική Ζώνη Διατήρησης.
- Zona fil-bahar fl-inhawwi tad-Dwejra η οποία και αυτή είναι Ειδική Ζώνη Διατήρησης.

Υπάρχουν ακόμα 4 Ζώνες Προστασίας στο Θαλάσσιο τμήμα της Μάλτας, οι οποίες θεσμοθετήθηκαν μετά το 2010. Αυτές οι περιοχές βρίσκονται βορειανατολικά και περιλαμβάνουν, τα μικρότερα νησιά του κράτους (Mgarr in Xini και Dwejra) καθώς και μια ακόμα περιοχή μεταξύ των νησιών Ghar Lapsi και Filfa. Συνολικά, αυτές οι περιοχές έχουν έκταση 18.000 εκτάρια και εντός βρίσκονται λιβάδια Ποσειδωνίας. Η έκταση αυτή αποτελεί το 4,52% της συνολικής έκτασης της χώρας. Ακολουθεί μια εικόνα με τις παράκτιες δραστηριότητες στην Μάλτα.

Εικόνα 7: Παράκτιες Δραστηριότητες στην Μάλτα

Πηγή: European Commission Country Report 2011

4.3.3. Ο ρόλος και η σημασία ορισμένων σχεδίων για την παράκτια ζώνη

Αρχικά, το πρώτο σχέδιο το οποίο έχει αναφορές στην παράκτια ζώνη είναι το Structure Plan. Το συγκεκριμένο σχέδιο παρέχει έλεγχο και οργάνωση των χρήσεων γης, λαμβάνοντας υπόψη την οικολογική ευαισθησία πολλών περιοχών (ανάμεσα τους και την παράκτια ζώνη). Επιπροσθέτως, ενισχύει την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας καθώς επίσης στοχεύει στην έξυπνη χρήση του χώρου και των κτηρίων συμβάλλοντας έτσι σε αυτά αλλά και στην εξάλειψη του φαινομένου της αστικής διάχυσης.

Στην συνέχεια έχουμε την εφαρμογή δυο σχεδίων του Environment Protection Act και του Development Planning Act. Το πρώτο σχέδιο έχει ως κύριο στόχο την διαχείριση και την προστασία του περιβάλλοντος, λαμβάνοντας επιπλέον μέτρα για την προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας. Το δεύτερο σχέδιο έχει ως κύριο στόχο την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης στο παράκτιο μέτωπο και στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Το 2001 θεσπίστηκε ο οργανισμός Malta Environment and Planning Authority (MEPA) υπεύθυνος για τον χωροταξικό σχεδιασμό και την προστασία του περιβάλλοντος και στον οποίο συνοψίζονται οι κατευθύνσεις του Environment Protection Act και του Development Planning Act. Παράλληλα, ο οργανισμός ανέπτυξε την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης σε τοπικό επίπεδο ρυθμίζοντας την ανάπτυξη στην θάλασσα. Επίσης, οι έννοιες σχεδιασμού για τη μελλοντική ανάπτυξη και ελέγχου της ανάπτυξης στη θάλασσα είναι ενσωματωμένες ως βασικές λειτουργίες του MEPA. Το MEPA διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια για μια συντονισμένη προσέγγιση αντιμετώπισης της θαλάσσιας ανάπτυξης (π.χ. εντοπισμός πιθανών περιοχών για υπεράκτια ενέργεια παραγωγή και ανάπτυξη μιας εθνικής πολιτικής για τη θάλασσα αλιεία).

Κατά την αναθεώρηση του Structure Plan, λήφθηκε υπόψη η παροχή στρατηγικής κατεύθυνσης προς τη βιώσιμη ανάπτυξη του παράκτιου μετώπου της Μάλτας στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, με αποτέλεσμα την θέσπιση του Coastal Strategy Topic Paper. Αρχικά, έχουμε τον προσδιορισμό της παράκτιας ζώνης "Γεωγραφικός χώρος που περιλαμβάνει χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές εντός των οποίων οι φυσικές διεργασίες αλληλεπιδράση για τη

δημιουργία ενός μοναδικού δυναμικού συστήματος· ενσωματώνει επίσης τις δραστηριότητες αυτές στην ξηρά και στη θάλασσα όπου οι ανθρώπινες δραστηριότητες επηρεάζονται άμεσα ή μπορούν να επηρεάσουν την ποιότητα των φυσικών πόρων” (The Coastal Strategy Topic Paper 2001). “Το όριο των 12 ναυτικών μιλίων επιλέχθηκε αφού η εθνική κυριαρχία εκτείνεται στα χωρικά ύδατα και εφόσον το ΜΕΡΑ είναι αρμόδιο να ρυθμίζει την ανάπτυξη στη θάλασσα υπό την εποπτεία του, μπορεί να επέμβει σε τροποποίηση του νόμου περί προγραμματισμού της ανάπτυξης του 1997” (The Coastal Strategy Topic Paper 2001). Οι αναπτυξιακές προτάσεις για την παράκτια ζώνη θα πρέπει να βασίζονται σε ένα σύστημα αναπτυξιακών ζωνών οι οποίες θα εναρμονίζονται με τους εξής στόχους:

- Προστασία των παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων της βιοποικιλότητας καθώς επίσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προστασία των παράκτιων χρήσεων και σημαντικών παράκτιων τοποθεσιών.
- Προστασία και προώθηση της ανθρώπινης χρήσης και προσπελασιμότητας προς τις παραλίες.
- Ελαχιστοποίηση του ανταγωνισμού μεταξύ των χρηστών.

Για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό και την ορθή χρήση της παράκτιας ζώνης πρέπει να γίνουν κατανοητοί οι παράγοντες που επηρεάζουν αυτήν την περιοχή (αρνητικοί και θετικοί). Η λήψη μέτρων για την αποφυγή του χωροταξικού ανταγωνισμού μεταξύ δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο είναι υψίστης σημασίας. Οι παραπάνω ενέργειες θα πρέπει να γίνουν σε εθνικό επίπεδο υλοποιώντας έτσι ορισμένες γενικότερες κατευθύνσεις, όπως ο έλεγχος της ρύπανσης και ο καθορισμός περιοχών προστασίας. (European Commission Country Report 2011)

Αν και μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν αναφορές περί Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο βοηθάει στην εκπόνηση αναπτυξιακών σχεδίων με άδειες ρύθμισης των παράκτιων και των θαλάσσιων χρήσεων. Ωστόσο, ο οργανισμός Malta Environment and Planning Authority (MEPA) με τις δράσεις τους διευκολύνουν την ανάπτυξη των Θαλάσσιων Χωροταξικών Σχεδίων για τα νησιά της Μάλτας. Οι stakeholders, οι οποίοι θα πρέπει να προβούν σε διαδικασία διαβούλευσης και διακυβέρνησης για την εκπόνηση Θαλάσσιων Χωροταξικών Σχεδίων, είναι οι εξής:

- Το γραφείο του Πρωθυπουργού και συγκεκριμένα η Αρχή Περιβάλλοντος και Σχεδιασμού της Μάλτας.
- Το υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Επικοινωνιών και συγκεκριμένα η Αρχή των μεταφορών που είναι αρμόδια για τις θαλάσσιες μεταφορές και υποδομές.
- Το υπουργείο Πόρων και Αγροτικών Υποθέσεων και συγκεκριμένα η Αρχή Πόρων της Μάλτας που είναι αρμόδια για ζητήματα υδρογονανθράκων, αλιεία, μελισσοκομία, ύπαιθρος, ανάπτυξη, διαχείριση αποβλήτων, κλιματική αλλαγή και γεωργία.
- Το Υπουργείο Οικονομικών, Οικονομίας και Επενδύσεων και συγκεκριμένα το κλιμάκιο για τις ιδιοκτησίες γης.
- Το Υπουργείο του Γκόζο μιας και θα αποτελεί περιοχή για τον σχεδιασμό Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδίου.
- Το Υπουργείο Παιδιάς, Απασχόλησης και Οικογένειας

Ακολουθεί ένας πίνακας με την εξέλιξη στην Μάλτα, ορισμένων ζητημάτων για την οικολογική κατάσταση των υδάτων.

Πίνακας 18: Εξέλιξη οικολογικής κατάστασης των υδάτων

Ενέργειες	Καμία Εξέλιξη	Υπό Εκπόνηση	Ολοκληρωμένη
Αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των υδάτων και των επιπτώσεων ανθρώπινων παρεμβάσεων		Η Μάλτα βρίσκεται σε διαδικασία συλλογής δεδομένων και σε αναθεώρηση σχεδίων	
Προσδιορισμός της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης για τα ύδατα	Εργασίες επάνω στο ζήτημα για τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Αν δεν επιτευχθεί αυτός ο χαρακτηρισμός δεν μπορούν να γίνουν άλλες ενέργειες		

Δημιουργία μιας σειράς περιβαλλοντικών στόχων και σχετικών δεικτών	Εργασίες επάνω στο ζήτημα για τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Αν δεν επιτευχθεί αυτός ο χαρακτηρισμός δεν μπορούν να γίνουν άλλες ενέργειες		
Ίδρυση και λειτουργία προγράμματος παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων και των στόχων	Εργασίες επάνω στο ζήτημα για τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Αν δεν επιτευχθεί αυτός ο χαρακτηρισμός δεν μπορούν να γίνουν άλλες ενέργειες		

Πηγή: European Commission Country Report 2011, Ιδία Επεξεργασία

4.3.4. Λοιπές δράσεις που σχετίζονται με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης

Το πρόγραμμα «Coastal Area Management Programme Malta» είναι ένα πρόγραμμα διαχείρισης των παράκτιων περιοχών και αειφορικής χρήσης τους, με χρονικό ορίζοντα υλοποίησης 4 χρόνια (2000-2004). Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι στόχοι και οι κατευθύνσεις του προγράμματος.

Πίνακας 19: Coastal Area Management Programme Malta

Χαρακτηριστικά	Πόρισμα 1	Πόρισμα 2	Πόρισμα 3	Πόρισμα 4	Πόρισμα 5
Περιοχή Επικράτειας	Το κράτος της Μάλτας και ο παράκτιος χώρος της				

Αντικείμενο	Συμβολή στις εθνικές προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος				
Προβλήματα προς αντιμετώπιση	Βιομηχανικές δραστηριότητες ενέργειας (ανάπτυξη λιμανιών, ασφαλιτόστρωση, παραγωγή ενέργειας) απαιτούν παράκτια τοποθεσία (κυρίως την πόλη-λιμάνι της Βαλέτας)	Αύξηση της ρύπανσης λόγω της μη προγραμματισμένης ανάπτυξης με το κείμενο νομοθετικό καθεστώς			
Αποτελέσματα	Διαμόρφωση ολοκληρωμένων πολιτικών με γνώμονα την βιώσιμη ανάπτυξη λαμβάνοντας υπόψη έγγραφα που σχετίζονται με το αντικείμενο	Εκπόνηση σχεδίου διαχείρισης της βορειοδυτικής περιοχής πορθώντας την αειφόρο ανάπτυξη	Παροχές εξιδεικευμένων εισροών για την εκπόνηση και εφαρμογή της μελέτης	Αναβάθμιση των επαγγελματικών ικανοτήτων του προγράμματος	Προσαρμογή και εφαρμογή εργαλείων βιώσιμης ανάπτυξης στο πρόγραμμα

Πηγή: European Commission Country Report 2011 Ιδία Επεξεργασία

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μάλτας ενσωματώθηκε στην αναθεώρηση του The Structure Plan (2001). Προετοιμάστηκε και αποτέλεσε μέρος της αναθεώρησης του The Structure Plan λίγο πριν την προσχώρηση της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με βάση την έκθεση της Μάλτας για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών, η Ευρωπαϊκή Κομισιόν συνέταξε τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών είναι καλά ενσωματωμένη με το εθνικό σύστημα χωροταξικού σχεδιασμού.
- Η στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών συνδέεται τόσο με τον χερσαίο όσο και με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.
- Η διαδικασία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών για την Μάλτα έχει ξεκινήσει και εξελίσσεται σωστά από πολλές απόψεις.

Επιπλέον η Μάλτα αποτέλεσε το 2008 ένα από τα κράτη μέλη που υπέγραψαν την σύμβαση της Βαρκελώνης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και για την προστασία των παράκτιων περιοχών και του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Μεσογείου.

Ακόμα η Μάλτα συμμετέχει σε ορισμένα ευρωπαϊκά διακρατικά προγράμματα σχετικά με τον Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό και την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Τα προγράμματα είναι τα εξής:

- Το πρόγραμμα DEDUCE σε συνεργασία με την Γαλλία, την Λετονία, την Πολωνία και την Ισπανία.
- Το πρόγραμμα EMPAFISH σε συνεργασία με την Γαλλία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.
- Το πρόγραμμα MedPAN σε συνεργασία με την Αλγερία, την Κροατία, την Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, το Μαρόκο, η Σλοβενία, η Ισπανία, η Τυνησία και η Τουρκία.

Όπως αναφέραμε και προηγούμενος η στρατηγική της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Μάλτας είναι ενσωματωμένη στην αναθεώρηση της Μελέτης The Structure Plan (2001). Παρ' όλα αυτά, οι αρμόδιοι φορείς (τα υπουργεία που αναφέρθηκαν πιο πάνω) θα πρέπει να συνεργαστούν για την αξιολόγηση και αναθεώρηση της στρατηγικής αυτής.

Η Μάλτα αποτελεί την μόνη χώρα στην Μεσόγειο από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου έχει εφαρμοσμένα σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Το σχέδιο που βρίσκεται σε ισχύ αναλύθηκε πιο πάνω και είναι το «The Strategic Plan for the Environment and Development». Στο σχέδιο αυτό καταγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση για την παράκτια ζώνη της Μάλτας, ορίζεται η ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων με τέτοιο τρόπο ώστε να

εξασφαλίζεται η προστασία της παράκτιας ζώνης, συγκεντρώνονται οι εμπλεκόμενοι φορείς γύρω από την παράκτια ζώνη και τέλος συνοψίζονται τα κείμενα πολιτικής, τα σχέδια και τα προγράμματα όπου σχετίζονται με την παράκτια ζώνη της Μάλτας. (European Commission Country Report 2011)

5. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης και η περίπτωση της Ολλανδίας

5.1 The North Sea Policy (2016-2021)

Το πλαίσιο The North Sea Policy έχει πεδίο εφαρμογής την Ολλανδική Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (μέρος της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης είναι και η παράκτια ζώνη) και τα χωρικά ύδατα. Σε αυτό το πλαίσιο καταγράφονται οι σημερινές χρήσεις και δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη και οι περιβαλλοντικές εξελίξεις στην Βόρεια Θάλασσα. Το παρόν πλαίσιο αποτελεί μέρος του εθνικού σχεδίου για τα ύδατα και μέρος του σχεδίου The North Sea Spatial Agenda 2050. Η Βόρεια Θάλασσα είναι ένα σημαντικό και υψίστης σημασίας οικοσύστημα ενώ παράλληλα αποτελεί πηγή αγαθών (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, αιολική-παλιρροιακή και κυματική ενέργεια). Επιπροσθέτως φιλοξενούνται και ορισμένες υπηρεσίες στην συγκεκριμένη περιοχή όπως η αναψυχή, η αποθήκευση υδρογονανθράκων και η ναυτιλία. (Government of Netherlands “The North Sea Policy Document” 2016 Netherlands)

Σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης στην Ολλανδία, συγκεντρώνονται οι εξής δράσεις και δραστηριότητες:

- Θαλάσσια Οικοσυστήματα
- Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- Στρατιωτικές Ασκήσεις
- Επιφανειακά Ορυκτά
- Εξαγωγή Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου
- Δέσμευση Διοξειδίου του Άνθρακα
- Αγωγοί και Καλώδια

- Ναυτιλία
- Υδατοκαλλιέργειες και Θαλάσσιες Καλλιέργειες
- Υποθαλάσσια Πολιτιστική Κληρονομιά
- Τουρισμός
- Δράση-Αντίδραση Στεριάς και Θάλασσας
- Διεθνής Συνεργασία

Το χωροταξικό σχέδιο The North Sea 2050 Spatial Agenda, δίνει κατευθύνσεις για ασφαλή και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή της Βόρειας Θάλασσας, διατηρώντας την ακεραιότητα του θαλάσσιου οικοσυστήματος. Επόμενος για κάθε χρήση στην παράκτια ζώνη παρέχεται η κατάσταση, η εξέλιξη και η αλληλεπίδραση με την στεριά. Σημαντικότερο όλων των πτυχών είναι εκείνο της ασφάλειας μιας και εμπλέκετε σε όλες τις δραστηριότητες στον παράκτιο χώρο. Ακολουθεί ένας πίνακας με ορισμένα θεμελιώδη χαρακτηρίστηκα για την κατανομή των δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη.

Πίνακας 20: Κατανομή δραστηριοτήτων στην Παράκτια Ζώνη

Δραστηριότητες/Χρήσεις	Μεγέθη	Έκταση
Εξαγωγή Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου	161 πλατφόρμες	126 τετραγωνικά χιλιόμετρα
Επιφανειακά Ορυκτά (εξόρυξη)	13 εκατομμύρια κυβικά μέτρα ανά έτος	60-90 τετραγωνικά χιλιόμετρα (σε διάστημα πενταετίας)
Παράκτια Εξόρυξη Άμμου και Αναπλήρωση	12 εκατομμύρια κυβικά μέτρα ανά έτος	60-90 τετραγωνικά χιλιόμετρα (σε διάστημα πενταετίας)
Χώροι βυθοκόρησης	6	37 τετραγωνικά χιλιόμετρα
Καλώδια σε χρήση	3300	3300
Σωλήνες	4500	4500

Ναυτιλία		3600 τετραγωνικά χιλιόμετρα
Στρατιωτικές Ζώνες Ασκήσεων	5	4200 τετραγωνικά χιλιόμετρα
Αιολικά Πάρκα	3 (228MW, 730MW, 3500MW)	43, 125 575 τετραγωνικά χιλιόμετρα αντίστοιχα
Περιοχές Διατήρησης της Φύσης	6	11374 τετραγωνικά χιλιόμετρα
Αλιεία		Στην ΑΟΖ και τα χωρικά ύδατα με εξαίρεση τις περιοχές για την ενέργεια και την φύση

Πηγή: (“The North Sea Policy Document” 2016), Ιδία Επεξεργασία

Σε αυτό το σημείο παρουσιάζεται κάθε δραστηριότητα στην παράκτια ζώνη και αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση της κάθε περιοχής.

Θαλάσσια Οικοσυστήματα

Λόγω διαφόρων χαρακτηριστικών της Βόρειας Θάλασσας (βάθος, περιεκτικότητα σε αλάτι, ρεύματα) η περιοχή φιλοξενεί συγκεκριμένους οργανισμούς. Ζεστά ρεύματα προσεγγίζουν την θάλασσα από το Αγγλικό κανάλι, ψυχρά από το μέτωπο του Ατλαντικού Ωκεανού, ενώ επίσης η θάλασσα είναι αποδέκτης γλυκού νερού από τα ποτάμια. Η λωρίδα κατά μήκος της ακτής απαιτεί επιπλέον προσοχή. Αποτελεί περιοχή ισχυρής αλληλεπίδρασης μεταξύ ξηράς και θάλασσας. Το αλμυρό νερό σε συνδυασμό με το μείγμα γλυκών υδάτων και τα ρηχά τμήματα κατά μήκος, αποτελούν σημαντική πηγή για τη φύση (Marine Strategy Framework Directive). Η Θάλασσα του Βάντεν και το νοτιοδυτικό Δέλτα, καθώς και η Βόρεια Θάλασσα αποτελούν σημαντικούς σταθμούς στο διεθνές σύστημα μετανάστευσης. Αποτελούν περιοχές εκτροφής πτηνών (όπως μαλλιμότ και φραγκόκοτες), ψαριών (όπως π.χ. το χέλι), καθώς και φώκιες (Marine Strategy Framework Directive).

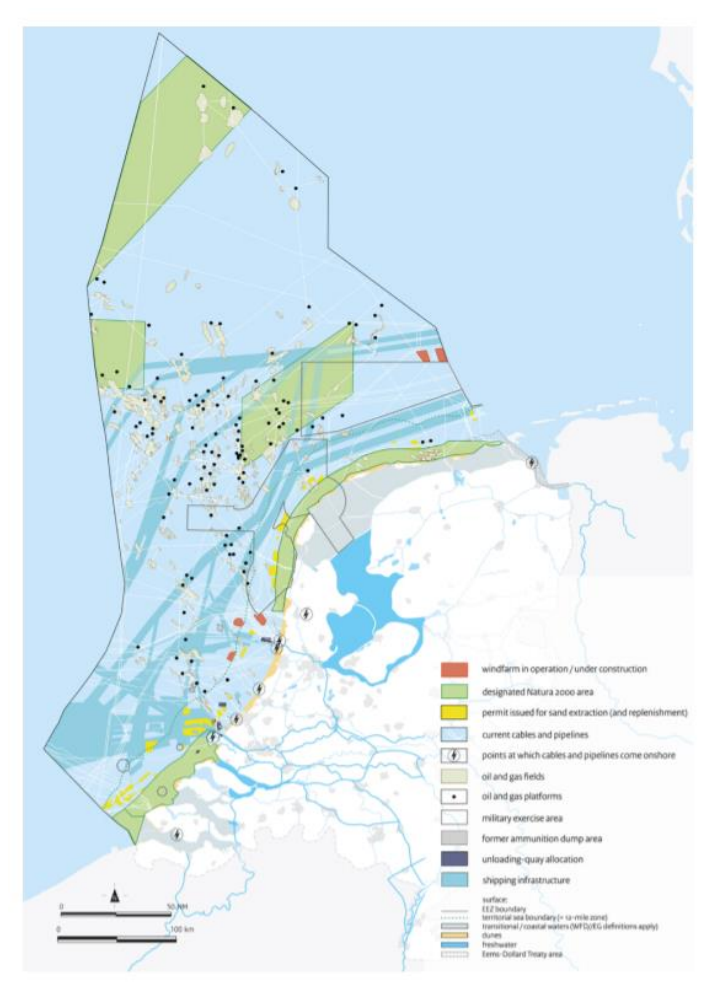
Οι Ολλανδοί έχουν στενή σχέση με την Βόρεια Θάλασσα εδώ και πολλά χρόνια. Ανέπτυξαν δραστηριότητες ναυτιλίας, αλιείας, για παραγωγή ενέργειας, για εξόρυξη

καθώς και για ψυχαγωγία. Όμως οι ανθρώπινες δραστηριότητες, καθώς και η κλιματική αλλαγή, έχουν οδηγήσει σε ορισμένες αλλαγές στην φύση. Οι πληθυσμοί που έχουν επηρεαστεί περισσότερο είναι αυτοί των μεγάλων ψαριών (κυρίως των καρχαριών) και αυτοί των οστρακοειδών. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει μια στροφή προς την «καλή οικολογική κατάσταση» της θάλασσας. Γι' αυτόν τον λόγο έχουν υιοθετηθεί συγκεκριμένες τεχνικές ψαρέματος ώστε να μην επηρεάζεται η βιοποικιλότητα των πληθυσμών.

Το MSFD υποχρεώνει τα κράτη μέλη της ΕΕ να συντάξουν στρατηγική για τα ύδατα και εφαρμογή αναγκαίων μέτρων για την επίτευξη ή τη διατήρηση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, μέχρι το 2020. Το πρώτο μέρος της Θαλάσσιας Στρατηγικής για την Βόρεια Θάλασσα, περιλαμβάνει αρχικά αξιολόγηση της τρέχουσας περιβαλλοντικής κατάστασης και επίσης θέτει ορισμένους στόχους μέχρι το 2020. Επίσης έχουν συμπεριληφθεί και οι προτάσεις της περιόδου 2016-2021. Στο δεύτερο μέρος θέτονται οι συνθήκες για την λειτουργία προγράμματος παρακολούθησης της περιβαλλοντικής κατάστασης της θαλάσσιας περιοχής και των στόχων που έχουν τεθεί μέχρι το 2021.

Επίσης το MSFD συγκεντρώνει κατευθύνσεις για προστασία της βιοποικιλότητας των ειδών και των ενδιαιτημάτων, προσδιορίζονται πληθυσμοί που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας ενώ παράλληλα θεσμοθετούνται ορισμένες περιοχές προστασίας της φύσης. Ακολουθεί ένας χάρτης με τις θεσμοθετημένες ζώνες στο θαλάσσιο τμήμα της παράκτιας ζώνης της Βόρειας Θάλασσας. Με πράσινο χρώμα παρουσιάζονται οι περιοχές προστασίας της φύσης.

Χάρτης 4: Θεσμοθετημένες Ζώνες στο Θαλάσσιο Τμήμα της Παράκτιας Ζώνης της Βόρειας Θάλασσας

Πηγή: Government of Netherlands “The North Sea Policy Document” 2016
Netherlands

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Μέχρι σήμερα στο Ολλανδικό τμήμα της Βόρειας Θάλασσας λειτουργούν τρία θαλάσσια πάρκα. Το πάρκο Windpark Egmond aan Zee (OWEZ), 6 ναυτικά μίλια (NM) από την ακτή του Egmond aan Zee με δυναμικότητα 108 MW, το Prinses Amalia

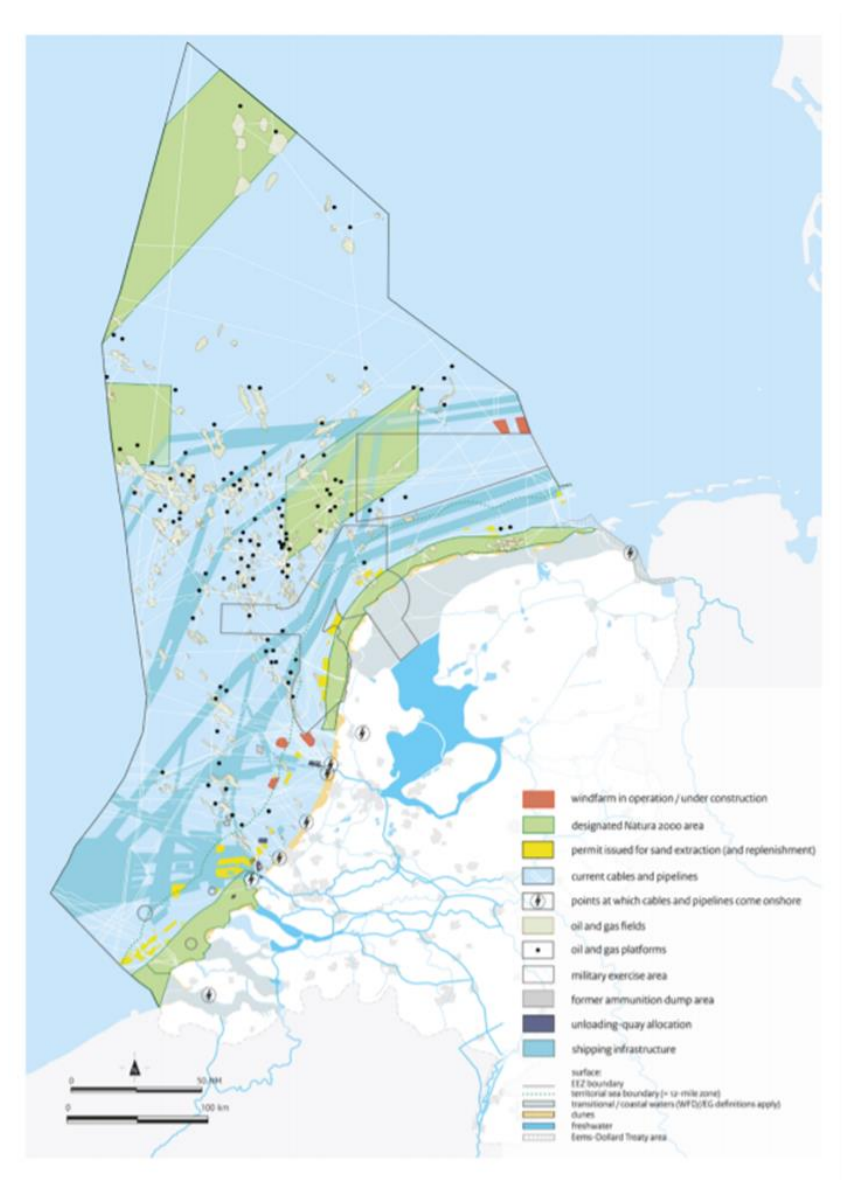
wind farm, 12 NM στα ανοικτά των ακτών του IJmuiden με 120 MW και το αιολικό πάρκο Luchterduinen στην Ακτή της Ολλανδίας (12 NM εκτός) με 129 MW. Στα τρία παραπάνω πάρκα έρχεται να προστεθεί ακόμα ένα, το Gemini Offshore Windpark (34 NM εκτός), με 600 MW στην περιοχή βόρεια των Νήσων Wadden κατασκευή.

Στο Εθνικό Σχέδιο Υδάτων (2009-2015) προβλέπεται ο σχεδιασμός εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας στην παράκτια ζώνη. Η χωροθέτηση επιτρέπεται εντός των προκαθορισμένων περιοχών που προβλέπονται από το σχέδιο. Παρόλα αυτά ο σχεδιασμός περιοχών αιολικού δυναμικού συνεχίζεται σε περιοχές όπου εντοπίζεται αιολικό δυναμικό και που να μπορούν να φιλοξενήσουν αιολικό πάρκο, χωρίς να υπάρχει πρόβλημα σύγκρουσης δραστηριοτήτων καθώς και διατάραξης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Επιπροσθέτως, σχετικά με τις υπόλοιπες Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας το πλαίσιο The North Sea 2050 Spatial Agenda παρουσιάζει ευκαιρίες προσαρμογής για την μακροπρόθεσμη ενσωμάτωση εναλλακτικών μορφών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα αιολικά πάρκα. Οι μορφές ενέργειας οι οποίες μπορούν να ενσωματωθούν είναι η παλιρροιακή και κυματοειδής ενέργεια καθώς και η βαθιά γεωθερμική ενέργεια. Για να γίνει η προσαρμογή σε αυτό το καθεστώς θα πρέπει να γίνει στις δυνατότητες του συγκριτικού πλεονεκτήματος της χώρας καθώς και έρευνας των τεχνολογιών που μπορούν να εκμεταλλευτούν αυτό το πλεονέκτημα.

Αν και η Ολλανδία βασίζεται σε μη ανανεώσιμες μορφές ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο) παρατηρούμε ότι γίνονται προσπάθειες για την προσαρμογή σε ένα ενεργειακό καθεστώς με βάση τις Ανανεώσιμες Πηγές. Στον χάρτη με τις θεσμοθετημένες ζώνες στο θαλάσσιο τμήμα της Παράκτιας Ζώνης της Βόρειας Θάλασσας τα αιολικά πάρκα παρουσιάζονται με κόκκινο χρώμα.

Χάρτης 5 : Θεσμοθετημένες Ζώνες στο Θαλάσσιο Τμήμα της Παράκτιας Ζώνης της Βόρειας Θάλασσας

Πηγή: Government of Netherlands “The North Sea Policy Document” 2016
Netherlands

Εξόρυξη Επιφανειακών Μετάλλων

Τα επιφανειακά ορυκτά που εξάγονται από την Βόρεια Θάλασσα είναι η άμμος και τα κελύφη. Η άμμος εξάγεται σε βάθος μέχρι 2 μέτρα, ενώ σε περιοχές μεγαλύτερες των 2 μέτρων βάθους εξάγεται υπό άλλες μορφές. Αυτή η άμμος χρησιμοποιείται είτε για παράκτιους σκοπούς (αναπλήρωση), είτε για την ενίσχυση σκυροδέματος και τοιχοποιιών στην κατασκευαστική δραστηριότητα. Επίσης, η άμμος χρησιμοποιείται και για την καταπολέμηση κινδύνων πλημμύρας. Η Ολλανδία είναι η μόνη χώρα από αυτές που συνορεύουν στην Βόρεια Θάλασσα, που βρίσκεται πρώτη σε εξαγωγές άμμου. Ετησίως εξάγονται 25-55 εκατομμύρια m³ άμμου.

Στο κομμάτι της κατανάλωσης, η άμμος χρησιμοποιείται στο δυτικό τμήμα της χώρας, για λόγους αναπλήρωσης, μιας και σε εκείνο τον τομέα η άμμος βρίσκεται κάτω από στρώματα και άργιλου και τύρφης. Για βάθος μέχρι δύο μέτρων, η περίοδος αποκατάστασης είναι από τέσσερα έως έξι χρόνια, ενώ για μεγαλύτερα βάθη δεν μπορεί να εκτιμηθεί η περίοδος αποκατάστασης.

Ένα από τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής είναι η άνοδος της στάθμης της θάλασσας. Αυτό το φαινόμενο θα έχει συνέπειες για τις ποσότητες άμμου που προορίζονται για αναπλήρωση. Για αυτόν τον λόγο το κράτος θα πρέπει να διεξάγει έρευνα για την προσαρμογή σε αυτό το καθεστώς.

Τα κελύφη βρίσκονται σε όλο και μεγαλύτερα στρώματα στον βυθό, εξάγονται από εξειδικευμένες επιχειρήσεις και χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες αποστράγγισης και μόνωσης.

Το συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας πρέπει να διαφυλαχθεί μακροπρόθεσμα, από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Επίσης, η εξόρυξη πρέπει να γίνεται με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο. Στο σύνολο των δραστηριοτήτων, οι χωρικές απαιτήσεις για εξόρυξη άμμου, δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Έχει «δοθεί» χώρος σε άλλες χρήσεις

οι οποίες θα αναλυθούν στην συνέχεια. Η αρχή έγινε σε αυτό το πλαίσιο για το ζήτημα της εξόρυξης άμμου, αλλά θα πρέπει να συνοδευτεί από μια χωρική στρατηγική επάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Εξόρυξη Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου

Το 30% του φυσικού αερίου και το 85% που εξάγεται στην Ολλανδία προέρχεται από θαλάσσιες πηγές. Υπάρχουν 161 μονάδες παραγωγής στην θάλασσα οι οποίες εξάγουν κατά 93% φυσικό αέριο και 7% πετρέλαιο. Σύμφωνα με μια εθνική έκθεση για την αποτίμηση της ενέργειας, προβλέπεται αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης για ενέργεια. Μεγάλο μέρος αυτής της αύξησης θα βασίζεται σε μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Θα αναπτυχθούν δύο με τέσσερις νέες τοποθεσίες εξόρυξης στην Βόρεια Θάλασσα την επόμενη δεκαετία. Τις τελευταίες δεκαετίες οι φορείς εκμετάλλευσης του φυσικού αερίου, εφαρμόζουν μέτρα για την πρόληψη των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. Όμως οι επιπτώσεις της εξόρυξης στην Βόρεια Θάλασσα είναι μηδαμινές. Οι μόνες επιπτώσεις που μπορούν να προκληθούν είναι από την σεισμική δραστηριότητα. Στο μέλλον η προοπτική είναι να συνεχίσει η εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου. Τα ορυκτά καύσιμα μεταξύ 2040 και 2100 θα εξαντληθούν πλήρως. Θα πρέπει σε βάθος χρόνου η παραγωγή ενέργειας να βασίζεται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική ενέργεια. Το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο θεωρούνται εθνικά αγαθά και πρέπει να εκμεταλλευτούν προς όφελος του κράτους.

Δέσμευση Διοξειδίου του Άνθρακα

Στην ατζέντα του υπουργείου για το κλίμα, υπάρχουν αναφορές για την λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ο στόχος που έχει τεθεί είναι, η μείωση του διοξειδίου του άνθρακα κατά 80%-95% μέχρι το 2050. Ένα από τα μέτρα που έχουν θεσπιστεί είναι, η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα από την πηγή και η αποθήκευσή τους σε υπόγειες τοποθεσίες. Η χωρητικότητα δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα της Ολλανδίας σε κοιτάσματα αερίου, εκτιμάτε πως είναι μεταξύ 2.700 έως 3.200 μεγατόνους. Το πεδίο Groningen εκτιμάτε πως θα μπορεί να δεσμεύσει έως και 9.000 μεγατόνους, αλλά θα είναι διαθέσιμο από το 2050.

Με σκοπό την διευκόλυνση της παραπάνω στρατηγικής, μέρος της υποδομής των αγωγών θα πρέπει να ανανεώνετε. Αγωγοί άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο ένα εξαντληθεί πλήρως το απόθεμα των κοιτασμάτων, των οποίων εξυπηρετούν. Την χρονική περίοδο 2009-2015 τέθηκαν σε ισχύ, έργα μεγάλης κλίμακας δέσμευσης, μεταφοράς και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, τόσο στην ξηρά όσο και στην ανοιχτή θάλασσα. Το πιλοτικό σχέδιο ROAD ξεκίνησε το 2009 και βασίζεται στις παραπάνω προδιαγραφές. Μέρος της επένδυσης χορηγήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών. Η μακροπρόθεσμη οπτική για την χώρα, είναι η παραγόμενη ενέργεια να βασίζεται σε βιώσιμες μεθόδους. Η δέσμευση διοξειδίου άνθρακα αποτελεί ένα μέσο υλοποίησης του μακροπρόθεσμου αυτού στόχου. Η διαδικασία αυτή θα υλοποιείται έως εξαντλήσεων των αποθεμάτων μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στην συνέχεια η παραγόμενη ενέργεια θα πρέπει να βασίζεται σε ανανεώσιμες πηγές.

Καλώδια και Αγωγοί

Τα πρώτα καλώδια στον βυθό, ήταν τα διατλαντικά καλώδια μεταξύ Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής τα οποία κατασκευάστηκαν τον 19^ο αιώνα. Από τότε τα απαρχαιωμένα καλώδια έχουν εγκαταλειφθεί, αλλά έχουν τοποθετηθεί καινούρια. Ο ρυθμός αύξησης τους είναι σταθερός. Είναι κατασκευασμένα από ίνες γυαλιού και η χωρητικότητά τους επαρκεί για την τρέχουσα περίοδο σχεδιασμού, παρότι έχουν γίνει πρωτοβουλίες για την τοποθέτηση περισσότερων καλωδίων.

Η Ολλανδία διαθέτει δύο διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας με την Νορβηγία (NorNedkabel) και με την Μεγάλη Βρετανία (BritNedkabel). Η παρούσα καλωδίωση έχει έκταση 3.300 χιλιόμετρα και εξυπηρετεί σκοπούς ενέργειας και τηλεπικοινωνιών. Το ζήτημα της ηλεκτρικής ενέργειας έχει αυξήσει την ζήτηση για την διασύνδεση της ηλεκτρικής ενέργειας παραγόμενη από τα αιολικά πάρκα.

Αγωγοί επίσης υπάρχουν στην Βόρεια Θάλασσα που εξυπηρετούν τις δραστηριότητες εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου. Εκτιμάτε πως εάν ληφθεί η απόφαση, για την δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα, θα πρέπει να τοποθετηθούν ακόμα περισσότεροι υποθαλάσσιοι αγωγοί. Ο ρυθμός αύξησης τους θα πρέπει να σταθεροποιηθεί έως το 2020.

Σύμφωνα με κρατική απόφαση αγωγοί και καλώδια παροπλισμού θα πρέπει να απομακρύνεται. Αν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των εξορύξεων, των αιολικών πάρκων

και των αγωγών, προτεραιότητα χωροθέτησης δίνεται στις δραστηριότητες των εξορύξεων και της χωροθέτησης αιολικών πάρκων.

Για λόγους ασφάλειας και προστασίας του περιβάλλοντος τα απαρχαιωμένα καλώδια θα πρέπει να παραμείνουν θαμμένα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας (268 χιλιόμετρα απαρχαιωμένων καλωδίων). Επίσης θα πρέπει να λειτουργήσει δίκτυο παρακολούθησης των αγωγών αυτών.

Μακροχρόνια θα δημιουργηθεί ένα διεθνές δίκτυο αειφορικής ενέργειας (έχοντας ως βάση την αιολική ενέργεια), το οποίο απαιτεί συνεργασία με τις γείτονες χώρες. Η συνεργασία αυτή έχει ξεκινήσει με την σύνδεση της Ολλανδίας και Δανίας με το καλώδιο υψηλής τάσης COBRA. Εκτιμάτε ότι θα υπάρξει και δεύτερη σύνδεση με την Μεγάλη Βρετανία με δεύτερο καλώδιο ηλεκτρικής ενέργειας. Περισσότερες λεπτομέρειες αναγράφονται στο πλαίσιο The Third National Structure Plan for Electricity Supply, σχετικά με την χωροθέτηση, εγκατάσταση και λειτουργία των υποδομών αυτών.

Ναυσιπλοΐα

Η Βόρεια Θάλασσα είναι μια από τις πιο εντατικά χρησιμοποιούμενες θάλασσες στον κόσμο. Πέρα από τα εμπορικά σκάφη, η Βόρεια Θάλασσα φιλοξενεί αλιευτικά σκάφη, σκάφη αναψυχής και ιστιοπλοϊκά. Με την αλλαγή στην πολιτική της θαλάσσιας κυκλοφορίας, είχαμε εντατική αύξηση της παράκτιας ναυτιλίας. Η ναυσιπλοΐα για την Ολλανδία είναι υψηλής οικονομικής σημασίας μιας και φιλοξενούνται πολλά σημαντικά λιμάνια σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ των οποίων και το Ρότερνταμ, ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια στον κόσμο. Για να μην υπάρξουν συγκρούσεις χρήσεων (αιολική ενέργεια) στην παράκτια ζώνη καθώς και για την διατήρηση της ασφάλειας των θαλάσσιων μεταφορών, το σύστημα των ναυτιλιακών μεταφορών τροποποιήθηκε τον Αύγουστο του 2013.

Στο Ολλανδικό τμήμα της Βόρειας Θάλασσας ισχύουν ποικίλα μέτρα για την ναυσιπλοΐα και την αγκυροβόληση πλοίων και γενικότερα την ομαλή ρύθμιση της θαλάσσιας κυκλοφορίας. Το σύστημα διαχωρισμού της κυκλοφορίας (TSS) και το συνοδευτικό "ζώνες προφύλαξης" και χερσαίες ζώνες κυκλοφορίας που συστάθηκε από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ) των Ηνωμένων Εθνών. Στόχος των συστημάτων αυτών είναι η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ώστε να αποφεύγεται η σύγκρουση σκαφών (The 2016-2021 North Sea Policy Document).

Δεξαμενόπλοια που βρίσκονται στο Ολλανδικό τμήμα της Βόρειας Θάλασσας, ακολουθούν τις διαδρομές των βαθών υδάτων, όπως έχουν προσδιοριστεί από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό. Επίσης τα τάνκερ πρέπει να ακολουθούν την συντομότερη διαδρομή όταν προσεγγίζουν ένα λιμάνι από τα βαθιά ύδατα. Ο καθορισμός συγκεκριμένων διαδρομών για τα δεξαμενόπλοια γίνεται με σκοπό την προστασία ευαίσθητων θαλάσσιων περιοχών. Επίσης, ένας ακόμα σκοπός για την παραπάνω κατάσταση, εάν προκύψει κανένα ατύχημα με κάποιο δεξαμενόπλοιο στην θάλασσα, η κατάσταση αυτή αφενός να μην προξενήσει δυσμενείς συνθήκες σε ευαίσθητα οικοσυστήματα και αφετέρου η κατάσταση να μπορέσει να καταπολεμηθεί πριν πλησιάσει κάποια ευαίσθητη περιοχή. Οι θαλάσσιες διαδρομές είναι ζώνες διαχωρισμού της κυκλοφορίας στις οποίες δεν μπορούν να κατασκευαστούν εγκαταστάσεις εξόρυξης. Το καθεστώς αναφέρεται και στην σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Οι θέσεις αγκυροβόλησης είναι θέσεις «στάθμευσης» για τα καράβια (The 2016-2021 North Sea Policy Document).

Με σκοπό την ασφαλή και την εγγυημένη πρόσβαση στα διάφορα λιμάνια, τα κανάλια πρόσβασης βυθίζονται περιοδικά. Κατά την προηγούμενη προγραμματιστική περίοδο, το κανάλι Meuse διευρύνθηκε. Σε ορισμένες τοποθεσίες, χρησιμοποιούνται εγκαταστάσεις «χαμηλωμένης εκφόρτωσης», οι οποίες δημιουργήθηκαν μετά την εμβάθυνσης που προκλήθηκε από την εξόρυξη άμμου.

Άμυνα

Ένα τμήμα της Βόρειας Θάλασσας χρησιμοποιείται, για την επίτευξη στρατιωτικών ασκήσεων. Οι τομείς αυτοί χρησιμοποιούνται ως πεδία βολής, καθώς και για την τοποθέτηση ναρκών. Ανάλογα με την περιοχή ο βομβαρδισμός πραγματοποιείται είτε από αεροπλάνα, είτε από πλοία. Επίσης σε άλλες περιοχές οι βολές, πραγματοποιούνται από το χερσαίο μέτωπο. Οι απαιτήσεις για χώρο, με σκοπό την διένεξη στρατιωτικών ασκήσεων είναι σταθερός. Τα όρια των «στρατιωτικών περιοχών» είναι δημοσιευμένα στους χάρτες της αεροπορίας. Σε δύο τοποθεσίες της Βόρειας Θάλασσας, έχουν θαφτεί νάρκες από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Διεξήχθησαν περιβαλλοντικές μελέτες για το αν θα υπάρξουν επιπτώσεις από αυτή την κατάσταση αλλά δεν βγήκε τέτοιο συμπέρασμα.

Οι στρατιωτικές ζώνες άσκησης στην θάλασσα υπάρχουν με σκοπό την εκπαίδευση των ένοπλων δυνάμεων. Η διατήρηση και η εξασφάλιση χώρου

επιτυγχάνεται με επάρκεια, μιας και υπάρχει αρκετός χώρος για την επίτευξη των στρατιωτικών ασκήσεων, χωρίς να υπάρχει ρήξη με τις άλλες χρήσεις στην θάλασσα.

Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες

Ο τομέας της αλιείας για την Ολλανδία αποτελείται από 600 αλιευτικά σκάφη και με περισσότερα από 1.900 άτομα προσωπικό (απογραφή που πραγματοποιήθηκε το 2012). Περισσότερα από 28.000 άτομα εργάζονται στον τομέα του ανεφοδιασμού. Το 2012 υπολογίστηκε, πως η αλιεία είχε έσοδα του ύψους των 425 εκατομμυρίων ευρώ. Πέρα από την σημαντική συνεισφορά στην οικονομία της χώρας, η αλιεία αποτελεί υψίστης κοινωνικοπολιτικής σημασίας για τις παράκτιες πόλεις της Ολλανδίας.

Ο χώρος για την αλιευτική δραστηριότητα στην Βόρεια Θάλασσα αυξάνει συνεχώς, με αποτέλεσμα να υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των περιοχών προστασίας και των αιολικών πάρκων. Επίσης, ο τομέας υφίσταται κοινωνικές πιέσεις για την αλίευση με μεθόδους πιο φιλικές προς το περιβάλλον και για την καταπολέμηση της υπεραλίευσης. Το πλαίσιο Common Fisheries Policy αναφέρει αναλυτικά του τρόπους και τις μεθόδους αλιείας. Θεσμοθετήθηκε το 2013 χωρίς όμως να υπολογίζονται οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της αλιείας.

Στο κομμάτι των υδατοκαλλιεργειών η Ολλανδία διαθέτει εγκαταστάσεις για την καλλιέργεια ψαριών, καρκινοειδών, οστρακοειδών, θαλάσσιων φυτών και φυκιών. Οι εξαγωγές τροφίμων από την θάλασσα έχουν ανέβει δραματικά τα τελευταία χρόνια. Η κυβέρνηση εξετάζει ενδεχόμενες περιοχές χωροθέτησης μονάδων υδατοκαλλιεργειών στις εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων. Το πλαίσιο «The North Sea 2050 Spatial Agenda» καταγράφει όλες τις δυνατότητες για την ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών.

Αναγνωρίζεται το γεγονός ότι η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες είναι υψίστης κοινωνικοοικονομικής σημασίας για τις παράκτιες περιοχές, απλώς θα πρέπει να γίνει μετάβαση σε πιο βιώσιμες τεχνικές αλιείας και εκτροφής ψαριών. Στόχος είναι η αύξηση της παραγωγής και της πώλησης του προϊόντος στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την αξιοποίηση των κατάλληλων γνώσεων και τεχνικών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το κράτος της Ολλανδίας επιδιώκουν στην βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη του αλιευτικού κλάδου.

Υποθαλάσσια Πολιτιστική Κληρονομιά

Η Βόρεια Θάλασσα περιέχει πολύτιμη αρχαιολογική κληρονομιά. Αρκετά πλοία βυθίστηκαν στην Βόρεια Θάλασσα και δημιούργησαν πολλά ναυάγια στον βυθό της θάλασσας. Πριν 10.000 χρόνια (μια περίοδος όπου η Βόρεια θάλασσα δεν ήταν ακόμα θάλασσα) ζούσαν εκεί οι πρώτες ομάδες κυνηγών, τα λείψανα των οποίων βρίσκονται στην Βόρεια Θάλασσα. Η εξέλιξη των διάφορων δραστηριοτήτων ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την υποθαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά. Όμως με την προστασία και την διατήρηση αυτών των κειμηλίων και με την ένταξη των διαδικασιών αυτών στον χωροταξικό σχεδιασμό, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.

Η βασική επιδίωξη είναι η ένταξη της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, στο κομμάτι του χωροταξικού σχεδιασμού. Εμπνευσμένοι από την πολιτική γραμμή της Μάλτας, έτσι και η Ολλανδία θέλει να διατηρήσει την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας για την διεκπεραίωση ιστορικών και επιστημονικών μελετών. Στο κομμάτι αυτό εμπλέκεται και η οικοσυστημική προσέγγιση, μιας και τα ναυάγια αποτελούν τοποθεσίες αναπαραγωγής ψαριών.

Το Υπουργείο Εκπαίδευσης, Πολιτισμού και Επιστήμης έχει την αρμοδιότητα για την έρευνα και τον ακριβή καθορισμό, τον τοποθεσιών της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Ένας αρμόδιος φορέας όπου μπορεί να ενισχύσει αυτές τις προσπάθειες, είναι η UNESCO με τις βασικές αρχές της σύμβασης για την προστασίας της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τουρισμός

Η αισθητική αξία των ακτών και των θαλασσών είναι πολύ μεγάλη, μιας και συγκροτούν τοπία φυσικού κάλλους. Τα τοπία και τα χαρακτηριστικά που διέπουν τους παράκτιους οικισμούς, συμβάλουν στην κοινωνική και οικονομική υπόσταση των οικισμών. Εκτιμάται, πως το 2013 ο τουρισμός είχε το 3% του ΑΕΠ με ποσό ύψους 3,7 δισεκατομμύρια ευρώ για την Ολλανδία και το 5% των θέσεων εργασίας.

Μια από τις δημοφιλέστερες τουριστικές παράκτιες δραστηριότητες είναι η ερασιτεχνική ναυσιπλοΐα. Πραγματοποιείται μέσω ιδιωτικών σκαφών που βρίσκονται

σε μαρίνες αναψυχής. Η ζήτηση για την δημιουργία νέων μαρίνων αναψυχής έχει αυξηθεί σημαντικά.

Ακόμα μια παράκτια δραστηριότητα είναι και ο παράκτιος αθλητισμός. Κάθε χρόνο 2,6 εκατομμύρια άτομα, συμμετέχουν με την μορφή αθλητισμού, στην θάλασσα ή στην παραλία. Τέτοιες μορφές αθλητισμού είναι το surfing, το θαλάσσιο σκι, οι καταδύσεις και η κολύμβηση.

Όμως για ακόμα μια φορά υπάρχουν ορισμένες συγκρούσεις μεταξύ των τομέων του τουρισμού, των αιολικών πάρκων και των περιοχών στρατιωτικών ασκήσεων. Ακόμα, οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες στην θάλασσα μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Τα σκάφη αναψυχής και τα κρουαζιερόπλοια εκπέμπουν αέρια τα οποία ενισχύουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Επίσης οι επισκέπτες της παράκτιας ζώνης διαταράζουν την ειρήνη και την ησυχία.

Προβλέπεται μελλοντικά πως η ζήτηση του παράκτιου τουρισμού θα ανέβει και παράλληλα θα δημιουργήσει την ανάγκη για περισσότερες μαρίνες. Σε αυτό το κομμάτι, μια κυβερνητική κεντρική επιτροπή, συνεργάζεται με μια ομάδα επιχειρηματιών και επενδυτών, με σκοπό την υλοποίηση επενδύσεων στην παράκτια ζώνη. Σε αυτήν την προσπάθεια, συνεισφέρουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές.

Αλληλεπίδραση Μεταξύ Ξηράς Και Θάλασσας

Οι χρήσεις της Θάλασσας δεν εξετάζονται ξεχωριστά από τις χρήσεις της στεριάς. Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ ξηράς και θάλασσας είναι ένα σημαντικό κομμάτι, το οποίο θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από την επιστήμη της χωροταξίας. Σε κάθε σχέδιο ή πλαίσιο της χώρας, υπάρχουν αναφορές στην αλληλεπίδραση στεριάς και θάλασσας.

Διάφορες καθορισμένες χρήσεις στην θάλασσα, έχουν διασυνδέσεις με την στεριά. Τέτοια περίπτωση έχουμε με την αλιεία. Οι παράκτιες περιοχές παραδοσιακά, χάρη στην αλιεία υπέστησαν οικιστική και οικονομική ανάπτυξη. Στο κομμάτι τη ναυτιλίας, η διασύνδεση με την στεριά επιτυγχάνεται μέσω λιμανιών, ποταμών, καναλιών και τα ναυπηγία. Χάρη στην ύπαρξη αυτής της υποδομής, η δραστηριότητα της ναυτιλίας έχει εφαρμογή και στο χερσαίο και στο θαλάσσιο μέτωπο.

Η Ολλανδία είναι μια χώρα η οποία από το 2012 επιδίωκε την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Το πλαίσιο «The 2013 National Coastal Vision» περιγράφει το όραμα της κυβέρνησης για την αειφορική διαχείριση

της παράκτιας ζώνης. Για την υλοποίηση του οράματος αυτού υπεύθυνη είναι η περιφέρεια ως δημόσια αρχή και ως φορέας λαμβάνοντας κατευθύνσεις από την κυβέρνηση. Σημαντική συνιστώσα αποτελεί η ασφάλεια (αυτό θα επιτευχθεί μέσω αντιπλημμυρικών έργων στο παράκτιο μέτωπο) και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Στο επόμενο πλαίσιο που θα δημοσιευτεί θα εστιάζει σε ορισμένους κοινωνικούς στόχους, που προκύπτουν από συγκεκριμένες παραγωγικές δραστηριότητες (π.χ. εξόρυξη άμμου).

Στην συνιστώσα της ασφάλειας, το χερσαίο μέτωπο πρέπει να προστατεύεται από το θαλάσσιο (πλημύρες που προκλήθηκαν από καταιγίδες, εισροή αλατιού στις παράκτιες αγροτικές περιοχές). Στην πολιτική για το νερό, προβλέπεται ο διαχωρισμός του γλυκού από του θαλασσινού νερού (απόθεση του νερού των ποταμών σε αντλιοστάσια για την δημιουργία πόσιμου νερού, ή και για την διοχέτευση του στις καλλιέργειες για πότισμα). Ακολουθεί ένας πίνακας με τα σημεία επαφής μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος.

Πίνακας 21: Σημεία τομής των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη

Προβλεπόμενη Χρήση	Θαλάσσιο Μέτωπο	Χερσαίο Μέτωπο
Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας	Θαλάσσια Αιολικά Πάρκα, Καλώδια, Νερό ψύξης (εισόδου/εξόδου), Χώροι Πειραματισμού	Ναυπήγηση ειδικών πλοίων, Σύνδεση ειδικών πλεγμάτων, Σταθμοί παραγωγής ενέργειας
Εξόρυξη Ορυκτών Πόρων	Εξόρυξη Άμμου, Εξόρυξη Κελυφών	Θύρες Αφαλάτωσης Μεταφόρτωσης, Λιμάνια Μεταφόρτωσης
Παράκτια Άμυνα	Χώροι Εξόρυξης Άμμου	Αναπλήρωση ακτών και δασικών περιοχών

Εξόρυξη Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου	Εξερεύνηση, Πλατφόρμες Παραγωγής, Αγωγοί, Αποσυναρμολόγηση	Κλάδος Υπηρεσιών(Έρευνα, κατασκευές κλπ.), Σύνδεση Αγωγών, Ικανότητα Επεξεργασίας, Χωρητικότητα Αναζήτησης και Διάσωσης
Δέσμευση Διοξειδίου του Άνθρακα	Κενές Περιοχές Αερίου, Πλατφόρμες, Αγωγοί	Μονάδες Δέσμευσης Διοξειδίου του Άνθρακα
Ναυσιπλοΐα	Μέτρα Δρομολόγησης των Θαλάσσιων Μεταφορών, Σημεία Αγκυροβόλησης, Χώροι για Βυθοκόρηση, Αιωρούμενη Μεταφόρτωση	Λιμάνια, Μεταφόρτωση, Τερματικοί Σταθμοί Επιβατών, Εσωτερική Ναυσιπλοΐα, Λιμένες Βυθοκόρησης, Ναυπηγία
Στρατιωτικές Χρήσεις	Ζώνες Ασκήσεων	Αεροπορικές Βάσεις, Βοήθεια Ναυτικού, Στρατιωτικά Λιμάνια
Αλιεία	Ζώνες Αλιείας	Αλιευτικά Λιμάνια, Αλιευτικές Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις
Υδατοκαλλιέργειες	Εκκολαπτήρια	Αλιευτικά Λιμάνια, Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας
Τηλεπικοινωνίες	Καλώδια	Σημεία ανταλλαγής
Αναψυχή	Καταδυτικές Τοποθεσίες, Τοποθεσίες Ψαρέματος, Μέρη για κολύμπι και σέρφινγκ, Τοπία Φυσικού Κάλους	Μαρίνες, Παραλίες

Πηγή: “The North Sea Policy Document” 2016, Ιδία Επεξεργασία

Στο παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται τα σημεία αναφοράς των παραγωγικών δραστηριοτήτων, στο παράκτιο μέτωπο (επαφή στο μέτωπο ξηρά-θάλασσα). Αυτή η δικλείδα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον χωροταξικό σχεδιασμό. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται και στα ευαίσθητά οικοσυστήματα, καθώς επίσης και στην

βιοποικιλότητα της παράκτιας ζώνης. Σημαντική επίσης, είναι και η συμμετοχή του κόσμου σε αυτό το κομμάτι.

5.2 National Water Plan (2016-2021)

Το σχέδιο The National Water Plan (2016-2021) είναι ένα σχέδιο με στόχο την αποτελεσματική προστασία και την καλή ποιότητα του νερού και την προώθηση της αειφορικής χρήσης των υδάτων. Το υπουργείο σκοπεύει στην υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, αναπτύσσοντας την ναυτιλία, την γεωργία, την ενέργεια, την στέγαση, την αναψυχή, την πολιτιστική κληρονομιά και την οικονομία κάτω από το πρίσμα της εκτέλεσης εργασιών υδροδότησης. Κεντρική φιλοδοξία της κυβέρνησης μέχρι το 2021 είναι, οι κυβερνητικές αρχές, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες να είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι σχετικά με τις ευκαιρίες και τις απειλές του νερού, με όλους να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους. (Government of Netherlands “The National Water Plan” 2016 Netherlands)

Το πλάνο αποτελεί συνέχεια του πλάνου The National Water Plan (2009-2015) με μικρές αναθεωρήσεις. Αποτελεί τον μόνο δεσμό μεταξύ κεντρικής κυβέρνησης και περιφέρειας για την υλοποίηση έργων και παρεμβάσεων. Σε γενικές γραμμές οι κύριες αρμοδιότητες του κράτους είναι, η διαχείριση κινδύνων πλημμύρας και η προστασία της ποιότητας των υδάτων σε εθνική κλίμακα, ενώ οι περιφέρειες και η επαρχία έχουν αρμοδιότητες σχετικά με την υπερχειλίση και την ποιότητα των υδάτων σε περιφερειακή κλίμακα. Το πλάνο σχετίζεται και με προγράμματα πολιτικής σχετικά με το υπέδαφος και το πόσιμο νερό. (Government of Netherlands “The National Water Plan” 2016 Netherlands)

Το πρώτο σχέδιο που τέθηκε σε εφαρμογή ήταν το Delta Plan, το οποίο είχε σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις για τις περιοχές αυτές (περιοχές Δέλτα ποταμών). Μια από τις άμεσες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι η άνοδος της στάθμης της θάλασσας. Για αυτόν τον λόγο η ύπαρξη ενός πιο συγκροτημένου πλαισίου για την διαχείριση κινδύνων πλημμύρας είναι αναγκαία. Το πλαίσιο The National Water Plan (2016-2021) είναι ένα τέτοιο πλαίσιο.

Οι περιοχές επεξεργασίας του παρόντος πλαισίου είναι τα ποτάμια, οι λίμνες, οι παρόχθιες περιοχές, η θάλασσα και η παράκτια ζώνη. Στο ζήτημα της θάλασσας, ένα χιλιόμετρο μετά την ακτή ο μόνος φορέας που είναι αρμόδιος, είναι η κεντρική

κυβέρνηση (χάραξη και υλοποίηση πολιτικής). Η Βόρεια Θάλασσα είναι εντατικής χρήσης με καθορισμένες τις δραστηριότητες εντός της θάλασσας. Το στοιχείο κλειδί για την παράκτια ζώνη είναι, η διατήρηση της γης λόγω της συνεχόμενης διάβρωσης που υφίστανται οι ακτές. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως η μεγαλύτερη απειλή για την παράκτια ζώνη της Ολλανδίας είναι οι πλημμύρες (φαινόμενο που ενισχύει την διάβρωση των παράκτιων εδαφών).

Η κυβέρνηση προτίθεται στην ανάπτυξη μιας υγιούς και οικονομικά ζωτικής Βόρειας Θάλασσας και παράκτιας ζώνης, όπου η πολιτιστική κληρονομιά και η φύση μπορούν να επωφεληθούν. Η Ολλανδία θα επωφεληθεί από μια ασφαλή και οικολογικά ποικιλόμορφη Βόρεια Θάλασσα. Το νέο πρόγραμμα για την Βόρεια Θάλασσα σκοπεύει να ενισχύσει την φυσική ανθεκτικότητα της θάλασσας.

Οι πέντε θεματικές του πλαισίου είναι οι εξής:

- Πολλαπλή χρήση του χώρου
- Σύνδεση μεταξύ στεριάς και θάλασσας
- Προσβασιμότητα
- Ενέργεια
- Οικοδόμηση με την φύση

Η διεθνής συνεργασία και οι εξαγωγές εμπεριέχονται και στις πέντε θεματικές. Η Βόρεια Θάλασσα αποτελεί ένα εξαιρετικά σύνθετο οικοσύστημα, χωρίς σύνορα, πλούσιο σε θρεπτικά στοιχεία. Αποτελεί έδαφος αναπαραγωγής για τα ψάρια και σημαντική αποδημητική οδό για τα πτηνά και για τα θαλάσσια θηλαστικά. Οποιαδήποτε παρέμβαση πρέπει να υλοποιείται βάση ορθολογικού χωρικού σχεδιασμού, έχοντας εντοπίσει τις απειλές και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Στο πλαίσιο των υποδομών αναφέρονται ορισμένες «προκλήσεις» οι οποίες είναι:

- Η διατήρηση των παράκτιων εφαρμογών για την παράκτια ζώνη του Wadden σε συνδυασμό με περιφερειακά υπό προγράμματα του προγράμματος Delta σε συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.
- Η διατήρηση και προστασία των περιοχών προστασίας Natura 2000 των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

- Η διατήρηση της απρόσκοπτης προβολής του ορίζοντα μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια από την ακτή.
- Η παροχή χωρικών δυνατοτήτων για το κύριο δίκτυο μεταφοράς «ενέργειας» μέσω αγωγών.
- Η προστασία μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς στην θάλασσα (ναυάγια).

Στην εφαρμογή του παρόντος πλάνου έχουμε το εξής παράδειγμα, την οργάνωση της παραγωγικής δραστηριότητας της εξόρυξης άμμου, σε συνδυασμό με την παράκτια προστασία εξαλείφοντας τις πιθανότητες για την ύπαρξη πλημυρών και διάβρωσης των παράκτιων εδαφών. Ακολουθεί ένας πίνακας με τις πολιτικές που εναρμονίζονται με τον παρόν πλαίσιο για την οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Βόρεια Θάλασσα.

Πίνακας 22: Πολιτικές κατευθύνσεις εναρμόνισης με το εθνικό πλαίσιο για τα ύδατα για την οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Βόρεια Θάλασσα.

Δραστηριότητες	Πολιτική Επιλογή 1	Πολιτική Επιλογή 2	Πολιτική Επιλογή 3	Πολιτική Επιλογή 4
Θαλάσσια Οικοσυστήματα	Κατά την διαδικασία του χωροταξικού σχεδιασμού αξιολογούνται πολιτικές για την διατήρηση και την αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων	Προσδιορισμός των θέσεων των περιοχών προστασίας Natura 2000 (αρκετές βρίσκονται στην παράκτια ζώνη)	Εναρμόνιση με ορισμένες κατευθύνσεις της θαλάσσιας στρατηγικής (προστασία οικοσυστημάτων, προστασία από την ρύπανση)	
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	Η παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας (είτε από τον άνεμο, είτε από άλλες μορφές) είναι εθνικού ενδιαφέροντος	Στόχος έως το 2023 η παραγόμενη ενέργεια από το θαλάσσιο μέτωπο να είναι 4450MW	Προσδιορισμός των θέσεων αιολικού δυναμικού στην Βόρεια Θάλασσα	Σχεδιασμός και ανάπτυξη των υποδομών με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνονται και άλλες δραστηριότητες (εξόρυξη, ναυσιπλοΐα)

Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης. Διερεύνηση των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων εφαρμογής στην περιφέρεια Πελοποννήσου | Άγγελος Φανός

Επιφανειακοί Πόροι	Η εξόρυξη άμμου αποτελεί δραστηριότητα εθνικού συμφέροντος	Σχεδιασμός της στρατηγικής εξόρυξης άμμου με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνονται και άλλες δραστηριότητες (αγωγοί και καλώδια)		
Εξόρυξη Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου	Πρόκειται για δραστηριότητα εθνικού ενδιαφέροντος	Αξιοποίηση των αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου		
Δέσμευση Διοξειδίου του Άνθρακα	Πρόκειται για δραστηριότητα εθνικού ενδιαφέροντος	Αξιοποίηση του επαρκούς διαθέσιμου χώρου για την δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα		
Αγωγοί και Καλώδια	Η μεταφορά ενέργειας από την Ολλανδία μέσω σωλήνων και αγωγών είναι εθνικού ενδιαφέροντος	Δημιουργία νέων καλωδίων τροφοδοσίας και αντικατάσταση των απαρχαιωμένων	Ενίσχυση της υποχρέωσης απομάκρυνσης των απαρχαιωμένων αγωγών	Δημιουργία καταλόγου ενημέρωσης της κατάστασης των καλωδίων και των αγωγών
Ναυσιπλοΐα	Πρόκειται για δραστηριότητα εθνικού ενδιαφέροντος	Διατήρηση του συστήματος διαχωρισμού της κυκλοφορίας, των διαδρομών και των αγκυρώσεων	Θέσπιση και εφαρμογή μέτρων για την μείωση της ρύπανσης που προκαλείται από την ναυσιπλοΐα	
Άμυνα	Πρόκειται για δραστηριότητα εθνικού ενδιαφέροντος	Επαρκείς Ζώνες στρατιωτικών ασκήσεων στην Βόρεια Θάλασσα		
Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες	Προώθηση υπεύθυνων τεχνικών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας	Συνέχιση της συμβολής στους πρωταρχικούς στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής για την Ολλανδία		

Υποθαλάσσια Πολιτιστική Κληρονομιά	Διατήρηση της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, αξιολόγηση του περιεχομένου της, και συνυπολογισμός αυτής της συνιστώσας κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων			
Τουρισμός	Ολοκλήρωση διαδικασιών διαβούλευσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για το πως ο χωροταξικός σχεδιασμός μπορεί να ενισχύσει τον τομέα του τουρισμού.	Εναρμόνιση του τουρισμού με ποικίλες επιχειρηματικές πολιτικές		
Αλληλεπίδραση Ξηράς και Θάλασσας	Στις διαδικασίες του σχεδιασμού και της χάραξης πολιτικής αυτός ο τομέας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όπως αναφέρεται και στην οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό			
Διεθνής Συνεργασία	Θεματική προεργασία για την διασυνοριακή συνεργασία με γείτονες χώρες σε διάφορες παραγωγικές δραστηριότητες			

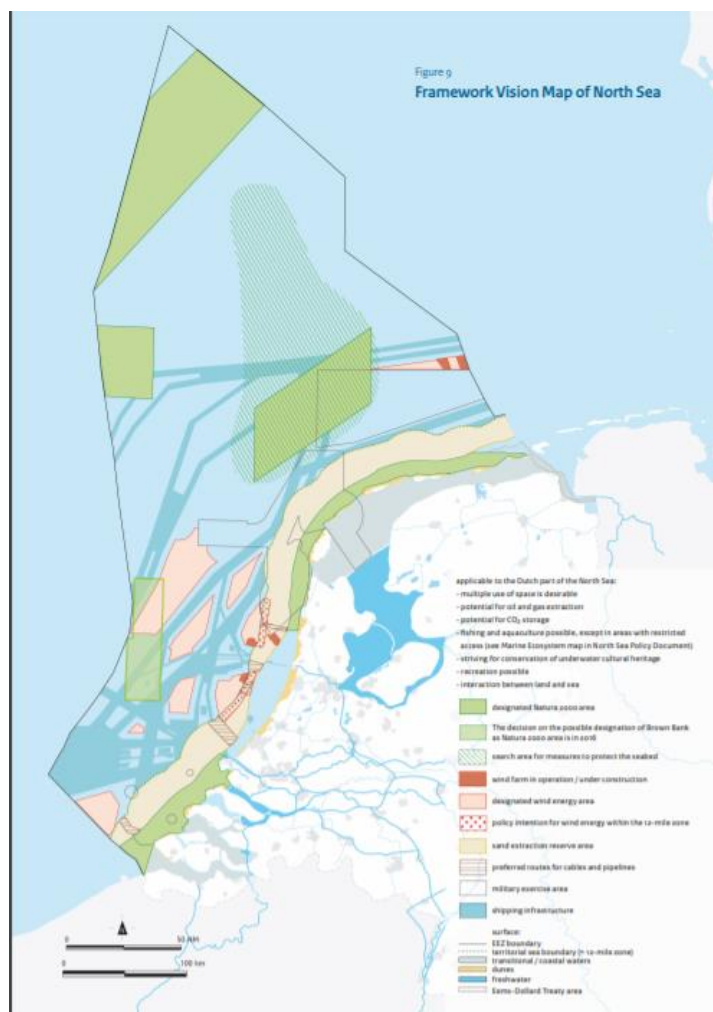
Πηγή: (Government of Netherlands “The National Water Plan” 2016 Netherlands), Ιδία Επεξεργασία

Αξίζει να σημειωθεί πως στον παραπάνω πίνακα δεν καταγράφεται απλώς το πλήθος των πολιτικών επιλογών αλλά και η σειρά προτεραιότητας των

επιλογών που πρέπει να δοθεί από τους αρμόδιους stakeholders σε κάθε δραστηριότητα που σχετίζεται με την παράκτια ζώνη.

Ακολουθεί ένας χάρτης με την οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων σε ζώνες διαχείρισης στην Βόρεια Θάλασσα.

Χάρτης 6: Καθορισμός Ζωνών των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην Βόρεια Θάλασσα

Πηγή: “The National Water Plan” 2016

Το θαλάσσιο τμήμα της παράκτιας ζώνης στην Βόρεια θάλασσα, εκτείνεται μέχρι την ισοβαθή καμπύλη των 20 μέτρων ή αλλιώς μέχρι τα χωρικά ύδατα (12 ναυτικά μίλια). Το ανώτατο χερσαίο όριο δεν έχει ακριβή προσδιορισμό μιας και αυτό το τμήμα της παράκτιας ζώνης αποτελείται από θίνες, αναχώματα και τοποθεσίες με μεγάλη ποικιλία χρήσεων. Η παράκτια ζώνη είναι πλέον ασφαλής μιας και ενδυναμώθηκαν οι

αδύναμες πτυχές της. Σημαντική απειλή παραμένει η διάβρωση των ακτών από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας (χάνετε ένα μέτρο ετησίως λόγω της διάβρωσης).

Η προστασία ορισμένων περιοχών είναι ζωτικής σημασίας. Οι περιοχές αυτές είναι, η περιοχή The Southwest Delta, η περιοχή The Coast of Holland και η περιοχή the Wadden Region. Για αυτόν τον λόγο, το Υπουργικό Συμβούλιο αποσκοπεί, στην επίτευξη της ισορροπίας στην παράκτια ζώνη μεταξύ της εξόρυξης άμμου και της διάβρωσης των ακτών. Για την επίτευξη αυτών των σκοπών θεσπίστηκε το πρόγραμμα έρευνας και παρακολούθησης “Coastal Genesis 2”. Το πρόγραμμα μέχρι το 2020 έχει ως κεντρική επιδίωξη την αναπλήρωση 13 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων άμμου ετησίως.

Η Ολλανδία εξακολουθεί να εντείνει τις προσπάθειες για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στρατηγική του 2012. Η κύρια επιδίωξη είναι η ανάπτυξη μιας ασφαλούς, ελκυστικής και οικονομικά εύρωστης παράκτιας ζώνης. Αρμόδια αρχή για την υλοποίηση του παραπάνω οράματος είναι η περιφέρεια. Επίσης η παράκτια ζώνη είναι περιοχή «μετάβασης» των παραγωγικών δραστηριοτήτων από το θαλάσσιο στο χερσαίο τμήμα. Για αυτόν τον λόγο η αλληλεπίδραση στεριάς-θάλασσας λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά την διαδικασία του χωροταξικού σχεδιασμού (οι προδιαγραφές αυτές καλύπτονται στο πλαίσιο The North Sea Policy Document).

Ιδιαίτερη περιοχή της παράκτιας ζώνης είναι τα νησιά Wadden. Η προσέγγιση που ακολουθείται σε αυτήν την περιοχή είναι κατά βάση οικοσυστημική και προστασίας του μοναδικού τοπίου από την ρύπανση και την διάβρωση. Η συγκεκριμένη περιοχή διαθέτει αποκλειστικό σχέδιο το «Framework Vision of the Wadden Sea» και έχει χρονικό άξονα ολοκλήρωσης μέχρι το 2030.

5.3 The North Sea Spatial Agenda (2050)

Το πλαίσιο «The North Sea Spatial Agenda» καταγράφει τις μελλοντικές ευκαιρίες για την Βόρεια Θάλασσα και όλα τα ανταγωνίστηκα πλεονεκτήματα. Επίσης καταγράφονται και τα χωροταξικά προγράμματα τα οποία συνδέονται με ορισμένες παραγωγικές δραστηριότητες της θάλασσας. Είναι ένα πλαίσιο το οποίο προέκυψε από διαδικασίες διαβούλευσης από τον Ιούνιο του 2013 έως τον Μάρτιο του 2014. (Government of Netherlands “The North Sea Spatial Agenda” 2014 Netherlands)

Το πλαίσιο αυτό επικεντρώνεται γύρω από πέντε θεματικές:

- **Η Βόρεια Θάλασσα ως ένα ενιαίο περιβάλλον:** Περιγράφονται οι δυνατότητες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων τις αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος.
- **Μεταφορά Ενέργειας στην Βόρεια Θάλασσα:** Καταγράφονται οι τρόποι με του οποίους παράγετε ενέργεια, είτε προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές, είτε από την εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, μέσω αγωγών και καλωδίων.
- **Πολλαπλή χρήση του χώρου:** Αναφέρεται στο πως μπορούν δυο δραστηριότητες να φιλοξενηθούν στον ίδιο χώρο. Πως δηλαδή μπορεί η αιολική, η κυματική και η παλιρροιακή ενέργεια, να εκμεταλλευτεί από συγκεκριμένα μέσα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στον ίδιο χώρο.
- **Αλληλεπίδραση στεριάς και θάλασσας:** Υπάρχει έντονη αλληλεπίδραση μεταξύ στεριάς και θάλασσας διότι, αφενός η στεριά αποτελεί κόμβο πολλών παραγωγικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην θάλασσα, αφετέρου γιατί ορισμένες δραστηριότητες βασίζονται σε αυτήν την αλληλεπίδραση π.χ. τουρισμός.
- **Προσβασιμότητα και Ναυσιπλοΐα:** Η ναυσιπλοΐα είναι σημαντική για την οικονομία της Ολλανδίας μιας και στην Ολλανδία υπάρχουν πολλά σημαντικά λιμάνια, αναμεσά τους και το λιμάνι του Ρότερνταμ ένα από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα λιμάνια του κόσμου.

Η Βόρεια Θάλασσα, δεν αποτελεί απλά μια θαλάσσια περιοχή, αλλά μια περιοχή που έχει τις δικές της ευκαιρίες αλλά και ευάλωτες ιδιότητες. Φιλοξενεί ποικίλες δραστηριότητες και παρουσιάζει σημαντική συνεισφορά στην οικονομική, στην οικολογική και στην κοινωνικό-πολιτισμική ταυτότητα της Ολλανδίας. Το παρόν πλαίσιο επικεντρώνεται γύρω από 5 συνιστώσες (όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως):

- Η Βόρεια θάλασσα ως ενιαίο περιβάλλον
- Μεταφορά ενέργειας στην Βόρεια Θάλασσα
- Πολλαπλή χρήση του χώρου
- Αλληλεπίδραση στεριάς και θάλασσας
- Προσβασιμότητα και Ναυτιλία

Για τις παραπάνω συνιστώσες καταγράφονται οι ευκαιρίες οι οποίες προσδιορίζονται με την βοήθεια του χωρικού σχεδιασμού. Ως περιβάλλον, η Βόρεια Θάλασσα, είναι μια ρηχή θάλασσα με μεγάλο φυσικό πλούτο ειδών και υψηλή βιομάζα. Στην παράκτια ζώνη βρίσκεται το φυσικό δυναμικό των ιχθυοαποθεμάτων και των πτηνών. Όλοι οι κυβερνητικοί εταίροι επικεντρώνονται στην βιώσιμη ανάπτυξη με την ύπαρξη μιας καθαρής και υγιούς θάλασσας. Αυτό θα επιτευχθεί μόνον εάν υπάρξει ισορροπία μεταξύ της οικονομίας και της οικολογίας. (“The North Sea Spatial Agenda” 2014)

Σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες, με βάση ποιοτικά στοιχεία προσδιορίζεται η οικολογική των θαλασσών(καλή/μέτρια κλπ.). Μια αρχική αξιολόγηση δείχνει πως η ποιότητα των υδάτων έχει επηρεαστεί αρνητικά από οργανικές αναταραχές του προηγούμενου αιώνα.

Το Ολλανδικό τμήμα της Βόρειας Θάλασσας είναι ήδη από τις πιο εντατικές σε χρήση θάλασσες στον κόσμο. Ναυσιπλοΐα, Λιμενικές Δραστηριότητες, Εξόρυξη πετρελαίου- φυσικού αερίου, Εξόρυξη άμμου, Αλιεία, Υδατοκαλλιέργειες και αιολικά πάρκα είναι οι κύριες λειτουργίες που λαμβάνουν χώρα στην Βόρεια Θάλασσα, όπου συγκεντρώνουν υψηλό χωροταξικό και οικονομικό ενδιαφέρον.

Το πλαίσιο «The North Sea Spatial Agenda» δεν είναι μια οικονομική μελέτη όπου επικεντρώνεται στην χωρική ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων για τις επόμενες δεκαετίες. Ακολουθούν ορισμένα σημεία τα οποία είναι σημαντικά για τις παραγωγικές δραστηριότητες στην Βόρεια Θάλασσα:

- Ένας από τους σημαντικότερους στόχους της πολιτικής είναι η ασφαλής ναυσιπλοΐα, ενισχύοντας την ασφαλή πρόσβαση σε λιμάνια και μαρίνες και διατηρώντας τις θαλάσσιες διαδρομές.
- Επαρκής ποσότητα πλήρωσης άμμου με σκοπό την προστασία των ακτών.
- Τοποθεσίες όπου γινόταν η απόρριψη πυρομαχικών παραμένουν μέχρι σήμερα επικίνδυνες για την ναυτιλία, την αλιεία και την εξόρυξη άμμου.
- Η Βόρεια Θάλασσα περιέχει τοποθεσίες αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.
- Ο μεγάλος αριθμός των εγκαταστάσεων εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου ασκεί πιέσεις σε άλλες δραστηριότητες (καλώδια και αγωγοί).

- Η αλιεία λαμβάνει χώρα σε όλα το Ολλανδικό τμήμα της Βόρειας Θάλασσας και συμβάλει σημαντικά στην οικονομία της χώρας (υψηλό ποσοστό εξαγωγών και απασχόλησης).
- Γίνονται σημαντικά βήματα για την υιοθέτηση βιώσιμων μεθόδων αλιείας και το περιορισμό αυτής της δραστηριότητας σε συγκεκριμένες τοποθεσίες, ώστε να μη υπάρχουν προβλήματα συγκρούσεων με άλλες ζώνες (π.χ. αλιεία εντός περιοχών προστασίας Natura 2000).
- Στη Βόρεια Θάλασσα φιλοξενούνται και αιολικά πάρκα.
- Οι περιοχές στην Βόρεια Θάλασσα που χρησιμοποιούνται για στρατιωτικές ασκήσεις, συμβάλουν σε χωρικούς περιορισμούς.
- Οι παράκτια ζώνη και οι παραλίες αποτελούν μια σημαντική οικονομική και ψυχαγωγική συνιστώσα για τον τουρισμό της χώρας.

Η Βόρεια Θάλασσα ως ενιαίο περιβάλλον

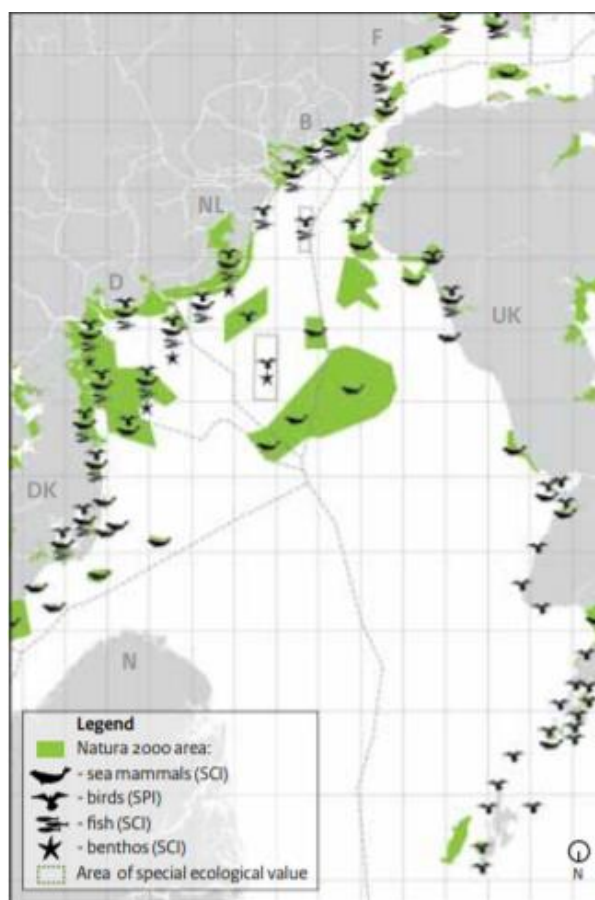
Σε αυτήν την παράγραφο συνδέονται τα θέματα της αλιείας, των υδατοκαλλιεργειών με παρονομαστή την καλλιέργεια με την φύση της θάλασσας. Προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη αρμονικής ισορροπίας μεταξύ θαλάσσιας ζωής και ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Πρέπει να επιλέγονται βιώσιμες τεχνικές αλιείας, ώστε να αποφεύγονται οι αρνητικές επιπτώσεις προς τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Προτιμάτε η μέθοδος της παραγωγικής αλιείας έναντι της παραδοσιακής αλιείας διότι είναι πιο φιλική στο περιβάλλον και δεν επηρεάζει αρνητικά τα οικοσυστήματα. Σκοπός είναι να ενισχύεται η ανθεκτικότητα των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και όχι να την διαταράσσει.

Εκτός από την ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών και των οστρακοκαλλιεργειών, έχουμε και την ανάπτυξη και καλλιέργεια φυκιών και θαλάσσιων φυτών. Είναι μια διαδικασία η οποία επιφέρει επιπλέον τρόφιμα και προσφορά στην οικονομία, με την κυβέρνηση της Ολλανδίας να θέλει να επεκτείνει αυτή την παραγωγική δραστηριότητα.

Σχετικά με το ζήτημα της ενίσχυσης της θαλάσσιας ανθεκτικότητας, εκτιμάτε πως οι χρήσεις θαλάσσης πρέπει να ταιριάζει με τις ιδιαιτερότητες των οικοσυστημάτων και του περιβάλλοντος. Μελέτες βρίσκονται στην διαδικασία της εκπόνησης πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Υπάρχουν ορισμένα προγράμματα όπως το «Building with Nature» τα οποία έχουν στόχο την ισορροπία μεταξύ

ανθρώπινων δραστηριοτήτων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων καθώς επίσης και στην αειφορική χρήση της Βόρειας Θάλασσας.

Εικόνα 8: Περιοχές προστασίας και θαλάσσια είδη

Πηγή: “The North Sea Spatial Agenda” 2014

Η ατζέντα πρέπει να τροφοδοτήσει με πληροφορίες και υλικό χωροταξικές μελέτες, οικονομικές μελέτες ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιδιώκεται η τροποποίηση και ρύθμιση κανονισμός και νομοθεσίας όπου είναι απαραίτητο.

Μεταφορά Ενέργειας στην Βόρεια Θάλασσα

Τα υπεράκτια αιολικά πάρκα βρίσκονται στο Ολλανδικό τμήμα της Βόρειας Θάλασσας με ικανότητα 4.450 Mega Watt. Τροφοδοτεί με ηλεκτρική ενέργεια σε περίπου 5 εκατομμύρια κατοικίες, με αιολικό δυναμικό τις 1.000 ανεμογεννήτριες (μέγιστο όριο). Στο τμήμα της Ολλανδικής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης ορίζονται τέσσερις μεγάλες ζώνες για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων συνολικής έκτασης 2.900 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Αν αξιοποιηθεί πλήρως όλο αυτό το αιολικό δυναμικό θα τροφοδοτήσει το κράτος της Ολλανδίας με 17.600 Mega Watt.

Εικόνα 9: Θαλάσσιο αιολικό δυναμικό στην Ολλανδία

Πηγή: The North Sea Spatial Agenda (2050), National Spatial Development Strategy Wind Energy at Sea

Για την τοποθέτηση των ανεμογεννητριών θα πρέπει να εξεταστούν ορισμένα ζητήματα, όπως αν υπάρχουν τοποθεσίες υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στην ευρύτερη περιοχή (ναυάγια) καθώς και το μέγεθος της διαθέσιμης υποδομής (καλώδια και αγωγοί). Το πλαίσιο αυτό υποδεικνύει την συμβουλή και την συνεισφορά των stakeholder στον τομέα της ενέργειας. Κάτ. επέκταση η κυβέρνηση θα πρέπει να συνεργαστεί με τους αρμόδιους φορείς για την εκπόνηση του σχεδίου και την διαμόρφωση του ενεργειακού χώρου στην Βόρεια Θάλασσα. Η κυβέρνηση εστιάζει μακροπρόθεσμα στην παροχή ενέργειας προερχόμενη από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αιολική ενέργεια, υδροηλεκτρική ενέργεια, γεωθερμική ενέργεια βαθέων υδάτων).

Εκτός από την αιολική ενέργεια, η παλιρροιακή και η κυματική ενέργεια μπορούν επίσης, με την χρήση των κατάλληλων υποδομών να συμβάλουν στην

παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Η παλιρροιακή/κυματική ενέργεια προσαρμόζεται ιδιαίτερα στις εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων τόσο στις πλωτές εξέδρες όσο και στις τουρμπίνες. Προβλέπεται η εγκατάσταση 100 πλωτών τουρμπινών με 1 Mega Watt ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Αποτυπώνεται το ενδιαφέρον για περαιτέρω εξερεύνηση και ανάπτυξη της παλιρροιακής/κυματικής ενέργειας στην Βόρεια Θάλασσα. Έχει υπολογιστεί πως το κόστος εγκατάστασης μονάδων παλιρροιακής/κυματικής ενέργειας είναι στα ίδια επίπεδα με το κόστος εγκατάστασης μονάδων αιολικής ενέργειας.

Από την χωροταξική και την οικονομική πλευρά του αντικειμένου, η ηλεκτρική ενέργεια προερχόμενη μέσω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από την θάλασσα αποτελεί ευκαιρία για το μέλλον. Για περεταίρω τεκμηρίωση και κατάρτιση γνώσεων πάνω στο αντικείμενο του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας και του Υπουργείου Ενέργειας. Σημαντικό ζήτημα παραμένει η επίτευξη ανταγωνιστικής τιμής πώλησης της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας. Η κυβέρνηση οφείλει να μετατρέψει αυτό το δυναμικό και την τεχνογνωσία σε πραγματικότητα και να αναπτύξει ένα προϊόν (ηλεκτρική ενέργεια) για εξαγωγή. Για την κάμψη των αμφιβολιών σχετικά με την φιλικότητα των υποδομών προς το θαλάσσιο περιβάλλον, θα διεξαχθούν πειράματα στην ανοιχτή θάλασσα. Στο χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης διοχετεύεται η παραγόμενη ηλεκτρική μέσω αγωγών και καλωδίων.

Πολλαπλή χρήση του χώρου

Μέχρι το 2014 δεν υπήρχε ολοκληρωμένη χωροταξική ανάπτυξη στην Βόρεια Θάλασσα και κάτ.' επέκταση δεν υπήρχε ολοκληρωμένη διαχείριση για την παράκτια ζώνη. Σήμερα η Ολλανδία βρίσκεται σε πολύ καλό επίπεδο, έχοντας θεσμοθετήσει χωροταξικά σχέδια και πλαίσια για την Βόρεια Θάλασσα και για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Η κατευθυντήρια γραμμή που εφαρμόζεται είναι «Όταν ασκούνται δραστηριότητες (εθνικού ενδιαφέροντος) στοιβαγμένες στην ίδια περιοχή, το σημείο εκκίνησης πρέπει να στοχεύει συνδυασμένη χρήση που εξοικονομεί χώρο, για όσο διάστημα δεν υφίσταται αδικαιολόγητη απώλεια ή εμπόδιο» (Sea Policy Document 2009-2015). Σημαντική διαδικασία για την ολοκληρωμένη εφαρμογή της πολλαπλής χρήσης του χώρου, είναι η διαβούλευση μεταξύ των stakeholders των παραγωγικών δραστηριοτήτων, που λαμβάνουν χώρα στην Βόρεια Θάλασσα.

Δραστηριότητες στην θάλασσα όπως, εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων και οι υδατοκαλλιέργειες θα δημιουργήσουν πρόσθετη κυκλοφορία στην θάλασσα. Οι παραπάνω δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα σε μεγάλη κλίμακα με αποτέλεσμα να δημιουργείτε πρόβλημα συγκρούσεων χρήσεων. Αυτή η κατάσταση έχει δημιουργήσει την ανάγκη πολλαπλής καθώς και έξυπνης χρήσης του χώρου.

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί ο συνδυασμός αιολικής ενέργειας με τις υδατοκαλλιέργειες, αλλά μόνο σε περιοχές κοντά στην ακτή. Επιλέγεται αυτή η τοποθεσία μιας και βρίσκονται επαρκή θρεπτικά συστατικά στις ακτές. Οι υδατοκαλλιέργειες και συγκεκριμένα οι καλλιέργειες φυκιών και θαλάσσιων φυτών μπορούν να αναπτυχθούν στον ίδιο χώρο με τις εγκαταστάσεις για την εκμετάλλευση της παλιρροιακής και κυματικής ενέργειας.

Κατά την περίοδο λήξης της διαδικασίας εξόρυξης άμμου, στον ίδιο χώρο μπορούν να αναπτυχθούν καλλιέργειες φυκιών, μια διαδικασία η οποία θα συμβάλει στην ταχύτερη ανασύσταση του πληθυσμού του βυθού. Η πολύ λειτουργική χρήση του χώρου στην Βόρεια Θάλασσα έχει ως βασική συνιστώσα τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό στον χώρο και τον χρόνο. Κύρια προϋπόθεση αποτελεί η διατήρηση των οικολογικών περιοχών. Παράλληλα είναι σημαντικό να υπάρξει διατήρηση του χώρου, για ασφαλή και ομαλή ναυσιπλοΐα, για αλιεία και ψυχαγωγία.

Αλληλεπίδραση στεριάς και θάλασσας

Εδώ και πολλά χρόνια στην Ολλανδία, υπήρχε διαχωρισμός μεταξύ των παραγωγικών δραστηριοτήτων (παραγωγικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην στεριά, παραγωγικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην θάλασσα). Αυτή η στρατηγική όμως είχε ως αποτέλεσμα να μην γίνονται εκμεταλλεύσιμες όλες οι πτυχές της Βόρειας Θάλασσας. Αφού αναγνωρίστηκε ότι η σύνδεση στεριάς-θάλασσας μπορεί αποφέρει όφελος στην χώρα, ξεκίνησαν οι διαδικασίες σχεδιασμού. Η παραγωγική δραστηριότητα που βασίζεται σε αυτήν την σύνδεση είναι ο τουρισμός. Όλες οι παράκτιες δραστηριότητες, δημιουργούν υποδομές στην παράκτια ζώνη. Υποδομές όπως λιμάνια με αποκλειστική χρήση, χώροι αποθήκευσης, διυλιστήρια κ.α.

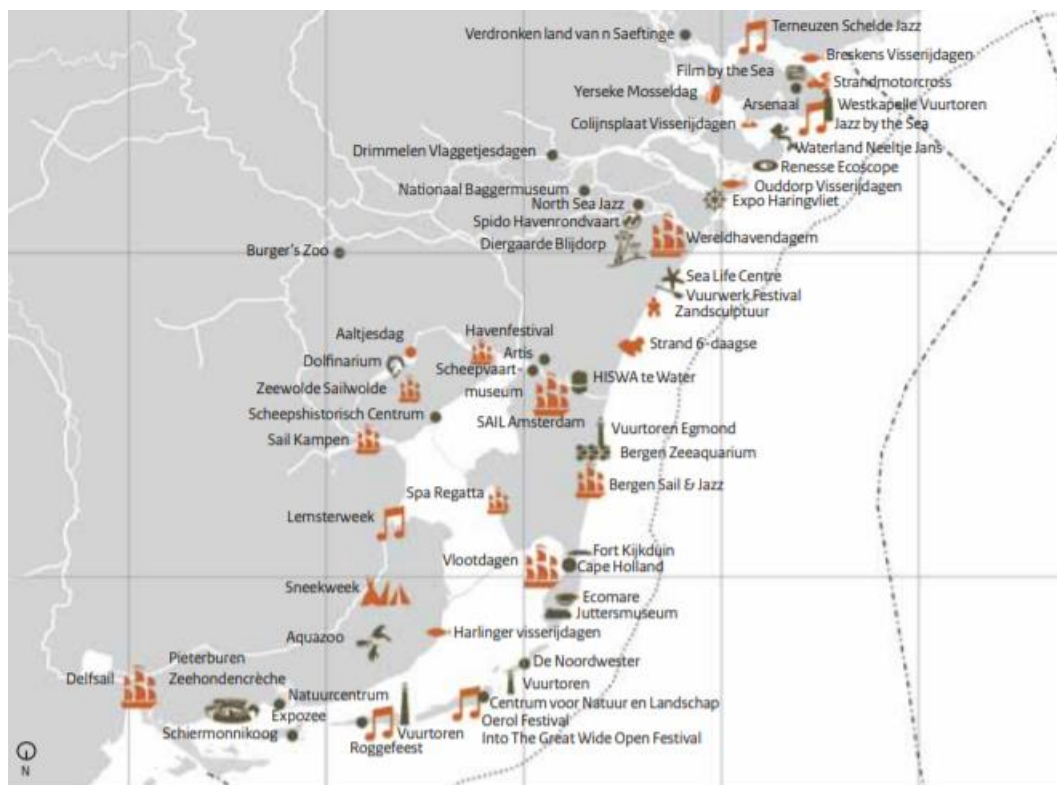
Ο τουρισμός για την Ολλανδία συνεισφέρει στο 3% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και στο 5% της απασχόλησης. Η Ολλανδική ακτή έχει μήκος 250 χιλιόμετρα (σε συνδυασμό με την περιοχή του Wadden). Οι παραπάνω περιοχές προσφέρονται

για παραθεριστικό τουρισμό και την φιλοξενία, την αναψυχή, την ψυχαγωγία και τα θαλάσσια σπορ. Μαρίνες και εσωτερικές πλωτές οδοί προσφέρουν μια βάση για ναυτικούς με μηχανοκίνητα σκάφη και για την υποδοχή κρουαζιερόπλοιων. Η προστιθέμενη αξία των παραπάνω δραστηριοτήτων, υπολογίστηκε πως είναι της τάξης των 3,7 δισεκατομμυρίων ευρώ. Όμως ο τουρισμός αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις. Διατήρηση καλά εκπαιδευμένου προσωπικού, αύξηση της έκκλησης εκτός των εποχιακών περιόδων και ανταγωνισμός με προορισμούς διακοπών εντός και εκτός Ευρώπης είναι ορισμένες από τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Εξίσου σημαντική είναι η διατήρηση καθαρών παραλιών και η καλή ποιότητα υδάτων κολύμβησης. Τοπικοί και περιφερειακοί επιχειρηματίες μαζί με τους δήμους και τις περιφέρειες μπορούν να ανταποκριθούν στην ευκαιρία.

Στο παρόν πλαίσιο καταγράφονται δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην Βόρεια Θάλασσα. Κοντά στην ακτή, λαμβάνουν χώρα οι δραστηριότητες όπως το ψάρεμα, το σερφινγκ και η κολύμβηση. Τα προσβάσιμα λιμάνια καθώς επίσης η θάλασσα και η ασφάλεια των επισκεπτών είναι σημαντικά σημεία για τον τουρισμό και την αναψυχή στην θάλασσα. Η δραστηριότητα η οποία βρίσκεται σε άνθηση τα τελευταία χρόνια είναι οι κρουαζιέρες. Οι stakeholders του τομέα του τουρισμού πρέπει να λάβουν υπόψη ότι ο τουρισμός είναι ένα κεντρικό ζήτημα για περιφερειακή ανάπτυξη. Θα πρέπει να διεξαχθεί διαβούλευση μεταξύ stakeholder οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την παράκτια ζώνη και οι stakeholder οι οποίοι είναι αρμόδιοι για τον τουρισμό με σκοπό να εκμεταλλευτούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Επιπροσθέτως, σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να ακολουθηθεί διεθνής συνεργασία.

Το πλαίσιο «The North Sea Spatial Agenda» υποδεικνύει τα σημεία της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, ως στοιχεία πολιτισμικά, πολιτιστικά, ιστορικά καθώς και ως σημεία εξερεύνησης της θάλασσας. Με την συμβολή της UNESCO πραγματοποιήθηκε χάραξη πολιτικής για την προστασία και η εκμετάλλευση της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Πραγματοποιούνται ετησίως ταξίδια αναψυχής για τους παρατηρητές της άγριας πανίδας, για την θέαση τοπίων φυσικού κάλους και για την εξερεύνηση της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Κάτ. αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η αξιοποίηση των πολιτιστικών και κοινωνικών πλεονεκτημάτων της παράκτιας ζώνης δημιουργώντας έτσι μια γέφυρα μεταξύ στεριάς και θάλασσας.

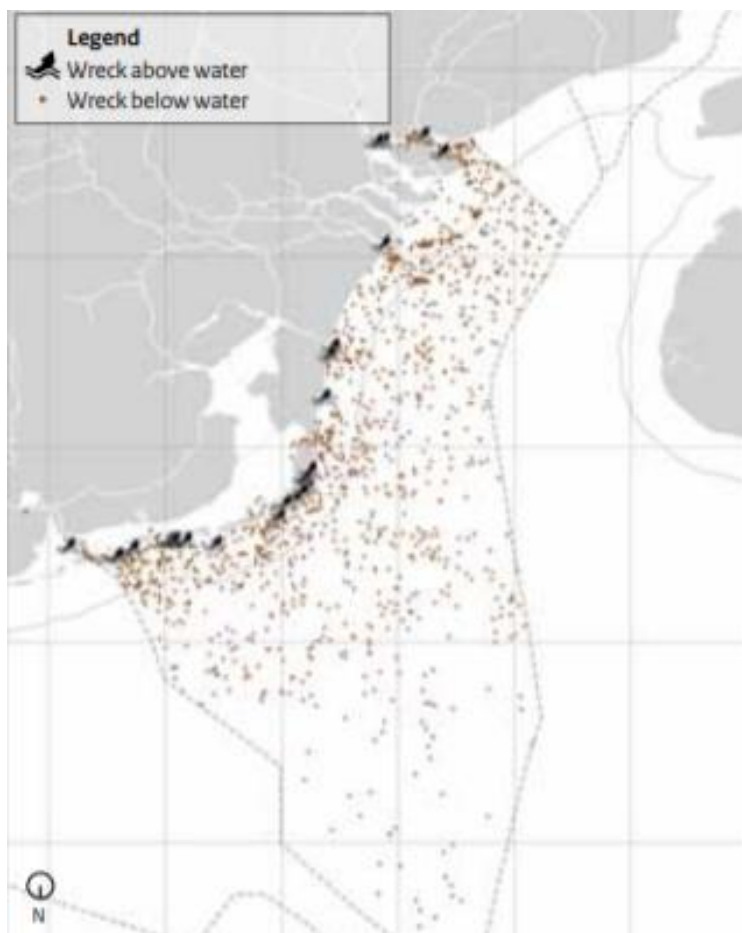
Εικόνα 10: Τουριστικά αξιοθέατα στην παράκτια ζώνη της Βόρειας Θάλασσας

Πηγή: “The North Sea Spatial Agenda” 2014

Οι τοποθεσίες όπου βρίσκονται ναυάγια στην Βόρεια Θάλασσα χαρτογραφήθηκαν πριν από 60 χρόνια. Υπολογίζεται ότι στον βυθό του Ολλανδικού τμήματος της Βόρειας Θάλασσας βρίσκονται 3.000 ναυάγια, ένα μέρος το οποίο περιλαμβάνει αρχαιολογικά ευρήματα. Τα ναυάγια χαρακτηρίζονται και ως θαλάσσια οικοσυστήματα μιας και αποτελούν εδάφη αναπαραγωγής αρκετών ψαριών. Για αυτόν τον λόγο πρέπει να ελέγχεται η δράση των ερασιτεχνών δυτών και ψαράδων στις τοποθεσίες ναυαγίων την πρόληψη καταστροφών και αλλοίωσης του περιεχομένου των ναυαγίων.

Εικόνα 11: Ναυάγια στην Βόρεια Θάλασσα

Πηγή: Government of Netherlands “The North Sea Spatial Agenda” 2014
Netherlands

Τα περισσότερα ναυάγια δεν αποτελούν κίνδυνο για την ναυτιλία. Υπάρχουν πολλά ναυάγια που βρίσκονται κάτω ή ανάμεσα σε ναυτιλιακές λωρίδες. Για λόγους ασφάλειας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί κατάδυση σε αυτές τις τοποθεσίες (Gaming the Future of the Ocean: The Marine Spatial Planning Challenge 2050). Σύμφωνα με την συνθήκη της Μάλτας καθώς επίσης και την συνθήκη της UNESCO, τα παλιά ναυάγια είναι μοναδικής αξίας και

πρέπει να προστατεύονται. Η πολιτιστική κληρονομιά που εντοπίζεται στον βυθό πρέπει να προστατεύεται (Manual for Activities directed at Underwater Cultural Heritage).

Προσβασιμότητα και Ναυσιπλοΐα

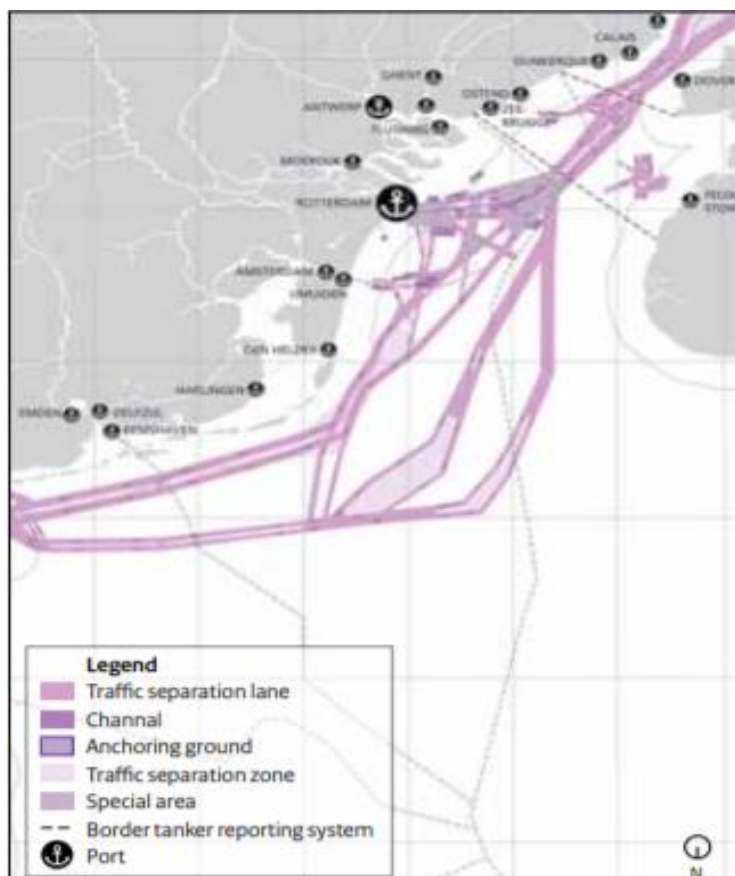
Η ναυσιπλοΐα βασίζεται σε τρεις πυλώνες, στην ασφάλεια, στην προσβασιμότητα των λιμένων και την περιοχή και στην οικολογικά υπεύθυνη χρήση (πρόληψη ατυχημάτων στην θάλασσα). Οι παραπάνω συνιστώσες απαιτούν περαιτέρω εξέταση των εξελίξεων που συμβαίνουν στην θάλασσα.

Αλλαγές στις ροές αγαθών και προϊόντων, λαμβάνουν χώρα στις θάλασσες και τα λιμάνια της Βορειοδυτικής Ευρώπης συστηματικά. Δεν υπάρχουν ανάγκες επέκτασης των λιμανιών στην Ολλανδία μέχρι το 2030. Η προμήθεια πετρελαίου, άνθρακα και σιδηρομεταλλεύματος συνεχίζονται, ενώ η αγορά εμπορευματοκιβωτίων πραγματοποιείται με τις παγκόσμιες εξελίξεις στην οικονομία.

Για να είναι οικονομικότερες και βιωσιμότερες οι θαλάσσιες μεταφορές, η αγορά αναπτύσσει πολύ μεγάλα πλοία. Αυτό το μέτρο ενδεχομένως να επηρεάσει τις θαλάσσιες μεταφορές (μείωση της κινητικότητας των μεγάλων σκαφών και αύξηση της κινητικότητας μικρών σκαφών). Αλλαγές επρόκειτο να γίνουν και στα λιμάνια (λιμάνι Άμστερνταμ), οι οποίες θα ενισχύσουν τον τομέα του τουρισμού (κρουαζιέρες). Προβλέπονται συνδέσεις ορισμένων λιμανιών της Ολλανδίας με συγκεκριμένα λιμάνια του Βελγίου. Η ανάπτυξη του τομέα των εμπορευματοκιβωτίων στην ευρύτερη περιοχή (λιμάνια Βαλτικής Θάλασσας, Γερμανικά λιμάνια) θα επιφέρουν αλλαγές και στην Ολλανδία.

Η ναυτιλία δεν κινητέ πλέον μόνο μέσο του Αγγλικού καναλιού, αλλά και μέσω της διαδρομής του Βόρειου Πόλου. Το πλαίσιο «Polar Code» αποτελεί έναν κώδικα που διατυπώνονται σε διεθνές επίπεδο η κυκλοφορία караβιών και τάνκερ στην πολική περιοχή, με φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές. Η διαδρομή κατά μήκος του Βόρειου πόλου, ανοίγει την κυκλοφορία μεταξύ Ευρώπης-Κίνας.

Εικόνα 12: Διαχωρισμός της θαλάσσιας κυκλοφορίας στην Βόρεια Θάλασσα

Πηγή: “The North Sea Spatial Agenda” 2014

Πρόκληση για την Ναυσιπλοΐα στον μέλλον θα αποτελεί η επέκταση των υπεράκτιων αιολικών πάρκων, μια ενέργεια όπου θα επηρεάσει τις θαλάσσιες μεταφορές. Μελλοντικές γενιές αιολικών πάρκων συναντώνται σε ρηχά νερά και κοντά στην ακτή, πράγμα που ενδεχομένως να προκαλέσει προβλήματα για την ναυσιπλοΐα. Η κατασκευή και η συντήρηση των αιολικών πάρκων θα έχει την αύξηση της κυκλοφορίας στις λωρίδες κυκλοφορίας. (“The North Sea Spatial Agenda” 2014)

6. Σύγκριση της Νομοθεσίας και των Πλαισίων σχετικά με την Παράκτια Ζώνη μεταξύ Ελλάδας, Μάλτας και Ολλανδίας.

Σε αυτό το κεφάλαιο, μετά την ανάλυση που ακολούθησε για την Ελλάδα, την Μάλτα και την Ολλανδία, θα ακολουθήσει σχολιασμός της υφιστάμενης κατάστασης, πάνω στο κομμάτι της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Στην συνέχεια θα ακολουθήσει μια σύγκριση της υφιστάμενης κατάστασης για τις τρεις χώρες.

6.1. Προφίλ Ελλάδας

Τα περισσότερα νομοθετικά εργαλεία σχετικά με τον παράκτιο χώρο δεν έχουν τεθεί σε εφαρμογή καθώς και το ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο το οποίο τέθηκε σε διαβούλευση το 2010 και από τότε δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ.

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά είναι ένα μη θεσμοθετημένο εργαλείο. Το περιεχόμενο του είναι χρήσιμο μιας και ορίζει τον παράκτιο χώρο σε ζώνες διαχείρισης, αναφέρει την ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιας ζώνης, μια δυναμική διαδικασία η οποία μπορεί να δώσει λύση σε πολλά ζητήματα στο παράκτιο χώρο καθώς και τα Θαλάσσια Χωροταξικά Σχέδια.

Τα προβλήματα κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας στην χώρα μας ήταν πολλά. Εκτός από τα νομοθετικά εργαλεία που αναλύθηκαν πιο πάνω, εφαρμογή έγινε την δεκαετία του 1980 με τον νόμο Ν.1337/83 όπου θεσπίστηκαν οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) και υπήρξε ουσιαστική εφαρμογή αυτού του εργαλείου. Συνολικά θεσμοθετήθηκαν από το 1983 έως το 1993 55 ΖΟΕ μεταξύ των οποίων οι 45 ήταν σε παράκτιες περιοχές.

Το κύριο πρόβλημα στην παράκτια ζώνη είναι η συνεχής σύγκρουση χρήσεων γης και η σύγκρουση διαφόρων παραγωγικών δραστηριοτήτων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την λειτουργία του παράκτιου χώρου ως φυσικό αποδέκτη τις οικιστικής εξάπλωσης και τις αστικής διάχυσης των οικισμών. Ένας παράγοντας που ενίσχυσε αυτήν την κατάσταση είναι η έλλειψη σχεδίων στον παράκτιο χώρο.

Η χώρα μας αποτέλεσε μια από τις χώρες μέλη όπου υπέγραψαν το πρωτόκολλο της Βαρκελώνης (The Mediterranean ICZM Protocol). Συνέχεια αυτής της υπογραφής ήταν η εκπόνηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά, ένα πλαίσιο το οποίο τέθηκε σε διαβούλευση το 2010 αλλά δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ.

Οι νόμοι Ν.2971/2001, Ν.2344/1940 καθώς και ο νόμος Ν.4607/2019 είναι νόμοι καθορισμού και χάραξης του Αιγιαλού, του παλιού Αιγιαλού και της ζώνης της Παραλίας, με απώτερο σκοπό τον καθορισμό ενός καθεστώδους δόμησης στην παράκτια ζώνη, εκτός της ζώνης παραλίας. Ο νόμος αναφέρει επίσης, πως ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας καθιστάτε υποχρεωτικός πριν από την εκτέλεση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων (έγκριση ή επέκταση σχεδίου πόλης, εκτέλεση βιομηχανικών-τουριστικών-λιμενικών-συγκοινωνιακών έργων καθώς-έργων παραγωγικών δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την θάλασσα και την έκδοση οικοδομικών αδειών για την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών). Η χάραξη και ο σχεδιασμός του αιγιαλού και της παραλίας είναι αρμοδιότητα του δημοσίου. Θα πρέπει να γίνει εξ αρχής καθορισμός και σχεδιασμός του αιγιαλού και της παραλίας και στην συνέχεια να γίνεται η οργάνωση, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Στην κείμενη νομοθεσία υπάρχει εναρμόνιση της οδηγίας 2008/56/EK με την εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος (Ν.3983/11). Σε πρώτο βαθμό προσδιορίζονται έννοιες όπως η θαλάσσια περιοχή (εμπεριέχονται και οι παράκτιες ζώνες), η ρύπανση, περιφερειακή συνεργασία κ.α.

Τα άρθρα από την οδηγία 2008/56/EK τα οποία εναρμονίζονται στον Ν.3983/11 είναι τα άρθρα 3,4,5,6,8,9,10,11,13,14,15,18 και 19. Ο νόμος προβλέπει την σύσταση και την θέσπιση οργάνων για την εφαρμογή του παρόντος νόμου καθώς και της οδηγίας 2008/56/EK. Ο κύριος φορέας είναι η Εθνική Επιτροπή Θαλάσσιας Περιβαλλοντικής Στρατηγικής (ΕΕΘΠΕΣ) και κύρια αρμοδιότητα της η διαμόρφωση εθνικής πολιτικής για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και παρακολουθεί, συντονίζει, αξιολογεί και ελέγχει την εφαρμογή της.

Στο πρόγραμμα διαχείρισης υδατικών πόρων παρουσιάζεται η ουσιαστική εφαρμογή του παραπάνω νόμου. Γίνεται η κατηγοριοποίηση των υδάτων σε εθνικό επίπεδο (ποτάμια, λίμνες, παράκτια και μεταβατικά), προσδιορίζονται τα σημεία

δειγματοληψίας, συγκεντρώνονται τα στοιχεία, αξιολογούνται και τέλος εξάγονται συμπεράσματα.

Η οργάνωση παραγωγικών δραστηριοτήτων λαμβάνει χώρα και στην παράκτια ζώνη. Όμως δεν υπάρχουν σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και ολοκληρωμένης οργάνωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη.

Σχετικά με την οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, υπάρχουν νόμοι (Ν.2508/97 και Ν.4179/13) και πλαίσια (π.χ. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες) για ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη. Οι κατευθύνσεις αυτές είναι στρατηγικού χαρακτήρα, μιας και τα παραπάνω σχέδια ανήκουν σε περιφερειακή και εθνική κλίμακα. Μόνο όταν συμπεριλαμβάνονται από κάποια σχέδια τοπικής κλίμακας (Τοπικά Χωρικά Σχέδια και Ειδικά Χωρικά Σχέδια) όπου οι κατευθύνσεις τους είναι ρυθμιστικού χαρακτήρα για την υλοποίηση παραγωγικών δραστηριοτήτων ή υπό την μορφή οργανωμένου υποδοχέα. Για την υλοποίηση της παραπάνω διαδικασίας είναι σημαντικές οι διαδικασίες της διαβούλευσης και για την αποτελεσματική οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων να γίνεται μέσω διακυβέρνησης.

Η έλλειψη αυτών των στοιχείων στην χώρα μας είναι χαρακτηριστική. Η ανάγκη για την θεσμοθέτηση σχεδίων για την παράκτια ζώνη με σκοπό την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης είναι επιτακτική. Αυτά τα σχέδια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθύνσεις των ευρωπαϊκών πλαισίων και οδηγιών για την προστασία του περιβάλλοντος και υιοθετούν τους στόχους τους για την κατάσταση των υδάτων.

Η ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων δεν θα πρέπει να γίνεται σε βάρος του περιβάλλοντος (περιοχές προστασίας, περιοχές υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, τοπία ιδιαίτερου και φυσικού κάλλους). Τα σχέδια αυτά θα πρέπει να διευκολύνουν στην συνέχεια την εκπόνηση των θαλάσσιων χωροταξικών σχεδίων. Κάτ. αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθεί βιωσιμότητα και οικονομική ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών. Οι κύριοι στόχοι όπου πρέπει να τεθούν είναι η βιώσιμη διαχείριση των παράκτιων πόρων, η ορθολογική οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη, ο συντονισμός του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

6.2. Προφίλ Μάλτας

Η Μάλτα είναι ένα νησιωτικό κράτος στην Μεσόγειο Θάλασσα, ενώ παράλληλα αποτελεί την μόνη Μεσογειακή χώρα, από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει εφαρμοσμένες στρατηγικές και σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. (European Msp Platform)

Η κύρια νομοθετική πράξη για τον χωροταξικό σχεδιασμό στην Μάλτα, είναι ο νόμος περί σχεδιασμού της ανάπτυξης του 2016, ο οποίος σχετίζεται με την ανάπτυξη στην θάλασσα. Το σχέδιο «The Strategic Plan for the Environment and Development» είναι το κύριο έγγραφο για τον σχεδιασμό θεμάτων στην ξηρά και στην θάλασσα με ολοκληρωμένο τρόπο. Αποτελεί επίσης το εθνικό θαλάσσιο χωροταξικό σχέδιο.

Οι κύριες χρήσεις στην παράκτια ζώνη της Μάλτας είναι η ναυσιπλοΐα, οι λιμενικές εγκαταστάσεις, ο τουρισμός, η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες. Χρήσεις οι οποίες θα ενταχθούν στο μέλλον στο κομμάτι του χωροταξικού σχεδιασμού είναι η εξόρυξη ορυκτών πόρων, η εγκατάσταση υπεράκτιων αιολικών πάρκων και τέλος η διεξαγωγή επιστημονικών πειραμάτων και ερευνών. (European Msp Platform)

Το σχέδιο «The Strategic Plan for the Environment and Development» εκπονήθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή το 2015. Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρούμε πως κατευθύνσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση (οδηγίες και πλαίσια σχετικά με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος) εναρμονίζονται και λαμβάνονται υπόψη. Σαν κράτος, η Μάλτα μπήκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, όμως στο κομμάτι του σχεδιασμού η Μάλτα ως κράτος έννοιες όπως η Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και της συγκροτημένης οργάνωσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη τις υιοθέτησε από το 1990 με την έκδοση του «The Construction Plan».

Από τότε η Μάλτα ως κράτος είχε ξεκινήσει τις διαδικασίες εφαρμογής των κατευθύνσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Αρχικά ακολουθήθηκε μια οικοσυστημική προσέγγιση μιας και σε πρώτο βαθμό είχαμε τον προσδιορισμό στοιχείων υψίστης σημασίας για την παράκτια ζώνη (φυσικοί οικότοποι, φυσικοί πόροι, περιοχές προστασίας). Με την ένταξη της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο σχέδιο «The Construction Plan», γίναν ορισμένες αναθεωρήσεις μιας και δόθηκαν κατευθύνσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σαν σχέδιο όμως, δεν αναφέρετε

αποκλείστηκα στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. (European Msp Platform)

Το 2008 η Μάλτα ήταν ένα από τα κράτη μέλη τα οποία υπέγραψαν το πρωτόκολλο της Βαρκελώνης (The Mediterranean ICZM Protocol) και εν συνέχεια αποτέλεσε το μόνο Μεσογειακό κράτος από την Ευρωπαϊκή Ένωση το οποίο διαθέτει εφαρμοσμένο σχέδιο για την παράκτια ζώνη. Το 2015 εκπονήθηκε το σχέδιο «The Strategic Plan for the Environment and Development» το οποίο έχει να κάνει με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Στο σχέδιο αυτό παρουσιάζεται η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην παράκτια ζώνη της Μάλτας, ο προσδιορισμός ζωνών διαχείρισης και η τοποθέτηση πολιτικών και προγραμμάτων που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη.

Στην έκθεση για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης για την Μάλτα, μια έκθεση η οποία υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κομισιόν, καταγράφονται μέχρι σήμερα οι δράσεις και οι ενέργειες της Μάλτας πάνω σε αυτόν τον τομέα. Επίσης καταγράφονται οι δυνατότητες εξέλιξης πάνω στο κομμάτι αυτό, τα προγράμματα που λαμβάνουν χώρα για την παράκτια ζώνη και τέλος τις δράσεις και τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας της Μάλτας σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο.

6.3 Προφίλ Ολλανδίας

Η περίπτωση της Ολλανδίας είναι διαφορετική σε σχέση με τις δύο προηγούμενες χώρες όπου εξετάσαμε μιας και το θαλάσσιο περιβάλλον όπου εξετάζουμε είναι η Βόρεια Θάλασσα. Ο Ολλανδικός τομέας της Βόρειας Θάλασσας έχει έκταση 58.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα (συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης). Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή πολιτικών σχεδίων και προγραμμάτων έχει δικαιοδοσία σε θαλάσσιες περιοχές πέραν του ενός χιλιομέτρου από την ακτή (το πρώτο χιλιόμετρο μοιράζεται με τις δημοτικές και επαρχιακές αρχές). (European Msp Platform)

Οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην παράκτια ζώνη της Ολλανδίας είναι η προστασία της φύσης, η ναυσιπλοΐα, η εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, η εξόρυξη θαλάσσιων πόρων, οι στρατιωτικές ασκήσεις, η υπεράκτια αιολική ενέργεια και η δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα. Πρόκληση ακόμη και σήμερα αποτελεί η

οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος και την διατήρηση και ανάδειξη της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Υπάρχει μια σειρά από πλαίσια και σχέδια τα οποία έχουν ως κύριο σκοπό την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης της Βόρειας Θάλασσας.

Το σχέδιο το οποίο είναι σε εφαρμογή σήμερα είναι το «The North Sea Policy Document» (2016-2021). Πρόκειται για ένα σχέδιο με βάση το οποίο οργανώνονται οι παραγωγικές δραστηριότητες στο Ολλανδικό τμήμα της παράκτιας ζώνης. Σημαντική συνιστώσα παραμένει η προστασία του περιβάλλοντος καθώς και η προστασία και η ανάδειξη της υποθαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Αρμόδια αρχή για την θεσμοθέτηση αυτού του αρχείου αποτελεί το Υπουργείο Υποδομών και Περιβάλλοντος. Κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων (διαβούλευση) συνεργάστηκαν υπηρεσίες της κεντρικής κυβέρνησης, οι τοπικές κυβερνητικές αρχές, διεθνή κόμματα καθώς και χρήστες της Βόρειας Θάλασσας.

Σε πρώτο βαθμό γίνεται μια αξιολόγηση του προηγούμενου εγγράφου πολιτικής, στην συνέχεια παρουσιάζεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην Βόρεια Θάλασσα και στην συνέχεια συγκεντρώνονται οι δυνατότητες ανάπτυξης ορισμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων για την τρέχουσα περίοδο σχεδιασμού. Επιπροσθέτως, προκύπτουν και πρόσθετες ανάγκες μέσα από το σχέδιο (ανάγκη θέσπισης νέας πολιτικής για την παραγωγική δραστηριότητα της εξόρυξης άμμου).

Αυτό το σχέδιο έχει ως υπόβαθρο δυο άλλα σχέδια που έχουν ως αντικείμενο την αειφορική διαχείριση της Βόρειας Θάλασσας (παράκτια ζώνη και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη). Τα δυο σχέδια αυτά είναι το « The National Water Plan» (2016-2021) και το «The North Sea Spatial Agenda» (2050).

Στο πρόγραμμα Delta καταγράφονται τα μέτρα για την επίτευξη των παραπάνω στόχων. Το υπουργείο έχει ως σκοπό την υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης σχετικά με την αειφορική χρήση των υδάτων καθώς επίσης και στην ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων υπό το πρίσμα της εκτέλεσης έργων υδροδότησης. Το πλάνο « The National Water Plan» (2016-2021) αποτελεί συνέχεια της εθνικής στρατηγικής για ύδατα (2009-2015).

Το πλαίσιο αυτό αναπτύσσετε γύρω από πέντε θεματικές, την πολλαπλή χρήση του χώρου, την σύνδεση μεταξύ στεριάς και θάλασσας, την προσβασιμότητα, την ενέργεια και την «οικοδομισημότητα» με την φύση. Η κεντρική κατεύθυνση του

πλαίσιου έχει να κάνει με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Το πλαίσιο «The North Sea Spatial Agenda» (2050) είναι ένα πλαίσιο το οποίο βασίζεται στην στενή συνεργασία με την θάλασσα και τις σχέσεις της με τη γη. Κεντρική επιδίωξη για την Βόρεια Θάλασσα είναι η ισορροπία μεταξύ οικολογικού και οικονομικού συστήματος, καθώς και η συμβολή της Ολλανδίας στην αειφορική διαχείριση του συνόλου της Βόρειας Θάλασσας.

Στο πλαίσιο αναφέρεται ότι τα ανταγωνίστηκα πλεονεκτήματα πρέπει να εκμεταλλευτούν. Και αυτό το πλαίσιο, επικεντρώνεται γύρω από πέντε θεματικές οι οποίες είναι, η Βόρεια Θάλασσα ως ενιαίο περιβάλλον, η μεταφορά ενέργειας στην Βόρεια Θάλασσα, η πολλαπλή χρήση του χώρου, η αλληλεπίδραση μεταξύ στεριάς και θάλασσας και προσβασιμότητα και ναυσιπλοΐα. Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα γύρω από τις πέντε θεματικές μπορούν να γίνουν εκμεταλλεύσιμα με την βοήθεια του χωρικού σχεδιασμού.

Οι κυβερνητικοί εταίροι ενδιαφέρονται στην δημιουργία μιας καθαρούς και υγιούς βόρειας θάλασσας. Τα υπουργεία που είναι αρμόδια για την υλοποίηση των παραπάνω κατευθύνσεων είναι το Υπουργείο υποδομών και διαχείρισης υδάτων και το υπουργείο οικονομικών υποθέσεων και κλιματικής πολιτικής.

6.4 Πίνακες

Στον πρώτο πίνακα έχουμε μια σύνοψη των σχεδίων που εφαρμόζονται για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών. Σκοπός του πίνακα είναι να συγκεντρωθούν τα σχέδια που εφαρμόζονται ανά χώρα ώστε να οργανωθεί η πληροφορία καλύτερα.

Πίνακας 23: Σύνοψη σχεδίων για την Παράκτια Ζώνη

Ελλάδα	Μάλτα	Ολλανδία
Αναγκαστικός Νόμος 2344/40	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Policy Document
Νόμος 2971/01		The National Water Plan
Νόμος 4607/19		The North Sea Spatial Agenda

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον επόμενο πίνακα ακολουθούν οι κύριες συνιστώσες από ευρωπαϊκά πλαίσια και οδηγίες καθώς και ο βαθμός εναρμόνισης αυτών των κατευθύνσεων στα εθνικά σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης.

Πίνακας 24: Εναρμόνιση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τα Ευρωπαϊκά Πλαίσια

Ευρωπαϊκές Κατευθύνσεις	Ελλάδα	Μάλτα	Ολλανδία
Υλοποίηση στόχων για την επίτευξη των στόχων για τα ύδατα, καλή ποιότητα υδάτων (Οδηγία 2000/60/EK)	Νόμος 3983/11	The Strategic Plan for the Environment and Development	The National Water Plan The North Sea Spatial Agenda The North Sea Policy Document
Καθορισμός περιοχών προστασίας και προστασία οικοσυστημάτων (Mediterranean ICZM Protocol)	Νόμος 1650/86 Νόμος 3937/11	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Spatial Agenda
Ύπαρξη ολοκληρωμένου σχεδιασμού για την παράκτια ζώνη (Mediterranean ICZM Protocol, Οδηγία 2002/413/EK)	ΌΧΙ	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Policy Document
Αειφορική εκμετάλλευση παράκτιων πόρων (Mediterranean ICZM Protocol)	ΌΧΙ	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Spatial Agenda The National Water Plan The North Sea Policy Document

Διατήρηση και εκμετάλλευση των παράκτιων τοπίων (Οδηγία 2000/60/EK)	Νόμος 1650/86 Νόμος 3937/11	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Spatial Agenda The National Water Plan The North Sea Policy Document
Πρόληψη από φυσικούς κίνδυνους π.χ. κλιματική αλλαγή (Οδηγία 2008/56/EK)	ΌΧΙ	ΌΧΙ	The National Water Plan The North Sea Policy Document The North Sea Spatial Agenda
Επίτευξη ομαλής συνεργασίας μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (Mediterranean ICZM Protocol, Οδηγία 2008/56/EK)	ΌΧΙ	ΌΧΙ	The North Sea Policy Document
Διαδικασίες Διακυβέρνησης και Διαβούλευσης με σκοπό την διαδικασία λήψης αποφάσεων (Mediterranean ICZM Protocol, Οδηγία 2002/413/EK)	ΟΧΙ	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Policy Document
Συνεργασία μεταξύ περιφερειακών και τοπικών αρχών (Mediterranean ICZM Protocol, Οδηγία 2008/56/EK)	ΌΧΙ	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Policy Document
Εκτίμηση των επιπτώσεων στην παράκτια ζώνη από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (Οδηγία 2008/56/EK)	ΟΧΙ	The Strategic Plan for the Environment and Development	The North Sea Policy Document The North Sea Spatial Agenda The National Water Plan

Πηγή: Οδηγία 2008/56/EK, Οδηγία 2000/60/EK, Οδηγία 2002/413/EK, The Mediterranean ICZM Protocol, Ιδία Επεξεργασία

Παρά το γεγονός ότι το πρωτόκολλο της Βαρκελώνης δεν αφορά την Ολλανδία (διότι βρέχετε από την Βόρεια Θάλασσα) αρκετές κατευθύνσεις του πλαισίου τις συναντάμε στα εθνικά σχέδια και πλαίσια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Αυτό συμβαίνει διότι ορισμένες κατευθύνσεις δεν εξαρτώνται από την θαλάσσια περιοχή, αλλά σχετίζονται με την αειφορική διαχείριση της παράκτιας

ζώνης στο σύνολό της (προσδιορισμός περιοχών προστασίας, αειφορική διαχείριση παράκτιων πόρων κλπ.) Γίνεται αντιληπτό, πως στην περίπτωση της Ολλανδίας υπάρχει πλήρη εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις των Ευρωπαϊκών πλαισίων και οδηγιών, στην περίπτωση της Μάλτας υπάρχει εναρμόνιση με μια σειρά από κατευθύνσεις ενώ στην περίπτωση της Ελλάδας η εναρμόνιση ορισμένων κατευθύνσεων πραγματοποιείται με βάση ορισμένους νόμους και όχι από κάποιο σχέδιο.

Εντός των ευρωπαϊκών πλαισίων και οδηγιών υπάρχουν ορισμένοι πίνακες όπου τα κράτη μέλη, οφείλουν να πραγματοποιήσουν έρευνα, να συγκεντρώσουν στοιχεία και να συμπληρώσουν με αυτά τα στοιχεία τους πίνακες, με σκοπό την βαθύτερη κατανόηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη και τις επιπτώσεις τους στην παράκτια ζώνη. Για την ανάλυση και την εξαγωγή συμπερασμάτων, γύρω από τον τομέα της οικολογικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, υπάρχει μια σειρά από συνιστώσες όπου πρέπει να αναλυθούν, ώστε να μπορέσει να χαρακτηριστεί μια περιοχή καλής οικολογικής κατάστασης.

Πίνακας 25: Συνιστώσες για την οικολογική κατάσταση των θαλάσσιων περιοχών

Συνιστώσα	Ελλάδα	Μάλτα	Ολλανδία
Φυτοπλαγκτόν	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
Μακρόφυτα και φυτοβένθος	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ
Πανίδα Βενθικών Ασπόνδυλων	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ
Ιχθυοπανίδα	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Συγκεκριμένοι συνθετικοί ρύποι	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ
Συγκεκριμένοι μη συνθετικοί ρύποι	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ

Πηγή: Οδηγία 2008/56/ΕΚ, Οδηγία 2000/60/ΕΚ, Οδηγία 2002/413/ΕΚ, The Mediterranean ICZM Protocol, Ιδία Επεξεργασία

Οι κατευθύνσεις του παραπάνω πίνακα στην περίπτωση της Ολλανδίας προσδιορίζονται βάση των σχεδίων για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας

Ζώνης (The North Sea Policy Document, The National Water Plan, The North Sea Spatial Agenda), στην περίπτωση της Μάλτας προσδιορίζονται βάση του σχεδίου The Strategic Plan for the Environment and Development και από τα σχέδια και τα πλαίσια που αναφέρονται στον πίνακα 14, ενώ στην Ελλάδα προσδιορίζονται σύμφωνα με τον Ν.3983/11.

Στον επόμενο πίνακα έχουμε την παρουσίαση ορισμένων στρατηγικών κατευθύνσεων όπου μπορούν να ενισχύσουν στο συντονισμό των αρμόδιων φορέων για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

Πίνακας 26: Στρατηγικές για την Παράκτια Ζώνη

Στρατηγική	Ελλάδα	Μάλτα	Ολλανδία
Προστασία Παράκτια Περιβάλλοντος και Αειφορική Διαχείριση Παράκτιων Πόρων	NAI	NAI	NAI
Αναγνώριση Επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής για την παράκτια ζώνη	ΌΧΙ	NAI	NAI
Παροχή βιώσιμων οικονομικά ευκαιριών απασχόλησης	ΌΧΙ	NAI	NAI
Η συνοχή των απομονωμένων παράκτιων κοινοτήτων	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
Η βελτίωση όλων των δράσεων για την διαχείριση της αλληλεπίδρασης ξηράς και θάλασσας	ΌΧΙ	NAI	NAI
Η εξασφάλιση ενός λειτουργικού κοινωνικού και πολιτιστικού συστήματος για τις τοπικές κοινωνίες	NAI	NAI	NAI

Πηγή: Οδηγία 2008/56/EK, Οδηγία 2000/60/EK, Οδηγία 2002/413/EK, The Mediterranean ICZM Protocol, Ιδία Επεξεργασία

Οι κατευθύνσεις του παραπάνω πίνακα υποδεικνύουν ορισμένους φορείς και κατ' επέκταση ορισμένα στελέχη που το πεδίο εφαρμογής των αρμοδιοτήτων τους είναι η παράκτια ζώνη. Η διαβούλευση και η χωρική διακυβέρνηση είναι δυο εργαλεία τα οποία συμβάλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή των κατευθύνσεων από τα σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης.

Σύμφωνα με το EU Compendium of spatial planning systems and policies διακρίνονται τέσσερις τύποι συστημάτων σχεδιασμού του χώρου, οι οποίοι είναι οι εξής:

- **Περιφερειακός και οικονομικός σχεδιασμός:** Κυρίαρχη επιρροή αποτελεί ο κεντρικός αναπτυξιακός και περιφερειακός σχεδιασμός. Κύριος εκπρόσωπος αυτού του συστήματος είναι η Γαλλία.
- **Σχεδιασμός διαχείρισης χρήσεων γης:** Κυρίαρχη δραστηριότητα αποτελεί η πολεοδομική διαχείριση και ο ρόλος του περιφερειακού σχεδιασμού και της χωροταξίας είναι περιορισμένος. Κύριος εκπρόσωπος αυτού του συστήματος είναι η Μεγάλη Βρετανία.
- **Ολοκληρωμένος Σχεδιασμός:** Κυρίαρχη δραστηριότητα αποτελεί η κάθετη και οριζόντια συνεργασία καθώς και η συναίνεση σε όλα τα επίπεδα. Κύριος εκπρόσωπος αυτού του συστήματος είναι η Ολλανδία.
- **Σχεδιασμός Παράδοσης Αστικότητας:** Κυρίαρχη δραστηριότητα αποτελεί η πολεοδομική σύνθεση σύμφωνα με δύσκαμπτους κανόνες χρήσεων γης. Κύριοι εκπρόσωποι αυτού του συστήματος αποτελούν οι Μεσογειακές χώρες, ανάμεσα τους η Ελλάδα και η Μάλτα.

Διακρίνεται ότι στα συστήματα σχεδιασμού διακρίνονται ορισμένες αρχές της χωρικής διακυβέρνησης. Αρχικά ως διακυβέρνηση, ορίζεται μια νέα καινοτομική προσέγγιση διοίκησης και διαχείρισης και διαφέρει από τις παραδοσιακές κυβερνητικές τεχνικές. Οι παραδοσιακές κυβερνητικές τεχνικές στηρίζονται, στην κυριαρχία της εξουσίας του κράτους μέσω από δημόσιους, τυπικούς και ιεραρχικούς φορείς και γραφειοκρατικές διαδικασίες. Η διακυβέρνηση στηρίζεται στην εμφάνιση αλληλοκαλυπτόμενων και σύνθετων σχέσεων, όπου εμπλέκονται νέοι δρώντες εκτός της πολιτικής αρένας. (Βασενχόβεν Λ. Χωρική Διακυβέρνηση, εκδόσεις κριτική, 2010)

Ως χωρική διακυβέρνηση μπορεί να θεωρηθεί απλώς η εφαρμογή των γενικών αρχών της διακυβέρνησης σε συγκεκριμένες χωρικά καθορισμένες ενότητες (π.χ. σε μια περιφέρεια ή έναν δήμο). Η χωρική διακυβέρνηση εντέλει:

- Έχει ως αντικείμενο το χώρο (χωρικό κεφάλαιο και κοινωνική κατασκευή).
- Στην οικοδόμηση σχέσεων και συμπράξεων μεταξύ διάφορων δρώντων και συμφερόντων.

- Βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην λειτουργία των δημόσιων αρχών ως διαχειριστών δικτύων.
- Στοχεύει στην βελτίωση της χωρικής συνοχής και στην βιώσιμη και ισόρροπη χωρική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα.

Στην ουσία αποτελεί μια διαδικασία οργάνωσης και συντονισμού φορέων για την ανάπτυξη, αλλά και για την προστασία ώστε να βελτιωθεί η εδαφική συνοχή σε όλα τα επίπεδα. (Βασενχόβεν Λ., 2010) Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και η χωρική διακυβέρνηση έχουν ένα κοινό σημείο αναφοράς, τον συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων με σκοπό την εδαφική συνοχή, την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη.

Τις παραπάνω αρχές τις συναντήσαμε σε μεγάλο βαθμό στο θεσμικό πλαίσιο για την ΟΔΠΖ της Ολλανδίας και σε μικρότερο βαθμό σε αυτό της Μάλτας. Στην περίπτωση της Ολλανδίας έχουμε τρία σχέδια για την παράκτια ζώνη στα οποία συγκεντρώνονται οι αρμόδιοι φορείς γύρω από την παράκτια ζώνη. Εν το μεταξύ μέσω της χωρικής διακυβέρνησης γίνεται η αποτελεσματική εφαρμογή των σχεδίων. Στην περίπτωση της Ολλανδίας βλέπουμε να εκχωρούνται αρμοδιότητες και κατευθύνσεις προς υλοποίηση από τα ανώτερα προς τα κατώτερα στρώματα διοίκησης, με το να επιτυγχάνεται συνεργασία και συναίνεση σε όλα τα επίπεδα.

Στην περίπτωση της Μάλτας έχουμε ένα σχέδιο για την παράκτια ζώνη στο οποίο συνοψίζονται οι αρμόδιοι φορείς γύρω από την παράκτια ζώνη. Κύρια κατεύθυνση αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος καθώς και η οργάνωση παραγωγικών δραστηριοτήτων αφού εξασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος με λειτουργία τους. Έχει αναγνωριστεί επίσης το γεγονός ότι, για την αποτελεσματική εφαρμογή των κατευθύνσεων του σχεδίου πρέπει να γίνει με την μέθοδο της χωρικής διακυβέρνησης.

Η Ελλάδα πρέπει να παραδειγματιστεί από τις παραπάνω χώρες για τον τρόπο με τον οποίο έχουν εισάγει στο θεσμικό τους πλαίσιο όχι μόνο τις κατευθύνσεις από τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά επίσης και νέες μεθόδους και διαδικασίες λήψης και εφαρμογής πολιτικών αποφάσεων. Για την αποτελεσματική εφαρμογή των κατευθύνσεων που εμπεριέχονται στα σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Περιοχών πρέπει να αποτελέσουν σχέδια στρατηγικού και ολοκληρωμένου σχεδιασμού και όχι σχέδια επιχειρησιακού χαρακτήρα περιφερειακού χαρακτήρα. (Βασενχόβεν Λ, 2010)

Στο επόμενο μέρος ακολουθεί η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς επίσης και η διερεύνηση των δυνατοτήτων εφαρμογής των αρχών της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης της περιφέρειας Πελοποννήσου.

ΜΕΡΟΣ Β

---

7. Η περίπτωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου

7.1. Θέση και όρια της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Η Πελοπόννησος αποτελεί την μεγαλύτερη χερσόνησο της Ελλάδας και καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας (Μαρία Τράκα 2015). Διοικητικά αποτελείται από την Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας, την Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας, την Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας, την Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας και την Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας. Έδρα της περιφέρειας αποτελεί η Τρίπολη (πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας) και συνορεύει στα βορειοδυτικά με την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος και βορειοανατολικά με την περιφέρεια Αττικής. Στα δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος ενώ στα ανατολικά από το Μυρτώο Πέλαγος. Η έκταση της περιφέρειας είναι 15.490 τετραγωνικά χιλιόμετρα και καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Χαρακτηριστικό της μορφολογίας αποτελούν οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι.

Χάρτης 7: Θέση της περιφέρειας Πελοποννήσου σε Εθνικό Επίπεδο

Πηγή: Περιφέρεια Πελοποννήσου

Οι ορεινοί όγκοι καλύπτουν το 50,1% της συνολικής έκτασης. Παρά το υψηλό ποσοστό κάλυψης από ορεινό όγκο, η περιφέρεια διαθέτει μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας (Αργολικός Κάμπος, Κάμπος της Κορινθίας). Επίσης διαθέτει μεγάλο μήκος ακτογραμμής και μεγάλο αριθμό φυσικών λιμένων και παραλιών, προσφέροντας αναπτυξιακούς πόρους για τον παραθεριστικό τουρισμό και τις θαλάσσιες μεταφορές.

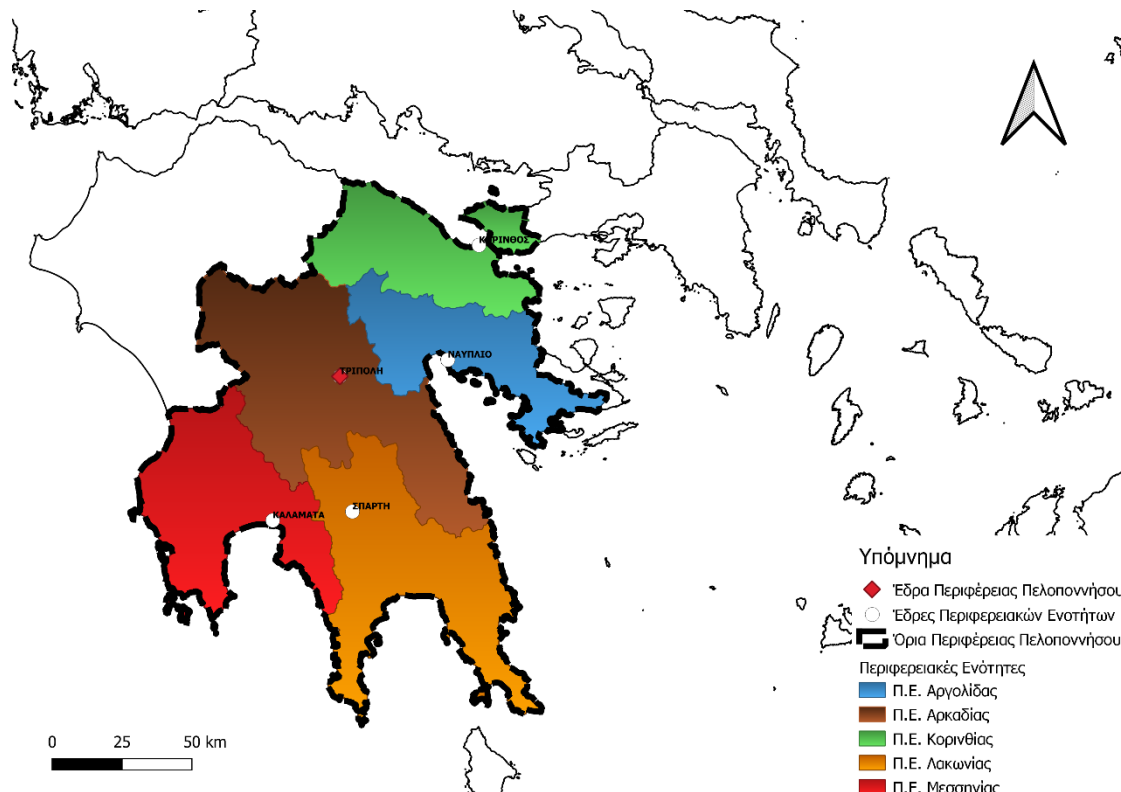
7.2. Διοικητική Οργάνωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Όπως αναφέρθηκε και προηγούμενος η περιφέρεια Πελοποννήσου περιλαμβάνει πέντε περιφερειακές ενότητες (την περιφερειακή ενότητα Αρκαδίας, την περιφερειακή ενότητα Μεσσηνίας, την περιφερειακή ενότητα Λακωνίας, την περιφερειακή ενότητα Αργολίδας και την περιφερειακή ενότητα Κορινθίας) και έδρα της περιφέρειας

αποτελεί η Τρίπολη. Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» (Ν. 3852/2010), από 107 πρωτοβάθμιους ΟΤΑ στην περιφέρεια, είχαμε την συγκρότηση 26 δήμων. (Πετρόπουλος Κων/νος 2018)

Χάρτης 8 : Διοικητική Οργάνωση περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

7.3. Πληθυσμός και Οικονομική Φυσιογνωμία

Με την απογραφή πληθυσμού που έγινε το 2011 από την ΕΛΣΤΑΤ, ο πραγματικός πληθυσμός της περιφέρειας είναι 577.863 άτομα (5,35% του πραγματικού πληθυσμού της χώρας).

Πίνακας 27: Πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός 1991	Πληθυσμός 2001	Πληθυσμός 2011
Αρκαδίας	95.987	91.326	86.685
Αργολίδας	94.873	102.392	97.004
Κορινθίας	132.238	144.527	145.082
Λακωνίας	90.600	92.811	89.138
Μεσσηνίας	160.736	166.566	159.954
Σύνολο	574.434	597.622	577.863

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας Απογραφή Πληθυσμού-

Κατοικιών Τόμος 1 Μάρτιος 2001 (Πειραιάς 2009), Ιδία Επεξεργασία

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως οι περισσότερες περιφερειακές ενότητες ακολουθούν την γενική εικόνα της περιφέρειας, όπου έχουμε αυξομειώσεις στον πληθυσμό. Εξαίρεση αποτελεί η περιφερειακή ενότητα Αρκαδίας όπου παρατηρείται μείωση του πληθυσμού και η περιφερειακή ενότητα Κορινθίας όπου παρατηρείται αύξηση.

Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT, από το 2005 έως το 2008 είχαμε αύξηση του ΑΕΠ της περιφέρειας κατά 10,7%, ενώ από το 2008 και μετά είχαμε μείωση του ΑΕΠ. Δείκτης σύγκριση μεταξύ δυο περιφερειών αποτελεί το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Οποιαδήποτε μεταβολή (θετική ή αρνητική) στο κατά κεφαλήν της περιφέρειας, οφείλεται στις περιφερειακές ενότητες Αρκαδίας και Κορινθίας (μονάδα ΔΕΗ Μεγαλόπολης, διωλιστήρια Κορίνθου). Ακολουθούν ορισμένοι πίνακες σχετικά με την οικονομική φυσιογνωμία της περιφέρειας.

Πίνακας 28: ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε εκατομμύρια ευρώ)

	Π.Ε. Αρκαδίας	Π.Ε. Αργολίδας	Π.Ε. Κορινθίας	Π.Ε. Λακωνίας	Π.Ε. Μεσσηνίας	Πελ/νησος	Ελλάδα
2008	1.645	1.953	2.632	1.357	2.515	10.102	241.990
2009	1.677	1.908	2.491	1.367	2.469	9.912	237.534
2010	1.611	1.811	2.342	1.280	2.386	9.430	226.031
2011	1.510	1.600	2.192	1.262	2.243	8.806	207.029
2012	1.400	1.491	2.092	1.172	2.116	8.270	191.204
2013	1.376	1.433	1.976	1.126	1.935	7.847	180.654
2014	1.376	1.429	1.885	1.097	1.978	7.766	178.656
2015	1.390	1.436	1.895	1.102	1.954	7.777	176.312

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Πετρόπουλος Κων/νος 2018, Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 29: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε χιλιάδες ευρώ)

	Π.Ε. Αρκαδίας	Π.Ε. Αργολίδας	Π.Ε. Κορινθίας	Π.Ε. Λακωνίας	Π.Ε. Μεσσηνίας	Πελ/νησος	Ελλάδα
2008	18.382	19.787	18.011	15.125	15.480	17.224	21.845

2009	18.805	19.309	16.944	15.158	15.182	16.862	21.386
2010	18.141	18.310	15.843	14.118	14.652	16.009	20.324
2011	17.110	16.170	14.770	13.880	13.771	14.942	18.643
2012	16.027	15.097	14.081	12.878	13.037	14.066	17.311
2013	15.941	14.574	13.291	12.375	11.971	13.390	16.475
2014	16.109	14.577	12.671	12.056	12.285	13.291	16.402
2015	16.442	14.693	12.743	12.119	12.188	13.358	16.294

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Πετρόπουλος Κων/νος 2018, Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 30: Ποσοστό Ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

	Π.Ε. Αρκαδίας	Π.Ε. Αργολίδας	Π.Ε. Κορινθίας	Π.Ε. Λακωνίας	Π.Ε. Μεσσηνίας
2009	10.2%	8,80%	9,40%	5,20%	6,80%
2010	13.3%	8,80%	12,30%	6,90%	7,90%
2011	14,60%	11,10%	16,70%	10,80%	14,00%
2012	21.5%	13,50%	20,10%	15,10%	23,10%
2013	24,40%	24,10%	21,00%	14,70%	24,00%
2014	19,90%	24,60%	27,40%	12,80%	25,80%
2015	25,20%	15,60%	25,50%	11,50%	27,50%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Πετρόπουλος Κων/νος 2018, Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρούμε ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στις περιφερειακές ενότητες Αρκαδίας, Κορινθίας και Μεσσηνίας. Οι περιφερειακές ενότητες Λακωνίας και Αργολίδας συγκεντρώνουν χαμηλότερο ποσοστό σε σχέση με τις προηγούμενες περιφερειακές ενότητες.

7.4. Παραγωγικές Δραστηριότητες

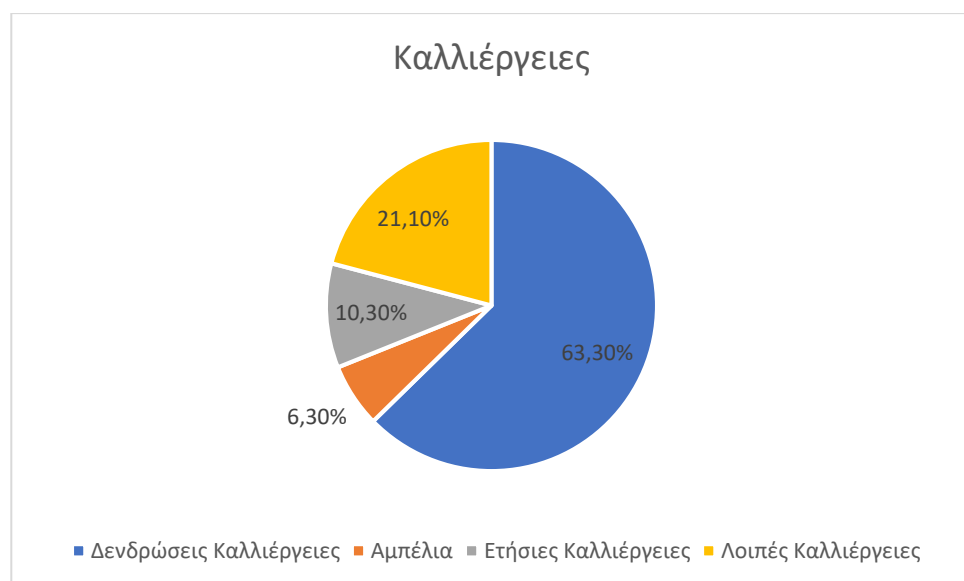
7.4.1. Πρωτογενείς Τομέας

Ο πρωτογενής τομέας στην περιφέρεια Πελοποννήσου διαμορφώνεται γύρω από την φυτική παραγωγή, την κτηνοτροφία και την μελισσοκομία. Η φυτική παραγωγή διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

- Στις δενδρώδεις καλλιέργειες όπου καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο τμήμα των καλλιεργούμενων εκτάσεων (2.142 στέμματα) και κύριες καλλιέργειες τις ελιές, τα εσπεριδοειδή και τις μηλιές.
- Στις γεωργικές εκτάσεις αμπελιών και σταφίδων με έκταση 212 στρέμματα.
- Στις ετήσιες καλλιέργειες (σιτάρι-πατάτες)
- Στις λοιπές καλλιέργειες

Ακολουθεί ένα διάγραμμα με την κατανομή των γεωργικών εκτάσεων.

Διάγραμμα 1: Κατανομή καλλιεργειών

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Σχετικά με τις γεωργικές εκτάσεις, το 44,2% των εκτάσεων είναι αρδευόμενη γη, ενώ το 39,5% είναι αρδευθείσα γη. Σε εθνικό επίπεδο το 15,2% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι πιστοποιημένες βιολογικές καλλιέργειες, με το 2,1% να βρίσκεται στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την

περιφέρεια αποτελεί η εκμετάλλευση βιολογικών ελιών (27,2% σε εθνικό επίπεδο με το 21% να εντοπίζεται στην περιφέρεια Πελοποννήσου).

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχει κυρίως ανάπτυξη των αιγοπροβάτων, στις ορεινές περιοχές της περιφέρειας. Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται αναλυτικά τα δεδομένα της κτηνοτροφίας (πληθυσμοί ειδών και μονάδες).

Πίνακας 31: Είδη και πληθυσμοί

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Βοοειδή				Βουβάλια		Προβατοειδή	
	Σύνολο		Από αυτά θηλυκά		Εκμεταλ- λεύσεις	Αριθμός Κεφαλών	Εκμεταλ- λεύσεις	Αριθμός Κεφαλών
	Εκμεταλλεύσεις	Αριθμός Κεφαλών	Εκμεταλ- λεύσεις	Αριθμός Κεφαλών				
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	903	17005	678	10275	30	218	8198	508201
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	53	1396	36	1034	16	63	1549	94702
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	121	2762	75	1505	0	0	2295	143664
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	50	717	28	166	5	11	835	77335
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	291	7558	235	4859	0	0	1297	89008
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	388	4572	304	2711	9	144	2222	103492

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣ	Αιγοειδή		Χοίροι		Ιπποειδή		Κουνέλια		Πουλ ερικά	Κυψέλες Μελισσών		
	Εκμετ αλ-	Αριθμ ός	Εκμετ αλ-	Αριθμ ός	Εκμετ αλ-	Αριθμό ς	Εκμετ αλ-	Αριθμ ός	Εκμετ αλ-	Αριθμ ός	Εκμετ αλ-	Αριθμ ός

Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης. Διερεύνηση των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων εφαρμογής στην περιφέρεια Πελοποννήσου | Άγγελος Φανός

	λεύσει ς	Κεφαλ ών	λεύσει ς	Κεφαλ ών	λεύσει ς	Κεφαλ ών	λεύσει ς	Κεφαλ ών	λεύσε ις	Κεφαλ ών	λεύσει ς	Κυψελ ών
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	8203	51708 1	1278	78321	1740	2721	3579	78990	23168	13681 05	1303	13839 0
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	923	86749	110	6634	88	225	665	13950	3337	13408 9	205	23823
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1680	11632 3	211	23828	710	1100	878	22738	5015	35482 9	289	36587
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	794	62438	96	31078	71	125	548	11459	2772	21302 3	207	17683
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1692	17278 7	417	10428	250	442	561	10972	3610	22898 4	350	32813
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	3114	78784	444	6353	621	829	927	19871	8434	43718 0	252	27484

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Πίνακας 32: Αριθμός Μονάδων Κτηνοτροφίας

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ				Σύνολο		Βοοειδή				Βουβάλια	
				Εκμε ταλ- λεύσε ις	Ζωικ ές Μον άδες	Σύνολο		Από αυτά θηλυκά		Εκμε ταλ- λεύσε ις	Ζωικ ές Μον άδες
						Εκμε ταλ- λεύσε ις	Ζωικ ές Μον άδες	Εκμε ταλ- λεύσε ις	Ζωικ ές Μον άδες		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ				2705 5	1506 14	903	1102 3	645	6604	30	148
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ				4054	2286 5	53	1003	34	713	16	46
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ				5684	3851 0	121	1771	69	897	0	0
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ				3279	2532 7	50	414	26	111	5	6
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ				4671	3620 4	291	5031	224	3252	0	0
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				9367	2770 9	388	2803	292	1632	9	97

Προβατοειδή		Αιγοειδή		Χοίροι		Ιπποειδή		Κουνέλια		Πουλερικά	
Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες	Εκμεταλλεύσεις	Ζωικές Μονάδες
8198	50820	8203	51708	1278	20188	1740	2177	2909	300	23155	14251
1549	9470	923	8675	110	1687	88	180	546	75	3337	1728
2295	14366	1680	11632	211	5940	710	880	768	73	5013	3847
835	7734	794	6244	96	8399	71	100	436	49	2767	2383
1297	8901	1692	17279	417	2482	250	354	468	34	3605	2124
2222	10349	3114	7878	444	1681	621	663	691	69	8433	4168

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Τα επώνυμα προϊόντα ΠΟΠ που εντοπίζονται στην περιφέρεια Πελοποννήσου είναι τα εξής:

- Ελαιόλαδο (ΠΟΠ Καλαμάτας, ΠΟΠ Λακωνίας)
- Ελιές Καλαμών
- Οίνοι ΠΟΠ (Αγιορείτικο Νεμέας, Μοσχοφίλερο Μαντινείας, Μονεμβάσια-Μαλβάζια)
- Σταφίδα ΠΟΠ (Κορινθιακή, Σουλτανίνα)
- Εσπεριδοειδή και παράγωγα ηδύποτα (λικέρ)
- Σύκα
- Μήλα Τριπόλεως (Πιλαφά-Ντελίσιους)
- Καπούζι Μεσσηνίας
- Κηπευτικά Θερμοκηπίου (τομάτες, αγγούρια, πιπεριές, μελιτζάνες)
- Σκόρδα Τρίπολης
- Όσπρια
- Πατάτες
- Αρωματικά Φυτά (Μαίναλου, Ταϋγету, Πάρνωνα)
- Φέτα ΠΟΠ Τριπόλεως
- Μέλι Μαίναλου ΠΟΠ
- Αιγοπρόβειο κρέας

- Κατσικάκι ΠΟΠ Ταυγέτου
- Βόειο κρέας
- Χοίρειο Κρέας
- Σηροτροφεία
- Ψάρια
- Ζυμαρικά Πελοποννήσου
- Επιτραπέζια σταφύλια
- Αγκινάρα Ιρίων
- Μελιτζάνα Τσακωνική ΠΟΠ

7.4.2. Δευτερογενής Τομέας

Χαρακτηριστικό του δευτερογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου, αποτελεί η ύπαρξη υπερτοπικών μονάδων, χωρίς να παρουσιάζεται δυνατότητα σύνδεσης με τις άλλες τοπικές δραστηριότητες. Τέτοιες μονάδες αποτελούν τα διυλιστήρια στην Κόρινθο, η μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Μεγαλόπολη και η καπνοβιομηχανία στην Καλαμάτα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου:

Πίνακας 33: Δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Δραστηριότητα	Αριθμός Μονάδων
Κατασκευές	8764
Μεταποίηση	4688
Παροχή ενέργειας/νερού	473
Ορυχεία-Λατομία	70
Κλάδος Τροφίμων	1529
Κατασκευές Μεταλλικών Προϊόντων	907
Βιομηχανία Ξύλου	547
Παραγωγή μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	295
Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος	292

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020, Ιδία Επεξεργασία

Διάγραμμα 2: Δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, « Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020, Ιδία Επεξεργασία

Ο αριθμός των μονάδων του δευτερογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου αντιπροσωπεύει το 6,7% του συνόλου των μονάδων στον δευτερογενή τομέα σε εθνικό επίπεδο. Σημαντικά ποσοστά σε εθνικό επίπεδο κατέχουν και οι μονάδες του παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 34: Βιομηχανικές Μονάδες της περιφέρειας με εθνική εμβέλεια

Μονάδα Παραγωγής	Μέγεθος	Ποσοστό σε εθνικό επίπεδο
Κατασκευή Μηχανημάτων	1.026 μονάδες	38,70%

Κατασκευή Εξοπλισμού Μεταφορών	159 μονάδες	35,70%
Βιομηχανία Τροφίμων	1792 μονάδες	11,20%
Διαχείρισης Αποβλήτων	11 μονάδες	10,30%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΣΠΑ 2007-2013 (2014) «Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020»
, Ιδία Επεξεργασία

Διάγραμμα 3: Βιομηχανικές Μονάδες της περιφέρειας με εθνική εμβέλεια

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΣΠΑ 2007-2013 (2014) «Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020», Ιδία Επεξεργασία

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου έχουν χωροθετηθεί τρεις βιομηχανικές περιοχές. Υπάρχει η Βιομηχανική Περιοχή Τρίπολης, η βιομηχανική περιοχή Καλαμάτας Β' (Μελιγαλάς) και η βιομηχανική περιοχή Καλαμάτας Α'.

7.4.3. Τριτογενής Τομέας

Κυρίαρχοι κλάδοι του Τριτογενούς τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελούν οι κλάδοι του εμπορίου, της επισκευής οχημάτων, των μεταφορών, των ξενοδοχείων και των εστιατορίων.

Δεύτεροι κλάδοι σε ιεραρχία αποτελούν οι κλάδοι της δημόσιας διοίκησης, της άμυνας, της κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευσης, της υγείας και της μέριμνας. Ένας σημαντικός κλάδος του τριτογενούς τομέα για την περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί η διαχείριση της ακίνητης περιουσίας.

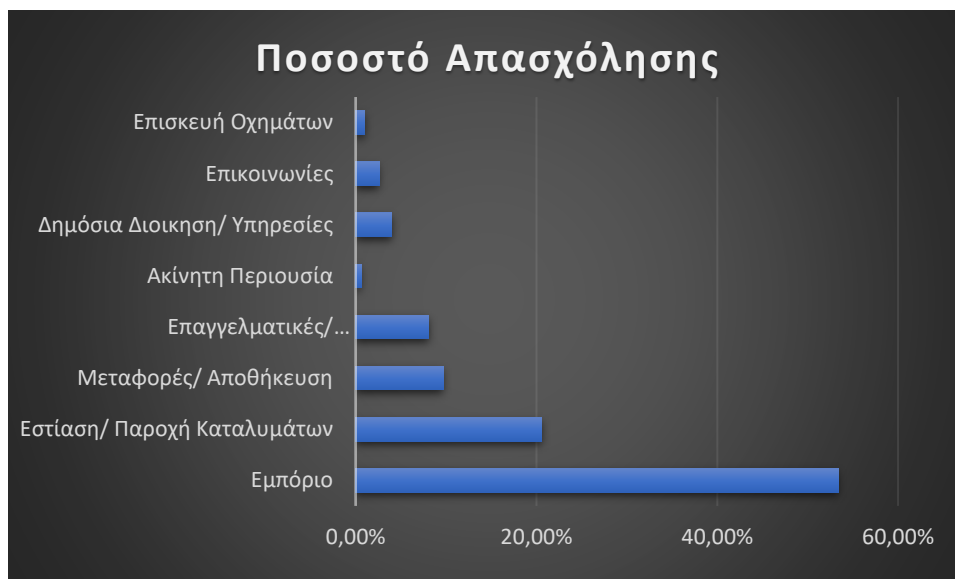
Η απασχόληση στον τριτογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου το 2009 έφτασε τους 82.008 εργαζομένους (4,2% της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα σε εθνικό επίπεδο). Η απασχόληση σε ποσοστά καταγράφεται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 35: Απασχόληση στον τριτογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Δραστηριότητα	Ποσοστό Απασχόλησης
Εμπόριο	53,40%
Εστίαση/ Παροχή Καταλυμάτων	20,60%
Μεταφορές/ Αποθήκευση	9,70%
Επαγγελματικές/ Επιστημονικές Δραστηριότητες	8,10%
Ακίνητη Περιουσία	0,60%
Δημόσια Διοίκηση/ Υπηρεσίες	4,00%
Επικοινωνίες	2,60%
Επισκευή Οχημάτων	1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΣΠΑ 2007-2013 (2014) « Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020», Ιδία Επεξεργασία

Διάγραμμα 4: Απασχόληση στον τριτογενή τομέα στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΣΠΑ 2007-2013 (2014) « Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020», Ιδία Επεξεργασία

7.5. Χάραξη παράκτιας ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου

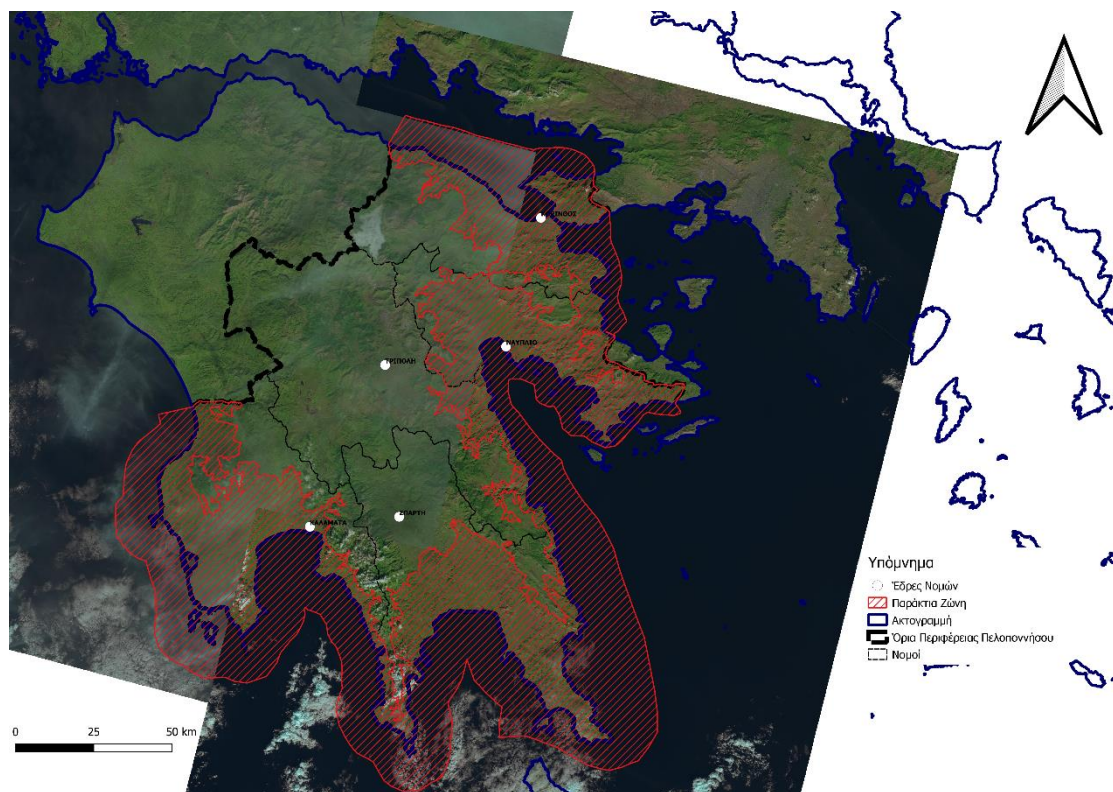
Η παράκτια ζώνη διακρίνεται σε χερσαίο τμήμα και σε θαλάσσιο τμήμα. Το θαλάσσιο τμήμα εκτείνεται από την ακτογραμμή έως τα χωρικά ύδατα, όπου στην περίπτωση της Ελλάδας είναι τα έξι ναυτικά μίλια. (philenews 2018)

Η οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης και του παράκτιου χώρου γενικότερα χαρακτηρίζεται από εγγενή αδυναμία προσδιορισμού, καθώς δεν υπάρχει συγκεκριμένο θεσμικό καθεστώς σε διεθνές εθνικό επίπεδο που να παρέχει μέσω αντικειμενικών κριτηρίων τα ακριβή όρια αλλά και τους περιορισμούς στο χώρο, παρότι έχουν επιχειρηθεί πολλές προσπάθειες (Παπαδόπουλος Α, Καρυμπάλης Ε., Χαλκιάς Χ. 2013)

Ο προσδιορισμός του χερσαίου τμήματος διαφέρει από χώρα σε χώρα και τα κριτήρια χάραξης ποικίλουν. Για την περίπτωση μας το χερσαίο τμήμα θα ξεκινάει από την ακτογραμμή και εκτείνεται έως την ισοϋψή καμπύλη των 600 μέτρων. Μέσα από αναπτυξιακά πλαίσια και νομοθεσία στην χώρα μας (ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό, Ν.2508/99) ο διαχωρισμός του παράκτιου και του ορεινού χώρου είναι η ισοϋψής καμπύλη των 600 μέτρων. Στην περίπτωση όπου η καμπύλη αυτή εκτείνεται στο βάθος

της ενδοχώρας μιας περιοχής ως ανώτατο χερσαίο όριο επιλέγονται τα όρια των παράκτιων δήμων. Ακολουθεί ένας χάρτης με τον προσδιορισμό της παράκτιας ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Χάρτης 9: Χάραξη της παράκτιας ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όπως αναφέρθηκε προηγούμενος η χάραξη του αιγιαλού σε εθνικό επίπεδο ξεκίνησε το 2018 και ολοκληρώθηκε το 2019. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του κτηματολογίου καθώς επίσης και στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης συγκεντρώνονται τα αποτελέσματα της χάραξης.

Εικόνα 13: Χάραξη αιγιαλού στον Δήμο Νοτιάς Κυνουρίας της περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης «2007»

8. Κατευθύνσεις Υπερκείμενου Σχεδιασμού

8.1. Εθνική Χωρική Στρατηγική

Ο νόμος 4447/2016 ορίζει πως η Εθνική Χωρική Στρατηγική αποτελεί κείμενο το οποίο περιλαμβάνει τις βασικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης, τους βασικούς άξονες, τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους χωρικής ανάπτυξης στο επίπεδο της Γενικής Κυβέρνησης και των επιμέρους φορέων της, καθώς και τα προτεινόμενα μέτρα και δράσεις για την υλοποίηση της επιδιωκόμενης ανάπτυξης. (LAWSPOT 2016)

Μόλις θεσμοθετηθεί θα αποτελεί συνέχεια του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ) και αποτελεί ένα κείμενο αρχών και ένα πλαίσιο κανόνων τους οποίους στην συνέχεια, τα επόμενα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού, οφείλουν να καταγράφουν και να εναρμονίζονται με αυτούς τους κανόνες. Η διαμόρφωση, η ιεραρχία και η καταγραφή των επιπέδων χωρικού σχεδιασμού καθώς επίσης και των σχεδίων σε αυτά τα επίπεδα επιτυγχάνεται, βάση των άρθρων 3,5,6,7,8 και 10 του νόμου Ν.4447/2016.

Πίνακας 36: Επίπεδα Χωρικού Σχεδιασμού

Εθνική Κλίμακα	Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α.
	Εθνική Χωρική Στρατηγική
	Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α. (5)
Περιφερειακή Κλίμακα	Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. (12)
Τοπική Κλίμακα	Τ.Χ.Σ
	Ε.Χ.Σ

Πηγή: Λαλένης Κώστας (2016), Ιδία Επεξεργασία

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου Ν.4447/2016 προβλέπεται η θέσπιση της Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής. Μέχρι να θεσπιστεί βρίσκεται σε ισχύ το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης είναι ένα πλαίσιο όπου καλύπτει την Ελλάδα στο σύνολο της. Θεσμοθετήθηκε βάση του νόμου Ν.2742/99 και καταγράφει τις κατευθύνσεις και οδηγίες από διεθνή και ευρωπαϊκά δεδομένα (αποφάσεις της παγκόσμιας διάσκεψης του Ρίο 1992, Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου) καθώς επίσης, γίνεται παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης στην χώρα σε βασικούς τομείς και σε τομείς όπου βρίσκονται σε υστέρηση σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Χαινταρλής Μ. 2004).

Επιπροσθέτως συνοψίζονται οι κατευθύνσεις της χωροταξικής πολιτικής, και συνοψίζει τις ανάγκες και τους τομείς διαπεριφερειακής συνεργασίας. Στο κομμάτι αυτό αναζητείτε εντός του πλαισίου αν συμπεριλαμβάνονται οι κατευθύνσεις από πλαίσια και οδηγίες γύρω από το κομμάτι της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Στην αρχή του πλαισίου αναφέρονται αναλυτικά τα διεθνή και ευρωπαϊκά πλαίσια όπου η χώρα μας λαμβάνει κατευθύνσεις. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν αναφορές για την παράκτια ζώνη στο πλαίσιο, τα πλαίσια και οι οδηγίες όπου φέρουν την υπογραφή της χώρας μας γύρω από το κομμάτι της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης δεν αναφέρονται. Καταγράφονται αναφορές περί προβλημάτων και αιτιών υποβάθμισης του παράκτιου περιβάλλοντος. Τα προβλήματα έχουν να κάνουν σχετικά με τις υποδομές (οδικό δίκτυο), στο υψηλό κόστος συντήρησης και παροχής υπηρεσιών και τέλος στην αλλοίωση του κοινωνικού, περιβαλλοντικού και πολιτιστικού χαρακτήρα των παράκτιων περιοχών.

Αναγνωρίζεται η μοναδικότητα του φυσικού πλούτου των παράκτιων ζωνών (τοπία φυσικού κάλλους, ποικιλομορφία, βιοποικιλότητα κ.α.) και καταγράφεται η ανάγκη κοινής διαχείρισης ζητημάτων (προστασία του περιβάλλοντος, αειφορική διαχείριση των παράκτιων πόρων, οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο παράκτιο μέτωπο) σχετικά με την παράκτια ζώνη.

Αναλυτικότερα στον παράκτιο χώρο, αναπτύσσονται δραστηριότητες οι οποίες δεν είναι συμβατές μεταξύ τους. Δύο δραστηριότητες όπου συναντώνται στην παράκτια ζώνη και προωθείται η ανάπτυξη τους είναι οι υδατοκαλλιέργειες και ο τουρισμός. Το πλαίσιο αυτό εκχωρεί κατευθύνσεις στα κατώτερα σχέδια (ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες, ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό). Όμως οι πιέσεις που ασκούνται στην παράκτια ζώνη είναι έντονες, δημιουργώντας έτσι την ανάγκη θέσπισης ενός σχεδίου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών. Το ΓΠΧΣΑΑ προβλέπει την εκπόνηση πλαισίου για την αειφορική διαχείριση του παράκτιου χώρου και για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Συγκεκριμένα οι κατευθύνσεις του ΓΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο είναι οι εξής:

- Η οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης.
- Υιοθέτηση κατευθύνσεων Ευρωπαϊκών Οδηγιών και πλαισίων για την προστασία της Μεσογείου.

Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο μέρος το ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά, τέθηκε το 2010 σε διαβούλευση και από τότε δεν έχει θεσμοθετηθεί μέχρι σήμερα. Η εκπόνηση του όμως δεν αρκεί, καλό θα ήταν να ακολουθήσει θεσμοθέτηση και εκπόνηση περιφερειακών πλαισίων ΟΔΠΖ όπου θα προσδιορίζεται για κάθε περιφέρεια της χώρας μας:

- Η παράκτια ζώνη και η προώθηση της αειφορικής διαχείρισης της
- Η υφιστάμενη κατάσταση στην παράκτια ζώνη
- Οι αναπτυξιακές ευκαιρίες
- Οι απειλές και τα προβλήματα

Όπως αναφέρθηκε προηγούμενος η Εθνική Χωρική Στρατηγική αποτελεί ένα κείμενο με τις βασικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης. Επομένως, θα πρέπει να ενσωματωθούν στο πλαίσιο αυτό τα πλαίσια και οι ευρωπαϊκές οδηγίες σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης (αποτελούν υποχρεώσεις για την χώρα μας μιας και τα πλαίσια αυτά φέρουν την υπογραφή της χώρας μας ως μέλος). Στην συνέχεια θα πρέπει να εκχωρηθούν κατευθύνσεις στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού για την εκπόνηση σχεδίων για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Περιοχών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

8.2. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες

Σε αυτό το σημείο ακολουθούν ορισμένοι βασικοί ορισμοί για την κατανόηση ορισμένων εννοιών σχετικά με τις Υδατοκαλλιέργειες.

Υδατοκαλλιέργεια: Πρόκειται για την εκτροφή υδρόβιων οργανισμών με την χρήση συγκεκριμένων τεχνικών με σκοπό την αύξηση του αριθμού του πληθυσμού τους (πέραν των φυσικών δυνατοτήτων του οικοσυστήματος τους).

Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Α.Υ.): Πρόκειται για θαλάσσιες περιοχές όπου πληρούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για την ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών.

Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.): Πρόκειται για μονάδες που εγκαθίστανται εντός των περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών, θεσμοθετημένες και οργανωμένες βάση του Ν.2742/1999. Η έκταση τους έχει μέγεθος τα 100 στρέμματα ενώ η καλλιέργεια-παραγωγή ψαριών πρέπει κατ.΄ ελάχιστο να φτάνει τους 2000 τόνους/έτος.

Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (Π.Α.Σ.Μ.): Πρόκειται για μονάδες που εγκαθίστανται εντός των περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών των οποίων η έκταση ξεκινάει από τα 100 στρέμματα (ελάχιστη έκταση) και μπορεί να

φτάσει μέχρι και τα 250 στρέμματα (μέγιστη έκταση). Η μεταξύ τους απόσταση είναι ένα ναυτικό μίλι ενώ η απόσταση από τον αιγιαλό είναι τρία ναυτικά μίλια.

Μεμονωμένες μονάδες: Πρόκειται για μονάδες που εγκαθίστανται εντός των περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών και το μέγιστο όριο της έκτασης τους δεν ξεπερνάει τα 100 στρέμματα. Η μεταξύ τους απόσταση είναι ένα ναυτικό μίλι ενώ η απόσταση από τον αιγιαλό είναι τρία ναυτικά μίλια.

Ιχθυοκλωβός: Το ειδικό πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται ειδικό δίκτυο το οποίο είναι ανάλογο με τις διαστάσεις του κλωβού εντός του οποίου τρέφονται τα ψάρια.

Πλωτές μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας: Πρόκειται για εγκαταστάσεις στην επιφάνεια καθώς και την στήλη του νερού (είτε βρίσκονται σε θάλασσα, είτε σε λίμνη, είτε σε ποτάμι) και αποτελείται από ένα συγκεκριμένο αριθμό κλωβών καθώς και από τις εξέδρες εργασίας.

Πλωτή εξέδρα εργασίας: Πρόκειται για μια ειδική κατασκευή κοντά στους κλωβούς, αγκυροβολημένο με ειδικό σύστημα, όπου εκτελούνται βοηθητικές εργασίες.

Μονάδες Υδατοκαλλιεργειών

Οι μονάδες υδατοκαλλιεργειών χωροθετούνται σε Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών στις οποίες προσδιορίζονται ζώνες είτε με οργανωμένο φορέα διαχείρισης (Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών), είτε με την μορφή άτυπης συγκέντρωσης (Περιοχής Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων). Οι μονάδες συναντιούνται σε:

- Μονάδες θαλάσσιας υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας
- Μονάδες υδατοκαλλιεργειών εσωτερικών γλυκών υδάτων (λίμνες, ποτάμια, πηγές κλπ.)
- Μονάδες υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας σε φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα (λιμνοθάλασσες)

Η χωροθέτηση μονάδων περιλαμβάνει θαλάσσιο και χερσαίο τμήμα. Η οριοθέτηση των περιοχών είχε καθοριστεί στην μελέτη του ΥΠΕΧΩΔΕ «Στρατηγικό Πλαίσιο Κατευθύνσεων για την Ανάπτυξη των Θαλάσσιων Υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα» και έχει διατηρηθεί έως σήμερα.

Ιχθυοκαλλιέργειες: Σχετικά με τις Ιχθυοκαλλιέργειες, στο θαλάσσιο τμήμα φιλοξενούνται εγκαταστάσεις όπου βρίσκονται και τρέφονται καλλιέργειες ιχθύων,

καρκινοειδών, κεφαλόποδων, φυκιών. Οι καλλιέργειες ιχθύων βρίσκονται σε μισθωμένες θαλάσσιες εκτάσεις με την μέθοδο πλωτών κλωβών (κλωβοί- εξέδρες εργασίας) κατάλληλα αγκυροβολημένες. Στο χερσαίο τμήμα οι υποδομές που απαρτίζουν το σύνολο των εγκαταστάσεων είναι οι εξής:

- Εγκαταστάσεις ελλιμενισμού (προβλήτες, γεωτρήσεις)
- Σύστημα άντλησης θαλασσινού νερού και απορροής υδάτων
- Σύστημα όδευσης τροφών (σιλό, σωληνώσεις)
- Αποθήκες
- Φυλάκια
- Χώροι φύλαξης διχτύων
- Κλίβανοι αποτέφρωσης
- Χώροι παραμονής προσωπικού

Εικόνα 14 : Ιχθυοκαλλιέργειες

Πηγή : ΝΗΡΕΥΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (2010)

Οστρακοκαλλιέργειες: Σχετικά με τις οστρακοκαλλιέργειες στο θαλάσσιο τμήμα φιλοξενούνται εγκαταστάσεις όπου βρίσκονται και τρέφονται καλλιέργειες οστράκων. Εκτός από την μέθοδο των πλωτών κλωβών φιλοξενείται επίσης και το πλωτό σύστημα (long line) και το πασαλωτό σύστημα (pole) το οποίο διαθέτει:

- Κυκλικούς πλωτήρες
- Αρθρωτού τύπου εγκαταστάσεις
- Κατακόρυφες στήλες με χρησιμοποίηση δίσκων και πανεριών
- Καλλιέργειες στον βυθό

Σχετικά με το χερσαίο κομμάτι, οι υποδομές που περιλαμβάνει είναι ίδιες με αυτές των ιχθυοκαλλιεργειών.

Εικόνα 15 : Οστρακοκαλλιέργειες

Πηγή : flickr (2009)

Υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων: Η υδατοκαλλιέργειες υδάτων γλυκών υδάτων περιλαμβάνουν ιχθύων, караβίδων, βατράχων καθώς και φυκιών και χωροθετούνται σε πηγές, σε ποτάμια και σε λίμνες. Ανάλογα με την καλλιέργεια που επιλέγεται η πιο συνήθης μέθοδος εκτροφής είναι χρήση δεξαμενών (τσιμεντένιες, χωμάτινες ή άλλου υλικού), κατάλληλα διαμορφωμένες για την παροχή, κυκλοφορία, και αποχέτευση νερού εντός των καλλιεργειών. Στις λίμνες ειδικά γίνεται και με την χρήση πλωτών εγκαταστάσεων εντός των λιμνών. Το χερσαίο τμήμα διαμορφώνεται ανάλογα με το είδος της καλλιέργειας που επιλέγεται.

Υδατοκαλλιέργειες σε φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα: Τέτοια οικοσυστήματα είναι οι λιμνοθάλασσες και σε αυτά τα οικοσυστήματα αναπτύσσεται κυρίως η εκτροφή γόνου. Για την ομαλή λειτουργία των λιμνοθαλασσών οι κατασκευές που συνοδεύουν για την εκτροφή υδρόβιων οργανισμών θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη συνεχή λειτουργία των ιχθυοσυλληπτικών εγκαταστάσεων καθώς και την διαρκή επικοινωνία με την θάλασσα. Οι υποδομές του συγκεκριμένου τύπου υδατοκαλλιεργειών συσχετίζονται με:

- Την εσόδευση γόνου
- Την δημιουργία νηπιακών περιοχών (τάφροι πάχυνσης γόνου)
- Την βελτίωση των συνθηκών εκτροφής (κανάλια κυκλοφορίας νερού, τάφροι διαχείμασης)
- Την εξ αλίευση σε ιχθυοσυλληπτικές εγκαταστάσεις (αναλόγως το είδος και το μέγεθος του γόνου)

Εικόνα 16: Υδατοκαλλιέργειες σε φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα

Πηγή : GaiaΕπιχειρείν (2013)

Περιφέρεια Πελοποννήσου

Σε αυτό το τμήμα του κεφαλαίου θα γίνει αναφορά στην περιφέρεια Πελοποννήσου και συγκεκριμένα αφενός στις δυνατότητες που παρουσιάζει για την αναβάθμιση των υπάρχων μονάδων υδατοκαλλιέργειας, αφετέρου ποιες περιοχές μπορούν να μετατραπούν σε Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΑΥ) και κάτ. επέκταση να φιλοξενήσουν μονάδες υδατοκαλλιεργειών.

Όπως αναφέρθηκε και προηγούμενος ως περιοχές ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών χαρακτηρίζεται έτσι μια περιοχή όταν διαμορφώνει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για την ανάπτυξη Υδατοκαλλιεργειών (ποιότητα υδάτων κ.α.). Διακρίνονται σε πέντε κατηγορίες οι οποίες είναι οι εξής:

- Περιοχές ιδιαίτερα αναπτυγμένες που χρήζουν παρεμβάσεων βελτίωσης, εκσυγχρονισμού των υποδομών, προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος.
- Περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.
- Άλλες περιοχές με σημαντικό υδατοκαλλιεργητικό ενδιαφέρον
- Περιοχές με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον στις οποίες απαιτείται προσαρμογή των όρων εγκατάστασης και λειτουργίας των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χώρου και του περιβάλλοντος.

- Δυσπρόσιτες περιοχές με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.

Εκτός των περιοχών ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών υπάρχουν και οι λεγόμενες «Άλλες Περιοχές» που είναι εκτός των παραπάνω περιπτώσεων με δυνατότητα χωροθέτησης μονάδων υδατοκαλλιέργειας μεμονωμένα. Ακολουθεί ανάλυση των παραπάνω κατηγοριών σχετικά με την περιφέρεια Πελοποννήσου καθώς και οι δυνατότητες που παρουσιάζουν οι περιοχές ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών εντός της περιφέρειας.

Περιοχές ιδιαίτερα αναπτυγμένες που χρήζουν παρεμβάσεων βελτίωσης, εκσυγχρονισμού των υποδομών, προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος.

Πίνακας 37: Περιοχές Ιδιαίτερα αναπτυγμένες

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ	ΝΟΜΟΣ/ΟΙ	ΔΗΜΟΙ	ΚΥΡΙΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ-ΝΟΤΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΒΟΥΡΛΙΑ-ΠΛΑΤΕΙΑ (ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ)	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΑΣΙΝΗΣ-ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΣΟΛΥΓΕΙΑΣ-ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, Ιδία Επεξεργασία

Πρόκειται για περιοχές εντατικής παραγωγής ιχθυοκαλλιεργειών. Σε αυτές τις περιοχές τα χωροταξικά, οικονομικά, και κοινωνικά πλεονεκτήματα εγκατάστασης ιχθυοκαλλιεργειών έχουν έγκαιρα διαγνωστεί και αξιοποιηθεί σε σημαντικό βαθμό. Αν και η παρουσία των μονάδων παραγωγής είναι μεγάλη, δεν αποκλείεται η δυνατότητα περαιτέρω αύξησης της παραγωγής εντός των περιοχών αυτών (στα πλαίσια τήρησης της φέρουσας ικανότητας της κάθε περιοχής). Σαν μέτρα για την αναβάθμιση των υποδομών προτείνονται:

- Η ίδρυση και λειτουργία Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (όπου μπορεί να γίνει αυτή η ενέργεια)
- Εξυχρονισμός και αναβάθμιση των υποδομών (έχει υπολογιστεί ότι θα μειωθούν οι επιπτώσεις στον χερσαίο χώρο)

Περιοχές με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.

Πρόκειται για περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερα πλεονεκτήματα ως αναφορά τα χωροταξικά, τα κοινωνικά, τα οικονομικά και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τους. Αν και υπάρχει μια περιορισμένη συγκέντρωση μονάδων υδατοκαλλιεργειών αυτές οι περιοχές παρουσιάζουν δυνατότητες για την ανάπτυξη περαιτέρω μονάδων υδατοκαλλιεργειών. Δεν συναντάμε όμως στοιχεία και δυνατότητες για περιοχές για την περιφέρεια Πελοποννήσου.

Άλλες περιοχές με σημαντικό υδατοκαλλιεργητικό ενδιαφέρον

Πρόκειται για περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερα πλεονεκτήματα ως αναφορά τα χωροταξικά, τα κοινωνικά, τα οικονομικά και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τους. Σε πολλές από αυτές δεν έχουν αναπτυχθεί μονάδες υδατοκαλλιεργειών ή υπάρχει δραστηριότητα αλλά όχι στον βαθμό που να είναι δυνατή.

Περιοχές με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον στις οποίες απαιτείται προσαρμογή των όρων εγκατάστασης και λειτουργίας των μονάδων υδατοκαλλιέργειας στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χώρου και του περιβάλλοντος.

Πίνακας 38: Περιοχές με Ιδιαίτερη Ευαισθησία

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΝΟΜΟΣ/ΟΙ	ΔΗΜΟΙ	ΚΥΡΙΑ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
----------	----------	-------	--

ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΠΡΕΒΕΖΗΣ-ΑΜΒΑΡΚΙΚΟΥ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΟ-ΣΤΡΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ	ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	ΑΝΑΚΤΟΡΙΟΥ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΣΧΙΖΑ ΣΑΠΙΕΝΤΖΑ (ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ)	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΜΕΘΩΝΗΣ	ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΒΙΣΤΩΝΙΔΑ (ΞΑΝΘΗ)	ΞΑΝΘΗΣ	ΑΒΔΗΡΩΝ	ΟΣΤΡΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΒΙΣΤΩΝΙΔΑ (ΞΑΝΘΗ)	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΑΙΓΕΙΡΟΥ	ΟΣΤΡΑΚΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ

Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, Ιδία Επεξεργασία

Με βάση τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως για την περιφέρεια Πελοποννήσου περιοχή των νησιών Σχίζα Σαπιέντζα στην Π.Ε. Μεσσηνίας (Δήμος Μεθώνης) διαμορφώνουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για την εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων υδατοκαλλιεργειών. Πρόκειται για περιοχές ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας που χαρακτηρίζονται είτε από την απουσία ή και χαμηλή παρουσία μονάδων εντατικής εκτροφής, είτε από τη σημαντική παρουσία παραδοσιακών μονάδων εκμετάλλευσης. Για την ανάπτυξη των υδατοκαλλιεργειών θα πρέπει να λαμβάνονται οι εκάστοτε όροι και ζώνες από τα εκάστοτε σχέδια (ΕΧΣ,ΤΧΣ κ.α.) για τις περιοχές αυτές. Συμπληρωματικά με τις υδατοκαλλιέργειες θα διαμορφωθεί σημαντικό πλεονέκτημα στις περιοχές αυτές για την ανάπτυξη κι άλλων δραστηριοτήτων όπως Αγροτουρισμός, Αλιευτικός Τουρισμός, Γαστρονομικός Τουρισμός, Συνεταιριστικές Οργανώσεις προώθησης προϊόντων κ.α. Υπάρχει και χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Ε.Π. ΑΛΙΕΙΑ 2007-2013 «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών».

Δυσπρόσιτες περιοχές με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών.

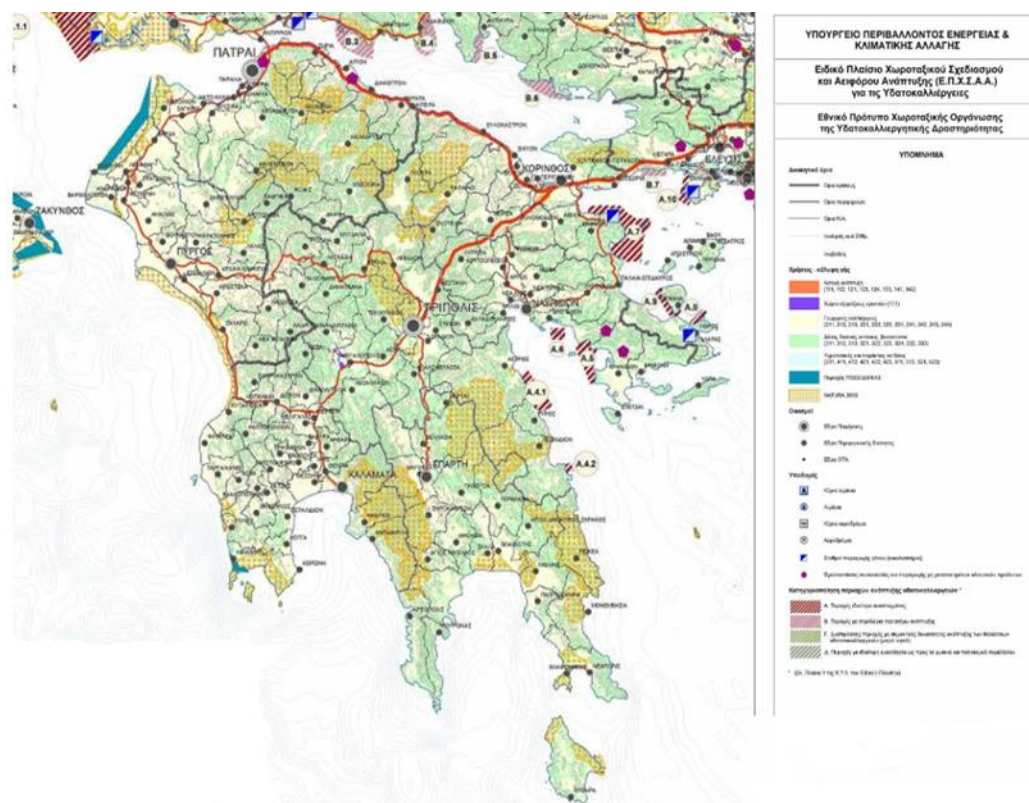
Πρόκειται για περιοχές γενικά πλεονεκτήματα ως αναφορά περιβαλλοντικά και χωροταξικά, καθώς και για τις δυνατότητες εγκατάστασης μονάδων υδατοκαλλιεργειών τα οποία μένουν αναξιοποίητα. Όμως ένα σημαντικό πρόβλημα αυτών των περιοχών είναι αυτό της προσβασιμότητας και συγκεκριμένα ως προς τα

αστικά κέντρα καθώς και ως προς τις πύλες εισόδου-εξόδου των περιφερειακών ενοτήτων στις οποίες ανήκουν. Δεν συναντάμε όμως στοιχεία και δυνατότητες για περιοχές για την περιφέρεια Πελοποννήσου.

Άλλες Περιοχές

Πρόκειται για περιοχές στις οποίες επιτρέπεται η μεμονωμένη χωροθέτηση καθώς και εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων υδατοκαλλιεργειών με την προϋπόθεση να πληρούν μια σειρά από όρους και χαρακτηρίστηκα. Δεν συναντάμε όμως στοιχεία και δυνατότητες για περιοχές για την περιφέρεια Πελοποννήσου.

Χάρτης 10: Πρότυπο χωρικής οργάνωσης των υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα (Περιφέρεια Πελοποννήσου)

Πηγή: Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις
Υδατοκαλλιέργειες

8.3. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Πρόκειται για ένα στρατηγικό πλαίσιο στο οποίο συγκεντρώνονται οι κατευθύνσεις για την ανάπτυξη εγκαταστάσεων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Ελλάδα (αιολική, γεωθερμική, ηλιακή κ.α.) σύμφωνα με τα πρότυπα και τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε πρώτο βαθμό αναγνωρίζεται το γεγονός ότι προέχει η προστασία του περιβάλλοντος και του χαρακτήρα ορισμένων ιδιαίτερων περιοχών (παράκτιος χώρος, νησιωτικός χώρος) και εν συνεχεία να προωθείτε η εγκατάσταση και η λειτουργία μονάδων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας είναι μη ορυκτές μορφές ενέργειας όπως η αιολική ενέργεια, η κυματική ενέργεια, η παλιρροιακή ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια, η ενέργεια από βιομάζα και η γεωθερμική ενέργεια. Στην παράκτια ζώνη κυρίως μπορούν να αναπτυχθούν εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης της αιολικής ενέργειας, της κυματικής ενέργειας και της παλιρροιακής ενέργειας.

Ο Εθνικός χώρος σύμφωνα με το αιολικό δυναμικό διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

- Στην Ηπειρωτική Ελλάδα
- Στην Αττική
- Στα κατοικημένα νησιά του Ιονίου του Αιγαίου και την Κρήτη
- Στα ακατοίκητα νησιά και τον υπεράκτιο θαλάσσιο χώρο

Η κατανομή των περιοχών που παρουσιάζουν αιολικό δυναμικό στην Ηπειρωτική Ελλάδα είναι η εξής:

- **Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας:** Πρόκειται για περιοχές (πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ) όπου διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα για την εγκατάσταση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και επίσης πληρούν τους στόχους του παρόντος πλαισίου. Το ποσοστό κάλυψης είναι 8% του πρωτοβάθμιου ΟΤΑ ή αλλιώς 1,05 τυπικές ανεμογεννήτριες ανά 1000 στρέμματα. Ο κύκλος ζωής του αιολικού πάρκου είναι τα 25 έτη.
- **Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας:** Πρόκειται για όσες περιοχές (πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ) δεν είναι περιοχές αιολικής προτεραιότητας. Το ποσοστό κάλυψης είναι 5% ή αλλιώς 0,66 τυπικές ανεμογεννήτριες ανά 1000 στρέμματα.

Στην συνέχεια καταγράφονται για περιοχές ορισμένοι κανόνες χωροθέτησης και ορισμένοι περιορισμοί. Για παράδειγμα στα νησιά η εγκατάσταση μονάδων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας επιτρέπεται σε όσα νησιά είναι διασυνδεδεμένα με το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας του ηπειρωτικού χώρου. Η χωροθέτηση των μονάδων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας απαγορεύεται σε περιοχές όπου βρίσκονται σε καθεστώς προστασίας του τοπίου.

Στον θαλάσσιο χώρο η εγκατάσταση μονάδων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας επιτρέπεται σε θαλάσσιες περιοχές όπου παρουσιάζουν αιολικό δυναμικό προς εκμετάλλευση, δεν υπάγονται σε καθεστώς απαγόρευσης (διότι μπορεί να εμπλέκονται σε κάποιο πρόγραμμα παρακολούθησης ή να αποτελούν περιοχές προστασίας) και δεν εμποδίζει άλλες χρήσεις η εγκατάσταση (ναυσιπλοΐα, θαλάσσια πάρκα). Ακόμα, απαγορεύεται η εγκατάσταση σε κλειστούς κόλπους (άνοιγμα μικρότερο των 1.500 μέτρων).

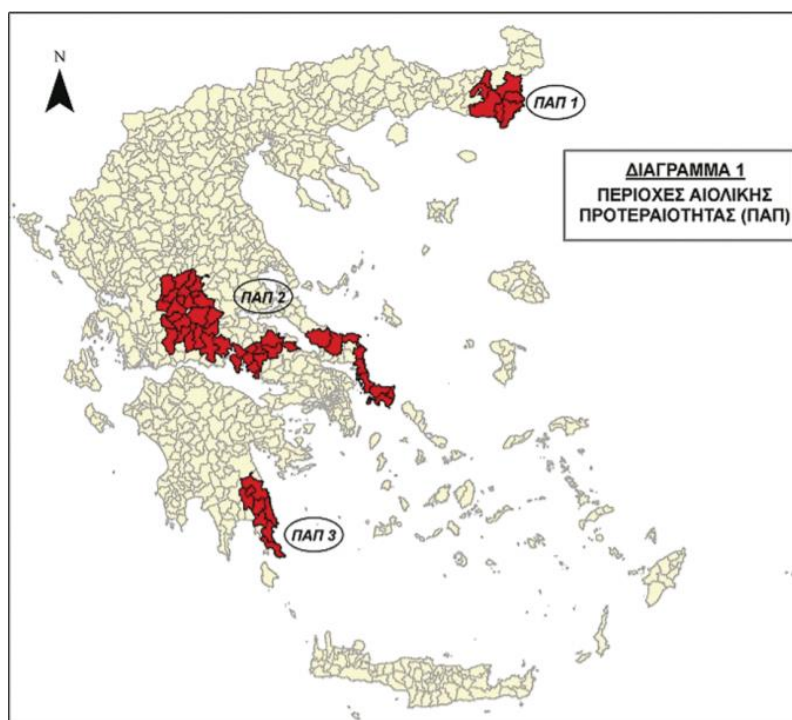
Στην Πελοπόννησο καταγράφονται ορισμένοι δήμοι (εμπεριέχονται και παράκτιοι δήμοι) οι οποίοι αποτελούν Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Πελοπόννησος ΠΑΠ 3) οι οποίες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 39: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας

Π.Ε. Λακωνίας	Π.Ε. Αρκαδίας
Δήμος Βοϊών	Δήμος Λεωνιδίου
Δήμος Γερωνθρών	Κοινότητα Κοσμά
Δήμος Ζάρακα	
Δήμος Μολάων	
Δήμος Μονεμβασίας	
Δήμος Νιάτων	

Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ για τι ΑΠΕ, Ιδία Επεξεργασία

Εικόνα 17: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας

Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ, Ιδία Επεξεργασία

Έχει υπολογιστεί ότι η Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας 3 μπορεί να φιλοξενήσει 478 τυπικές ανεμογεννήτριες οι οποίες θα παράγουν ενδεικτικά 955 MW ρεύματος. Στο παράρτημα 2 του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, παρουσιάζονται οι

ασυμβίβαστες χρήσεις και ποιες αποστάσεις πρέπει να τηρηθούν από αυτές για την χωροθέτηση αιολικών πάρκων.

Πίνακας 40: Ασυμβίβαστες Χρήσεις και Κριτήρια Χωροθέτησης

Ασυμβίβαστες Χρήσεις	Ελάχιστες Αποστάσεις
Υγρότοποι RAMSAR	Κρίνεται κατά περίπτωση από την ΕΠΟ
Ακτές που περιλαμβάνονται σε πρόγραμμα παρακολούθησης	1500 μέτρα
Ενάλια πολιτιστική κληρονομιά παγκόσμιας σημασίας	3000 μέτρα
Κηρυγμένα Πολιτιστικά Μνημεία και Ιστορικοί Τόποι	500 μέτρα
Τουριστικοί/Δυναμικοί Οικισμοί	1000 μέτρα από το όριο του οικισμού
Παραδοσιακοί Οικισμοί	1500 μέτρα από το όριο του οικισμού
Λοιποί Οικισμοί	500 μέτρα από το όριο του οικισμού
Ιερές Μονές	500 μέτρα από τα όρια της μονής
Μεμονωμένες Μόνιμες Κατοικίες	Εξασφάλιση Ελάχιστου επιπέδου θορύβου
Οδικό δίκτυο	Απόσταση 1,5d από το όριο απαλλοτρίωσης (d διάμετρος ανεμογεννήτριας)
Γραμμές υψηλής τάσης	Απόσταση 1,5d από τα όρια των γραμμών
Υποδομές Τηλεπικοινωνιών	Κατά περίπτωση μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου φορέα
Ιχθυοκαλλιέργειες	Απόσταση 1,5d
ΠΟΤΑ και άλλοι οργανωμένοι υποδοχείς	1000 μέτρα από τα όρια του φορέα

Πηγή: ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ, Ιδία Επεξεργασία

Σχετικά με το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ παρατηρούμε πως δεν έχει γίνει κατηγοριοποίηση του εθνικού χώρου για άλλες ανανεώσιμες μορφές ενέργειες όπως για παράδειγμα η κυματική, η παλιρροιακή καθώς επίσης δεν υπάρχουν αναφορές για την χωροθέτηση των ανάλογων μονάδων εκμετάλλευσης. Παρά το γεγονός ότι έχει γίνει κατηγοριοποίηση του εθνικού χώρου για την εκμετάλλευση του αιολικού δυναμικού, δεν καταγράφονται οι δυνατότητες χωροθέτησης υπεράκτιων αιολικών πάρκων. Η μόνη αναφορά για τις παραπάνω μορφές ΑΠΕ εντός του πλαισίου είναι, πως για την χωροθέτηση μονάδων εκμετάλλευσης πρέπει να κατατεθεί και να εγκριθεί ειδική μελέτη στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Οι κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εκχωρούνται στα κατώτερα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού.

Σε άλλες μορφές Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας οι οποίες σχετίζονται με τον παράκτιο χώρο είναι η ηλιακή, η παλιρροιακή, η κυματική και η γεωθερμική ενέργεια. Εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης ηλιακής ενέργειας χωροθετούνται σε περιοχές οι οποίες είναι άγονες-βραχώδεις και να τηρούν τα κριτήρια που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Για την εκμετάλλευση της παλιρροιακής, της κυματικής και της γεωθερμικής ενέργειας πρέπει να εκπονηθεί ολοκληρωμένη μελέτη εκμετάλλευσης του δυναμικού που παρουσιάζεται σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

8.4. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία είναι και αυτό ένα στρατηγικό πλαίσιο το οποίο αναφέρεται στην οργάνωση της βιομηχανίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Αναφέρει πως η βιομηχανία στην Ελλάδα συγκεντρώνεται σε πρώτο βαθμό στα μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) και στις περιφέρειες οι οποίες βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με τα μητροπολιτικά κέντρα.

Σχετικά με την παράκτια ζώνη καταγράφεται το γεγονός ότι στην κρίσιμη παραθαλάσσια ζώνη πρέπει να αποθαρρύνεται η χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων. Η κατεύθυνση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη σε ζώνες όπου χαρακτηρίζονται ως

προτεραιότητας για τον τουρισμό και τον παραθερισμό. Χωροθέτηση μονάδων βιομηχανίας επιτρέπεται μόνο σε απόσταση 350 μέτρων από τον αιγιαλό ή από την ακτογραμμή για περιοχές όπου δεν έχει χαραχτεί ο αιγιαλός.

Σχετικά με την περιφέρεια Πελοποννήσου η αναπτυξιακή στρατηγική για την βιομηχανία συγκεντρώνεται γύρω από ορισμένες συνιστώσες με μια από αυτές να αναφέρει ότι προέχει η προστασία των παράκτιων ζωνών και πως πρέπει να αποθαρρύνεται η ανάπτυξη της βιομηχανίας εντός των παράκτιων ζωνών. Αναφέρεται η ύπαρξη και λειτουργία βιομηχανικών μονάδων εθνικής σημασίας, οι οποίες βρίσκονται στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Αυτές οι μονάδες είναι τα διυλιστήρια στην περιφερειακή ενότητα Κορινθίας, το εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ στην Μεγαλόπολη και η καπνοβιομηχανία στην Καλαμάτα.

Εν συνεχεία καταγράφονται το χωροταξικό πρότυπο της Βιομηχανίας στην περιφέρεια, οι προτεραιότητες σε κλαδικό επίπεδο, η οργανωμένη χωροθέτηση της Βιομηχανίας, πολιτικές χρήσεων γης σχετικά με την διάσπαρτη χρήση της βιομηχανίας, οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες που ενδεχομένως να προκληθούν από την ανάπτυξη της βιομηχανίας και τέλος οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκληθούν από την ανάπτυξη της βιομηχανίας (μας αφορά το αντικείμενο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην παράκτια ζώνη) για τις περιφερειακές ενότητες.

Σχετικά με την περιφερειακή ενότητα Αργολίδας προτείνεται η συγκέντρωση της βιομηχανίας σε μια ζώνη με επίκεντρο το Άργος και πρέπει να αποφευχθεί η εξάπλωση της στο υπόλοιπο της περιφερειακής ενότητας. Πρέπει να γίνουν εκμεταλλεύσιμες και οι υπάρχουσες υποδομές όπως το λιμάνι του Ναυπλίου και ο οδικός άξονας Κορίνθου-Καλαμάτας.

Σχετικά με την περιφερειακή ενότητα Αρκαδίας, η βιομηχανία συγκεντρώνεται στην Τρίπολη (ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης) και στην Μεγαλόπολη (μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ΔΕΗ). Δεν καταγράφονται περιβαλλοντικά προβλήματα και οι νέες δραστηριότητες πρέπει να έχουν επίκεντρο την Τρίπολη, ενώ όπου υπάρχει συγκριτικό πλεονέκτημα στον Τουρισμό (παραθεριστικός τουρισμός) πρέπει να δίνετε προτεραιότητα σε αυτό και να γίνεται εκμεταλλεύσιμο.

Σχετικά με την περιφερειακή ενότητα Κορινθίας υπάρχει έντονη ανάπτυξη της βιομηχανίας μιας και αποτελεί δορυφόρο του μητροπολιτικού κέντρου της Αττικής. Οι δυνατότητες ανάπτυξης στην περιοχή έχουν να κάνουν με το γεγονός ότι η

περιφερειακή ενότητα Κορινθίας διαθέτει σιδηροδρομικό δίκτυο, διαθέτει πρωτεύον εθνικό οδικό δίκτυο και προσελκύει περισσότερες βιομηχανικές δραστηριότητες της μητρόπολης Αθήνας. Οι περιβαλλοντικές πιέσεις είναι πολλές και πρέπει να θεσπιστούν μέτρα αντιμετώπισης μιας και οι βιομηχανικές μονάδες έχουν μεσοπρόθεσμη υποχρεωτική παρουσία στην περιοχή.

Σχετικά με την περιφερειακή ενότητα Λακωνίας η βιομηχανική δραστηριότητα βασίζεται στην μεταποίηση αγροτικών προϊόντων. Εστιάζεται στην πόλη της Σπάρτης με σκοπό την προστασία και διατήρηση της γεωργικής γης. Προτείνεται για αυτόν τον λόγο μέσω του πολεοδομικού σχεδιασμού η εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρηματικών πάρκων μέσης και χαμηλής όχλησης.

Σχετικά με την περιφερειακή ενότητα Μεσσηνίας η συγκέντρωση της βιομηχανικής δραστηριότητας λαμβάνει χώρα στις δύο Βιομηχανικές Περιοχές (Καλαμάτα-Μελιγαλάς). Όμως η ύπαρξη των δύο αυτών βιομηχανικών περιοχών δεν έχει προσελκύσει ενδιαφέρον για επενδύσεις. Το παραλιακό μέτωπο την περιφερειακής ενότητας προσφέρεται για την τουριστική ανάπτυξη. Ενισχύεται με την λειτουργία του οργανωμένου υποδοχέα, όμως επιλεκτικές παροχές για την χωροθέτηση βιομηχανίας πρέπει να παρέχονται χωρίς όμως να προσδιορίζεται ο βαθμός όχλησης, η βιομηχανική δραστηριότητα και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

8.5. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό, είναι ένα στρατηγικό πλαίσιο, με βάση το οποίο οργανώνεται η παραγωγική δραστηριότητα του Τουρισμού σε εθνικό επίπεδο. Το πρώτο ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό θεσμοθετήθηκε το 2009 ενώ το δεύτερο το 2013. Το δεύτερο ακυρώθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας μιας και βρίσκεται σε διαδικασία θεσμοθέτησης καινούριο ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό. Παρόλα αυτά θα εξετάσουμε και στα δύο πλαίσια τις κατευθύνσεις που δίνονται για την ανάπτυξη του τουρισμού στην παράκτια ζώνη.

8.5.1 ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό (2009)

Βασική προϋπόθεση αποτελεί η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος (στην προκειμένη περίπτωση το περιβάλλον και ο χαρακτήρας της παράκτιας ζώνης) με σκοπό την επιβίωση και την ανταγωνιστικότητα του τομέα. Στοχεύετε επίσης η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος και η προστασία της βιωσιμότητας των πόρων (προστασία των υδάτινων πόρων και της βιοποικιλότητας).

Στην συνέχεια εντός του πλαισίου έχουμε την κατηγοριοποίηση του εθνικού χώρου σε περιοχές σύμφωνα με το τουριστικό τους προϊόν. Οι περιοχές αυτές είναι:

- Ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές
- Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές
- Περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος με μειονεκτικά χαρακτηρίστηκα και άλλες κυρίαρχες χρήσεις
- Μητροπολιτικές περιοχές
- Παράκτιες περιοχές και νησιά
- Ορεινές περιοχές
- Πεδινές και Ημιορεινές περιοχές
- Περιοχές δικτύου Natura 2000
- Παραδοσιακοί Οικισμοί
- Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία

Οι γενικές κατευθύνσεις που δίνονται για την χωρική οργάνωση του τουρισμού είναι η εξής:

- Προσδιορισμός των ζωνών προστασίας, της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, των φυσικών πόρων και του τοπίου (απαγόρευση δόμησης)
- Καθορισμός ζωνών τουριστικής ανάπτυξης στις εκτός σχεδίου περιοχές.
- Λαμβάνεται υπόψη η φέρουσα ικανότητα των περιοχών και τα όρια αντοχής των πόρων.

Οι κατευθύνσεις που δίνονται για τις παράκτιες ζώνες είναι η εξής:

- Περιορισμός χρήσεων οι οποίες δεν είναι συμβατές με τον τουρισμό (βιομηχανική δραστηριότητα)
- Προώθηση δράσεων αποκατάστασης της αισθητικής του τοπίου και αναβάθμισης της λειτουργίας του χώρου.

- Διατήρηση των φυσικών χαρακτηριστικών σε ορισμένα τμήματα της ακτογραμμής.
- Ελάχιστη απόσταση από τον αιγιαλό 50 μέτρα.
- Επέκταση υπάρχων τουριστικών μονάδων με βάση το καθεστώς το οποίο θεσμοθετήθηκαν.

Τουρισμός-Βιομηχανία: Σε περιοχές με αναπτυγμένη/ αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα επιτρέπεται η βιομηχανία μέσης και χαμηλής όχλησης υπό το καθεστώς οργανωμένων υποδοχών.

Τουρισμός-Υδατοκαλλιέργειες: Απαγορεύονται οι υδατοκαλλιέργειες σε ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Στις αναπτυσσόμενες επιτρέπεται η λειτουργία μονάδων υδατοκαλλιεργειών σε διακριτά τμήματα ή υπό το καθεστώς οργανωμένου υποδοχέα.

Τουρισμός-Εξόρυξη: Απαγορεύεται η δραστηριότητα εξόρυξης σε περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μια περιοχή μπορεί να παρουσιάζει παραπάνω από δύο χαρακτηρίστηκα-ταυτότητες (να είναι παράκτια περιοχή και ανεπτυγμένη τουριστικά περιοχή).

8.5.2 ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό (2013)

Σε σχέση με το προηγούμενο ΕΠΧΣΑΑ δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ως προς το περιεχόμενο τους. Σε πρώτο βαθμό έχουμε την αναγνώριση ότι προέχει η προστασία του περιβάλλοντος, του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς, μιας και χωρίς αυτά τα στοιχεία δεν συγκροτείται τουριστικό προϊόν.

Στην συνέχεια γίνεται η κατηγοριοποίηση του εθνικού χώρου σε περιοχές τουριστικής εκμετάλλευσης:

- Αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες περιοχές
- Περιοχές για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Μητροπολιτικές περιοχές
- Νησιά και παράκτιες περιοχές
- Ορεινές περιοχές
- Πεδινές και ημιορεινές περιοχές
- Περιοχές προστασίας

- Προστατευόμενοι και εγκαταλελειμμένοι οικισμοί
- Αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία και ιστορικοί τόποι

Οι κατευθύνσεις που δίνονται από το πλαίσιο για την παράκτια ζώνη είναι οι εξής:

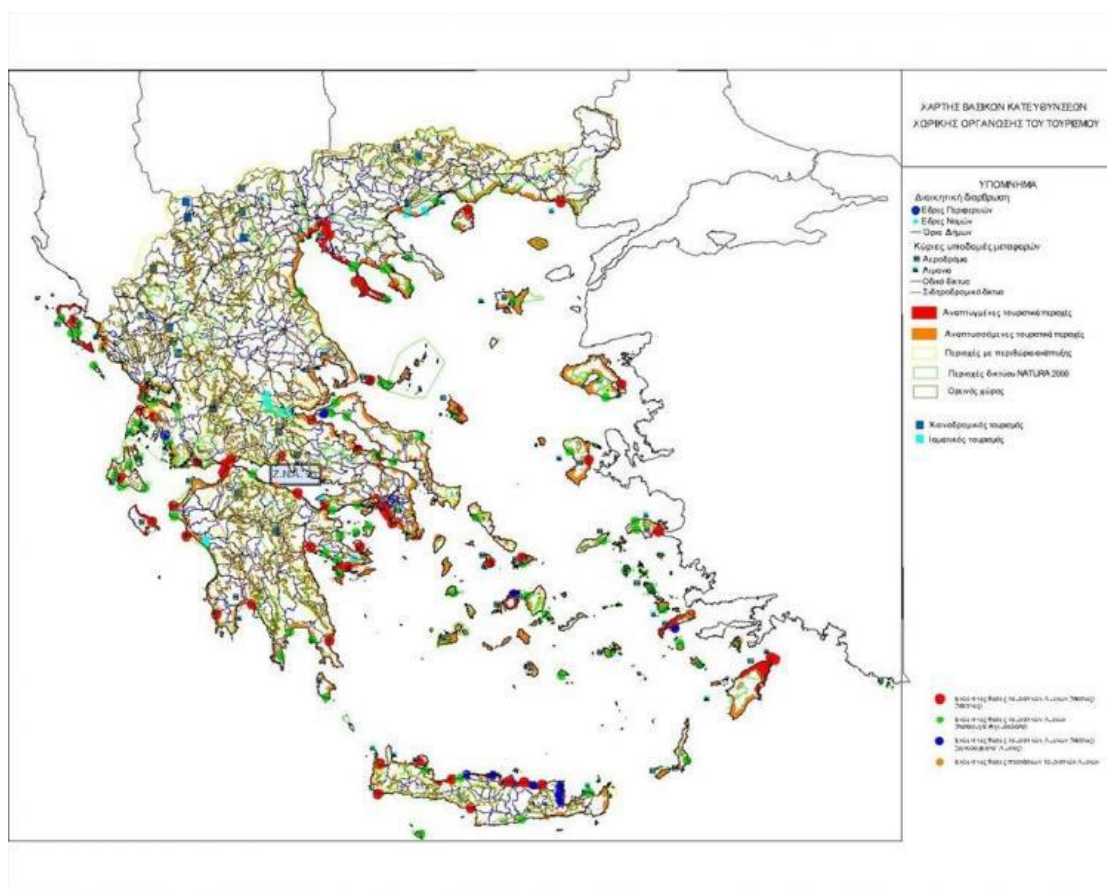
- Περιορισμός δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων μη συμβατών με την τουριστική δραστηριότητα, σε αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Στις αναπτυσσόμενες επιτρέπεται η χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων βιομηχανίας μέσης και χαμηλής όχλησης.
- Προώθηση δράσεων αποκατάστασης της αισθητικής του τοπίου και ενίσχυσης της λειτουργίας του χώρου.

Οι κατευθύνσεις γύρω από το κομμάτι της βιομηχανίας και των υδατοκαλλιεργειών δεν άλλαξαν με εξαίρεση το κομμάτι της εξόρυξης.

Τουρισμός-Εξόρυξη: Σε περιοχές προτεραιότητας του Τουρισμού απαγορεύεται η εξορυκτική δραστηριότητα και η επεξεργασία του εξορυκτικού προϊόντος. Αν βρεθούν νέα κοιτάσματα σε αυτές τις περιοχές ύστερα από την συνεκτίμηση κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων τότε αυτή η δραστηριότητα θα λαμβάνει χώρα εφαρμόζοντας σύγχρονες μεθόδους εξόρυξης.

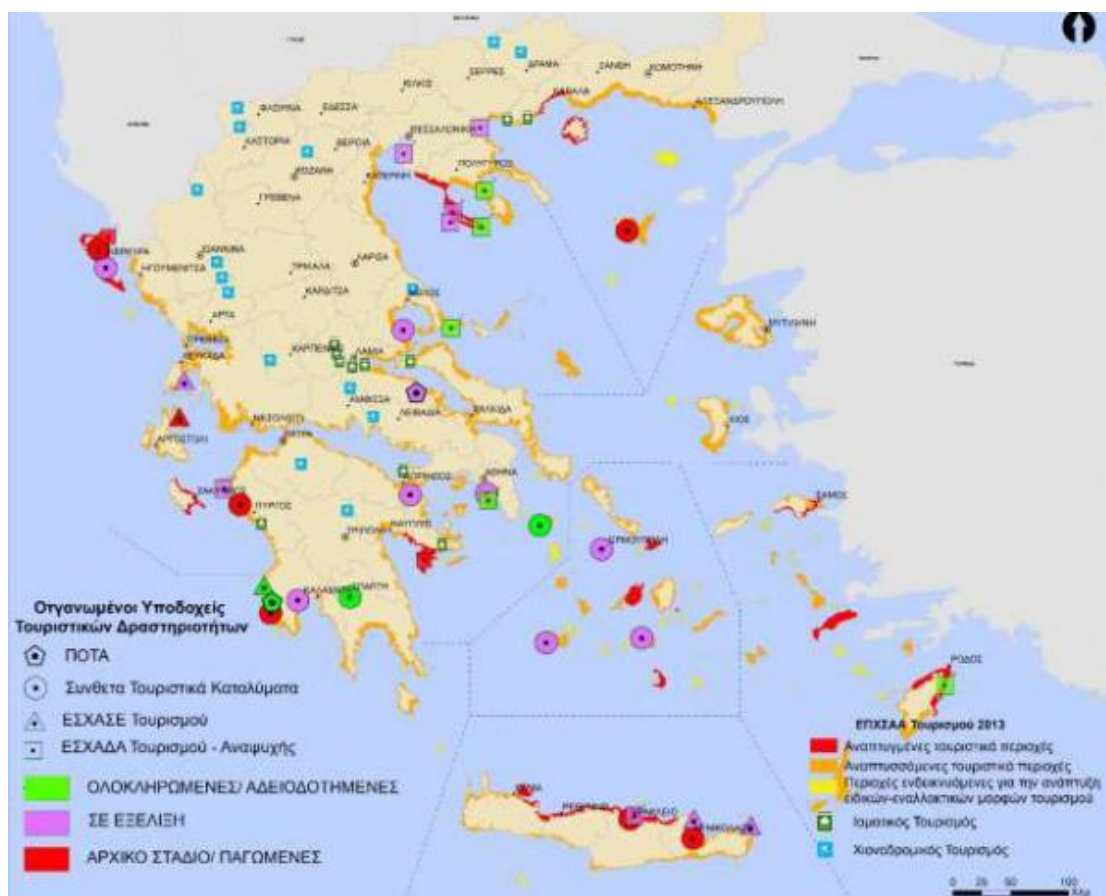
Χάρτης 11: Υφιστάμενη Κατάσταση και Κατευθύνσεις για τον Τουρισμό

Πηγή: Βαρλάμη Τέτα (2015)

Με βάση τον παραπάνω χάρτη παρατηρούμε ότι αρκετές από τις ακτές τις Πελοποννήσου εντάσσονται στις Ανεπτυγμένες Τουριστικά Περιοχές ενώ τμήμα του χερσαίου τμήματος εντάσσεται στις Αναπτυσσόμενες Τουριστικά Περιοχές. Σε αρκετά τμήματα της παράκτιας ζώνης αναπτύσσονται εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως για παράδειγμα Αγροτουρισμός, Θρησκευτικός τουρισμός κ.α.

Χάρτης 12: Οργανωμένοι Υποδοχείς για τον Τουρισμό

Πηγή: Ecopress (2017)

Στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου ο μόνος οργανωμένος υποδοχέας ο οποίος βρίσκεται σε λειτουργία σήμερα είναι η Περιοχή Οργανωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης στην Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας. Οι υπόλοιπες βρίσκονται σε διαδικασία εκπόνησης της μελέτης, ενώ ένας οργανωμένος υποδοχέας είναι σε αρχικό στάδιο.

8.6. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου

8.6.1 Περιφερειακό πλαίσιο 2003

Στο περιφερειακό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για την περιφέρεια Πελοποννήσου που θεσμοθετήθηκε το 2003, τα στοιχεία που παρατηρούμε αφορούν κυρίως για την αειφορική διαχείριση του παράκτιου χώρου

καθώς και με τις θαλάσσιες υποδομές (λιμάνια). Αρχικά, καταγράφονται προοπτικές στον νότο της Περιφέρειας (νότιο Αιγαίο Πέλαγος). Με τις κατάλληλες πολιτικές, υπηρεσίες και εγκαταστάσεις θα δημιουργηθούν σημαντικές εμπορευματικές λιμενικές εγκαταστάσεις (αναδιανομή της θαλάσσιας κίνησης). Επιτυγχάνεται έτσι ζεύξη σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η αξιοποίηση του παράκτιου χώρου θα πρέπει να είναι ελεγχόμενη (προστασία και διαχείριση). Από το πλαίσιο ορίζονται ως παράκτιοι τοπικοί πόλοι ανάπτυξης οι εξής οικισμοί:

- Λουτράκι
- Κρανίδι
- Άστρος
- Λεωνίδιο
- Γύθειο
- Νεάπολη
- Σκάλα
- Μεσσήνη
- Πύλος
- Κυπαρισσία
- Καρδαμύλη
- Αρεόπολη

Από το πλαίσιο επίσης προτείνεται η θέσπιση νέων αναπτυξιακών κινήτρων για τον Τουρισμό σε παράκτιες περιοχές καθώς και σε κορεσμένες παράκτια τουριστικά περιοχές. Οι κυριότερες προτάσεις για τον παράκτιο χώρο είναι οι εξής:

- Ο έλεγχος και η προστασία των παράκτιων υδροφόρων πόρων (υπεράντληση/ υφαλμύρωση)
- Η προστασία των ακτών από τις πιέσεις ανάπτυξης με την οριοθέτηση των φυσικών και ανθρωπογενών γραφικών ενοτήτων του παράκτιου χώρου και εκπόνηση των αντίστοιχων διαχειριστικών σχεδίων (Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο)
- Η άμεση οριοθέτηση όλων των παράκτιων οικισμών σε απόσταση τουλάχιστον ενός χιλιομέτρου από την ακτογραμμή

- Ο καθορισμός του αιγιαλού σε όλο το μήκος της ακτής
- Ο προσδιορισμός και η οριοθέτηση των σημαντικών ρεμάτων εντός του παράκτιου ΟΤΑ
- Η θεσμοθέτηση όλων των περιοχών προστασίας εντός της παράκτιας ζώνης και σύσταση και λειτουργία φορέων διαχείρισης.
- Η εκπόνηση ΤΧΣ με τα οποία θα είναι δυνατή η ανάπτυξη ΠΕΡΠΟ καθώς και συγκεκριμένων ζωνών ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων στα όρια των παράκτιων ΟΤΑ.
- Η απαγόρευση διάνοιξης ιδιωτικών και αγροτικών οδών σε απόσταση μικρότερη τουλάχιστον 100 μέτρα από την ακτογραμμή (κρίσιμη ζώνη)
- Ο έλεγχος και προστασία από τη ρύπανση των χερσαίων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων (φυτοφάρμακα, απορρίμματα κ.α.)
- Η προώθηση των έργων βιολογικών καθαρισμών και παράλληλα οργάνωση του τρόπου συλλογής, αποκομιδής, μεταφόρτωσης και υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων στους ΧΥΤΑ του κάθε νομού
- Η υγειονομική πιστοποίηση καταλληλότητας ακτών για κολύμβηση

Σχετικά με τις υποδομές στον παράκτιο χώρο και κυρίως τα λιμάνια, προτείνεται η δημιουργία θαλάσσιων διαδρομών (Εθνική- Διαπεριφερειακή- Ευρωπαϊκή εμβέλεια). Συγκεκριμένα:

- Λιμάνι Αγ. Θεοδώρων και ζεύξη με τον ευρύτερο Εθνικό και Μεσογειακό Χώρο
- Λιμάνι Καλαμάτας και ζεύξη με Κρήτη-Ιταλία-Μεσόγειο
- Λιμάνι Καλαμάτας και ζεύξη με Πάτρα-Αδριατική
- Λιμάνι Γυθείου και ζεύξη με Κρήτη
- Λιμάνι Ναυπλίου και ζεύξη με Πειραιά-νησιά Σαρωνικού- Κυκλάδες

Για την δημιουργία των παραπάνω θαλάσσιων διαδρομών πρέπει να υλοποιηθεί η επέκταση των λιμένων Καλαμάτας, Γυθείου, και Ναυπλίου (σημαντικών στο νέο διεθνές σύστημα συνδυασμένων μεταφορών).

Σχετικά με τις Ιχθυοκαλλιέργειες παρατηρείται στις περιφερειακές ενότητες Κορινθίας και Αργολίδας είναι εγκατεστημένος σημαντικός αριθμός μονάδων Ιχθυοκαλλιεργειών σε λειτουργία. Έχουν ανασταλεί οι διαδικασίες χωροθέτησης νέων

μονάδων Ιχθυοκαλλιέργειών ώστε να μην δημιουργείται σύγκρουση με άλλους τομείς (π.χ. τουρισμός).

8.6.2 Αναθεώρηση περιφερειακού πλαισίου

Η αναθεώρηση του περιφερειακού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για την περιφέρεια Πελοποννήσου, αρχικά θέτει στρατηγικές επιλογές προτεραιότητας οι οποίες συνοψίζονται σε τρεις πυλώνες:

- Την ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού των υδατοκαλλιέργειών
- Την πολύμορφη τουριστική ανάπτυξη (Εναλλακτικός τουρισμός, Θαλάσσιος τουρισμός, Καταδυτικά πάρκα)
- Την υλοποίηση του ΠΠΧΣΑΑ από τα υποκείμενα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού(Παροχή κατευθύνσεων στα ΓΠΣ, ΤΧΣ, ΣΧΟΟΑΠ)

Σχετικά με το κομμάτι των λιμενικών υποδομών στα πλαίσια της δημιουργίας ενός στρατηγικού χαρακτήρα σχετικά με τις μεταφορές, προτείνεται η αναβάθμιση και η ανάδειξη του λιμένα Καλαμάτας σε κύρια πύλη εισόδου στην Ευρωπαϊκή αγορά. Είναι μια ιδέα η οποία θα δώσει έναν αέρα εξωστρέφειας για την περιφέρεια μιας και θα ενισχύσει τον τομέα των εξαγωγών σε όλους τους δυναμικούς κλάδους της περιφέρειας. Ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να ενισχύσει την συγκεκριμένη ιδέα είναι η δημιουργία «Ειδικών Οικονομικών Ζωνών» με σκοπό να προσελκύσει επενδύσεις σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Επίσης στο κομμάτι των θαλάσσιων υποδομών αναφέρεται και προτείνεται η δικτύωση των οργανωμένων υποδομών τουρισμού μέσω «Ζωνών Ναυσιπλοΐας Αναψυχής». Στην περιφέρεια υπάρχουν τέσσερις τέτοιες Ζώνες οι οποίες είναι:

- «Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής» στην Δυτική Πελοπόννησο
- «Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής» στην Ανατολική Πελοπόννησο
- «Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής» στον Σαρωνικό Κόλπο
- «Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής» στον Κορινθιακό Κόλπο

Προτείνεται η αναβάθμιση των υποδομών των «Ζωνών Ναυσιπλοΐας Αναψυχής» καθώς επίσης και η ζεύξη με τις «Ζώνες Ναυσιπλοΐας Αναψυχής» του Ιονίου και της Δυτικής Ελλάδος. Ως αναφορά τον λιμένα Καλαμάτας, λιμένα Ναυπλίου και τον λιμένα Πύλου (σαν επιβατικά λιμάνια) προτείνεται η αναβάθμιση τους καθώς και να δημιουργηθούν υποδοχές κρουαζιέρων. Σαν εμπορικά λιμάνια ο λιμένας Καλαμάτας

καθώς και ο λιμένας Γυθείου θα πρέπει να είναι συμπληρωματικά στο λιμάνι του Πειραιά καθώς επίσης να στραφεί ο προσανατολισμός προς την Πάτρα και την Αδριατική.

Στην αναθεώρηση του περιφερειακού πλαισίου για την περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχουν αναφορές και για κομμάτι των υδατοκαλλιεργειών. Συγκεκριμένα προτείνεται η θεσμοθέτηση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών σε όποιες περιοχές ορίζει στην περιφέρεια το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες. Προτείνεται και η θέσπιση Περιοχών Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών με βάση το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης μόνο αν θεσμοθετηθούν οι παραπάνω Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών. Για ανάπτυξη μεμονωμένων μονάδων Υδατοκαλλιεργειών θα πρέπει να γίνεται με βάση το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες σε συνδυασμό με την εκπόνηση περιβαλλοντικών μελετών.

Σχετικά με διάφορα ζητήματα που έχουν σχέση με τον παράκτιο χώρο στο κορινθιακό κόλπο οι ευρύτερες περιοχές του Ξυλόκαστρου, του Κιάτου και Ζευγολατιού είναι κηρυγμένες ως Α1 με βάση του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τον Τουρισμό. Επίσης και η ευρύτερη περιοχή του Αργολικού κόλπου είναι κηρυγμένη ως Α1 βάση του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τον τουρισμό, προτείνεται επέκταση έως το Τολό. Αυτό επιτυγχάνει στο να περιορίζεται η εκτός σχεδίου δόμηση.

Η αναθεώρηση του πλαισίου συμπεριλαμβανομένων των παραπάνω αναφορών δίνει κατευθύνσεις και μέτρα για κάθε περιφερειακή ενότητα.

Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας

- Υλοποίηση των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών στις περιοχές όπου προβλέπεται από το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες.
- Ενεργοποίηση μηχανισμού εποπτείας των Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών.
- Διερεύνηση υλοποίησης τουριστικών καταφυγίων σε Άστρος και Λεωνίδιο.

Περιφερειακή Ενότητα Αργολίδας

- Υλοποίηση Master Plan λιμένα Ναυπλίου

- Δημιουργία υποδομών υποδοχής κρουαζιερόπλοιων
- Ολοκλήρωση μαρίνας Ναυπλίου
- Υλοποίηση Μαρίνας Ερμιόνης και Πόρτο Ύδρας

Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας

- Αναβάθμιση του βιομηχανικού λιμένα στους Αγίους Θεοδώρους
- Αναβάθμιση του Λιμένα Κορίνθου και του Λιμένα Κιάτου
- Ολοκλήρωση Μαρίνας Ξυλόκαστρου
- Υλοποίηση Μαρίνας Λουτρακίου και Μαρίνας Κορίνθου

Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας

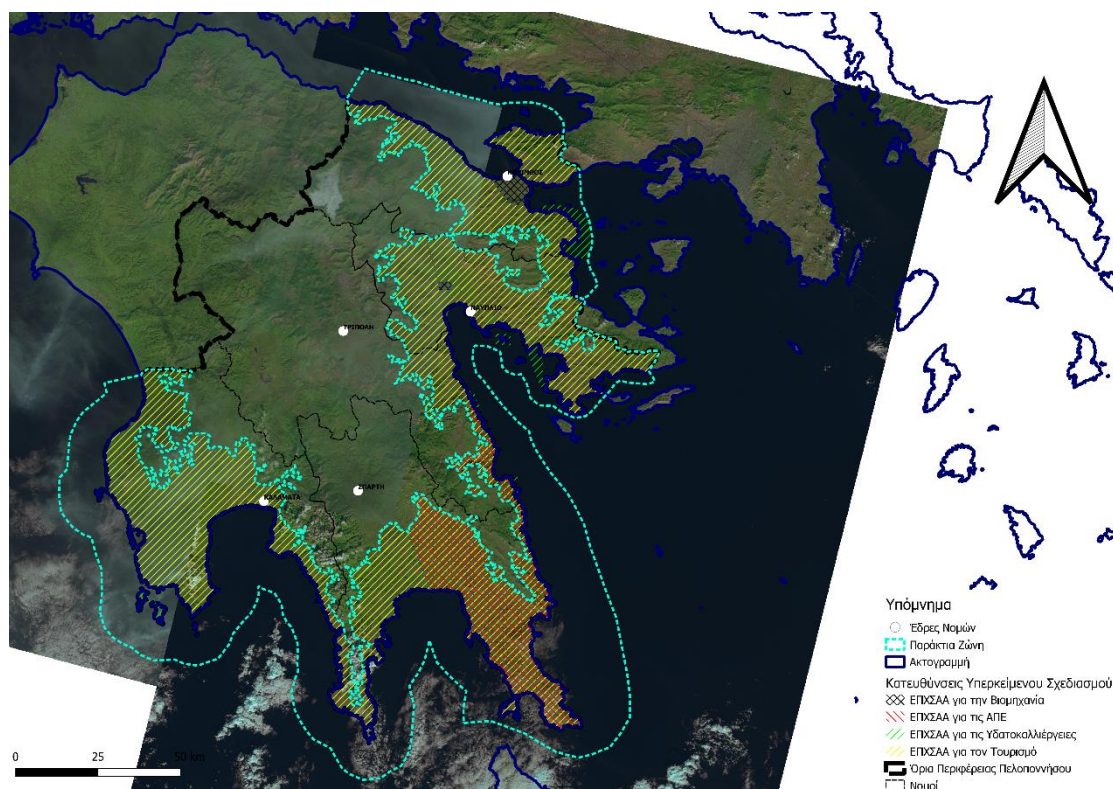
- Δημιουργία υποδομών στον λιμένα Γυθείου ώστε να μπορεί να υποδεχτεί κρουαζιερόπλοια
- Υλοποίηση Μαρίνας Μονεμβασίας

Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας

- Δημιουργία νέου εμπορικού λιμανιού στην Καλαμάτα σε θέση όπου προβλέπεται από το ΓΠΣ της Καλαμάτας με ειδική μελέτη
- Στους λιμένες Καλαμάτας και Πύλου θα πρέπει να δημιουργηθούν υποδομές υποδοχής κρουαζιερόπλοιων
- Ολοκλήρωση Μαρίνας Πύλου

Χάρτης 13: Κατευθύνσεις Υπερκείμενου Σχεδιασμού για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στον παραπάνω χάρτη παρατηρούμε τις κατευθύνσεις από τα ΕΠΧΣΑΑ για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Το ΕΠΧΣΑΑ για την βιομηχανία δίνει κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας, γύρω από την Κόρινθο και στην περιφερειακή ενότητα Αργολίδας γύρω από το Άργος. Σχετικά με την περιφερειακή ενότητα Κορινθίας, συγκεντρώνονται πλεονεκτήματα για την δημιουργία βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Τέτοια πλεονεκτήματα είναι η ύπαρξη των διυλιστηρίων στην περιοχή, το γεγονός ότι διέρχεται πρωτεύον εθνικό δίκτυο από την περιοχή (οδικός άξονας ΠΑΘΕ), το γεγονός ότι διέρχεται σιδηροδρομικό δίκτυο από την περιοχή, η ύπαρξη λιμανιού και τέλος το γεγονός ότι η περιφερειακή ενότητα Κορινθίας αποτελεί βιομηχανικό δορυφόρο του λεκανοπεδίου Αττικής. Και η περιφερειακή ενότητα Αργολίδας συνοψίζει ορισμένα πλεονεκτήματα για την χωροθέτηση βιομηχανικών εγκαταστάσεων όπως για παράδειγμα ότι το Άργος βρίσκεται πλησίον του οδικού άξονα ΠΑΘΕ και η γειτνίαση με την πόλη του Ναυπλίου

όπου υπάρχει λιμάνι. Έκτος από τον βαθμό όχλησης της κάθε βιομηχανικής εγκατάστασης πρέπει να προσδιοριστεί και η βιομηχανική δραστηριότητα που θα φιλοξενηθεί στην περίπτωση που υλοποιηθούν στο μέλλον αυτές οι μονάδες. Επίσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής, ο εύθραυστος χαρακτήρας της παράκτια ζώνης καθώς και οι κατευθύνσεις από τα υπόλοιπα ΕΠΧΣΑΑ.

Σχετικά με το ΕΠΧΣΣΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, με πράσινο χρώμα παρουσιάζονται οι υπάρχον μονάδες υδατοκαλλιέργειών καθώς και η περιοχή όπου προτείνεται η δημιουργία νέων μονάδων υδατοκαλλιέργειών (Π.Ε. Μεσσηνίας). Στην αναθεώρηση του ΠΠΧΣΑΑ για την Πελοπόννησο υπάρχουν αναφορές, πως για την χωροθέτηση νέων μονάδων θα πρέπει οι υπάρχουσες μονάδες υδατοκαλλιέργειών να μετατραπούν σε Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιέργειών.

Η παραγωγική αυτή δραστηριότητα έρχεται σε ρήξη με την παραγωγική δραστηριότητα του τουρισμού. Συνδυασμός επιτρέπεται με απαραίτητο όρο την διατήρηση υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος με σκοπό την παροχή αγροτουριστικών υπηρεσιών (ΥΠΕΝ 2011)

Όμως σύμφωνα με τα ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό παρατηρούμε πως η παράκτια ζώνη αποτελεί τουριστικό πόλο με σκοπό την ανάπτυξη παραθεριστικού τουρισμού.

Αυτό το καταλαβαίνουμε από το γεγονός ότι στο ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό του 2012 παρουσιάζεται ένας χάρτης με τις Ανεπτυγμένες και Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές σε εθνικό επίπεδο. Για την Πελοπόννησο βλέπουμε ότι στην παράκτια ζώνη πολλές περιοχές είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες, έχουμε και αναπτυσσόμενες περιοχές αλλά αυτό που παρατηρούμε είναι ότι στην παράκτια ζώνη συγκεντρώνει πολλά στοιχεία για ανάπτυξη και άλλων μορφών τουρισμού (αθλητικός τουρισμός, Αγροτουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός κ.α.).

Το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ δίνει κατευθύνσεις για την ανάπτυξη αιολικών πάρκων. Η χερσόνησος Λακωνίας είναι κηρυγμένη ως Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας.

Με βάση τα ΕΠΧΣΑΑ προσδιορίσαμε τα ανταγωνίστηκα πλεονεκτήματα για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου. Παρατηρούμε ότι υπάρχει μια σύγκρουση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στην παράκτια ζώνη. Όμως για την ανάπτυξη οποιασδήποτε δραστηριότητας από τις παραπάνω πρέπει να λαμβάνονται

υπόψη και άλλοι παράγοντες όπως οι περιοχές προστασίας, ο εύθραυστος χαρακτήρας της παράκτιας ζώνης, το καθεστώς χρήσεων γης κ.α.

Τα ΕΠΧΣΑΑ πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθύνσεις του ICZM Protocol με σκοπό να υπάρξει οργανωμένη καταγραφή της λειτουργίας παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη με αειφορικό τρόπο. Αυτό θα συμβάλει στο να δίνονται κατευθύνσεις στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού για την λειτουργία παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη με αειφορικό τρόπο.

Τα ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να λάβουν υπόψη τις κατευθύνσεις της οδηγίας 2008/56/EK καθώς επίσης και της οδηγίας 2000/60/EK όπου θα πρέπει να παρουσιάζουν αναλυτικά τα χαρακτηριστικά των θαλάσσιων περιοχών της επικράτειας (Γεωγραφικό Μήκος, Γεωγραφικό Πλάτος, Βάθος). Επίσης θα πρέπει να καταγράφεται η οικολογική κατάσταση των θαλάσσιων περιοχών καθώς επίσης και οι κατευθύνσεις από τις παραπάνω οδηγίες σύμφωνα με την οικολογική κατάσταση των περιοχών.

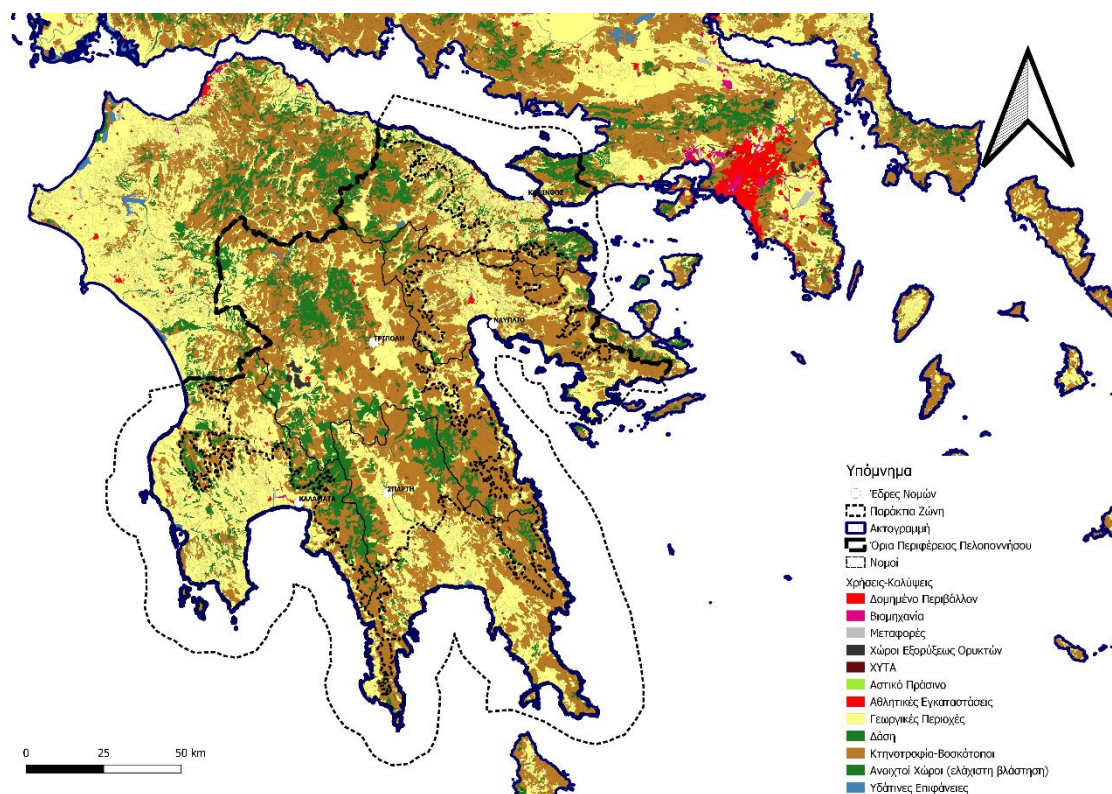
Ακόμα όλα τα αναπτυξιακά πλαίσια πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθύνσεις από την οδηγία 2002/413/EK. Αφού προσδιοριστεί το πλήθος των κατευθύνσεων καθώς επίσης γίνει διαχωρισμός των κατευθύνσεων (ποιες κατευθύνσεις αφορούν το πολιτικό κομμάτι, ποιες το αναπτυξιακό κομμάτι, ποιες το κομμάτι της προστασίας του περιβάλλοντος κλπ) θα πρέπει τα αναπτυξιακά πλαίσια να τις συμπεριλάβουν στο περιεχόμενο τους.

9. Χωρική Οργάνωση και Υποδομές

9.1. Χρήσεις και Καλύψεις Γης

Ο προσδιορισμός των χρήσεων και των καλύψεων γης προκύπτει μέσω χαρτογραφικής ανάλυσης για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου. Ακολουθεί η παρουσίαση και ο σχολιασμός του χαρτογραφικού υλικού για τις χρήσεις και τις καλύψεις γης της παράκτιας ζώνης της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Χάρτης 14: Χρήσεις/Καλύψεις Γης στη περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: Corine2000, Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρούμε ότι στο χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης, οι γεωργικές εκτάσεις έχουν υψηλό ποσοστό κάλυψης. Σημαντικό ποσοστό κάλυψης παρουσιάζουν επίσης τα βοσκοτόπια, τα δάση και το δομημένο περιβάλλον.

Ορισμένες δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την φύση και την λειτουργία των παράκτιων οικοσυστημάτων. Το 2011 είχαμε αναφορές, πως στην Περιφερειακή Ενότητα Λακωνίας και συγκεκριμένα στις εκβολές του Ευρώτα, κάτοικοι τις περιοχής ανέφεραν πως βρέθηκαν νεκρά ψάρια. Εκτιμάται πως προκλήθηκε οικολογικό πρόβλημα εξαιτίας της αλόγιστης απόθεσης στο ποτάμι λιπασμάτων, των λυμάτων των ελαιοτριβείων και άλλων ρυπογόνων ουσιών.

Σχετικά με την αναφορά για τα ελαιοτριβεία, υπάρχει αναφορά στο ΕΠΧΣΑΑ για την βιομηχανία, για την συγκέντρωση βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων σε

μια ζώνη γύρω από την Σπάρτη (η πόλη της Σπάρτης βρίσκεται εκτός της παράκτιας ζώνης της περιφέρειας Πελοποννήσου).

Οι παράκτιες περιοχές χαρακτηρίζονται για την δυναμική αλληλεπίδραση της στεριάς και της θάλασσας στην οποία αποτυπώνετε η αλληλεπίδραση μεταξύ των φυσικών οικοσυστημάτων και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. (Κοκκώσης Χ. Μπεριάτος Η. 2016). Το παράκτιο περιβάλλον δέχεται έντονες πιέσεις από την οικιστική ανάπτυξη και την τουριστική ανάπτυξη. Σε πολλές περιοχές εμφανίζονται φαινόμενα υποβάθμισης των φυσικών πόρων λόγω της ρύπανσης από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, καθώς και εξάντληση των φυσικών πόρων (υδροφόρος ορίζοντας, δάση, ορυκτός πλούτος, γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας κ.α.) (Αγγελίδης 2005)

Σε αρκετές περιοχές της παράκτιας ζώνης στην χώρα μας εμφανίζονται προβλήματα χρήσεων γης με αρνητικές επιπτώσεις απέναντι στα παράκτια οικοσυστήματα. Πρόκειται για προβλήματα σύγκρουσης ανάμεσα στις παραγωγικές δραστηριότητες του τουρισμού, της γεωργίας, της αλιείας, των υδατοκαλλιεργειών, της οικιστικής ανάπτυξης και των περιοχών προστασίας. (Αγγελίδης 2005) Κύρια αιτία για το παραπάνω πρόβλημα, είναι η αδυναμία του θεσμικού πλαισίου καθώς επίσης και των μηχανισμών εφαρμογής πολεοδομίας και χωροταξίας. Σε συνδυασμό από την έντονη πίεση από τις ανθρώπινες δραστηριότητες προκύπτει η ανάγκη για θέσπιση και εφαρμογή πολιτικής για την αντιμετώπιση τους. (Αγγελίδης 2005)

Κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού θα πρέπει να γίνει ανάλυση για το κατά πόσο η μια χρήση γης στην παράκτια ζώνη επηρεάζει αρνητικά μια άλλη χρήση γης, κατά πόσο οι χρήσεις γης στην παράκτια ζώνη επηρεάζουν αρνητικά τις περιοχές προστασίας στην παράκτια ζώνη και τέλος να γίνει μια αποτίμηση της οικονομικής και κοινωνικής αξίας των χρήσεων γης στην παράκτια ζώνη. (Νιαβής Σ., Παπαθεωχάρη Θ., Κοκκώσης Χ. 2016).

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες στην παράκτια ζώνη διακρίνονται στις χερσαίες και στις θαλάσσιες. Στις χερσαίες δραστηριότητες περιλαμβάνονται η εκμετάλλευση των γεωργικών εκτάσεων, οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, οι βιομηχανικές και μεταποιητικές δραστηριότητες, τα έργα υποδομής (δρόμοι, λιμάνια, μαρίνες κ.α.) και το δομημένο περιβάλλον(κατοικία, παραθερισμός, τουρισμός). (Αγγελίδης 2005)

Στην κατηγορία των θαλάσσιων δραστηριοτήτων δεν παρουσιάζεται μεγάλο πλήθος χρήσεων. Οι Ιχθυοκαλλιέργειες και οι ακτοπλοϊκές μεταφορές είναι οι κυρίαρχες χρήσεις. (Κούκη Χ. 2008)

Αποτέλεσμα των παραπάνω ανθρώπινων δραστηριοτήτων είναι ρύπανση του παράκτιου χώρου με αστικά λύματα, λιπάσματα, φυτοφάρμακα, και βιομηχανικά απόβλητα τα οποία μέσω του υδροφόρου ορίζοντα καταλήγουν στην θάλασσα. (Αγγελίδης 2005)

Στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου καταγράφονται προβλήματα ρύπανσης στον ποταμό Ευρώτα καθώς επίσης και στους δύο σημαντικότερους υδροβιότοπους τόσο για την παράκτια ζώνη όσο και για την περιφέρεια Πελοποννήσου, τον υδροβιότοπο Μουστου και τον υδροβιότοπο Δέλτα Ευρώτα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα συγκρούσεων χρήσεων γης στην παράκτια ζώνη, αποτελεί αυτό της γεωργίας όπου είναι επικρατέστερη οικονομικά στους τοπικούς πληθυσμούς, και της παράκτιας τουριστικής ανάπτυξης. Διαχρονικά παρατηρείται η σταδιακή μείωση και υποβάθμιση των γεωργικών καλλιεργειών και ο σταδιακός μετασχηματισμός του περιβάλλοντος και των αγροτικών χρήσεων γης σε περιοχές παραθεριστικής κατοικίας. (Κούκη Χ. 2008)

Στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου καταγράφεται περίπτωση έντονης οικιστικής ανάπτυξης α και β' κατοικίας στην περιοχή των Αγίων Θεοδώρων και στα Ίσθμια, της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας. Από το μεταφορικό δίκτυο καταγράφεται ότι το πρωτεύον εθνικό δίκτυο ασκεί περιβαλλοντικές πιέσεις στην παράκτια ζώνη στην Π.Ε. Κορινθίας (Ε.Ο. Αθηνών Πατρών) καθώς επίσης και στον οδικό άξονα Πατρών - Πύργου - Κυπαρισσίας, Κατάκολο. (Αγγελίδης 2005)

Το σημαντικότερο πρόβλημα που καταγράφεται για την παράκτια ζώνη και τις χρήσεις στην παράκτια ζώνη, είναι ότι στην περιφέρεια Πελοποννήσου γενικά υπάρχει έλλειψη Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ) ή Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ). Οι ήδη τουριστικές περιοχές παρουσιάζουν έλλειψη πολεοδομικών μελετών για τη ρύθμιση των χρήσεων γης. Σημαντικά προβλήματα αντιμετωπίζει η περιοχή των Αγίων Θεοδώρων στα Ίσθμια, όπου κυριαρχεί το φαινόμενο της άναρχης επέκτασης των βιομηχανιών, της παραθεριστικής και μόνιμης κατοικίας. (Αγγελίδης 2005)

Θα ήταν σκόπιμο να πραγματοποιηθεί παρακολούθηση των χρήσεων και των παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας με σκοπό με σκοπό να προσδιοριστεί με ακρίβεια ο τρόπος που επηρεάζουν αρνητικά τα παράκτια οικοσυστήματα. Ο έλεγχος θα πρέπει να γίνει με σύστημα αναφοράς τις κατευθύνσεις που δίνει το ICZM Protocol για τις παραπάνω χρήσεις στο χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης.

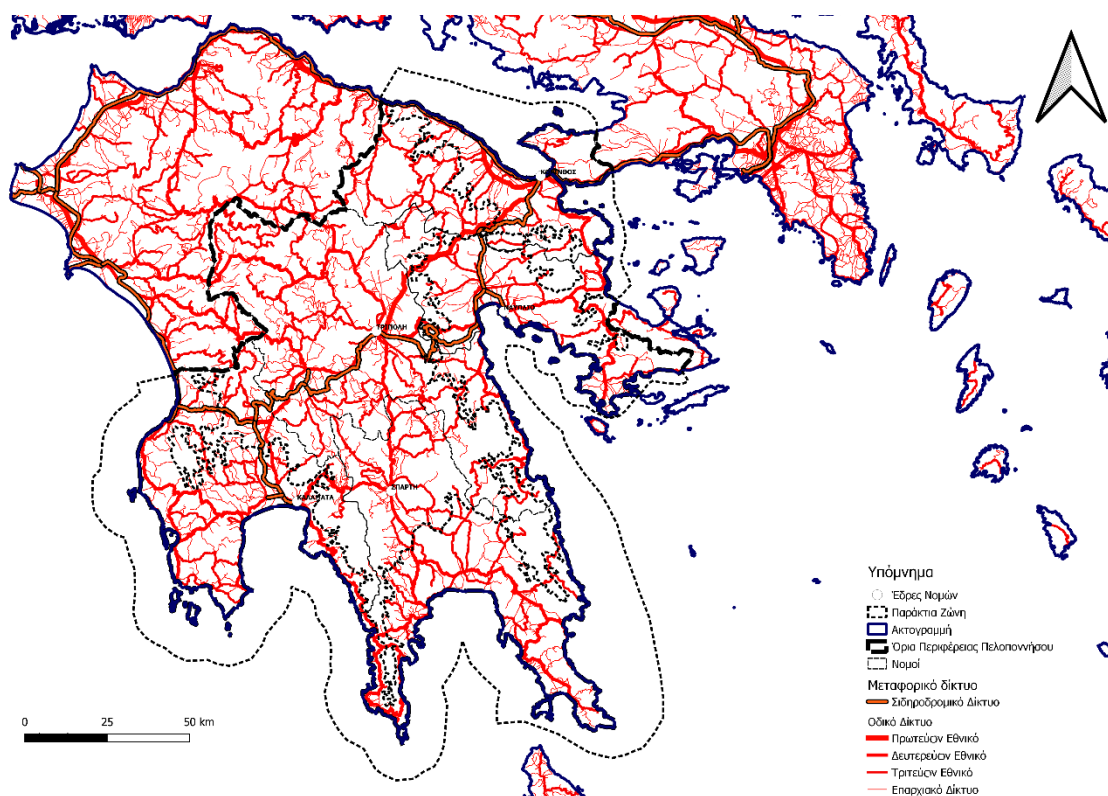
Είναι σημαντικό επίσης τα σχέδια που επρόκειτο να εκδοθούν για τους παράκτιους Δήμους της περιφέρειας Πελοποννήσου (Τ.Χ.Σ) θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθύνσεις του πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης καθώς επίσης και τις κατευθύνσεις από την οδηγία 2000/60/EK, την οδηγία 2002/413/EK και την οδηγία 2008/56/EK. Αυτό θα συμβάλει στο να γίνει οργάνωση των χρήσεων γης με τέτοιο τρόπο ώστε να επηρεάζονται αρνητικά τα παράκτια οικοσυστήματα και επίσης θα συμβάλουν στην θέσπιση μέτρων και την διεξαγωγή ερευνών για την αποτελεσματικότερη προστασία των περιοχών προστασίας, των ευαίσθητων οικοσυστημάτων και γενικότερα στο σύνολο της παράκτιας ζώνης.

9.2. Μεταφορικές Υποδομές (οδικό δίκτυο και σιδηροδρομικό δίκτυο)

Στον παρακάτω χάρτη έχουμε την ιεράρχηση του οδικού δικτύου στην περιφέρεια Πελοποννήσου, καθώς και την παρουσίαση του σιδηροδρομικού δικτύου.

Χάρτης 15: Οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρούμε πως στην παράκτια ζώνη «αναπτύσσεται» κυρίως το δευτερεύον εθνικό δίκτυο, το τριτεύον εθνικό και το επαρχιακό δίκτυο. Σε μικρότερο βαθμό «αναπτύσσεται» το πρωτεύον εθνικό (αναπτύσσεται στο παράκτιο τμήμα της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας και ελάχιστα στην περιφερειακή ενότητα Αργολίδας).

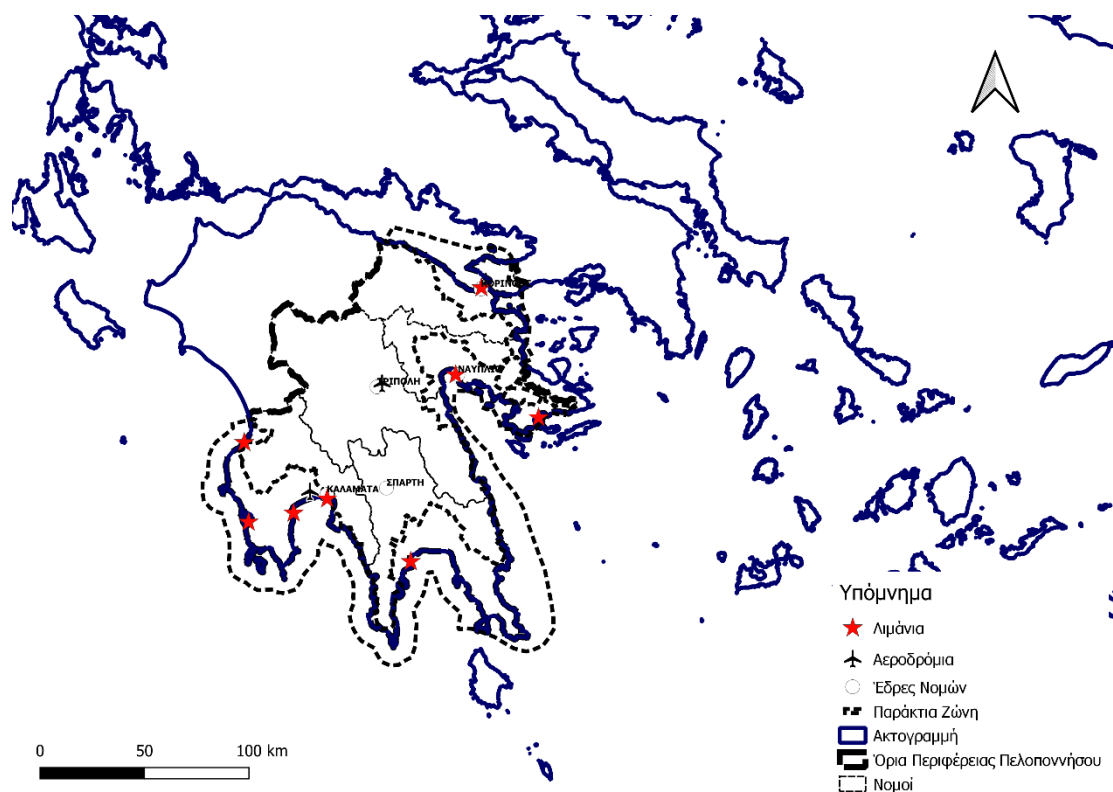
Το σιδηροδρομικό δίκτυο αναπτύσσεται στην παράκτια ζώνη της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας και Αργολίδας. Στο παράκτιο τμήμα της περιφερειακής ενότητας Αργολίδας είναι απαρχαιωμένο και δεν χρησιμοποιείται πλέον.

Στην προηγούμενη παράγραφο προσδιορίστηκαν τα σημεία όπου υπάρχει πρόβλημα από τις μεταφορικές υποδομές στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου. Πρέπει να ληφθεί υπόψη αυτό το πρόβλημα κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με σκοπό την αντιμετώπιση του.

9.3. Λιμάνια και Αεροδρόμια

Στον παρακάτω χάρτη έχουμε την κατανομή των λιμανιών και των αεροδρομίων στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Χάρτης 16: Λιμάνια και Αεροδρόμια στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στους παρακάτω πίνακες προσδιορίζονται τα λιμάνια και τα αεροδρόμια ανά περιφερειακή ενότητα.

Πίνακας 41: Λιμάνια περιφέρειας Πελοποννήσου

Λιμάνι	Περιφερειακή Ενότητα
Ερμιόνης	Αργολίδας
Ναυπλίου	Αργολίδας
Γυθείου	Λακωνίας
Καλαμάτας	Μεσσηνίας
Κυπαρισσίας	Μεσσηνίας
Πεταλιδίου	Μεσσηνίας
Πύλου	Μεσσηνίας
Κορίνθου	Κορινθίας

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδας

Τα λιμάνια στην περιφέρεια Πελοποννήσου εξυπηρετούν και εμπορικούς και επιβατικούς σκοπούς. Οι μεγαλύτερες επιβατικές διαδρομές που πραγματοποιούνται (κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες) είναι η διαδρομή Καλαμάτα-Κρήτη και η διαδρομή Γύθειο-Κρήτη (isferry 2009)

Πίνακας 42: Αεροδρόμια περιφέρειας Πελοποννήσου

Αεροδρόμιο	Περιφερειακή Ενότητα
Καλαμάτας/Μεσσήνης	Μεσσηνίας
Τρίπολης	Αρκαδίας

Πηγή: Ελληνικά Αεροδρόμια

Το αεροδρόμιο της Καλαμάτας είναι διεθνής αερολιμένας και ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων συμπληρώνεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Το αεροδρόμιο της Τρίπολης έχει στρατιωτική χρήση.

10. Προστατευόμενες Περιοχές και Πολιτιστικό Περιβάλλον

10.1. Περιοχές δικτύου Natura 2000

Οι περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000 διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας στις οποίες γίνεται η προστασία της ορνιθοπανίδας σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΚ και οι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας για την προστασία οικότοπων σύμφωνα με το δεύτερο παράρτημα της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (Πατριδογνωσία 2016).

Στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου συναντάμε 15 περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000.

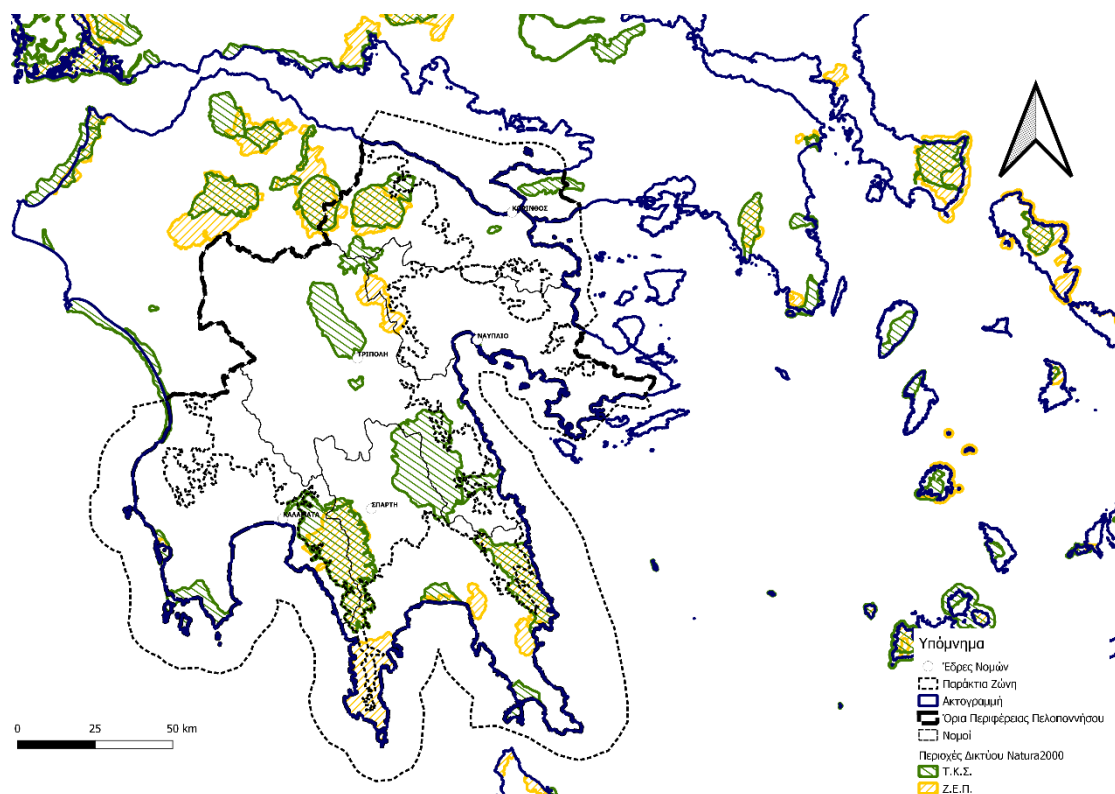
Πίνακας 43: Περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000

Αριθμός Περιοχής	Όνομα Περιοχής	Καθεστώς Προστασίας
1	Γεράνια Όρη	T.K.Σ.
2	Ακροκόρινθος	T.K.Σ.
3	Ακροναυπλία και Παλαμήδι	T.K.Σ.
4	Λιμνοθάλασσα Μουστού	T.K.Σ.

5	Όρη Ανατολικής Λακωνίας (3)	Z.E.Π.
6	Περιοχή Νεάπολης και Ελαφονήσου	T.K.Σ.
7	Μονεμβάσια	Z.E.Π.
8	Εκβολές Ευρώτα	T.K.Σ.
9	Υγρότοποι Εκβολών Ευρώτα	Z.E.Π.
10	Νότια Μάνη	Z.E.Π.
11	Όρος Ταΰγετος-Λαγκάδα Τρύπης	Z.E.Π.
12	Νήσοι Σαπιέντζα-Σχίζα, Ακρωτήριο Ακρίτας	T.K.Σ.
13	Λιμνοθάλασσα Πύλου	T.K.Σ.
14	Θίνες Κυπαρισσίας	T.K.Σ.
15	Φαράγγι Νέδων	T.K.Σ.
16	Χαράδρα Λεωνιδίου	T.K.Σ.

Πηγή: Πατριδογνωσία 2016, Ιδία Επεξεργασία

Χάρτης 17: Περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Οι περιοχές προστασίας του δικτύου Natura 2000, περιέχουν κυρίως ευαίσθητα οικοσυστήματα όπως δάση, περιοχές με φρυγανική βλάστηση, περιοχές με υδρόβια βλάστηση, περιοχές με υφάλμυρη βλάστηση καθώς αμμοθύνες και μακκί βλάστηση. Ορισμένες περιοχές όπως τα Όρη Ανατολικής Λακωνίας, οι υγρότοποι εκβολών Ευρώτα και η λιμνοθάλασσα Μουστου «διαθέτουν» φορέα διαχείρισης. (Βοτανική 2014)

Σύμφωνα με πληροφορίες από τον φορέα διαχείρισης της λιμνοθάλασσας Μουστου, η περιοχή αυτή αποτελεί ζωτικής σημασίας οικοσύστημα μιας και φιλοξενεί σπάνια είδη παρυδάτιων και υδρόβιων πουλιών. Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υγροτόπους στην περιφέρεια Πελοποννήσου και αποτελεί «σταθμό» για τα μεταναστευτικά πουλιά. (Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρωνα και Υγροτόπου Μουστου 2014)

Ο άλλος σημαντικότερος υγροβιότοπος βρίσκονται στις εκβολές του ποταμού Ευρώτα όπου βρίσκονται σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας, άγριων πτηνών και ποικίλων

αμφίβιων. Είναι ένα ιδιαίτερο οικοσύστημα και χρίζει ιδιαίτερης διαχείρισης και προστασίας.

Στην πλατφόρμα Natura 2000 Network Viewer καταγράφονται όλες οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 και παρουσιάζονται στοιχεία για αυτές τις περιοχές σχετικά με την οικολογική κατάσταση των περιοχών, τα είδη της χλωρίδας και της πανίδας που συναντώνται στις περιοχές προστασίας καθώς επίσης και απειλές και πιέσεις υποβάθμισης. (Natura2000 Network Viewer 2018)

Για τον υγροβιότοπο Μουστού, αναφέρεται πως στην περιοχή φιλοξενούνται σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας και πως αποτελεί αποδημητικό σταθμό για τα αποδημητικά πτηνά. Καταγράφονται επίσης και οι αιτίες υποβάθμισης του υγροβιότοπου. Η υποβάθμιση προέρχεται από την αυθαίρετη δόμηση, από το γεγονός ότι διέρχεται οδικό δίκτυο εντός της περιοχής καθώς επίσης και από το γεγονός ότι ο υγροβιότοπος αποτελεί φυσικό αποδέκτη των λυμάτων που προέρχονται από τα ελαιοτριβεία στην ευρύτερη περιοχή. Επίσης καταγράφεται το γεγονός πως ο φορέας διαχείρισης της περιοχής (Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρωνα και Υγροβιότοπου Μουστού) δεν έχει εκδώσει κάποιο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής.

Σχετικά με την περιοχή εκβολές Ευρώτα, υπάρχουν αναφορές πως φιλοξενεί σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας με το σπανιότερο να είναι η θαλάσσιες χελώνες *carreta carreta*. Και αυτή η περιοχή αποτελεί αποδημητικό σταθμό για τα αποδημητικά πτηνά. Οι αιτίες υποβάθμισης σε αυτήν την περιοχή προέρχονται αποκλειστικά από τα λύματα των ελαιοτριβείων που τα αποθέτουν στον ποταμό Ευρώτα. Ο φορέας διαχείρισης της περιοχής (Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρωνα και Υγροβιότοπου Μουστού) δεν έχει εκδώσει κάποιο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής.

Μιας και οι περιοχές βρίσκονται στην παράκτια ζώνη, οι φορείς διαχείρισης των περιοχών προστασίας κατά την έκδοση σχεδίων διαχείρισης για τις περιοχές προστασίας θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθύνσεις της οδηγίας 2008/56/EK, του νόμου 3983/11, του εθνικού προγράμματος διαχείρισης των υδάτων καθώς επίσης και της οδηγίας 2000/60/EK σχετικά με την οικολογική κατάσταση των θαλάσσιων περιοχών.

Επίσης κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού, είτε σε τοπικό είτε σε περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει, αφενός να λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις από το πρωτόκολλο της Βαρκελώνης και από τις οδηγίες 2000/60/EK 2002/413/EK και 2008/56/EK,

αφετέρου θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα σχέδια διαχείρισης από τους φορείς προστασίας για τις περιοχές προστασίας. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να υπάρξει ακριβής προσδιορισμός χρήσεων γης γύρω από τις περιοχές προστασίας οι οποίες δεν θα επηρεάζουν αρνητικά τις περιοχές προστασίας.

10.2. Καταφύγια Άγριας Ζωής

Σύμφωνα με τον νόμο 3937/2011 ως καταφύγια άγριας ζωής ορίζονται συγκεκριμένες περιοχές προστασίας της άγριας πανίδας, μιας και εντός αυτών των περιοχών αναπαράγονται και συμβιώνουν σπάνια είδη της άγριας πανίδας. Στην Ελλάδα έχουν θεσμοθετηθεί 610 καταφύγια άγριας ζωής, ενώ στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου συναντάμε 24 καταφύγια άγριας ζωής.

Πίνακας 44: Καταφύγια άγριας ζωής

Αριθμός Περιοχής	Όνομα Περιοχής	Περιφερειακή Ενότητα
1	Πλάτανος-Πραθί-Μύλοι	Κορινθίας
2	Γεράνια Όρη	Κορινθίας
3	Πρ. Ηλίας-Κάμπος-Αυλώνα	Αργολίδας
4	Σταυροπόδι-Αυλώνα	Αργολίδας
5	Όρος Δήμου Ασκληπιείου	Αργολίδας
6	Μαλίζα-Τουρνέζα	Αργολίδας
7	Πρ. Ηλίας-Μυκήνες	Αργολίδας
8	Νήσοι Ρόμβη-Δασκαλείο	Αργολίδας
9	Υγροβιότοπος Μούστου	Αρκαδίας
10	Μονή Παλαιοπαναγιάς	Αρκαδίας
11	Βαβίλα-Κούνος	Λακωνίας
12	Πράταγος-Αετοφωλιά	Λακωνίας
13	Κάτω Κορογόνα/Δήμος Ασώπου	Λακωνίας
14	Ξυλί-Δημοτικό Διαμέρισμα Ασώπου	Λακωνίας
15	Λουτσάκα-Χαμοσπηλιά	Λακωνίας
16	Βουνό Λυκόδημο	Μεσσηνίας

17	Αγ. Νικόλαος	Μεσσηνίας
18	Λίμνη Ντιβάρι-Βάλτος	Μεσσηνίας
19	Σκοτωμένος-Πετραλέξης	Μεσσηνίας
20	Ευρετή-Δενδρουύλη	Μεσσηνίας
21	Αμυγδαλίτσα	Μεσσηνίας
22	Τούμπα	Μεσσηνίας
23	Καλλίγας	Μεσσηνίας
24	Ροντάικα-Αγ. Νικόλαος	Μεσσηνίας
25	Κάστρο Γερακίου	Λακωνίας

Πηγή: Πατριδογνωσία 2016, Ιδία Επεξεργασία

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στα καταφύγια άγριας ζωής συναντάμε κυρίως απειλούμενα είδη της άγριας πανίδας και αποδημητικά πτηνά. Σημαντικότερη περιοχή αποτελεί ο υγροβιότοπος Μουστού, όπου βρίσκεται σε καθεστώς ειδικών μέτρων προστασίας με βάση διατάξεις του νόμου 3937/2011. Εντός του ΦΕΚ 353/ΤΑΑΠΘ/6.9.2010 αναφέρεται ως περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης. Το γεγονός ότι ο υγροβιότοπος φιλοξενεί σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας έχει προκαλέσει τον προσδιορισμό μέτρων προστασίας για την περιοχή.

Οι δασικές εκτάσεις προστατεύονται από την δασική νομοθεσία, τα έργα και λοιπές δραστηριότητες απαγορεύονται ενώ κάτ. εξαίρεση μπορούν να διεξαχθούν ερευνητικές δραστηριότητες και εργασίες αναβάθμισης και διατήρησης των χαρακτηριστικών του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και έργα ερμηνείας περιβάλλοντος (παρατηρητήρια, μονοπάτια κλπ.). Επιπρόσθετα στην ιστοσελίδα του φορέα διαχείρισης δίνονται οδηγίες και προς τους επισκέπτες της περιοχής ώστε να

μην υπάρχει κίνδυνος υποβάθμισης της περιοχής από τους επισκέπτες.(Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας 2009)

Για τα υπόλοιπα καταφύγια άγριας ζωής, στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου ισχύουν μια σειρά από απαγορεύσεις βάση του Ν.3937/2011. Συγκεκριμένα απαγορεύεται η θήρα και η σύλληψη κάθε είδους άγριας πανίδας καθώς επίσης η εκμετάλλευση πόρων που προέρχονται από αυτές τις περιοχές και η ρύπανση των περιοχών. (ΦΕΚ Α 60/31.3.2011)

10.3. Πολιτιστική Κληρονομιά

Η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει αρχαία μνημεία (Αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία είτε είναι χερσαίοι είτε είναι ενάλιοι), Ιστορικοί τόποι, θρησκευτικά μνημεία καθώς και Αισθητικά Τοπία και Τόπια ιδιαίτερου και φυσικού κάλους.

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου εντοπίζονται πολλά μνημεία σε πολεοδομική κλίμακα. Τα μνημεία αυτά είναι θρησκευτικά μνημεία (Ιεροί Ναοί με ιδιαίτερο χαρακτήρα) καθώς και αστικά κτήρια με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Πίνακας 45: Πολιτιστική Κληρονομιά Παράκτιας Ζώνης Περιφέρειας Πελοποννήσου

Αριθμός Μνημείου	Ονομασία Μνημείου	Τύπος Μνημείου	Περιφερειακή Ενότητα
1	Προϊστορικός Οικισμός στον λόφο Αγ. Γεράσιμου	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
2	Αρχαίο Λιμάνι Λεχαίου	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
3	Υδατογέφυρα Λογγοπόταμου	Αρχαίο Μνημείο	Κορινθίας
4	Αρχαία Κόρινθος	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
5	Ακροκόρινθος	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
6	Αρχαιολογικός χώρος « Κεσίμια» Δ.Δ. Εξαμιλίων, Δήμου Κορινθίων	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας

7	Αρχαιολογικός χώρος «Γωνιά», βόρεια του Δ.Δ. Εξαμιλίων και ανατολικά της Αρχαίας Κορίνθου	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
8	Αρχαιολογικός χώρος Ράχης Μπόσκα, βόρεια του Δ.Δ. Ξυλοκέρizas και ανατολικά του Δ.Δ. Εξαμιλίων Δήμου Κορινθίων	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
9	Αρχαία λατομεία	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
10	Δίορκος	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
11	Καμαρωτοί τάφοι και νεκρικοί θάλαμοι	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
12	Ταφικό Ρωμαϊκό Μνημείο	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
13	Ζυγουριές	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
14	Αρχαία Λείψανα	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
15	Λείψανα αρχαίου φρουρίου	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
16	Αρχαία Ερείπια	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
17	Αρχαιολογικός Χώρος στη θέση "Ντάρανι"	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
18	Αρχαιολογικός Χώρος στη θέση "Ράπτη"	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
19	θαλάσσιας περιοχής Κάτω Διμηνιού, βόρεια του Αγίου Νικολάου Κορινθίας.	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
20	Αρχαιολογικός χώρος Πύργου	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
21	Περιοχή Περαιχώρας - αρχαιολογικού χώρου Ηραίου	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
22	Αρχαία Οινόη	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
23	Ιερά Μονή Όσιου Πατάπιου	Ιεροί Ναοί	Κορινθίας
24	Μυκηναϊκά τείχαι Περαιχώρα	Αρχαιολογικός χώρος	Κορινθίας
25	Αρχαία Ασίνη	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας

26	Φρούριο Παλαμηδίου	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
27	Αρχαιολογικός χώρος Τίρυνθας, Δήμου Ναυπλίων, Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας, Περιφέρειας Πελοποννήσου.	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
28	Αρχαία ακρόπολη στη θέση "Μπρινιά" Νέας Επιδαύρου	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
29	Προϊστορικός οικισμός στη θέση "Πύργος" και "Σπηλίτσα" Ιρίων	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
30	Μπούρτζι	Αρχαιολογικό Μνημείο	Αργολίδας
31	Παλιά πόλη Ναυπλίου	Νεότερο Μνημείο	Αργολίδας
32	Χώρος Α' Εθνοσυνέλευσης στη Νέα Επίδαυρο	Ιστορικοί Τόποι	Αργολίδας
33	Μυκηναϊκή νεκρόπολη στη Νέα Επίδαυρο	Αρχαιολογικό Μνημείο	Αργολίδας
34	Ακρόπολη αρχαίας Αλέας	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
35	θαλάσσιας περιοχής ανατολικά του ακρωτηρίου Στενό Αργολίδος.	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
36	Το κάστρο του Άργους (Λάρισα)	Αρχαιολογικό Μνημείο	Αργολίδας
37	Μυκηναϊκό νεκροταφείο Κόκλας	Αρχαιολογικό Μνημείο	Αργολίδας
38	Θαλάσσιος χώρος Παλαιάς Επιδαύρου	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
39	Μυκηναϊκή Ακρόπολη Μιδέας	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
40	Θέατρο Επιδαύρου	Αρχαιολογικό Μνημείο	Αργολίδας
41	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Αγία Ερμιόνη" Ερμιόνης (λείψανα προϊστορικού οικισμού)	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας

42	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση "Διόσκουρι" Κρανιδίου, ιδ. Ιωάννου Τσούτσα (θεμέλια κλασικού ναού)	Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
43	Θαλάσσιος αρχαιολογικός χώρος στον όρμο Σαλάντι Διδύμων (πρωτοελλαδικός οικισμός)	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Αργολίδας
44	Χώρος της Μάχης των Βερβένων	Ιστορικοί Τόποι	Αρκαδίας
45	Αρχαιολογικός χώρος στην τοποθεσία "Κολώνες"	Αρχαιολογικός χώρος	Αρκαδίας
46	Αρχαιολογικός χώρος χερσαίος και ενάλιος της θέσης «Νησί Παραλίου Άστρους», στο Δήμο Βόρειας Κυνουρίας, Π.Ε. Αρκαδίας, Περιφέρειας Πελοποννήσου.	Αρχαιολογικός χώρος	Αρκαδίας
47	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση «Πούλιθρα» Δήμου Λεωνιδίου Νομού Αρκαδίας	Αρχαιολογικός χώρος	Αρκαδίας
48	Αρχαιολογικός χώρος στη θέση «Πλάκα»	Αρχαιολογικός χώρος	Αρκαδίας
49	Ενάλιος αρχαιολογικός χώρος στη θέση «Πλάκα», Δήμου Λεωνιδίου Νομού Αρκαδίας	Αρχαιολογικός χώρος	Αρκαδίας
50	Ιερό Ποσειδώνος Ταιναρίου	Αρχαιολογικό Μνημείο	Λακωνίας
51	Αρχαιολογικός χώρος ευρύτερης περιοχής Μαυροβουνίου Γυθείου	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
52	Αρχαιολογικός χώρος νησίδας Κρανάη	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας

53	Αρχαιολογικός Χώρος της περιοχής Αγίου Κωνσταντίνου, Σελινίτσας, Βαλτακίου, Γλώσσας Βαλτακίου, Μαυρομαντηλούς και Τρινήσων	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
54	Νησίδες Παυλοπέτρι	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
55	Ελαφόνησος	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
56	Παραλία έναντι Ελαφονήσου	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
57	θαλάσσιας περιοχής βόρεια του Λακωνικού Κόλπου (ναυάγιο)	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
58	Αρχαιολογικός Χώρος της περιοχής Αγίου Κωνσταντίνου, Σελινίτσας, Βαλτακίου, Γλώσσας Βαλτακίου, Μαυρομαντηλούς και Τρινήσων	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
59	θαλάσσιας περιοχής στο Λακωνικό κόλπο, από τη λίμνη Γλυφάδα έως την Συκιά Λακωνίας.	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
60	Λείψανα Ρωμαϊκής πόλεως Ασωπός	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
61	Αρχαιολογικός Χώρος στη θέση «Χαλάσματα», Δ.Κ. Μολάων, Δήμου Μονεμβασίας, Π. Ε. Λακωνίας, Περιφέρειας Πελοποννήσου.	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
62	Ολόκληρος η περιοχή Παλαιάς Μονεμβασίας - μετά του Κάστρου της Μονεμβασίας	Ιστορικοί Τόποι	Λακωνίας
63	θαλάσσια περιοχή νότια της Μονεμβασίας Λακωνίας.	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας
64	θαλάσσια περιοχή νότια της άκρας Ψηφιάς Λακωνίας.	Αρχαιολογικός χώρος	Λακωνίας

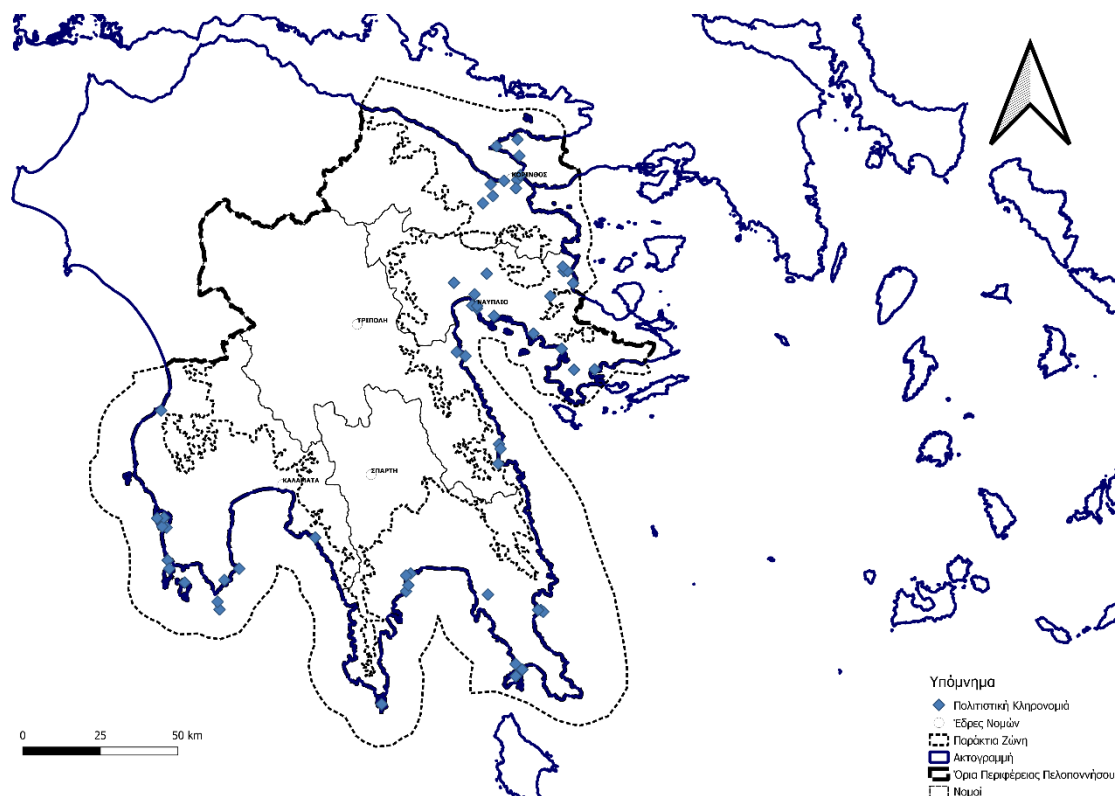

65	Κάστρο Κυπαρισσίας	Αρχαιολογικό Μνημείο	Μεσσηνίας
66	θαλάσσια περιοχή στις βραχονησίδες Πετροκάραβο ή Αυγό Βασιλιτσίου Μεσσηνίας, για υποβρύχιες δραστηριότητες	Αρχαιολογικό Μνημείο	Μεσσηνίας
67	θαλάσσια περιοχή στη νήσο Βενέτικο Βασιλιτσίου Μεσσηνίας, για υποβρύχιες δραστηριότητες	Αρχαιολογικό Μνημείο	Μεσσηνίας
68	Κάστρο Κορώνης	Αρχαιολογικό Μνημείο	Μεσσηνίας
69	Αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή "Λίμνη του Παπά"	Αρχαιολογικό Μνημείο	Μεσσηνίας
70	Κάστρο Μεθώνης	Αρχαιολογικό Μνημείο	Μεσσηνίας
71	Αρχαιολογικός χώρος - θαλάσσια περιοχή - ανατολικά του ακρωτηρίου Σπίθα της νήσου Σαπιέντζα Μεθώνης	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Μεσσηνίας
72	Αρχ/ κός Χώρος στη νήσο Σχίζα	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Μεσσηνίας
73	Αρχαιολογικός χώρος όρμου Βοϊδοκοιλιάς και Κορυφασίου ("Παλαιοκάστρου")	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Μεσσηνίας
74	θαλάσσια περιοχή στην παραλία Μπούκα (Ρωμανός, Πύλος)	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Μεσσηνίας
75	Ναυμαχία Ναυαρίνου	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Μεσσηνίας
78	Κόλπος Βοϊδοκοιλιάς	Αισθητικό τοπίο	Μεσσηνίας
79	Νήσος Σφακτηρία	Ενάλιος Αρχαιολογικός χώρος	Μεσσηνίας
80	Περιοχή Καρδαμύλης	Ιστορικοί Τόποι	Μεσσηνίας

Πηγή: Διαρκής Κατάλογος Ιδία Επεξεργασία

Χάρτης 19: Πολιτιστική Κληρονομιά Παράκτιας Ζώνης Περιφέρειας

Πελοποννήσου

Πηγή: Διαρκής Κατάλογος, Ιδία Επεξεργασία

Τα μνημεία βρίσκονται σε καθεστώς προστασίας σύμφωνα με διατάξεις, προεδρικά διατάγματα και διάφορες κηρύξεις. Η πλειοψηφία των μνημείων έχουν να κάνουν με την αρχαία Ελλάδα καθώς και με τον Αρχαίο Ελληνικό Πολιτισμό. Τα μνημεία αυτά προσελκύουν πολλούς τουρίστες από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Θα πρέπει όμως, κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού να λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη και η σημασία τους για την τοπική οικονομία.

Μνημεία τα οποία έχουν κύρος σε εθνικό και ευρωπαϊκό είναι τα εξής:

- Αρχαία Κόρινθος
- Μονή Όσιου Πατάπιου
- Θέατρο Επιδαύρου
- Επίδαυρος
- Φρούριο Παλαμηδιού
- Παλιά πόλη Ναυπλίου
- Μπούρτζι

- Κάστρο Άργους
- Περιοχή Μάχης Κάτω Βερβένων
- Ναυάγιο Γυθείου
- Οικισμός Μονεμβάσια
- Ελαφόνησος
- Κάστρο Κορώνης
- Κάστρο Μεθώνης
- Παραλία Βοιδοκοιλιά
- Κάστρο Κυπαρισσίας
- Περιοχή Ναυμαχίας Ναυαρίνου

Τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν ζωτικό παράγοντα για την παράκτια ζώνη διότι μπορούν να προσελκύσουν τουριστική δραστηριότητα. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διαδικασίες του σχεδιασμού είτε σε χωροταξικό είτε σε πολεοδομικό επίπεδο. Επίσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κηρύξεις που έχουν τα μνημεία καθώς επίσης και ο βαθμός προστασίας του κάθε μνημείου.

Κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις από το πρωτόκολλο της Βαρκελώνης. Συγκεκριμένα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς επίσης και οι κατευθύνσεις οργάνωσης τουριστικής δραστηριότητας γύρω από την ενάλια τουριστική κληρονομιά.

11. Προβλήματα στον Παράκτιο Χώρο της περιφέρειας Πελοποννήσου

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες με βάση τους οποίους μπορούμε να αξιολογήσουμε τις παράκτιες ζώνες είναι οι εξής:

- Η κατάσταση των ακτών και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
- Τα αποτελέσματα ελέγχων για την ποιότητα νερών κολύμβησης.
- Τα επίπεδα της παράκτιας διάβρωσης.
- Τα αποτελέσματα για την απονομή «Μπλε Σημαίας» στις παραλίες.
- Το επίπεδο της αστικοποίησης στην παράκτια ζώνη.
- Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Κατάσταση των ακτών και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων: Σχετικά με αυτό το κομμάτι δίνονται αναλυτικές οδηγίες από την οδηγία-πλαίσιο 2008/56/EK για την διεξαγωγή ερευνών για την οικολογική και περιβαλλοντική κατάσταση των υδάτων. Ιδιαίτερα οικοσυστήματα για την παράκτια ζώνη αποτελούν οι λίμνες και τα δέλτα των ποταμών. Χαρακτηρίζονται από υψηλή παραγωγικότητα και φιλοξενούν σπάνια είδη της χλωρίδας και της πανίδας. Τα προβλήματα που παρατηρούνται γύρω από αυτές τις περιοχές οφείλονται σε πρώτο βαθμό στις ανθρώπινες πιέσεις στην παράκτια ζώνη. Προβλήματα που παρατηρούνται στην παράκτια ζώνη, ως αποτέλεσμα των ανθρώπινων πιέσεων είναι τα εξής:

- Η συγκέντρωση δραστηριοτήτων σε ευαίσθητες περιοχές.
- Η σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη.
- Η εξάντληση των παράκτιων φυσικών πόρων.
- Η αδυναμία των αρχών για την λήψη μέτρων αντιμετώπισης των προβλημάτων (χάραξη πολιτικής) καθώς επίσης και αδυναμία συνεργασίας των Stakeholders που σχετίζονται με την παράκτια ζώνη.

Τα αποτελέσματα ελέγχων για την ποιότητα νερών κολύμβησης: Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως οι έλεγχοι αυτοί πραγματοποιούνται από έρευνες που διεξάγει το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τα επίπεδα της παράκτιας διάβρωσης: Η διάβρωση στην παράκτια ζώνη οφείλετε κατά κύριο λόγο στα δυνατά κύματα. Η διάβρωση επηρεάζει τα παράκτια οικοσυστήματα, τις περιοχές προστασίας, τους υγροβιότοπους καθώς και τις λιμενικές εγκαταστάσεις και τις μαρίνες.

Τα αποτελέσματα για την απονομή «Μπλε Σημαίας» στις παραλίες: Αρκετές παραλίες έχουν βραβευτεί με τον όρο μπλε σημαία για την ποιότητα και την οργάνωση των ακτών στην Ελλάδα.

Το επίπεδο της αστικοποίησης στην παράκτια ζώνη: Το ποσοστό αστικοποίησης έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Έχει υπολογιστεί στην παράκτια ζώνη το έτος 1985 ήταν 59,37% και εκτιμάτε πως μέχρι το 2025 θα φτάσει το 86,47%. Στην περιφέρεια Πελοποννήσου παρατηρήθηκε αύξηση στην αστικοποίηση στην παράκτια ζώνη στην Κόρινθο. Η έντονη αστικοποίηση σχετίζεται με την ανάπτυξη της παραγωγικής δραστηριότητας του τουρισμού.

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής: Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής έχουν να κάνουν με το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου προκαλεί την άνοδο της στάθμης της θάλασσας λόγω της τήξης του πάγου στην ανταρκτική και τον βόρειο πόλο. Από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας πολλές παράκτιες περιοχές ενδέχεται να καλυφθούν από θάλασσα.

Στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου καταγράφονται οι εξής δραστηριότητες:

- Υδατοκαλλιέργειες
- Οικιστικό Δίκτυο
- Καλλιέργειες
- Δάση
- Βοσκότοποι
- Υποδομές
- Περιοχές προστασίας
- Μνημεία Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Οργανωμένοι Υποδοχείς

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου συναντάμε προβλήματα σχετικά με την σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων στο παράκτιο μέτωπο, την υποβάθμιση των παράκτιων οικοσυστημάτων καθώς επίσης και την άνοδο της στάθμης της θάλασσας.

Ένα πρόβλημα το οποίο παρατηρείτε στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι πως υπάρχει έλλειψη Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ) ή Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ). Οι ήδη τουριστικές περιοχές παρουσιάζουν έλλειψη πολεοδομικών μελετών για τη ρύθμιση των χρήσεων γης. (Αγγελίδης 2005)

Παρατηρούμε πως υπάρχει ανάγκη στο να καταφύγει σχεδιασμός και η εφαρμογή του σχεδιασμού σε καταλληλότερα οργανωτικά και διοικητικά σχήματα απέναντι στην ανάγκη διαχείρισης των προβλημάτων της παράκτιας ζώνης.

Η έννοια του στρατηγικού σχεδιασμού συνάδει με τις παραπάνω αναφορές. Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός συνιστάται σε μια κοινωνική διαδικασία συντονισμού εταίρων και θεσμών σε περιβάλλον όπου επικρατεί κατακερματισμός και αβεβαιότητα, προκειμένου να ενισχυθούν και να κινητοποιηθούν βασικοί συμμετέχοντες

και να παραχθεί ένα πλαίσιο αποφάσεων για την διαχείριση της χωρικής αλλαγής. (Κυβέλου 2010)

Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός προκύπτει από την ανάγκη να αρθρωθεί μια συνεπέστερη χωρική λογική για την ρύθμιση των χρήσεων γης, την προστασία των πόρων και τις επενδύσεις στην αστική αναγέννηση και στις υποδομές. (Κυβέλου 2010)

11.1. Υποβάθμιση των ευαίσθητων οικοσυστημάτων στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος κατά κύριο λόγο ευθύνεται σε ανθρωπογενής παράγοντες (λανθασμένοι τρόποι καλλιέργειας, υπερέσκιση, λανθασμένη χρήση χημικών, ρύπανση). Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) δίνει ορισμένες κατευθύνσεις για την αποφυγή ρύπανσης και υποβάθμισης των ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

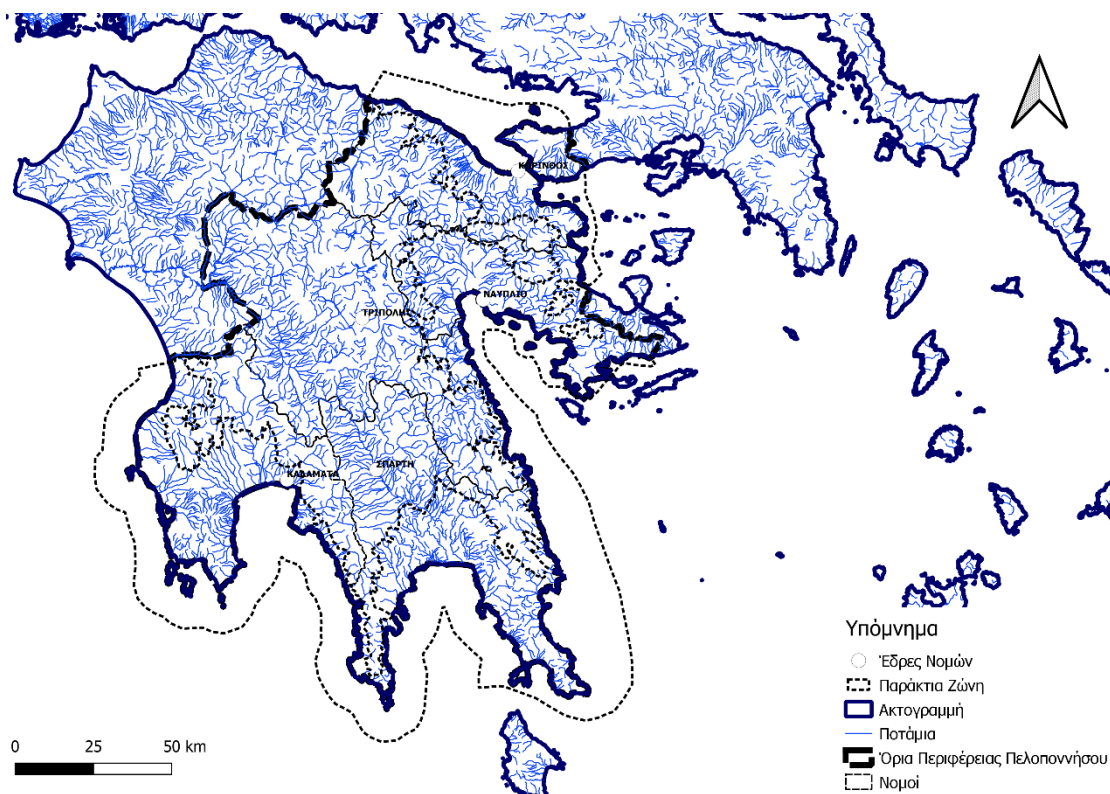
Τα μέτρα που προτείνονται για την προστασία του περιβάλλοντος σύμφωνα με την Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι τα εξής:

- Ορθολογική χρήση χημικών εισροών.
- Καταπολέμηση της υπερέσκισης.
- Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Ολοκλήρωση δράσεων διαχείρισης αποβλήτων
- Διατήρηση/ Προστασία της ποιότητας του υδροφόρου ορίζοντα
- Προστασία και ορθολογική αξιοποίηση των ευαίσθητων παράκτιων περιοχών και ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

Με βάση την ανάλυση που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η κυρίαρχη χρήση στην παράκτια ζώνη είναι οι γεωργικές εκτάσεις, τα βοσκοτόπια και τα δάση. Οι γεωργικές εκτάσεις όταν δεν διεξάγονται σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα προκληθούν προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων. (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 2007)

Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται έχουν να κάνουν με την ανεξέλεγκτη απόθεση λυμάτων και λιπασμάτων στον υδροφόρο ορίζοντα εξαπλώνοντας τα απόβλητα αυτά σε ευρύτερη περιοχή.

Χάρτης 20: Υδρογραφικό δίκτυο στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Παρατηρούμε πως στην παράκτια ζώνη υπάρχει μεγάλος αριθμός από ποτάμια, ρέματα και χείμαρρους. Η κυρίαρχη χρήση στην παράκτια ζώνη είναι οι γεωργικές καλλιέργειες. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, στο παρελθόν παρατηρήθηκε στον ποταμό Ευρώτα να ξεβράζονται από το ποτάμι νεκρά ψάρια. Αυτό το φαινόμενο οφείλεται στο γεγονός ότι, το ποτάμι αποτέλεσε φυσικός αποδέκτης των λυμάτων των ελαιοτριβείων και άλλων ρυπογόνων μονάδων καθώς και τον λιπασμάτων από τις γύρω καλλιέργειες. Μέσω του ποταμού οι επιβλαβείς αυτές ουσίες έφτασαν μέχρι το δέλτα του ποταμού όπου συναντάμε έναν από τους σημαντικότερους υγροβιότοπους στην νότια Ελλάδα. Πέραν από τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας που συναντάμε σε αυτήν την περιοχή, στήναμε και χελώνες καρέτα καρέτα όπου αναπαράγονται στο δέλτα του ποταμού. (Πρώτο Θέμα 2011)

Αυτό που συμπεραίνουμε είναι πως πρέπει να γίνει ένας έλεγχος στις γεωργικές καλλιέργειες στην παράκτια ζώνη καθώς επίσης και στις μεθόδους καλλιέργειας που

ακολουθούνται και στην χρήση χημικών που ακολουθείται διότι μπορεί να προκαλέσουν αρκετά παρόμοια παραδείγματα τέτοιας ρύπανσης. Επίσης θα πρέπει να γίνει καταγραφή της οικολογικής κατάστασης των περιοχών και να υπάρχει συνεχείς ενημέρωση για αυτήν την κατάσταση όπως ορίζεται από την οδηγία 2000/60/EK. Αυτές οι πληροφορίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και από τους φορείς διαχείρισης της κάθε περιοχής καθώς επίσης και κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

11.2. Σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο

Σύμφωνα με το αναθεωρημένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου οι κατευθύνσεις του υπερκείμενου σχεδιασμού για τις Περιφερειακές Ενότητες Κορινθίας, Αρκαδίας και Αργολίδας έχουν να κάνουν με τις παραγωγικές δραστηριότητες του Τουρισμού και τον Υδατοκαλλιεργειών.

Σχετικά με την παραγωγική δραστηριότητα των Υδατοκαλλιεργειών οι τρεις αυτές περιφερειακές ενότητες παρουσιάζουν μια ιδιαίτερη ανάπτυξη στον τομέα. Για την χωροθέτηση περεταίρω μονάδων υδατοκαλλιεργειών στις περιοχές αυτές θα πρέπει να γίνει με το καθεστώς οργανωμένου υποδοχέα (Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών με βάση τον νόμο Ν.2508/1997) και το παραγόμενο προϊόν να έγκειται στις κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες.

Σχετικά με την παραγωγική δραστηριότητα του Τουρισμού οι περιφερειακές ενότητες Αργολίδας και Κορινθίας (Αργολικός Κόλπος καθώς και η Ευρύτερη Περιοχή του Κορινθιακού Κόλπου του Ξυλόκαστρου και του Κιάτου) εντάσσονται με βάση το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό ως Α1. Η κήρυξη Α1 έχει να κάνει με τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές ισχύει μια σειρά από κατευθύνσεις σχετικά με την παραγωγική δραστηριότητα του Τουρισμού μόνο. Σύμφωνα με τους χάρτες και τα λοιπά στοιχεία του πλαισίου οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερη ανάπτυξη αυτής της παραγωγικής δραστηριότητας.

Παρ όλα αυτά δεν παρουσιάζετε διευκόλυνση στην ανάπτυξη είτε της μιας παραγωγικής δραστηριότητας (Υδατοκαλλιέργειες) είτε της άλλης (Τουρισμός) και κατ' επέκταση δημιουργούν σύγκρουση στο παράκτιο μέτωπο των περιοχών αυτών. Συμπεραίνουμε πως με βάση το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο δίνονται κατευθύνσεις για την ανάπτυξη δυο διαφορετικών παραγωγικών δραστηριοτήτων στην ίδια περιοχή.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, σε αρκετές περιοχές της παράκτιας ζώνης στην χώρα μας εμφανίζονται προβλήματα χρήσεων γης με αρνητικές επιπτώσεις απέναντι στα παράκτια οικοσυστήματα. Αφορούν προβλήματα σύγκρουσης ανάμεσα στις παραγωγικές δραστηριότητες του τουρισμού, της γεωργίας, της αλιείας, των υδατοκαλλιεργειών, της οικιστικής ανάπτυξης και των περιοχών προστασίας. (Αγγελίδης 2005)

Κύρια αιτία για το παραπάνω πρόβλημα, είναι η αδυναμία του θεσμικού πλαισίου καθώς επίσης και των μηχανισμών εφαρμογής πολεοδομίας και χωροταξίας. Σε συνδυασμό από την έντονη πίεση από τις ανθρώπινες δραστηριότητες προκύπτει η ανάγκη για θέσπιση και εφαρμογή πολιτικής για την αντιμετώπιση τους. (Αγγελίδης 2005)

Το σημαντικότερο πρόβλημα που καταγράφεται για την παράκτια ζώνη και τις χρήσεις στην παράκτια ζώνη, είναι ότι στην περιφέρεια Πελοποννήσου υ γενικά υπάρχει έλλειψη Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ) ή Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) με σκοπό την οργάνωση και την ρύθμιση των χρήσεων γης στην παράκτια ζώνη. (Αγγελίδης 2005)

11.3. Άνοδος Στάθμης Θάλασσας

Για τον καθορισμό της στάθμης της θάλασσας λαμβάνουμε υπόψη το φαινόμενο της παλίρροιας, ένα φαινόμενο όπου στηρίζεται στην βαρυτική αλληλεπίδραση μεταξύ της γης, της σελήνης και του ήλιου (Τράπεζα της Ελλάδας 2011 Επιτροπή Μελέτης Επιπτώσεων Κλιματικής Αλλαγής Μεταβολές της Στάθμης της Θάλασσας και Επιπτώσεις στις Ακτές)

Η στάθμη της θάλασσας μπορεί να μεταβάλετε προσωρινά είτε από μετεωρολογικά είτε από υδρολογικά αίτια (καταιγίδες, εκφορτίσεις ποταμών). Μεταβολή στην στάθμη της θάλασσας προκαλείτε και από το φαινόμενο του

θερμοκηπίου, με βάση το οποίο προκαλείτε η τήξη των πάγων στον Βόρειο και Νότιο Πόλο και κάτ. επέκταση η άνοδος της στάθμης της θάλασσας.

Η Επιτροπή Μελέτης των Επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής στην έκθεση της για τις Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και τις επιπτώσεις στις ακτές παρουσιάζει τις περιοχές στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου όπου επηρεάζονται από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας (άνοδος του νερού κατά δύο μέτρα):

- Παράκτια Ζώνη Βόρειας Πελοποννήσου (Κορινθία-Αχαΐα).
- Κυπαρισσάκος Κόλπος.
- Λακωνικός Κόλπος.
- Μεσσηνιακός Κόλπος.
- Αργολικός Κόλπος.

Χάρτης 21: Άνοδος Στάθμης Θάλασσας

Πηγή: ΕΜΕΚΑ 2011 Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και επιπτώσεις στις ακτές, Ιδία Επεξεργασία

Περιοχές όπου επρόκειτο να υποστούν τις συνέπιες της ανόδου της στάθμης της θάλασσας είναι παραλίες, κατοικίες, οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, γεωργικές καλλιέργειες, κτηνοτροφικές εκτάσεις και ιχθυοκαλλιέργειες. Στον παρακάτω πίνακα ακολουθεί ο αριθμός των οικοσυστημάτων που πρόκειται να υποστούν τις συνέπιες της κλιματικής αλλαγής.

Πίνακας 46: Αριθμός Οικοσυστημάτων που επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή

Περιοχή	Μήκος ακτο- γραμμής, km)	Μήκος ακτογραμμής (km) υπό διάβρωση	Έκταση παράκτιων οικοσυστημάτων υπό απειλή (km ²)
Β. Αιγαίο	1311	231 (17.6%)	349
Ν. Αιγαίο	3423	503 (14.7%)	929
Ιόνιο	1056	260 (24.6%)	356
Κρήτη	1148	756 (65.8%)	355
Σύνολο	6938	1750 (25.2%)	1989

Πηγή: ΕΜΕΚΑ 2011 Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και επιπτώσεις στις ακτές
Ένας παράγοντας που ενισχύει την τρωτότητα απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και κάτ.΄ επέκταση της ανόδου της στάθμης της θάλασσας είναι η σύσταση των πετρωμάτων των ακτών.

Υπάρχουν τρεις τύποι ακτών βάσει της τυπολογίας του εδάφους τους:

- **Δελταικές:** Περιοχές χαμηλού υψομέτρου και χαλαρών ιζημάτων όπου η τρωτότητα τους στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας είναι υψηλή.
- **Νεογενών και τεταρτογενών μαλακών ιζημάτων:** Παράκτιες περιοχές με μέτριο βαθμό τρωτότητας στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας.
- **Βραχώδης:** Πρόκειται για περιοχές όπου οι ακτές είναι βραχώδης όπου ο βαθμός τρωτότητας στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας είναι χαμηλός.

Στην περιφέρεια Πελοποννήσου η διάβρωση στον Κορινθιακό και Κυπαρισσιακό Κόλπο είναι εντελώς διαφορετικός. Ο Κορινθιακός Κόλπος είναι περιοχή Νεογενών

και τεταρτογενών ιζημάτων και ο βαθμός τρωτότητας είναι μέτριος, ενώ ο Κυπαρισσιακός Κόλπος είναι βραχώδης και ο βαθμός τρωτότητας είναι χαμηλός.

12. Αποτελέσματα Συνεντεύξεων

Σε αυτό το κεφάλαιο πραγματοποιήθηκαν δύο συνεντεύξεις με ανθρώπους όπου οι αρμοδιότητες τους και η εργασία τους σχετίζονται με τον παράκτιο χώρο. Ο ένας εργάζεται στην περιφέρεια Πελοποννήσου και ο άλλος στον δήμο Νότιας Κυνουρίας. Οι συνεντεύξεις αυτές πραγματοποιήθηκαν με σκοπό να διασταυρωθούν κάποιες πληροφορίες για την υφιστάμενη κατάσταση στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου, να γίνουν αντιληπτές κάποιες έννοιες που αναλύθηκαν πιο πάνω στην πράξη και τέλος να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

Οι θεματικές που συζητήθηκαν στις συνεντεύξεις είναι οι εξής:

- Κριτήρια χάραξης της παράκτιας ζώνης
- Κατευθύνσεις του υπερκείμενου σχεδιασμού για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου
- Χρήσεις-Καλύψεις γης στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου
- Πολιτιστική Κληρονομιά της παράκτιας ζώνης της περιφέρειας Πελοποννήσου
- Περιοχές προστασίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου
- Άνοδος της στάθμης της θάλασσας
- Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης ως δυναμική διαδικασία
- Ο ρόλος της χωρικής διακυβέρνησης για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου
- Κατά πόσο το υπάρχον σύστημα σχεδιασμού διευκολύνει την εφαρμογή ενός σχεδίου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Η πρώτη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε με την υπεύθυνη του τμήματος χωρικής ανάπτυξης και περιβάλλοντος στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Σχετικά με την θεματική για τα κριτήρια χάραξης της παράκτιας ζώνης, πέρα από τα κύρια κριτήρια χάραξης (όρια παράκτιων ΟΤΑ, ισοϋψής καμπύλη των 600 μέτρων) πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι λεκάνες απορροής και ο υδροφόρος ορίζοντας διότι έχουν παρατηρηθεί πλημμύρες στις περιφερειακές ενότητες Λακωνίας. Επίσης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι χρήσεις γης και οι παραγωγικές δραστηριότητες στο παράκτιο μέτωπο και ιδιαίτερη προσοχή να δίνεται στις καλλιέργειες.

Σχετικά με την θεματική για τις κατευθύνσεις του υπερκείμενου σχεδιασμού για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου, υπάρχουν αναφορές ότι υπάρχει σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων, όμως το φαινόμενο πρέπει να εξεταστεί κατά περίπτωση. Στην περιφερειακή ενότητα Λακωνίας συγκεντρώνονται κατευθύνσεις από το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό και από το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ. Όμως πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι στην περιφερειακή ενότητα υπάρχουν αρκετές περιοχές προστασίας και κάτ' επέκταση η χωροθέτηση μονάδων ΑΠΕ στην συγκεκριμένη περιοχή ενδεχόμενος να προκαλέσει προβλήματα στα είδη άγριας πανίδας. Στην περιφερειακή ενότητα Μεσσηνίας και πιο συγκεκριμένα στα νησιά Σχίζα και Σαπιέντζα προτείνεται η δημιουργία μονάδων υδατοκαλλιεργειών. Ενδεχόμενος να υπάρξει πρόβλημα κατά την λειτουργία των μονάδων μιας και σε μικρή απόσταση από τα δύο αυτά νησιά βρίσκεται η νήσος Βενέτικο όπου πραγματοποιούνται στρατιωτικές ασκήσεις. Επιπροσθέτως, η τυπολογία των ακτών στα δύο αυτά νησιά δεν βοηθούν αρκετά στην ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών διότι οι κλωβοί θα είναι συνεχώς εκτεθειμένοι στα κύματα. Η ανάπτυξη μονάδων υδατοκαλλιεργειών θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με το πλαίσιο του Ν.2508/97 για την ανάπτυξη Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών. Η περιφερειακή ενότητα Αρκαδίας αποτελεί την μόνη περιοχή στην οποία δεν παρουσιάζετε κάποιο πρόβλημα σύγκρουσης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Στην περιφερειακή ενότητα Αργολίδας εντοπίζεται η μεγαλύτερη σύγκρουση μεταξύ των παραγωγικών δραστηριοτήτων του Τουρισμού και των Υδατοκαλλιεργειών. Πρέπει να αναγνωριστεί η κατάσταση αυτή και κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού να μην δίνονται κατευθύνσεις για την ανάπτυξη και των δύο παραγωγικών δραστηριοτήτων. Τέλος, η περιφερειακή ενότητα Κορινθίας αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση, η θέση της ευνοεί για την ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας. Όμως η ύπαρξη ενός οργανωμένου υποδοχέα για την βιομηχανία θα έδινε λύση στο πρόβλημα της άναρχης επέκτασης των βιοτεχνιών στην περιοχή.

Σχετικά με την θεματική για τις χρήσεις-καλύψεις γης, υπάρχουν αναφορές πως το πρόβλημα αυτό παρατηρείται σε πολεοδομική κλίμακα. Εργαλεία τα οποία αποτρέπουν την σύγκρουση χρήσεων γης είναι τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης και τα Ρυμοτομικά Σχέδια αλλά αρκετά δεν έχουν εφαρμοστεί και ορισμένα δεν έχουν αναθεωρηθεί. Σύμφωνα με τον Ν.4447/16 τα νέα εργαλεία που έγκειται σε πολεοδομική κλίμακα είναι τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια και τα Ειδικά Χωρικά Σχέδια. Τα σχέδια αυτά οφείλουν να αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα που προσδίδουν στην περιοχή οι δραστηριότητες αλλά με περισσότερη οργάνωση (διανομές χρήσεων, οργανωμένες καλλιέργειες, κολεκτιβοποίηση).

Σχετικά με την θεματική για την πολιτιστική κληρονομιά στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου, αναγνωρίζεται το γεγονός πως η πολιτιστική κληρονομιά προσελκύει τουριστική δραστηριότητα. Τα μνημεία στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητα. Οι δήμοι στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας πρέπει να συγκεντρώσουν στοιχεία γύρω από την πολιτιστική κληρονομιά και να τα συμπεριλάβουν στο περιεχόμενο του τοπικού χωρικού σχεδίου τους.

Σχετικά με την θεματική για τις περιοχές προστασίας, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι υπάρχει πρόβλημα ρύπανσης και μόλυνσης αρκετών περιοχών προστασίας. Ανάμεσα στις περιοχές προστασίας βρίσκονται οι σημαντικότεροι υδροβιότοποι της περιφέρειας Πελοποννήσου, ο υδροβιότοπος του δέλτα Ευρώτα και ο υδροβιότοπος Μουστου. Το καθεστώς προστασίας διαμορφώνεται σύμφωνα με τον Ν.1650/86 και τον Ν.3937/11. Δεν χρειάζεται να γίνει πιο αυστηρό το καθεστώς προστασίας (οι υδροβιότοποι δέλτα Ευρώτα και Μουστου να γίνουν υδροβιότοποι RAMSAR) αλλά ο φορέας διαχείρισης των περιοχών να αναλάβει τις ευθύνες του, καταγράφοντας την υφιστάμενη κατάσταση στις περιοχές προστασίας, εκδίδοντας κάποιο σχέδιο διαχείρισης και καταθέτοντας ερωτήματα στο υπουργείο περιβάλλοντος και ενέργειας.

Σχετικά με την θεματική για την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, αναφέρετε πως πρέπει να δίνονται κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος καθώς επίσης να δίνονται κατευθύνσεις για ζητήματα όπου σχετίζονται με την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Τέτοια ζητήματα είναι η διάβρωση των ακτών και η αλλοίωση των παράκτιων τοπίων.

Σχετικά με την θεματική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης αναφέρεται πως αποτελεί ανάγκη για την περιφέρεια Πελοποννήσου και πως η συγκεκριμένη διαδικασία θα βοηθούσε τους δήμους να αναπτυχθούν και να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα τους σε περιφερειακό επίπεδο. Θα ωθήσει επίσης τους παράκτιους ΟΤΑ στην εκπόνηση σχεδίων με σημαντικές δεσμεύσεις για την αιφορική διαχείριση των παράκτιων ζωνών τους. Προϋπόθεση για την λειτουργία αυτής της διαδικασίας είναι ο bottom up σχεδιασμός, ενώ αγκάθι αποτελεί μη καθολική τήρηση του δικαίου.

Σχετικά με την θεματική της χωρικής διακυβέρνησης για την αποτελεσματική εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στην περιφέρεια Πελοποννήσου, αναγνωρίζεται η ανάγκη για χωρική διακυβέρνηση για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου διότι το κάθε αρμόδιο στέλεχος θα παρουσιάζει δεδομένα από τον τομέα του, τα οποία θα τα αξιολογούν και θα τα επεξεργάζονται όλοι μαζί, συνεκτιμώντας την βαρύτητα της κάθε πληροφορίας. Είναι σημαντικό, να ακούγονται πολλές απόψεις, αλλά και να υπάρξει ορθολογική αξιολόγηση των πληροφοριών και να ληφθούν οι κατάλληλες αποφάσεις.

Σχετικά με την θεματική για το κατά πόσο το υπάρχον σύστημα σχεδιασμού διευκολύνει την εφαρμογή ενός σχεδίου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, η πραγματικότητα δείχνει πως με το κείμενο σύστημα σχεδιασμού έχουμε προβλήματα αλλοίωσης της πληροφορίας στα επίπεδα σχεδιασμού. Ιδανικά θα ήταν το από κάτω προς τα πάνω σύστημα σχεδιασμού, αλλά το πρόβλημα έγκειται στους δήμους μιας και δεν έχουν πολλούς πόρους, δεν έχουν τεχνογνωσία και αφιερώνουν τον χρόνο τους στην καθημερινότητα τους χωρίς να βλέπουν μακροπρόθεσμα το πως μπορεί να αναπτυχθεί ο δήμος τους. Η περιφέρεια αποτελεί την ιδανική κλίμακα για την εφαρμογή αυτής της δυναμικής διαδικασίας συμπεριλαμβανομένων των παραπάνω προβλημάτων.

Η δεύτερη συνέντευξη πραγματοποιήθηκε με τον υπεύθυνο στο τμήμα Περιβάλλοντος, ρυμοτομίας και δόμησης στον δήμο Νότιας Κυνουρίας.

Σχετικά με την θεματική για τα κριτήρια χάραξης της παράκτιας ζώνης, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και άλλα στοιχεία για τον καθορισμό του χερσαίου τμήματος, όπως για παράδειγμα το υδρογραφικό δίκτυο, οι λεκάνες απορροής, οι χρήσεις γης και η γεωργική γη πρώτης προτεραιότητας.

Σχετικά με την θεματική για τις Κατευθύνσεις του υπερκείμενου σχεδιασμού για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι εάν υπάρχει αυστηρός καθορισμός χρήσεων γης κατά την εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων δεν θα έχουμε πρόβλημα χρήσεων γης και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Αυτό το καθεστώς θα δημιουργηθεί ένα ασφαλές υπόβαθρο για την προσέλκυση επενδύσεων.

Σχετικά με την θεματική Χρήσεις-Καλύψεις γης στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου, αναφέρετε το γεγονός ότι η χρήση που αναπτύσσεται διαχρονικά στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι οι αγροτικές καλλιέργειες. Ο τουρισμός στην Πελοπόννησο επικεντρώνεται σε συγκεκριμένα σημεία (Ναύπλιο, Μονεμβάσια, Π.Ο.Τ.Α. στην περιφερειακή ενότητα Μεσσηνίας). Οι οικισμοί πέραν από τους παραδοσιακούς οικισμούς οι οποίοι έχουν συγκεκριμένο καθεστώς οικιστικής ανάπτυξης οι υπόλοιποι οικισμοί χαρακτηρίζονται από άναρχη ανάπτυξη και χωρίς σχέδιο. Πολλοί οικισμοί διαθέτουν απαρχαιωμένα ρυμοτομικά τα οποία δεν έχουν ανανεωθεί και δεν έχουν εφαρμοστεί.

Σχετικά με την θεματική για την πολιτιστική Κληρονομιά της παράκτιας ζώνης της περιφέρειας Πελοποννήσου, αναφέρετε πως η πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τις διαδικασίες σχεδιασμού διότι τα μνημεία καθώς και οι ιστορικοί και αρχαιολογικοί τόποι αποτελούν σημάδια ανάπτυξης. Πρέπει να αναδειχθούν για να προσελκύσουν το κοινό. Πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να μην αποτελούν τον μοναδικό πυλώνα ανάπτυξης για ένα δήμο. Ο σχεδιασμός πρέπει να προβλέψει ποιες παραγωγικές δραστηριότητες θα χωροθετηθούν γύρω από αυτές τις περιοχές.

Σχετικά με την θεματική για τις περιοχές προστασίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου, αναγνωρίζονται τα προβλήματα ρύπανσης και μόλυνσης των περιοχών προστασίας στην παράκτια ζώνη. Αναφέρεται επίσης ότι η υφιστάμενη νομοθεσία είναι επαρκής απλά πρέπει να γίνει εφαρμογή της νομοθεσία ώστε να μην ρυπαίνεται το περιβάλλον.

Σχετικά με την θεματική για την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι αποτελεί πρόβλημα και πως σαν φαινόμενα συμβάλει στην δημιουργία περεταίρω προβλημάτων όπως η διάβρωση των ακτών η αλλοίωση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της παράκτιας ζώνης και το γεγονός ότι θα

δημιουργηθούν προβλήματα με τις παραγωγικές δραστηριότητες του τουρισμού και των υδατοκαλλιεργειών.

Σχετικά με την κατεύθυνση για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης ως δυναμική διαδικασία, αναφέρετε ότι αυτή η δυναμική διαδικασία θα δώσει πολλές λύσεις για την παράκτια ζώνη. Μετά την χάραξη του αιγιαλού πρέπει να εκπονηθεί ένα πλαίσιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Στην συνέχεια τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια θα πρέπει να συμπεριλάβουν στο περιεχόμενο τους τις κατευθύνσεις του παραπάνω πλαισίου. Πολλά προβλήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν στην παράκτια ζώνη όπως για παράδειγμα η αυθαίρετη δόμηση καθώς επίσης και η άναρχη ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Σχετικά με την θεματική για τον ρόλο της χωρικής διακυβέρνησης για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης στην περιφέρεια Πελοποννήσου αναφέρετε ότι, η διαβούλευση είναι το σημαντικότερο μέσο για την χάραξη και εφαρμογή πολιτικής γύρω από την θεματική της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί ο ακριβής προσδιορισμός των φορέων που συγκεντρώνονται γύρω από την παράκτια ζώνη.

Σχετικά με την θεματική για το κατά πόσο το υπάρχον σύστημα σχεδιασμού διευκολύνει την εφαρμογή ενός σχεδίου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, αναφέρετε ότι με το παρόν σύστημα σχεδιασμού πρέπει να υλοποιηθεί αυτή η δυναμική διαδικασία διότι θα συγκεντρωθούν όλα τα στοιχεία και όλα τα δεδομένα γύρω από την παράκτια ζώνη. Θα δοθούν επίσης κατευθύνσεις για την εκπόνηση παράκτιων Τοπικών Χωρικών Σχέδιων. Ο ρόλος της περιφέρειας πρέπει να είναι εποπτικός και να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες όπου και όποτε χρειάζεται.

13. Συμπεράσματα

Η παράκτια ζώνη είναι ένα εξαιρετικά ευαίσθητο οικοσύστημα το οποίο αποτελείται από τρία στοιχεία: την θάλασσα, την στεριά και τον αέρα. Ο ορισμός της

παράκτιας ζώνης υπάρχει σε αρκετά πλαίσια και οδηγίες όπως για παράδειγμα στο νομοθετικό πλαίσιο των Η.Π.Α. ή το πρωτόκολλο της Βαρκελώνης.

Όμως, η ανάπτυξη ποικίλων ανθρώπινων παραγωγικών δραστηριοτήτων, προκαλεί δυσμενείς συνθήκες για το περιβάλλον. Οι παράκτιες ζώνες διαθέτουν αρκετούς, πόρους προς εκμετάλλευση καθώς και σημαντικά οικοσυστήματα, όπου δέχονται απειλές από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου όπου εξασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος, η αειφορική διαχείριση των παράκτιων πόρων και η ορθολογική οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων είναι μια κατάσταση η οποία απουσιάζει από το σύστημα σχεδιασμού της Ελλάδας, και η ανάγκη εκπόνησης του είναι επιτακτική.

Εντός του σχεδίου αυτού θα πρέπει να γίνει εναρμόνιση των ευρωπαϊκών σχεδίων, οδηγιών και πλαισίων σχετικά με το ζήτημα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης καθώς επίσης και της κλιματικής αλλαγής. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου προκαλεί την τήξη των πάγων στον Βόρειο και Νότιο Πόλο συμβάλλοντας έτσι στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας επρόκειτο να επηρεάσει αρκετές παράκτιες περιοχές στην χώρας μας.

Το επίπεδο σχεδιασμού στην χώρα μας απαρτίζεται από σχέδια στρατηγικού χαρακτήρα και σχέδια ρυθμιστικού χαρακτήρα. Τα σχέδια στρατηγικού χαρακτήρα αφορούν περιφερειακή και εθνική κλίμακα ενώ τα σχέδια ρυθμιστικού χαρακτήρα αφορούν πολεοδομική κλίμακα.

Η εκπόνηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά πρέπει να τροφοδοτήσει την εκπόνηση περιφερειακών σχεδίων με σκοπό την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Τα σχέδια αυτά οφείλουν να συγκεντρώνουν τις κατευθύνσεις από τα σχέδια σε οριζόντιο επίπεδο, να εκχωρούν κατευθύνσεις στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού και να συμβάλλουν στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης.

Εν συνεχεία με την επίτευξη του παραπάνω στρατηγικού σχεδιασμού, τα σχέδια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και το ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά, πρέπει να εκχωρήσουν κατευθύνσεις στα επίπεδα ρυθμιστικού σχεδιασμού με σκοπό την εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων για τους παράκτιους δήμους σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών.

Σε πρώτο βαθμό δίνονται κατευθύνσεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για την προστασία και την Αειφορική Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών.

Το πλαίσιο το οποίο δίνει κατευθύνσεις για την θαλάσσια περιοχή, στην οποία υπάγεται η χώρα μας (Μεσόγειος Θάλασσα), είναι το Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την προώθηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης (The Mediterranean ICZM Protocol).

Αρχικά, γίνεται η παρουσίαση των ορισμών της Παράκτιας Ζώνης και της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Για την ζώνη αυτή, το θαλάσσιο τμήμα ξεκινάει από την ακτογραμμή και εκτείνεται μέχρι τα χωρικά ύδατα, ενώ το χερσαίο τμήμα προσδιορίζεται συμπεριλαμβανομένων διάφορων στοιχείων τοπογραφίας, τα οποία διαφέρουν σε κάθε παράκτια ζώνη. Σημείο αναφοράς και για τα δυο μέρη αποτελεί η ακτογραμμή.

Σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, πέραν από τις αρχές που απαρτίζουν αυτήν την δυναμική διαδικασία, εξίσου σημαντικά στοιχεία για την καθολική εφαρμογή των σχεδίων αποτελούν η διαβούλευση και η χωρική διακυβέρνηση. Η «καλή» χωρική διακυβέρνηση προϋποθέτει μια σειρά από αρχές καθώς επίσης και μια σειρά από «παίκτες» (κυβερνητικοί εκπρόσωποι, άτομα της διοίκησης, επιστήμονες, πολίτες κλπ) και συγκροτεί ένα εργαλείο για την αποτελεσματική εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Οι στόχοι και οι κατευθύνσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το κάθε κράτος μέλος που υπέγραψε το πρωτόκολλο. Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης με μεθόδους χωρικής ανάλυσης θα φανερώσει ακριβώς ποια προβλήματα εντοπίζονται στον παράκτιο χώρο της κάθε χώρας.

Οι κατευθύνσεις, τα μέτρα και οι οδηγίες σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων, την οργάνωση ποικίλων παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη και την αειφορική διαχείριση των παράκτιων πόρων, υποδεικνύοντας ορισμένους stakeholders για την ΟΔΠΖ.

Επίσης, έχουμε την καταγραφή των κινδύνων και των απειλών που συναντάμε στην παράκτια ζώνη. Υπάρχουν απειλές οι οποίες είναι κοινές για κάθε παράκτιο κράτος όπως για παράδειγμα η κλιματική αλλαγή (άνοδος της στάθμης της θάλασσας) αλλά και απειλές που διαφέρουν από θαλάσσια περιοχή σε θαλάσσια περιοχή όπως για παράδειγμα η διάβρωση των παράκτιων περιοχών.

Ένα ακόμα σημαντικό κείμενο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο είναι το πλαίσιο κοινοτικής δράσης για τον θαλάσσιο χώρο (οδηγία πλαίσιο για την θαλάσσια στρατηγική). Κεντρικός στόχος του πλαισίου αποτελεί η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος καθώς και η διατήρηση και ανάδειξη της ποιότητας των υδάτων. Εάν δεν εξασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος και των υδάτων δεν υφίσταται προγραμματισμός και σχεδιασμός παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη. Ακολουθεί μια σειρά από ορισμούς οι οποίοι έχουν να κάνουν με τον καθορισμό των θαλάσσιων περιοχών και τον καθορισμό στρατηγικών (ακόμα και σε επίπεδο διαπεριφερειακής συνεργασίας). Ο καθορισμός των θαλάσσιων περιοχών έχει προηγηθεί, όμως στο κομμάτι του καθορισμού στρατηγικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση κατά την εκπόνηση εθνικών/περιφερειακών σχεδίων των κρατών μελών.

Κάθε κράτος μέλος, το οποίο βρέχεται από θάλασσα, οφείλει να αναπτύσσει θαλάσσια στρατηγική για την προστασία και την εκμετάλλευση των θαλάσσιων περιοχών στην επικράτειά τους. Η προετοιμασία και το πρόγραμμα μέτρων πρέπει να παρουσιάζονται αναλυτικά και να αποτελέσουν μέρος των στρατηγικών. Πολλά κράτη μοιράζονται την ίδια θαλάσσια περιοχή, επομένως αυτά τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν κοινή συλλογιστική πορεία και στρατηγική για την εκμετάλλευση και προστασία των θαλάσσιων περιοχών.

Εξίσου σημαντικό είναι το κομμάτι της αξιολόγησης της στρατηγικής και της θέσπισης προγραμμάτων παρακολούθησης των θαλάσσιων περιοχών, διότι με αυτές τις δράσεις εξασφαλίζεται η εποπτεία των θαλάσσιων περιοχών.

Επόμενη Οδηγία σχετικά με την θαλάσσια πολιτική και την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, είναι η Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων. Η συγκεκριμένη οδηγία αναφέρεται γενικότερα στα ύδατα (επιφανειακά και υπόγεια) και την συμπλήρωση των πινάκων της οικολογικής κατάστασης των υδάτων.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις κατευθύνσεις της οδηγίας και να προβαίνουν σε ενέργειες και διαδικασίες ερευνών για την οικολογική κατάσταση των υδάτων των κρατών μελών. Ο κύριος περιβαλλοντικός στόχος που τίθεται είναι αφενός ο προσδιορισμός της οικολογικής τους κατάστασης και αφετέρου η ανάδειξη

και η προστασία του περιβάλλοντος. Η οικολογική κατάσταση των παράκτιων περιοχών πρέπει να παρακολουθείται συστηματικά από τα κράτη μέλη. Σε περίπτωση έγκαιρης παρατήρησης της υποβάθμισης της οικολογικής κατάστασης θα αποφευχθούν ταχεία και περεταίρω προβλήματα.

Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα χαρακτηριστικά και τα στοιχεία που απαρτίζουν την κάθε περιοχή διότι βάση της σύστασης και της «λειτουργίας» τους προκύπτει ο χαρακτηρισμός της οικολογικής κατάστασης των υδάτων. Τα κράτη μέλη πρέπει να ακολουθήσουν μια σειρά από έρευνες και συγκομιδή στοιχείων για τα ύδατα της επικράτειας τους και στην συνέχεια, ανάλογα με τον χαρακτηρισμό των υδάτων τους (υψηλής οικολογικής κατάστασης, καλής οικολογικής κατάστασης κλπ.), πρέπει να ακολουθηθεί μια σειρά από ενέργειες είτε για την διατήρηση της οικολογικής κατάστασης εάν είναι καλή, είτε για την βελτίωση της οικολογικής κατάστασης εάν είναι μέτρια ή κακή.

Ακολουθεί και μια σειρά από οδηγίες για περιοχές με κακή οικολογική κατάσταση των υδάτων σχετικά με την αλλοίωση ορισμένων θαλάσσιων παραγόντων (π.χ. φυτοπλαγκτόν) καθώς και για τον μετριασμό των συνθετικών και μη συνθετικών ρύπων (επιτρεπόμενα όρια).

Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του συμβουλίου, σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών (2002/413/EK), αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τα κράτη μέλη σχετικά με την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης σε εθνικό επίπεδο. Αναγνωρίζεται η σημασία και οι διαστάσεις της παράκτιας ζώνης αλλά απαραίτητη προϋπόθεση, πριν τον «σχεδιασμό» παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη, αποτελεί η ανάδειξη και η προστασία του περιβάλλοντος.

Εργαλείο για την αποτελεσματική εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης αποτελεί ο χωροταξικός σχεδιασμός. Ο χωροταξικός σχεδιασμός λαμβάνει υπόψη τον εύθραυστο χαρακτήρα της παράκτιας ζώνης και της βιοποικιλότητας που συγκεντρώνεται σε αυτές τις περιοχές. Η εκπόνηση εθνικών στρατηγικών των κρατών μελών πρέπει να υλοποιείται με βάση αυτά τα πρότυπα και να «χρησιμοποιεί» το εργαλείο του χωροταξικού σχεδιασμού.

Σε κάθε περίπτωση τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώσουν τα σχέδια και τα κείμενα πολιτικής λαμβάνοντας υπόψη και τους εμπλεκόμενους φορείς της παράκτιας

ζώνης. Η συνεργασία οφείλει να επιτευχθεί σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Όπου κρίνεται απαραίτητη η διαπεριφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία πρέπει να επιτυγχάνεται.

Με άλλα λόγια, τα κράτη μέλη οφείλουν να προσδιορίσουν την Παράκτια Ζώνη εντός της θαλάσσιας περιοχής τους (εάν δεν την έχουν προσδιορίσει ακόμα) και να θεσπίσουν διαδικασίες Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης και προγράμματα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων και των θαλάσσιων περιοχών στις οποίες υπάγονται τα κράτη μέλη. Μόνο εάν εξασφαλίζεται η προστασία και η ανάδειξη του περιβάλλοντος μπορούμε να μιλάμε για ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι ευρωπαϊκά πλαίσια και οδηγίες σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης και την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική φέρουν την υπογραφή της χώρας, όπου αποτελούν δέσμευση για αυτή απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν έχει προβεί σε διαδικασίες για την υλοποίηση των δεσμεύσεών της. Για παράδειγμα, η Ελλάδα υπέγραψε το Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης το 2008 και στην συνέχεια έγινε η εκπόνηση του ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά αλλά δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ.

Είναι ευρέως γνωστό ότι αποτελεί ανάγκη η θεσμοθέτηση ενός σχεδίου για τον παράκτιο χώρο με τις κατευθύνσεις από τα πλαίσια και τις οδηγίες από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με κεντρική κατεύθυνση την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Στην Ελλάδα σήμερα υπάρχουν νόμοι σχετικά με την παράκτια ζώνη. Οι νόμοι αυτοί έχουν να κάνουν με τον έλεγχο δόμησης στον παράκτιο χώρο, τον καθορισμό του αιγιαλού και της παραλίας, τον καθορισμό κοινόχρηστων και κοινωφελών στην παράκτια ζώνη κ.α.

Αυτό που παρατηρείται είναι πως στην Ελλάδα η νομοθεσία επικεντρωνόταν γύρω από μια συγκεκριμένη ενέργεια (προστασία του περιβάλλοντος, οργάνωση παραγωγικών δραστηριοτήτων, ανάδειξη του τοπίου κ.α.). Όμως όλα αυτά τα χρόνια ήταν αισθητή η απουσία στο σύστημα σχεδιασμού ενός σχεδίου, στο οποίο να επιτυγχάνεται η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης των παράκτιων περιοχών στην χώρα, να συγκεντρώνει τις κατευθύνσεις από τα πλαίσια σε οριζόντιο επίπεδο και να εκχωρεί κατευθύνσεις στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού.

Η θέσπιση ενός σχεδίου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης είναι αναγκαία στην χώρα μας. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά πρέπει να θεσμοθετηθεί, μέσω του οποίου θα πρέπει να συγκεντρώνονται τα κύρια ζητήματα γύρω από την παράκτια ζώνη (καθορισμός της παράκτιας ζώνης, προστασία και αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης, έλεγχος της οικολογικής κατάστασης των υδάτων κ.α.) και να συγκεντρώνονται οι κατευθύνσεις από τα Ευρωπαϊκά πλαίσια και Οδηγίες.

Το πλαίσιο αυτό οφείλει να τροφοδοτήσει την θέσπιση περιφερειακών σχεδίων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Τα σχέδια αυτά θα είναι στρατηγικού χαρακτήρα, επομένως για την δέσμευση και την εφαρμογή των κατευθύνσεων τους τα σχέδια πρέπει να δίνουν κατευθύνσεις στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού. Τα σχέδια τα οποία πρέπει να λάβουν υπόψη τις παραπάνω κατευθύνσεις είναι τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια.

Αν η θέσπιση των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων προηγηθεί της θέσπισης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά και των Περιφερειακών Σχεδίων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης, τότε τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια οφείλουν να αναθεωρηθούν και να συμπεριλαμβάνουν τις κατευθύνσεις αυτές.

Η Μάλτα είναι η μόνη Μεσογειακή χώρα από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία έχει εφαρμοσμένα σχέδια για την παράκτια ζώνη. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη χώρα μιας και απαρτίζεται από νησιά. Το παράκτιο σχέδιο το οποίο εφαρμόζεται είναι το “The Strategic Plan for the Environment and Development”. Το σχέδιο αυτό έχει να κάνει με την οργάνωση συγκεκριμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων, την προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων, την διατήρηση-βελτίωση-ανάδειξη της οικολογικής κατάστασης των υδάτων και εν κατακλείδι την αειφορική διαχείριση της παράκτιας ζώνης της Μάλτας.

Πρόκειται για το πρώτο σχέδιο σε εθνικό επίπεδο που βρίσκει πεδίο εφαρμογής για την Μάλτα. Αναφορές για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης υπήρχαν από την δεκαετία του 1990 κατά την εκπόνηση του σχεδίου “The Construction Plan”. Η Μάλτα έχει υπογράψει και αυτή το Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης και με την δέσμευση της υπογραφής της προχώρησε στην εκπόνηση του

“The Strategic Plan for the Environment and Development”. Αυτή είναι και η κεντρική διαφορά μεταξύ της Ελλάδας και της Μάλτας. Οφείλουμε να παραδειγματιστούμε από την περίπτωση της Μάλτας, ο τρόπος βέβαια με τον οποίο πρέπει να προχωρήσουμε στην θεσμοθέτηση παράκτιου σχεδίου αναφέρεται πιο πάνω.

Η Ολλανδία είναι μια χώρα η οποία έχει καλύψει τις έννοιες της παράκτιας ζώνης στο νομοθετικό της υπόβαθρο εδώ και πολλά χρόνια. Για την παράκτια ζώνη στην Ολλανδία εφαρμόζονται τρία σχέδια. Τα σχέδια αυτά είναι τα εξής το “The North Sea Policy Document” το “The National Water Plan” και το “The North Sea Spatial Agenda”.

Το πρώτο σχέδιο συγκεντρώνει την υφιστάμενη κατάσταση γύρω από την παράκτια ζώνη της Ολλανδίας (παραγωγικές δραστηριότητες, περιοχές προστασίας, ενάλια πολιτιστική κληρονομιά, ευαίσθητες περιοχές) και ορίζει τους υπεύθυνους stakeholders γύρω από κάθε τομέα καθώς και τις δυνατότητες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων αυτών στον χώρο.

Το δεύτερο σχέδιο έχει να κάνει με την αειφορική διαχείριση των υδάτων στην Ολλανδία. Η παράκτια ζώνη είναι περιοχή κλειδί για τα ύδατα, μιας και σε αυτή την περιοχή συναντιούνται ύδατα όπως ποτάμια, θάλασσα ακόμη και λίμνες. Για αυτόν τον λόγο η θέσπιση ενός τέτοιου σχεδίου ήταν αναγκαία. Σε αυτό το σχέδιο υποδεικνύονται και οι υπεύθυνοι stakeholders σχετικά με την προστασία των υδάτων. Κύρια κατεύθυνση είναι πως εάν δεν εξασφαλίζεται η προστασία και η αειφορική διαχείριση των υδάτινων πόρων δεν υφίσταται οργάνωση παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Το τρίτο σχέδιο έχει να κάνει με ορισμένες παραδοσιακές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην παράκτια ζώνη καθώς και στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη στην Ολλανδία (ναυσιπλοΐα, λιμενικές εγκαταστάσεις, αγωγοί και καλώδια κ.α.). Από την μια πλευρά συγκεντρώνονται κατευθύνσεις για την ανάπτυξη αυτών των δραστηριοτήτων, ενώ από την άλλη πλευρά προβλέπετε η ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων (δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα).

Αυτά τα τρία σχέδια είναι οι βασικοί πυλώνες για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης στην Ολλανδία. Τα σχέδια αυτά υποδεικνύουν τους stakeholders και τους πολιτικούς φορείς που εμπλέκονται στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Τα ανώτερα κυβερνητικά επίπεδα (κυβέρνηση, υπουργεία) εκχωρούν κατευθύνσεις στα κατώτερα διοικητικά επίπεδα (δήμοι, επαρχίες). Αυτό έχει

να κάνει με τον σχεδιασμό πολιτικής στην χώρα της Ολλανδίας σε σχέση με την Ελλάδα.

Στην Ολλανδία τα ανώτερα επίπεδα διοίκησης εκχωρούν κατευθύνσεις στα κατώτερα επίπεδα για την εφαρμογή πολιτικής με την διαφορά ότι η διαδικασία λήψης πολιτικών μέτρων και αποφάσεων γίνεται με bottom-up μεθόδους και τα ανώτερα επίπεδα κατέχουν εποπτικό χαρακτήρα προς τα κατώτερα επίπεδα.

Αυτό το σύστημα συνοδεύεται και από το γεγονός ότι η Ολλανδία σχετίζεται με την σχολή Ολοκληρωμένου Σχεδιασμού όπου ο χωρικός σχεδιασμός έχει να κάνει με ολοκληρωμένα σχέδια χρήσεων γης, τα οποία έρχονται να ενισχύσουν την δυναμική διαδικασία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Η Ελλάδα ανήκει στην σχολή του πολεοδομικού σχεδιασμού, όπου ο σχεδιασμός ξεδιπλώνεται γύρω σημεία-κτήρια-μνημεία αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος. Η λήψη αποφάσεων στην χώρα μας επιτυγχάνεται από τα ανώτερα διοικητικά επίπεδα, ενώ στα κατώτερα επίπεδα εκχωρούνται ελάχιστες κατευθύνσεις έως και καθόλου. Για να έχουμε ορθολογική διακυβέρνηση η «ιεραρχία» πρέπει να είναι της μορφής από κάτω προς τα πάνω και όχι το αντίθετο.

Για να έχουμε Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης στην Ελλάδα, οι εμπλεκόμενοι φορείς πρέπει να ενεργήσουν στην χωρική διακυβέρνηση της παράκτιας ζώνης. Η χωρική διακυβέρνηση σχετίζεται με έννοιες όπως η ετεραρχία, η αύξηση των παικτών πέραν από την κεντρική κυβέρνηση, η bottom up μέθοδος διαμόρφωσης πολιτικής και τέλος η διαβούλευση. Η διαβούλευση αποτελεί κλειδί για την αποτελεσματική λειτουργία των παραπάνω εννοιών.

Για να επιτύχουμε αποτελεσματική διακυβέρνηση μια σειρά από έννοιες-κανόνες πρέπει να λειτουργούν με την σειρά τους αποτελεσματικά. Τέτοιες έννοιες είναι η συναίνεση, η λογοδοσία, η διαφάνεια, η ανταπόκριση, η ισότιμη μεταχείριση, η αποτελεσματικότητα, η ασφάλεια δικαίου και η συμμετοχή.

Η ουσία που κρύβεται πίσω από όλα αυτά είναι πως από τον περιφερειακό σχεδιασμό, όπου αποτυπώνεται υφιστάμενη κατάσταση μιας περιοχής, πρέπει να προβούμε στον στρατηγικό σχεδιασμό με βάση τον οποίο ενισχύονται τα ανταγωνίστηκα πλεονεκτήματα των περιοχών και κάτ' επέκταση η ανταγωνιστικότητά τους.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου είναι η περιοχή στην οποία γίνεται η διερεύνηση των δυνατοτήτων εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Προηγουμένως, έγινε αντιληπτό πως κρίνεται αναγκαία η θέσπιση ενός σχεδίου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης.

Κατά την διαδικασία εκπόνησης των σχεδίων εξετάζονται οι παραπάνω κατευθύνσεις σε περιφερειακό επίπεδο. Σε πρώτο βαθμό παρουσιάζονται ορισμένα εισαγωγικά, δημογραφικά, οικονομικά στοιχεία καθώς και στοιχεία για τις παραγωγικές δραστηριότητες περιφέρεια Πελοποννήσου. Έπειτα, συγκεντρώνονται οι κατευθύνσεις από τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.

Οι κύριες κατευθύνσεις για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας προέρχονται από το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό. Βέβαια, η τουριστική δραστηριότητα στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου δεν έγκειται αποκλειστικά στον παραθεριστικό τουρισμό. Για παράδειγμα υπάρχουν αρκετοί οικισμοί στην παράκτια ζώνη οι οποίοι έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί (Λεωνίδιο, Κορώνη, Μεθώνη, Μονεμβάσια κλπ.) και κατά επέκταση παρουσιάζουν «μεικτό» τουριστικό προϊόν. Το ίδιο ισχύει και για περιοχές που παρουσιάζουν χαρακτηρίστηκα που μπορούν να προσελκύσουν και άλλες μορφές τουρισμού (θρησκευτικού τουρισμού, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αθλητικού τουρισμού κ.α.)

Σχετικά με το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες παρουσιάζονται οι υφιστάμενες μονάδες Υδατοκαλλιεργειών στην περιφέρεια Πελοποννήσου καθώς και η περιοχή όπου μπορούν να αναπτυχθούν νέες μονάδες υδατοκαλλιεργειών. Η περιοχή αυτή είναι τα νησιά Σχίζα και Σαπιέντζα. Προτείνεται η ανάπτυξη μονάδων υδατοκαλλιεργειών αφού εξασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος. Στο ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες αναφέρεται ότι μπορεί να αναπτυχθεί εναλλακτική μορφή τουρισμού με την ανάπτυξη μονάδων υδατοκαλλιεργειών.

Καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως πρόκειται για μια ευαίσθητη περιοχή (αποτελεί περιοχή Natura) και συγκρούονται συμφέροντα σε αυτήν. Πρέπει να δοθούν κατευθύνσεις από τον υπερκείμενο σχεδιασμό για την ολοκληρωμένη οργάνωση μιας αποκλειστικά παραγωγικής δραστηριότητας, ώστε να αποφεύγεται η σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή.

Το ΕΠΧΣΑΑ για τις Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κατηγοριοποιεί τον εθνικό χώρο σε περιοχές εκμετάλλευσης του αιολικού δυναμικού. Περιοχές όπου συγκεντρώνουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα είναι οι Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας. Στην περιφέρεια Πελοποννήσου ΠΑΠ συγκεντρώνονται στην ανατολική χερσόνησο της περιφέρειας. Η συγκεκριμένη περιοχή λαμβάνει κατευθύνσεις και από το ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό και στην συγκεκριμένη περιοχή υπάρχουν αρκετές περιοχές προστασίας. Πρέπει αυτά τα στοιχεία να εξεταστούν κατά την διαδικασία του ρυθμιστικού σχεδιασμού.

Το ΕΠΧΣΑΑ για την βιομηχανία δίνει κατευθύνσεις για δύο περιοχές της παράκτιας ζώνης της περιφέρειας Πελοποννήσου. Η μία προτείνει την ανάπτυξη βιομηχανίας σε μια περιοχή περιμετρικά της Κορίνθου. Από άποψη οργάνωσης της βιομηχανικής παραγωγικής δραστηριότητας στο σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας της Κορινθίας, συμπεραίνεται το γεγονός ότι η περιφερειακή ενότητα Κορίνθου αποτελεί βιομηχανικό δορυφόρο της Αττικής καθώς στην περιοχή υπάρχει σιδηροδρομικό δίκτυο (σύνδεση με την Πάτρα όπου υπάρχει λιμάνι καθώς και με την Αττική και την υπόλοιπη Ελλάδα), πρωτεύον εθνικό δίκτυο (αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ) καθώς ύπαρξη λιμένα (λιμένας Κορίνθου). Ένας παράγοντας που ενισχύει την χωροθέτηση της βιομηχανικής παραγωγικής δραστηριότητας είναι και η ύπαρξη των διωλιστηρίων στην ευρύτερη περιοχή (Διωλιστήρια Motor Oil Hellas 71χλμ εθνικής οδού Αθηνών-Κορίνθου).

Ωστόσο, γίνεται αναφορά στην έννοια της παράκτιας ζώνης, μιας ευαίσθητης περιοχής και η χωροθέτηση μιας τέτοιας παραγωγικής δραστηριότητας πρέπει να επιτευχθεί μόνο εάν με την λειτουργία της εξασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος.

Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Πελοπόννησο συγκεντρώνουν τις παραπάνω κατευθύνσεις, αναδεικνύοντας τα ανταγωνίστηκα πλεονεκτήματα στην περιφέρεια Πελοποννήσου (ανά περιφερειακή ενότητα) και χωρίς να δίνεται προτεραιότητα σε κάποια παραγωγική δραστηριότητα.

Στην συνέχεια παρατηρούμε πως οι κυρίαρχες χρήσεις στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι οι γεωργικές εκτάσεις, οι βοσκότοποι και οι οικισμοί. Όπως αναφέρθηκε προηγούμενος πρέπει να γίνει έλεγχος στις καλλιέργειες καθώς και στις μεθόδους καλλιέργειας για τον βαθμό με τον οποίο επηρεάζουν την παράκτια

ζώνη, καθώς στην παράκτια ζώνη βρίσκεται ένα πλήθος περιοχών προστασίας. Τέτοιες περιοχές προστασίας είναι τα Καταφύγια Άγριας Ζωής, οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας και Τόποι Κοινοτικής Σημασίας. Με άλλα λόγια μπορούν να επηρεαστούν αρνητικά αυτές οι περιοχές και να επέλθουν σημαντικές περιβαλλοντικές και οικολογικές επιπτώσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση ανεξέλεγκτης απόθεσης λυμάτων (γεωργικών) στον ποταμό Ευρώτα.

Έπειτα καταγράφεται η πολιτιστική κληρονομιά στην παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου (ενάλια και μη). Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για δυο κύριους λόγους. Πρώτον, πρόκειται για εύθραυστες περιοχές και αντικείμενα, τα οποία προστατεύονται από εθνικές κηρύξεις και επομένως πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διαδικασίες χωρικού σχεδιασμού. Δεύτερον, προσελκύουν τουρίστες και επομένως μπορούν με την κατάλληλη οργάνωση και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό να οργανωθεί τουριστική δραστηριότητα γύρω από αυτά τα μνημεία.

Ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι τα προβλήματα στην παράκτια ζώνη. Προβλήματα όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας που προκαλείται από το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η σύγκρουση παραγωγικών δραστηριοτήτων η οποία προκαλείται από τα αναπτυξιακά πλαίσια διότι δίνονται κατευθύνσεις ανάπτυξη πολλών παραγωγικών δραστηριοτήτων για την ίδια γεωγραφική περιοχή και τέλος η υποβάθμιση ευαίσθητων περιοχών λόγω της «άναρξης» ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Κατά την εκπόνηση στρατηγικού σχεδιασμού οι παραπάνω ανησυχίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να δίνονται κατευθύνσεις για την αντιμετώπισή τους.

Εκτός από την λήψη μέτρων, για την αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων, τα σχέδια σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, πρέπει να αναθεωρούνται (αφού γίνει η θεσμοθέτηση και η εφαρμογή τους) εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος (από 5 έως 10 χρόνια). Άτομα κλειδιά (stakeholders) κατέχουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το κομμάτι μιας και η ολοκληρωμένη διαβούλευση και διακυβέρνηση είναι τα μέσα λειτουργίας της δυναμικής διαδικασίας της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με σκοπό να γίνουν κατανοητά κάποια ζητήματα για την παράκτια ζώνη της περιφέρειας Πελοποννήσου. Οι ερωτήσεις σχετίζονται με τα κριτήρια χάραξη της παράκτιας ζώνης, τις κατευθύνσεις από τα

αναπτυξιακά πλαίσια σε εθνικό επίπεδο (ΕΠΧΣΑΑ), ζητήματα από την υφιστάμενη κατάσταση στην παράκτια ζώνη καθώς και για το πώς μπορεί να γίνει εφαρμογή της ΟΔΠΖ στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Είναι ορθό το γεγονός ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παραπάνω κριτήρια για την χάραξη του χερσαίου τμήματος της παράκτιας ζώνης, όπως για παράδειγμα οι λεκάνες απορροής και ο υδροφόρος ορίζοντας καθώς αποτελούν κομμάτι άρρηκτα συνδεδεμένο με το παράκτιο περιβάλλον. Σε συνδυασμό με τον υδροφόρο ορίζοντα οι χρήσεις γης στο παράκτιο περιβάλλον πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη. Αν δεν δοθεί η απαραίτητη προσοχή σε αυτούς τους τομείς μπορεί να αποτελέσουν παράγοντα όχλησης και μόλυνσης στην παράκτια ζώνη.

Σχετικά με τις χρήσεις-καλύψεις γης, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης, για παράδειγμα σχετικά με τις καλλιέργειες πρέπει να μελετηθεί ο τρόπος και οι μέθοδοι καλλιεργειών, στον βαθμό που επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον αλλά και την παράκτια ζώνη στο σύνολο της.

Η πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να αποτελέσει στοιχείο προς εκμετάλλευση με σκοπό να προσελκύσει τουριστική δραστηριότητα. Τα σχέδια για την ΟΔΠΖ πρέπει να καταγράφουν όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα για κάθε περιοχή.

Οι περιοχές προστασίας αποτελούν μια ιδιάζουσα περίπτωση. Συμφωνώντας με το γεγονός πως οι φορείς διαχείρισης πρέπει να προχωρήσουν σε διαδικασίες εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης των περιοχών προστασίας, δεν χρειάζεται εν τέλη να αλλάξει ο βαθμός προστασίας των περιοχών.

Κρίνεται αναγκαίο να υιοθετηθούν και να εφαρμοστούν στην χώρα μας οι αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, και είναι αποδεκτό πως τα σημαντικότερα εργαλεία αυτής της δυναμικής διαδικασίας είναι η διαβούλευση και η διακυβέρνηση. Τέλος, για την εφαρμογή και την θέσπιση των σχεδίων δεν βοηθάει ο τρόπος με το οποίο λειτουργεί το σύστημα σχεδιασμού (top-down) αλλά πρέπει να προωθηθεί το σύστημα από τα κάτω προς τα επάνω για την εφαρμογή της ΟΔΠΖ στην χώρα μας (bottom-up).

Βιβλιογραφία

Συγγράμματα

Αγγελίδης Μ. (2000) *«Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη»* Αθήνα, Εκδόσεις Συμμετρία

Αγγελίδης Μ., Οικονόμου Α., (2005) *«Χρήσεις γης και επιπτώσεις στον παράκτιο χώρο της Ελλάδας»* Αθήνα, Εκδόσεις Συμμετρία

Αραβαντινός Α. (2007) *«Πολεοδομικός Σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου»* Αθήνα Εκδόσεις Συμμετρία

Βασενχόβεν Λ., Σαπουντζάκη Κ., Ασπρογέρακας Ε., Γιαννίρης Η., Παγώνης Θ., (2010) *«Χωρική Διακυβέρνηση Θεωρία, Ευρωπαϊκή Εμπειρία και η Περίπτωση της Ελλάδας»* Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική

Βασενχόβεν Λ, *«Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός Ευρώπη και Ελλάδα»* Έκδοση 1, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

Κοκκώσης Χ., Μπεριάτος Η. (2016) *«Χωρική Ανάπτυξη και Σχεδιασμός, Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός και Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών»* Επιστημονικό Περιοδικό Αειχώρος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Κυβέλου Σ. (2010) *«Από την Χωροταξία στην Χωροδιαχείριση»* Έκδοση 1 Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική

Λαλένης Κώστας (2016) *«Πρόσφατες Εξελίξεις στο σύστημα χωρικού σχεδιασμού στην Ελλάδα. Σε αναποτελεσματική αναζήτηση αποτελεσματικότητας»* Βόλος

Μέλισσας Δ.Κ. (2008) *«Νησιωτικές παράκτιες ζώνες και αιγιαλός»* Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Μπεριάτος Η., Παπαγεωργίου Μ., (2012) *«Χωροταξία-Πολεοδομία-Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα Ελλάδα-Μεσόγειος»* Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Μπεριάτος Η., Παπαγεωργίου Μ., (2013) *«Χωροταξικός και Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός: Ανάπτυξη & Προστασία»* Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Μπεριάτος Η., Παπαγεωργίου Μ., (2013) *«Χωροταξικός Σχεδιασμός σε Ευαίσθητες και Κρίσιμες Περιοχές»* Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

Νιαβής Σ., Παπαθεωχάρη Θ., Κοκκώσης Χ. (2016) «Κοινωνικοοικονομικές διαστάσεις της σύνδεσης Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης. Εφαρμογή στο πιλοτικό ΘΧΣ Αδριατικής Ιονίου», Επιστημονικό Περιοδικό Αειχώρος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Παπαδόπουλος Α., Καρυμπάλης Ε., Χαλκιάς Χ., (2013) «*Η Γεωγραφία του Παράκτιου και του Νησιωτικού Χώρου*» Αθήνα, Εκδόσεις Σταμούλη ΑΕ

Παπαθεωχάρη Θ., Κοκκώσης Χ. (2009) «Ανάπλαση παραλιακού μετώπου στις πόλεις της Μεσογείου σε σχέση με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών» Βόλος, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας

J.C. Emberlin (1983) «*Εισαγωγή στην Οικολογία*» Έκδοση 18 Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθητώ

Διαδικτυακοί Τόποι

Δίκτυο Μεσόγειος SOS «2009» πρόσβαση από: <http://medsos.gr/medsos/2009-01-22-13-00-20/2009-06-11-11-15-09/2009-06-17-14-22-40/632--a-.html> [τελευταία πρόσβαση: 10/1/20]

Δημιουργία γεωγραφικού συστήματος πληροφοριών για τις παράκτιες περιοχές της Ελλάδας, πρόσβαση από: <https://docplayer.gr/67462-Dimioyrgia-geografikoy-systimatos-pliroforion-gia-tis-parakties-periohes-tis-elladas-h-kokkosis-1-k-dimitrioy-2-m.html> τελευταία πρόσβαση [17/05/2019]

Cyclades Voice (2011) προσβάσιμο από: <https://www.cycladesvoice.gr/?aid=63144> [τελευταία πρόσβαση 10/1/2020]

Ελληνικό Κτηματολόγιο (2008) προσβάσιμο από: http://www.ktimatologio.gr/infrastructureprojects/Documents/Pages/SHORE_RIVER_LAKES.pdf [τελευταία επίσκεψη 22/5/2019]

Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης «2007» πρόσβαση από: <https://www1.gsis.gr> [τελευταία πρόσβαση 05/012020]

Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας 2015 πρόσβαση από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-trapezes-pistotika-idrumata/nomos-4607-2019-phek-65a-24-4-2019.html>, τελευταία επίσκεψη [22/12/2019]

European MSP Platform πρόσβαση από: <https://www.msp-platform.eu/countries/malta>, τελευταία επίσκεψη [20/08/2019]

European Commission Country Report 2011 πρόσβαση από: https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/malta_01_en.pdf τελευταία επίσκεψη [12/09/2019]

European Msp Platform πρόσβαση από: <https://www.msp-platform.eu/countries/netherlands> τελευταία πρόσβαση [20/10/2019]

Περιφέρεια Πελοποννήσου πρόσβαση από: <https://www.ppel.gov.gr/>, τελευταία πρόσβαση [29/10/2019]

Έξυπνη Εξειδίκευσή Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και στον αγροτικό τομέα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, για την περίοδο 2014 – 2020 (2014) πρόσβαση από: https://www.espa.gr/elibrary/RIS3_Peloponnisos_20140804.pdf τελευταία πρόσβαση [29/10/2019]

philenews (2018) πρόσβαση από: <http://www.philenews.com/f-me-apopsi/paremvaseis-ston-f/article/604733/ta-chorika-ydata-tis-elladas>, τελευταία επίσκεψη [30/10/2019]

LAWSPOT 2016 πρόσβαση από: <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliροφοries/nomothesia/n-4447-2016/arthro-3-nomos-4447-2016-ethniki-horiki-stratigiki>

NHPEYΣ IXΘYOKAΛΛIEPΓEIEΣ (2010) πρόσβαση από: http://www.nireus.com/40_1/h-mesogeia-ixthuokalliergeia τελευταία πρόσβαση [29/4/2019]

flickr (2009) Οστρακοκαλλιέργεια πρόσβαση από: <https://www.flickr.com/photos/fratzinio/7223291932> τελευταία επίσκεψη [29/4/2019]

GaiaΕπιχειρείν (2013) Ιχθυοκαλλιέργεια σε υφάλμυρα ύδατα πρόσβαση από: <http://www.gaiapedia.gr/gaiapedia/index.php/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5>

[%CE%AF%CE%BF:%CE%99%CF%87%CE%B8%CF%85%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B5%CF%82_II.jpg](#), τελευταία πρόσβαση [28/12/2019]

Ecopress (2017) «Νέο Χωροταξικό Πλαίσιο Τουρισμού. Προκλήσεις και Άμεσες Ενέργειες για τον Νέο Σχεδιασμό.» πρόσβαση από: <http://ecopress.gr/?p=4266> τελευταία επίσκεψη [12/12/2019]

Ένωση Λιμένων Ελλάδας πρόσβαση από: <https://www.elime.gr/limania> τελευταία πρόσβαση [15/12/2019]

is ferry 2009 πρόσβαση από: <https://www.isferry.gr/>, τελευταία πρόσβαση [15/12/2019])

Ελληνικά Αεροδρόμια πρόσβαση από: <http://www.greek-airports.gr/periph.htm> τελευταία πρόσβαση [15/12/2019]

Πατριδογνωσία 2016 πρόσβαση από: <https://www.geogreece.gr/natura.php>, τελευταία πρόσβαση [16/12/2019]

Βοτανική 2014 πρόσβαση από: <http://votaniki.gr/>, τελευταία πρόσβαση [18/12/2019]

Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού 2014 πρόσβαση από: <http://www.fdparnonas.gr/>, τελευταία πρόσβαση [18/12/2019]

Natura2000 Network Viewer 2018 πρόσβαση από: <http://natura2000.eea.europa.eu/>, τελευταία πρόσβαση [18/12/2019]

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας 2009 πρόσβαση από: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=433&language=el-GR>, τελευταία πρόσβαση [16/12/2019]

Διαρκής Κατάλογος πρόσβαση από: http://listedmonuments.culture.gr/search_declarations.php τελευταία πρόσβαση [16/12/2019]

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 2007 Μελέτη Περιφέρειας Πελοποννήσου για την Εφαρμογή της Νέας Αγροτικής Πολιτικής πρόσβαση από: http://www.minagric.gr/images/stories/docs/ypoyrgeio/dimosieyseis-Arthra/meleti_gia_Nea_KAP/Peloponisos.pdf, τελευταία επίσκεψη [18/12/2019])

Πρώτο Θέμα 2011 Νεκρά Ψάρια ξεβράζει ο ποταμός Ευρώτας πρόσβαση από: <https://www.protothema.gr/environment/article/101438/nekra-psaria-ksebrazei-o-potamos-eyrotas> τελευταία επίσκεψη [19/12/2019])

Earth Explorer πρόσβαση από: <https://earthexplorer.usgs.gov/> τελευταία πρόσβαση [20/11/2019]

Geodata.gov.gr πρόσβαση από: <http://geodata.gov.gr/maps/> τελευταία πρόσβαση [08/11/2019]

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, πρόσβαση από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:21998A0623\(01\)&from=PT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:21998A0623(01)&from=PT) τελευταία πρόσβαση [13/06/2019]

Μαθιουδάκης (2009) «Η ιδιαίτερη προστασία του αιγιαλού από την άποψη του διοικητικού δικαίου» πρόσβαση από: <http://www.ziti.gr/docs/pdf/1353.pdf> τελευταία πρόσβαση [13/06/2019]

Πανταζής Α. (2009) «Η έννοια της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιας Ζώνης & το παράδειγμα του προγράμματος LIFE-Ελευσίνα 2020» πρόσβαση από: <http://www.medsos.gr/medsos/images/stories/PDF/%CE%A0%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%82%20%CE%91%CE%BB%CE%AD%CE%BA%CE%BF%CF%82.pdf> τελευταία πρόσβαση [13/06/2019]

Μουρμούρη Α. (2010) «Ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων περιοχών: 7 ζητήματα κλειδιά για την εφαρμογή της» πρόσβαση από: http://library.tee.gr/digital/techr/2010/techr_2010_2_83.pdf τελευταία πρόσβαση [14/07/2019]

Χαινταρλής Μ. (2004) «Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ο Στρατηγικός και Πολιτικός του Χαρακτήρας» πρόσβαση από: <https://nomosphysis.org.gr/7060/to-geniko-plaisio-xorotaksikou-sxediasmou-kai-aeiforou-anaptuksis-o-stratigikos-kai-politikos-tou-xaraktiras-martios-2004/> τελευταία πρόσβαση [12/11/2019]

Κείμενα Πολιτικής

Government of Malta, “The Strategic Plan for the Environment and Development” July 2015 Malta

Government of Malta “The Construction Plan” 1990 Malta

Government of Malta “*The Construction Plan*” 1996 Malta

Government of Netherlands “*The North Sea Policy Document*” 2016 Netherlands

Government of Netherlands “*The National Water Plan*” 2016 Netherlands

Government of Netherlands “*The North Sea Spatial Agenda*” 2014 Netherlands

Θεσμικό Πλαίσιο

ΦΕΚ 285/Α/19-2-2001 (Ν.2971/2001), *Αιγιαλός, Παραλία και άλλες διατάξεις*

ΦΕΚ 160/Α/16-10-86 (Ν.1650) *Για την προστασία του περιβάλλοντος*

ΦΕΚ 33/Α/14-3-1983 (Ν.1337/1983 Άρθρο 22&23) *Επέκταση Πολεοδομικών Σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις.*

Το Μεσογειακό Πρωτόκολλο για την προώθηση της Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης (*Mediterranean ICZM protocol*)

Οδηγία Πλαίσιο 2008/56/ΕΚ (οδηγία Πλαίσιο για την θαλάσσια στρατηγική)

Οδηγία 2000/60/ΕΚ (Πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων)

Οδηγία 2002/413/ΕΚ (Εφαρμογή στην Ευρώπη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Ζωνών ΟΔΠΖ)

ΦΕΚ Α 101/2018 (Ν.4546/2018) *Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις.*

ΦΕΚ Α΄ 241/23.12.2016 (Ν.4447/2016) *Χωρικός σχεδιασμός - Βιώσιμη ανάπτυξη και άλλες διατάξεις. Σχέδια Πόλεων.*

ΦΕΚ Α 60/31.03.2011 (Ν.3937/2011) *Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις*

ΠΔ 16-02-1990 *Καθορισμός Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου*

ΦΕΚ 207/Α/1999 (Ν.2742/1999) *Χωροταξικός Σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις*

ΥΠΕΧΩΔΕ (2009) *Σχέδιο ΚΥΑ-ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά*

ΦΕΚ 128 Α/03.07.2008 *Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης*

ΦΕΚ 2505/Β/04.11.2011 *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες*

ΦΕΚ 1138 Β/11.06.2009 *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό*

ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/13.04.2009 *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία*

ΦΕΚ 2464 Β/03.12.2008 *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)*

ΦΕΚ 1485 Β/10.10.2003 *Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου*

ΠΔ 236/84 ΦΕΚ 95/84 *Περιφράξεις παραλιακών γηπέδων*

ΦΕΚ Α' 154/18.5.1940 Α.Ν. 2344/1940 *Περί αιγιαλού και παραλίας*

ΦΕΚ Α' 175/8.8.2013 Ν.4179/2013 *Απλούστευση διαδικασιών για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τουρισμό, αναδιάρθρωση του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και λοιπές διατάξεις*

ΦΕΚ Α 65/24.04.2019 Ν.4607/19 *Τροποποίηση του ν. 2971/2001 και άλλες διατάξεις*

ΦΕΚ Α' 144/17.06.2011 Ν.3983/11 *Εθνική Στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.*

ΕΣΠΑ 2007-2013 (2014) « Έξυπνη Εξειδίκευση Έρευνας Τεχνολογίας και Καινοτομίας στις επιχειρήσεις και τον αγροτικό τομέα της περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020»

ΕΜΕΚΑ 2011 Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας και επιπτώσεις στις ακτές,

Διπλωματικές Διατριβές

Κακίας Γρηγόριος, Σύκας Γεώργιος (2015) «Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός, Η Περίπτωση περιφέρειας Βορείου Αιγαίου», Προπτυχιακή Διπλωματική Διατριβή, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Κούκη Χριστίνα «Επισκόπηση του παράκτιου χώρου και ταξινόμηση των εκεί χρήσεων γης», Προπτυχιακή Διπλωματική Διατριβή, Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών Τμήμα Τοπογραφίας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας.

Λαμπρινίδη Παναγιώτα Στυλιανού (2015), Κλιματική αλλαγή και Προστασία ακτών, Climate change and coastal protection, Μεταπτυχιακή Εργασία Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πετρόπουλος Κων/νος 2018 «Στρατηγικός Σχεδιασμός Τουριστικού Μάρκετινγκ στην περιφέρεια Πελοποννήσου» Μεταπτυχιακή Διατριβή, Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού και Τουριστικών Επιχειρήσεων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Τράκα Μαρία 2015 «Αθλητικός Τουρισμός: Η σημασία του και οι προϋποθέσεις ανάπτυξής του για την περιφέρεια Πελοποννήσου» Διπλωματική Εργασία Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Χρυσάνθη Κενανίδου (2017), «Διαχείριση των κινδύνων της θαλάσσιας πλημύρας στην παράκτια ζώνη». Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης